

Stockholms stads sjukhusdirektion och i samband därmed stående institutioner.

Sjukhusdirektionen.

Långholmsgatan 34—36 (Pa: Box 9099, Sth 9; postgirokonto nr 50324); t. 68 00 00. Direktionen sammanträder i regel den fjärde helgfria tisdagen i varje månad kl. 15.

De i äldre tider upprättade sjukvårdsanstalterna voro närmast att anse som allmänna barmhärtighetsinrättningar för omhändertagande av fattiga sjuka. Bland de tidigare sjukhusen av denna art märkas det medeltida helgeandshuset och det år 1551 inrättade Danviks hospital. Den första sjukvårdsinrättningen i Sverige, avsedd uteslutande för botande av sjukdomar, var det år 1752 i Stockholm öppnade Serafimerlasarettet. Speciella sjukvårdsanstalter inrättades av staden för vården av könssjuka och för mottagande av sjuka vid inträffade epidemier, men sjukhusväsendet i allmänhet framträdde som en kommunal uppgift huvudsakligen först efter tillkomsten av 1862 års kommunallagar. Uppgifter angående upprättandet av stadens nuvarande sjukhus lämnas i det följande under resp. sjukhus.

Tidigare utsåg hälsovårdsnämnden särskilda styrelser för förvaltning av vart och ett av huvudstadens sjukhus med undantag av Epidemisjukhuset, som alltid stått under nämndens omedelbara förvaltning. Enligt hälsovårdsnämndens beslut den 7 december 1921 genomfördes emellertid den 1 januari 1922 en centralisering av sjukhusförvaltningen så till vida, att i stället för de lokala sjukhusstyrelserna inrättades en under hälsovårdsnämnden lydande, för de olika sjukhusen gemensam central sjukhusstyrelse. Undantag gjordes dock för Sachsska barnsjukhuset, som på grund av donationsbestämmelser tills vidare fick behålla sin särskilda styrelse. Detsamma gällde barnsanatoriet Tjärnan. Även Epidemisjukhuset ställdes i vissa avseenden utanför den gemensamma sjukhusstyrelsen och sorterade sålunda fortfarande i huvudsak direkt under hälsovårdsnämnden.

Den 22 juni 1928 utfärdades lag om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus (sjukhuslagen), som trädde i kraft den 1 januari 1929 och ägde giltighet till den 1 januari 1942. Lagen gällde med vissa undantag för sådana sjukhus, beträffande vilka landsting eller kommun helt eller till viss kvotdel i sista hand ansvarade för driftkostnaderna.

I anslutning till nämnda sjukhuslag utfärdade k. m:t den 16 september 1932 reglemente för Stockholms stads sjukhus, varigenom förordnades, att de stadens sjukhus eller avdelningar därav, vid vilka meddelades vård, som avsågs i sjukhuslagen, fr. o. m. den 1 januari 1933 skulle förvaltas av en gemensam direktion, *Stockholms stads sjukhusdirektion*, såframt icke beträffande visst sjukhus hinder häremot mötte i donationsbrev eller stadsfullmäktige annorlunda beslöto.

Enligt nu gällande lag den 20 december 1940 om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus (sjukhuslagen), som trädde i kraft den 1 januari 1942, åligger det stad, som ej deltagit i landsting, att för dem, som hava sin vistelseort eller hemort inom staden, ombesörja anstaltsvård för sjukdom, skada eller kroppsfel, i den mån icke annan drager försorg om sådan vård. I enahanda omfattning bör stad, som nyss nämnts, ombesörja anstaltsvård vid barnsboerd. Kommun, som driver sjukhus, är pliktig att åt lämplig kommunal nämnd eller annat kommunalt organ uppdraga att vara sjukvårdsberedning med uppgift att fullgöra den verksamhet, som enligt 4 § sjukhuslagen åligger sådan beredning.

Den 20 december 1940 utfärdade k. m:t även ett nytt reglemente för Stockholms stads sjukhus, som trädde i kraft samtidigt med den nya sjukhuslagen. I reglementet förordnas, att de stadens sjukhus eller avdelningar därav, vid vilka meddelas vård, som avses i sjukhuslagen, skola förvaltas av en gemensam sjukhusdirektion, såframt stadsfullmäktige det besluta. För stadens sjukhus skola reglementets föreskrifter och, i den mån ej annat följer av reglementet, bestämmelserna i sjukhuslagen och sjukhusstadgan den 20 december 1940 lända till efterrättelse. Enligt detta reglemente kan stadsfullmäktige även, om så finnes lämpligt, åt sjukvårdsberedningen uppdraga förvaltningen av sådan av staden anordnad allmän sjukvård, som ej avses i sjukhuslagen och sjukhusstadgan och vars förvaltning författningen enligt ej tillkommer annan myndighet.

Enligt lag den 20 december 1940 om ändring i vissa delar av epidemilagen den 19 juni 1919, skall ledningen av epidemisjukhusväsendet inom varje epidemidistrikt tillkomma en epidemikommitté. Sådan nämnd i stad, som utgör eget epidemidistrikt, är efter stadens bestämmande hälsovårdsnämnden eller sjukvårdsberedningen. Bestämmer staden, att sjukvårdsberedningen skall

vara epideminämnd, skall förste stadsläkaren vara ledamot av nämnden.

I anslutning till den nya sjukhuslagens ikraftträdande fastställde överståthållarämbetet den 31 januari 1942 instruktion för sjukhusdirektionen. Jämlikt denna instruktion handhar direktionen de förvaltningsuppgifter, som enligt sjukhuslagen, sjukhusstadgan samt reglementet för Stockholms stads sjukhus ankomma på sjukvårdsberedning. Direktionen utgör därjämte sådan gemensam direktion för stadens sjukhus, varom i reglementet stadgas, såframt icke beträffande visst sjukhus hinder häremot möter i donationsbrev eller stadsfullmäktige annorlunda besluta. Direktionen är stadens epideminämnd. Den utövar tillika, såframt ej stadsfullmäktige för särskilt fall annorlunda besluta, ledningen av sådan av staden anordnad allmän sjukvård, som ej avses i sjukhuslagen och sjukhusstadgan och vars förvaltning författningsenligt ej tillkommer annan myndighet.

Direktionen åligger att inom sitt förvaltningsområde lämna stadsfullmäktige, stadskollegiet, vederbörande borgarråd, stadskansliet och stadens nämnder det biträde, som av dem äskas.

Efter framställning av stadsfullmäktige medgav k. m:t den 6 februari 1942 att sjukhusdirektionen tills vidare må vara barnmorskestyrelse i Stockholm.

Genom stadsfullmäktiges beslut den 26 juni 1945 överfördes tuberkulosbyrån, numera benämnd centraldispensären (se sid. 497), från hälsovårdsnämndens till sjukhusdirektionens stat.

Med avseende å sinnessjukvården har staden i ett år 1925 mellan staten och staden ingått avtal förbundit sig att för framtiden, med vissa undantag, omhändervarva anstaltsvården för i staden hemortsberättigade sinnessjuka mot viss ersättning härför av statsmedel. Ett tilläggsavtal beträffande det mellan parterna år 1925 ingångna avtalet träffades år 1958. Angående sinnessjukhus, som staden jämlikt berörda avtal upprätthåller, gäller vad i stadgan angående sinnessjukvården i riket den 19 september 1929 är föreskrivet angående kommunala sinnessjukhus. I stället för 104 § i denna stadga gälla emellertid dels i tillämpliga delar reglementet för Stockholms stads sjukhus, samt, i den mån ej annat följer av reglementet, bestämmelserna i sjukhuslagen och sjukhusstadgan, dels och särskilda av k. m:t den 6 december 1935 utfärdade bestämmelser angående Stockholms stads sinnessjukhus.

Förvaltningen av den öppna vården av psykiskt sjuka (se sid. 495) handhaves av sjukhusdirektionen.

Stadsfullmäktige hava den 17 december 1956 avgivit yttrande med anledning av remiss av ett av sjukhuslagstiftningskommittén avlämnat betänkande med förslag till ny sjukhuslag m. m. (Utl. 1956: nr 392).

Vidare hava stadsfullmäktige den 18 novem-

ber 1957 godkänt ett mellan delegerade från Stockholms stad och Stockholms läns landsting den 16 september 1957 träffat huvudavtal angående samplanering och samordning av sjukvård och därmed sammanhängande verksamhet inom staden och länet. Huvudavtalet innebär att staden och länet förbinder sig inbördes att samarbeta vid ombesörjandet av den anstaltsvård, som enligt den vid varje tidpunkt gällande sjukhuslagen på dem ankommer dels genom att gemensamt uppdraga riktlinjer för denna vård (samplanering), dels genom att, i den mån så finnes möjligt och lämpligt, träffa särskilda avtal om genomförandet av gemensamma sjukvårdsåtgärder (samordningsavtal). Med anstaltsvård avses enligt avtalet såväl sluten som öppen sjukvård vid parternas anstalter. Samplaneringen av anstaltsvården inom staden och länet skall ombesörjas av delegerade, som utses av parterna. Samordningsavtal angående en eller flera befintliga eller blivande anstalter komma successivt att träffas enligt de riktlinjer, som närmare angivas i huvudavtalet.

Ett i enlighet med riktlinjerna i huvudavtalet av samplanering och samordning av sjukvården inom stor-stockholmsområdet mellan Stockholms stads och läns sjukvårdsförhandlingsdelegerade den 23 september 1958 träffat avtal angående samordning av stadens och länets barnsjukvård godkändes av stadsfullmäktige den 17 november 1958 (Utl. 1958: nr 310). Avtalet skall tillämpas på i stort sett samtliga av parterna nu disponerade vårdplatser för barnsjukvård vid såväl sjukhus som konvalescenthem. Även framdeles tillkommande anstalter och vårdplatser inom specialiteten skola automatiskt inbegripas i avtalet. En förutsättning för avtalets ingående är, att vissa kliniker snarast möjligt uppföras av parterna, nämligen en barnmedicinsk och en barnpsykiatrisk klinik vid centralasarettet i Stockund samt en barnkirurgisk och en barnpsykiatrisk klinik för södra delen av stor-stockholms sjukvårdsområde. Samordningen gäller totalt omkring 600 vårdplatser, fördelade på Sachsska barnsjukhuset, Karolinska sjukhuset, Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt, barnsjukhuset Samarieten, Gebers konvalescenthem och Solstickegården i Täby.

Sjukhusdirektionen består av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, sex andra ledamöter, vilka jämte fyra suppleanter för direktionens ledamöter väljas av stadsfullmäktige för en tid av fyra år. Vid sammanträde med direktionen äga sjukhusdirektören och förste stadsläkaren närvara och deltaga i överläggningarna med rätt att därvid framställa förslag samt få sin mening antecknad i protokollet. Direktionen utser årligen inom sig en vice ordförande.

Stadsfullmäktiges senaste val av ledamöter och suppleanter för tiden 1957—1960 ägde rum den 7 december 1956 (fyllnadsval den 17 november 1958 och den 26 januari 1959).

Under sjukhusdirektionen lyder direktionens centrala förvaltning, vars chef är sjukhusdirektören.

Författningar m. m. Instruktion för Stockholms stads sjukhusdirektion, fastställd av ÖÅ 31 jan. 1942 (Kf 1942: nr 8). Lag 20 dec. 1940 om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus (sjukhuslagen) (Kf 1941: nr 72), med ändr. (Ny sjukhuslag träder i kraft 1 jan. 1960.) K. sjukhusstadga 20 dec. 1940 (Kf 1941: nr 73), med ändr. K. reglemente 20 dec. 1940 för Stockholms stads sjukhus, med ändr. (Kf 1941: nr 75, 1956: nr 28). Sinnessjuklag 19 sept. 1929, med ändr. K. stadga 19 sept. 1929 ang. sinnessjukvården i riket (Kf 1946: sid. 614), med ändr. Avtal mellan staten och Stockholms stad angående sinnessjukvårdens ordnande, godkänt av k. mt 18 dec. 1925 och av SF 19 okt. 1925 (Kf 1925: nr 76), jämte tilläggsavtal, godkänt av SF 17 juni 1958 (Kf 1958: nr 60). Särskilda bestämmelser ang. Stockholms stads sinnessjukhus, fastställda av k. mt 6 dec. 1935 (Kf 1935: nr 30, sid. 4), med ändr. Huvudavtal mellan Stockholms stad och Stockholms läns landsting angående samplanering och samordning av sjukvården inom stor-stockholmsområdet, godkänt av SF 18 november 1957 (Kf 1957: nr 90).

Stat år 1959. Utgifter: driftbudgeten 237 030 600 kr. (därav engångs 6 172 400 kr.), dessutom förslagsmedel 6 962 050 kr.; kapitalbudgeten, lånemedel, i linjen 7 819 680 kr., inom linjen 7 898 600 kr.; inkomster: driftbudgeten 70 970 300 kr.

Sjukhusdirektionens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Kyling, K. F. F., borgarråd, stadsfullm.; t. 54 05 00 (växel); träffas i stadshuset alla vardagar efter överenskommelse.

Vice ordförande.

Karlsson, Hans G. B., organisationschef, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

Ander, f. Eriksson, Elsa S., konsulent, stadsfullm.

Hedelius, A. Hj., lektor.

Kollberg, f. Lagerheim-Lager, Gurli M., fru.

Lönnqvist, F. O.-F., förste byråsekreterare, stadsfullm.

Öhman, H. G., prakt. läkare.

Suppleanter¹⁾.

Arpstedt, K. H., brandmästare, stadsfullm.

Ellwyn, B. Christina, förste byråsekreterare.

¹⁾ Vid förfall för ledamöterna skola suppleanterna inträda i följande ordning: för ordföranden

Gärdstam, R. G. I., prakt. läkare.

Lundgren, f. Hallberg, Ann-Margret, tf. byrådirektör, stadsfullm.

Sekreterare (5,940 kr.).

Engström, S. O. L., borgarrådssekreterare (se sid. 125).

Sjukhusdirektionens delegerade.

Byggnadsdelegerade.

Byggnadsdelegerades uppgift är att omhänderta de byggnadsföretag, som sjukhusdirektionen uppdrager åt delegerade att ombesörja.

Kyling, K. F. F., ordf.; Lönnqvist, F. O.-F.; Öhman, H. G.

Suppleanter: Gärdstam, R. G. I.; Karlsson, Hans G. B.

Delegerade

utsedda av stadsfullmäktige med uppgift att deltaga vid behandling i byggnadsdelegerade av ärenden rörande om- och tillbyggnad av Sab-batsbergs sjukhus.

Friberg, S. A., professor; en vakant.

Sekreterare.

Odin, E. M. F., kamrer (se sid. 443).

Sjukhusdelegerade.

Sjukhusdelegerade ha att — där ej annat följer av sjukhusdirektionens beslut eller av reglementet för Stockholms stads sjukhus — på sjukhusdirektionens vägnar utöva den närmaste tillsynen vid och ansvaret för förvaltningen av de under styrelsen lydande sjukhusen samt i övrigt fullgöra de uppgifter, som enligt sjukhuslagen, sjukhusstadgan och nämnda reglemente ankomma på sjukhusdirektionen såsom gemensam direktion för stadens sjukhus.

Kyling, K. F. F., ordf.; Ander, f. Eriksson, Elsa S., vice ordf.; Kollberg, f. Lagerheim-Lager, Gurli M.

Suppleanter: Ellwyn, B. Christina; Lundgren, f. Hallberg, Ann-Margret.

Sekreterare.

Engström, S. O. L., borgarrådssekreterare (se sid. 125).

Delegerad för Tjárnans sanatorium.

Pehrson, C. G.

den och ledamoten Hedelius suppleanterna Gärdstam, Ellwyn, Lundgren och Arpstedt; för vice ordföranden samt ledamöterna Ander och Öhman suppleanterna Lundgren, Arpstedt, Gärdstam och Ellwyn; för ledamöterna Kollberg och Lönnqvist suppleanterna Ellwyn, Gärdstam, Lundgren och Arpstedt.

Revisorer.

Gemensamma för hälsovärdsnämnden m. fl.
(se sid. 504).

Byggnadskommittéer tillhörande sjukhusdirektionens förvaltningsområde.**Sabbatsbergs sjukhus' byggnadskommitté.**

Den 19 februari 1940 beviljade stadsfullmäktige ett anslag å 4,389,000 kr. till uppförande av nybyggnader för panncentral och kvinnoklinik vid Sabbatsbergs sjukhus (Utl. 1940: nr 58). Sjukhusdirektionen beslöt den 26 juni 1941 tillsätta en byggnadskommitté för planläggningen och uppförandet av dessa nybyggnader. Den 20 mars 1944 behandlades frågan om nybyggnad för kvinnokliniken på nytt av stadsfullmäktige, varvid en viss reducering av anslaget företogs (Utl. 1944: nr 81). Jfr sid. 450. Kliniken i fråga invigdes under år 1949. Byggnadskommittén har vid tiden för kalenderns tryckning ännu ej avslutat sin verksamhet.

Ledamöter.

Mårtens, G. H. M., direktör, stadsfullm., ordf.;
Höjer, Gerda, f. d. ombudsman, vice ordf.;
Westman, A. E., professor, överläkare; **Wetterdal**, P. L., professor, överläkare; **Öhman**, H. G., prakt. läkare; en vakant.

Suppleant: **Johansson**, E. G., f. d. förbunds-kassör.

Sekreterare.

Vakant.

Byggnadskommittén för Sachsska barnsjukhuset.

Sedan stadsfullmäktige den 19 november 1945 beviljat anslag å 2,270,000 kr. för om- och tillbyggnad av Sachsska barnsjukhuset, beslöt stadsfullmäktige, efter framställning av sjukhusdirektionen, den 28 januari 1946 tillsätta en kommitté av fem personer med uppdrag att verkställa den ifrågavarande om- och tillbyggnaden. Den 16 juni 1947 beviljade stadsfullmäktige ett tilläggsanslag å 153,000 kr. För fortsatt ombyggnad av barnsjukhuset beviljade stadsfullmäktige den 21 november 1949 ett reservationsanslag å 614,000 kr. (Utl. 1949: nr 52).

Vidare anvisade stadsfullmäktige den 18 februari och den 17 november 1952 ytterligare 605,000 kr. för ombyggnad m. m. av sjukhuset (Utl. 1952: nr 414). Denna ombyggnad jämte vissa ändringsarbeten slutfördes i huvudsak under år 1957.

Ledamöter.

Sachs, R., direktör, ordf.; **Heyman**, f. Thiel, Agda, fru; **Nessen**, N. S., byggnadsingenjör; **Wallgren**, A. J., professor emeritus, f. d. överläkare; en vakant.

Sekreterare (1,200 kr.).

Hägglund, B. A. K., syssloman (se sid. 485).

**Sjukhusdirektionens rådgivande organ.
1959 års utredningskommitté för Sabbatsbergs sjukhus.**

Sedan stadsfullmäktige den 22 mars 1948 och k. m:t den 28 maj 1948 godkänt ett avtal mellan staten och staden rörande samarbete för ny- och ombyggnad samt drift av Sabbatsbergs sjukhus såsom ett undervisningssjukhus (Kf 1948: nr 31), beslöt sjukhusdirektionen den 30 juni 1948 tillsätta en kommitté med uppdrag att utarbeta och framlägga förslag till de ny- och ombyggnadsarbeten, som härav betingades.

Efter det att en programutredning verkställdes, beslöt hösten 1950 att en arkitektävling om sjukhusets utformning skulle anordnas. Då sagda utredningskommittés uppdrag därmed ansågs avslutat, upplöstes kommittén genom sjukhusdirektionens beslut den 2 januari 1952. Samtidigt uppdrog direktionen åt sin planeringskommitté att handlägga frågor rörande Sabbatsbergs sjukhus' ombyggnad.

Arkitektävlingen, som föranledde en omtävling mellan två av de tävlande, avgjordes slutgiltigt i mars 1953. Sedan resultatlösa överläggningar ägt rum med industriverksstyrelsen samt dåvarande stadsplanekontoret och fattigvårdsnämnden rörande utvidgning av sjukhus-tomten med det s. k. gasklockområdet med angränsande mark, hemställde planeringskommittén i skrivelse till stadskollegiet den 24 mars 1954 om kollegiets beslut att nämnda markområde skulle ställas till förfogande för utbyggnad av sjukhuset. Ny stadsplan för kvarteret Sabbatsberg antogs av stadsfullmäktige den 16 december 1957 (Utl. 1957: nr 348).

Sjukhusdirektionen beslöt den 16 december 1958 tillsätta en särskild kommitté, sedermera benämnd 1959 års *utredningskommitté för Sabbatsbergs sjukhus*, vilken således ersatte den tidigare planeringskommittén och erhöll uppdrag att fullfölja utredningen och förberedande planera det blivande undervisningssjukhuset. I utredningskommittén ingå fyra av sjukhusdirektionen utsedda ledamöter, varjämte k. m:t äger utse två ledamöter.

Ledamöter.

Kyling, K. F. F., borgarråd, stadsfullm. ordf.,
Karlsson, Hans G. B., organisationschef, stadsfullm., vice ordf., **Lönnqvist**, F. O.-F., förste byråsekreterare, stadsfullm., **Pehrson**, C. G., sjukhusdirektör (utsedda av sjukhusdirektionen); **Biörck**, K. G. W., professor, **Karlén**, G. H., byråchef (utsedda av k. m:t).

Vakant.

Sekreterare.

Utredningschef.

Pütsep, E. P.

Tuberkulosrådet.

Med anledning av ett av stadskollegiets tuberkuloskommitté avgivet betänkande angående tuberkulosvårdens organisation och tuberkuloseftervårdens utbyggnad (Bih. 1945: nr 11) beslöt stadsfullmäktige den 26 juni 1945 anmoda sjukhusdirektionen att utse ett tuberkulosråd med uppgift att verkställa de utredningar angående tuberkulosvården, som sjukhusdirektionen uppdrager åt rådet, samt i övrigt på anmodan av direktionen avgiva yttranden i tuberkulosfrågor. Rådet består av sju ledamöter jämte lika många suppleanter, vilka väljas av direktionen för en tid av ett år. Sjukhusdirektionen, hälsovårdsnämnden, socialnämnden, barnavårdsnämnden, lärings- och yrkesskolstyrelsen, arbetsnämnden i Stockholm samt centralstyrelsen för lungsjuka i Stockholm skola vara representerade med vardera en ledamot och en suppleant. Ordförande och vice ordförande utses inom rådet. Överläkaren vid centraldispensären är föredragande i rådet.

Författning. Instruktion för tuberkulosrådet antagen av sjukhusdirektionen 21 maj 1952 (Kf 1952: nr 58).

Ang. Centraldispensären, se sid. 497.

Ledamöter.

Granath, K.-E., barnavårdsdirektör (för barnavårdsnämnden); **Kyling, K. F. P.**, borgarråd, stadsfullm., ordf. (för sjukhusdirektionen); **Bjurström, O. E.**, förste stadsläkare (för hälsovårdsnämnden); **Svensson, G. Valborg E.**, redaktör, stadsfullm. (för socialnämnden); **Lindqvist, Vivan L. M.**, inspektör (för arbetsnämnden); **Hamrin, Bell I.**, kassörska (för yrkesskolstyrelsen); **Åkerström, L. J. P.**, tjänsteman (för centralstyrelsen för lungsjuka).

Suppleanter.

Ander, f. Eriksson, Elsa S., konsulent, stadsfullm. (för sjukhusdirektionen); **Quarnå, K. P.**, stadsläkare (för hälsovårdsnämnden); **Holmblad, Margit E.**, kammarskrivare, stadsfullm. (för socialnämnden); **Heyman, f. Almstrand, Ingrid, fru** (för barnavårdsnämnden); **Carlson, f. Olsson, Elna S. E.**, ombudsman, stadsfullm. (för yrkesskolstyrelsen); **Engström, K. W.**, förste assistent (för arbetsnämnden); **Johansson, P. O.**, kassör (för centralstyrelsen för lungsjuka).

Sekreterare.

Enström, K. O., syssloman (se sid. 497).

Central förvaltning.

Långholmsgatan 34—36 (Pa: Box 9099, Sth 9); t. 68 00 00; expeditionstid 9—16, lördagar 9—14 (kassa och patientexpedition 9,30—11,30, 13—15; lördagar 9,30—11,30, 13—14).

Den 16 november 1953 godkände stadsfullmäktige ett av stadskansliets organisationsavdelning framlagt förslag till omorganisation av sjukhusdirektionens centrala förvaltning (Utl. 1953: nr 351). Denna har sedermera varit föremål för översyn, vars resultat redovisades i direktionens förslag till lönestat för år 1958 för den centrala förvaltningen. Den nya organisationen, vilken gäller från och med den 1 januari 1958, innebär i stort, att den centrala förvaltningen är fördelad på följande avdelningar, nämligen — förutom kanslibyrån — planeringsavdelningen, byggnadsavdelningen, kameral- och personalavdelningen samt sjukhusdriftavdelningen.

Sjukhusdirektören är sjukhusdirektionens högste förvaltningschef och verkställande tjänsteman med uppgift att biträda direktionen vid fullgörandet av dess åligganden i egenskap av sjukvårdsberedning (sjukvårdsstyrelse). Han har i denna egenskap att leda förvaltningen av stadens sjukhus, andra, under direktionen hörande iurättningar samt stadens sjukvårdsväsende i övrigt ävensom att söka befordra en ändamålsenlig skötsel och utveckling därav. Sjukhusdirektören är också chef för sjukhusdirektionens centrala förvaltning.

Stat år 1959. Utgifter: driftbudgeten 3 081 500 kr., dessutom förlagsmedel 2 584 000 kr.; inkomster: driftbudgeten 405 100 kr.

Sjukhusdirektör (B 7)

(tjänsteställag 3,600 kr.).

Pehrson, C. G. (förodrn. t. o. m. 31/12 1964); t. 68 00 00; mottagningstid: efter överenskomelse per telefon.

Kanslibyrån.

Sekreterare (24).

Bergkvist, N. L., tjll., *tf.* **Ramstedt, T. G. K.**

Sekreterare (20).

Häggli, S. G.

Förste amanuens.

Billstein, C. W.

Kontorsskrivare (9)

(nuv. inneh. 11).

Karlsson, Nelly E. E.

Sakkunnig i medicinska frågor
(11,390 kr.).

Hansson, N. H.

Läkarassistent (15,840 kr.).Engström, C. E., *tf.**Registratorsexpeditionen.**Förste kontorsskrivare* (11).Åhrman, Ingrid S.; Wikström, Lillemor M. B.
Ett kanslibiträde.*Planeringsavdelningen.**Kanslichef* (B 4).

Lindström, E. L. A.

Sekreterare (24).

Fredriksson, H. E.; en vakant.

Sekreterare (22).

Zetterblad, U. F.

Ett kanslibiträde.

*Inredningsbyrån.**Inredningsarkitekt* (22).

Andersson, N. B.

Inredningsarkitekt (19).

Karlberg, N. G. A.

Förste kammarskrivare (17).

Andersson, Å. M. F.

Ett kanslibiträde, en vaktmästare, ett
kontorsbiträde.*Byggnadsavdelningen.**Byggnadsintendent* (B 1)

(nuv. inneh. B 4).

Törn, E. W.

Arbetschef (B 1).

Svenning, R.

Förste avdelningsingenjör (26).

Hallnäs, T. J.

Avdelningsingenjör (24).

Lundqvist, N. O.

*Ingenjörer.*Ahlén, T. I. (22); Blomster, E. A. (22); Ekwall,
H. P. (22); Gustafsson, H. A. (22); Nyström,
N. J. A. (19); en vakant (17).*Kamrer* (20).

Odin, E. M. F.

Förste kammarskrivare (17).

Kolm, E. B.

Kontrollanter (15).

Kratz, E. G.; Sundbäck, J. Y.

En ritare, ett kanslibiträde, ett ritbi-
träde.*Kameral- och personal-
avdelningen.*

Kameral- och personalavdelningen har att be-
reda och verkställa ärenden hörande till kame-
ral- och personalförvaltningen, ärenden rörande
institutioner, som förvaltas av särskilda av sjuk-
husdirektionen utsedda styrelser samt ärenden
angående främmande institutioner och sådana
enskilda vårdgivare, som ej lyda under sjukhus-
delegerade underställd sjukhusledning. Till ka-
meral- och personalavdelningen hör även sjuk-
husecentralen.

Chef för avdelningen är kanslidirektören.
Honom åligger det att dels fullgöra de förvalt-
ningsuppgifter, som föränledas av utav staden
ingångna överenskommelser eller eljest gjorda
åtaganden och tillerkända rättigheter i förhål-
lande till främmande sjukhus och inrättningar,
enskilda vårdgivare m. fl., i den mån dessa upp-
gifter falla inom sjukhusdirektionens förvalt-
ningsområde, dels utöva ledningen av sjukhus-
direktionens personalvård och sådan utbildnings-
verksamhet för vilken särskild styrelse ej finnes.
Han skall inför sjukhusdelegerade föredraga per-
sonalärenden ävensom i dylika ärenden ansvara
för verkställigheten av delegerades beslut.

Kanslidirektör (B 4).

Anderson, K. E. H.; mottagningstid: 10—11.

*Kameralbyrån.**Förste kamrer* (26).

Edwall, E. H. A.; mottagningstid: 9—10.

Förste byråassistent (19).

Svedén, B.

Förste kammarskrivare (17).Vakant, *tf.* Löwgren, E. A.*Kontorsassistenter* (12).Börjeson, f. Albertson, Karin; Sundell, Britt T.;
Wisemo, f. Ternstedt, Sargit T.; en vakant,
tf. Sörme, A. H. E. (Ella).*Förste kontorsskrivare* (11).Vakant, *tf.* Landing, f. Wetterström, Marianne R.

En kontorsskrivare, fyra kanslibitraden
(därav ett tillfälligt), tre kontorsbitraden
(därav ett tillfälligt under 8 mån. av året).

Vaktmästarexpeditionen.

Förste expeditionsvakt (8).

Strömberg, H. H.

Tre *expeditionsvakter*, ett *expeditions-vaktsbiträde*, två *telefonister*.

Personalbyrån.

Sekreterare (24).

Maechel, S. G. D.

Förste kammarskrivare (17).

Lyttkens, B. R.

Kontorsassistent (12).

Kåhre, Eve.

En *kontorsskrivare*, två *kanslibiträden*.

Sjukhusavgiftsdelegerades exp., se sid. 451.

Sjukhuscentralen, se sid. 445.

Sjukhusdriftavdelningen.

Sjukhusdriftavdelningen har att bereda och verkställa ärenden rörande driften av sjukhus och övriga inrättningar, vilkas förvaltning omhänderhaves av sjukhusdelegerade, med undantag av personalärenden.

Chef för avdelningen är ekonomidirektören. Honom åligger det att närmast under sjukhusdelegerade och sjukhusdirektören leda driften av de under sjukhusdelegerades förvaltning ställda sjukhusen och inrättningarna samt vara delegerades verkställande tjänsteman. Han skall införa sjukhusdelegerade föredraga de ärenden, som tillhöra delegerades verksamhetsområde, med undantag av personalärenden.

Ekonomidirektör (B 5).

Wedefelt, G. F. G:son; mottagningstid: vardagar utom lördagar 14—15.

Driftbyrå I.

Förste intendent (26).

Furuby, B. V.

Förste byråassistent (19).

Österlund, A. E.

Förste kammarskrivare (17).

Norén, G. O.

Förste amanuens.

Larsson, f. Jansson, R. Berit.

Ett *kanslibiträde*.

Driftbyrå II.

Förste intendent (26).

Thylén, M. A. V.

Förste byråassistent (19).

Fröberg, R. B. V.

Förste amanuens.

Karlson, B. S.

Ett *kanslibiträde*.

Inköpsbyrån.

Intendent (24).

Garpendal, C. H. G.; mottagningstid: 14—15 (lördagar 13—14).

Näringskonsulent (18).

Sundberg, Iris A.

Förste kammarskrivare (17).

Rentzhog, Y. A.

Kontorsassistent (12).

Norén, f. Filhm, Astrid L.

En *kontorsskrivare*, ett *kanslibiträde*, ett *kontorsbiträde*.

Apotekare (27).

Ekstrand, H. G.

Ombudsmannabyrån

(gemensam med socialnämnden, se sid. 261).

Ombudsman.

Rönquist, A., kanslichef (se sid. 260).

Aktuarie.

Brisenius, O. A. (se sid. 261).

Sjukvårdsanstalter.

(Adresser, telefoner, expeditionstider: se nedan under respektive sjukhus.)

Den för sjukvården vid visst sjukhus ansvarige läkaren eller, där flera sådana finnas, den av dem, som därtill av direktionen förordnas, är enligt sjukhuslagen mellan direktionens sammanträden sjukhusets inför direktionen ansvarige styresman. — För sjukvården vid sjukhus eller avdelning därav ansvariga läkare benämnas i sjukhusreglementet överläkare.

Vid varje sjukhus skall finnas en av direktionen tillsatt syssloman, som har att under direktionens förmanskap handhava sjukhusets ekonomiska förvaltning m. m. samt att under styresmannen övervaka ordningen inom sjukhuse

och mathållningen ävensom hålla uppsikt över underordnad personal.

Ovannämnda bestämmelser rörande styresman och sysselman gälla ej blott egentliga sjukhus, barnbördshus och sinnessjukhus utan även epidemisjukhus och konvalescenthem; tillsättande av sysselman är dock ej obligatoriskt vid konvalescenthem.

En utförlig redogörelse för Stockholms stads sjukhusväsen före år 1933 ingår i Bih. 1933: nr 60.

Författningar. Instruktioner för styresman, överläkare, sysselman och husmoder, fastställda av sjukhusdirektionen 17 febr. samt 3 och 17 mars 1943 (Kf 1943: nr 11), med ändr.

Stat år 1959. (Sjukhusvård.) Utgifter: driftbudgeten 172 221 800 kr. (därav engångs 5 312 100 kr.), dessutom förlagsmedel 1 807 150 kr.; kapitalbudgeten, låne-medel, i linjen 7 076 000 kr., inom linjen 6 372 600 kr.; inkomster: driftbudgeten 54 892 500 kr.

(Bidrag och ersättningar till utomstående inrättningar.) Utgifter: driftbudgeten 31 383 000 kr., dessutom förlagsmedel 254 000 kr.; kapitalbudgeten, låne-medel, i linjen 43 680 kr., inom linjen 1 526 000 kr.; inkomster: driftbudgeten 1 312 000 kr.

Gemensamma institutioner.

Sjukhuscentralen.

Hornsgatan 174, 3 tr. (Pa: Box 9099, Sth 9); t. 68 00 00: »sjukhuscentralen» (efter expeditionstidens slut 68 00 01 eller 68 00 02); expeditionstid: 9—16, lördagar 9—14 (telefonvakt hela dygnet).

Den 1 december 1930 beviljade stadsfullmäktige medel till hälsovårdsnämnden för upprättande av en sjukhuscentral för förmedling av patient-intagning på stadens sjukhus. Verksamheten började den 1 februari 1931. Vid inrättandet den 1 januari 1933 av stadens sjukhusdirektion överfördes sjukhuscentralen från hälsovårdsnämnden till direktionen.

Sjukhuscentralen har till uppgift att med ledning av från sjukhusen erhållna uppgifter föra tablå över beläggningen å stadens sjukhus (med undantag av epidemisjukhus, sanatorier och sinnessjukhus) samt att lämna anvisning å lediga platser å dylika sjukhus till personer, som innehåva läkarremiss för sjukhusvård. Dessutom åligger det sjukhuscentralen att lämna allmänheten upplysning om formerna och villkoren för intagning å stadens sjukhus och konvalescenthem, sjukhusens tider för intagning och besök, sjukhusavgifter, distriktsläkare och i staden vakt-havande läkare, stadssjuksköterskor och villkoren för deras anlitande, hemsamarithjälp (jfr sid. 495), annan sköterskevård för mindre bemeddade, stadens polikliniker, socialnämndens socialbyråer och andra frågor rörande stadens

sjukvård. Vidare skall sjukhuscentralen förmedla sjuktransporter i samarbete med brandförsvaret (brandkåren) (jfr sid. 196) och medelst helikopter för ambulansflygning inom stockholmsområdet från Ostermans Aero AB (tel. 90 000: flygambulansen). Sjukhuscentralen svarar för förmedling av jourhavande läkare inom städerna Stockholm, Solna, Sundbyberg, Lidingö och Nacka under de tider sådana läkare tjänstgöra, se sid. 505 (tel. 90 000: jourhavande läkare).

Författningar. Instruktioner för sjukhuscentralen samt där tjänstgörande läkare och sköterskor m. m., fastställda av hälsovårdsnämnden 27 jan. 1931 (Kf 1931: nr 125). Bestämmelser m. m. rörande sjukhuscentralens verksamhet, fastställda av hälsovårdsnämnden 27 jan. 1931 (Kf 1931: nr 31).

Läkare.

Engström, C. E., tf.; mottagningstid: vardagar utom lördagar 14—15, lördagar 9,30—10,30.

Socialassistent (12).

Andersson, E. L.

Sju översköterskor.

Bidrag vid hemsjukvård.

Den 13 maj 1958 beslöt sjukhusdirektionen att såsom en försöksverksamhet under tiden 1 september 1958—31 december 1959 utgiva vårdbidrag med ett belopp av 1,000 kr. per år till envar långvarigt sjuk, som efter prövning av sjukhuscentralens läkare finnes vara i behov av sjukhusmässig vård men som genom lämpliga stödåtgärder kan erhålla erforderlig personlig skötsel i hemmet, företrädesvis av anhörig, och på följande villkor:

1) vårdbidrag må i speciellt fall, där tillräckliga skäl kunna åberopas, kunna ökas intill ett belopp av 3,600 kr. per år.

2) vårdbidrag må utgivas till person bosatt i Stockholm, dock att den som utflyttat från staden må kunna behålla vårdbidrag under längst ett års tid samt att till Stockholm inflyttad person icke utan särskilda skäl må beviljas vårdbidrag förrän tidigast efter ett års vistelse i staden.

3) vårdbidrag må icke utgå samtidigt med hemsamarithjälp, hjälp genom hemtjänst för gamla eller hemhjälpnämnden.

4) vårdbidrag upphör att utgå, därest av staden erbjuden vårdplats icke utnyttjas.

Vårdbidrag upp till 1,000 kr. beviljas av kameral- och personalavdelningen (sjukhuscentralen), som har att till socialregistret göra anmälan om beviljade bidrag. Vårdbidrag överstigande 1,000 kr. beviljas av sjukhusavgiftsdelegerade, vilka även skola meddela socialregistret av delegerade beviljade vårdbidrag. Prövning av de under 2) nämnda särskilda skälen för avsteg från däri angiven princip prövas av sjukhusavgiftsdelegerade.

Sjd

Vid sjukhuscentralen handhaves prövningen m. m. av en läkare med biträde av två översköterskor.

Utbetalning av beviljade vårdbidrag handhaves av kamerabyrån.

Läkare (15,500 kr.).

Bäråny, F. R., tf.

Två översköterskor.

Blodförmedlingsverksamhet.

År 1934 organiserades vid S:t Görans sjukhus en blodgivarecentral för undersökning och blodgruppering av personer, vilka ställt sig till förfogande för blodgivning. År 1939 överflyttades centralen till S:t Eriks sjukhus medicinska poliklinik. Från nämnda tidpunkt började även depåblod tillhandahållas. Förmedling av blodgivare till såväl kommunala som övriga sjukvårdsinrättningar skedde till år 1945 genom sjukhuscentralen, där även register över blodgivarna fördes. Vid denna tidpunkt hade efterfrågan på transfusionsblod ökat i sådan utsträckning, att en utökning av personalen måste ske. Samtidigt överflyttades förmedlings- och registreringsverksamheten från sjukhuscentralen till en särskild expedition inom sjukhusdirektionens centrala förvaltningslokaler. Efter expeditionstidens slut sker dock förmedling fortfarande genom sjukhuscentralen. På grund av ökad efterfrågan på depåblod har ordnats ytterligare två blodgivarecentraler, nämligen vid Sabbatsbergs sjukhus år 1952 och Södersjukhuset år 1953.

Till blodförmedlingsverksamheten anknöts den 1 januari 1957 ett serologiskt laboratorium för blodgrupperingar och förprov vid blodtransfusioner. Dessutom avses att till blodförmedlingsverksamheten överflytta de för de fristående mödravårdscentralerna erforderliga undersökningarna av Rh-proven. Sjukhusdirektionen fastställde den 12 december 1956 de ersättningar, som skola uttagas för ifrågavarande undersökningar.

Under år 1959 beräknas tillkomma en mobil tappningsenhet genom anskaffande av en blodgivningsbuss, varvid frågan om samarbete med Stockholms läns landsting kommer att behandlas. Ytterligare avses inköp av en bloddistributionsbil.

Ersättning till blodgivare utgår med 28 kr. per gång, inklusive reseersättning. Därest väntetiden överstiger 15 min. utgår därjämte ersättning med 2 kr. för varje påbörjad halvtimme.

För rekrytering av blodgivare för Stockholms stad och län fungerar en särskild samarbetskommitté, bestående av tvenne representanter för vardera Svenska röda korsets stockholmsdistrikt, staden och landstinget. Sjukhusdirektionen har den 17 oktober 1956 utsett direktionens förste kamrer och blodförmedlingsverksamhetens läkare till stadens representanter. Kommitténs rekryteringskansli är förlagt till S:t Eriks sjukhus tel.

54 26 05 och skötes av en deltidsanställd föreståndarinna och ett deltidsanställt kontorsbiträde.

Föreståndare (4,800 kr.).

Sköld, E. G. V.

Läkare.

Ramgren, O. G. (23); Tengberg, J.-E. T.¹); en extraläkare sex månader om året: vakant.

Blodgivarregistret, Långholmsgatan 34—36, 3 tr. (Pa: Box 9099. Sth 9); t. 68 00 00. Expeditionstid: 9—15, lördagar 9—14. Förmedling av blodgivare efter tjänstgöringstidens slut genom sjukhuscentralens försorg.

Blodgivarcentralen, S:t Eriks sjukhus, Fleminggatan 22, Sth K; t. 22 15 40. Mottagning för inregistrering och kontrollprovtagning av blodgivare: torsdagar 17—18.

Blodgivarcentralen, Sabbatsbergs sjukhus, Dalagatan 9 och 11, Sth VA, ing. från Tegnérsgatan; t. 22 05 40. Mottagning för inregistrering och kontrollprovtagning av blodgivare: måndagar 16—18.

Blodgivarcentralen, Södersjukhuset, Ringvägen 52, Sth SÖ; t. 23 70 00. Mottagning för inregistrering och kontrollprovtagning av blodgivare: tisdagar 16—18.

Sex översköterskor, en laboratorieöversköterska eller första laboratris, en kontorsskrivare, fem kanslibiträden, fyra kontorsbiträden (däran en halvtidstjänst), ett första sjukvårdsbiträde, sex laboratoriebiträden, tre städerskor. Dessutom viss personal gemensamt med medicinska polikliniken vid S:t Eriks sjukhus.

Personalvård.

Personalläkarvård.

Stadsfullmäktige godkände den 15 oktober 1955 vissa riktlinjer för en förtroendeläkarinstitution inom stadens förvaltning. För sjukvårdsroteln inrättades i samband därmed en arvodesbefattning som central förtroendeläkare. Denne har i huvudsak rådgivande och kontrollerande uppgifter i fråga om nyanställningsundersökningar, arbetsplatsens hygien och arbetsriskundersökningar, sjuk- och hälsokontroll, undersökningar om arbetstagares arbetsförmåga samt förande av halsregister.

Inom sjukhusdirektionens förvaltningsområde, finnas dessutom nio personalläkardistrikt med en förtroendeläkare i varje. Dessa läkare ha till huvudsaklig uppgift att personligen undersöka nyanställda och utfärda läkarintyg enligt för staden fastställt formulär, ävensom — i förekom-

¹ Tillika förste underläkare å medicinska klin. I vid S:t Eriks sjukhus.

mande fall — granska av annan läkare utfärdad intyg, samt att i övrigt biträda den centrale förtroendeläkaren med hälsokontrollen jämte utredningar och undersökningar i övriga sjuk- och hälsofrågor m. m. Distriktsförtroendeläkare är skyldig att tjänstgöra i den omfattning, varom överenskommelse träffats och äger rätt att mot arvode enligt den av kungl. maj:t fastställda läkarvårdstaxan inom de lokaler, med den personal och på de tider, som anvisats, lämna konsultation och vård åt den sjukhusdirektionens personal, som är anställd inom distriktet (överenskommelse mellan Sveriges läkarförbund och staden den 26 mars 1956).

Central förtroendeläkare (13,950 kr.).
(Gemensam för sjukvårdsroteln.)

Friberg, L. T.; mottagningstid: torsdagar 8,30—10 Å Eastmaninstitutet; t. 34 91 40; fredagar 8,30—10 Å sjukhusdirektionens centrala förvaltning; t. 68 00 00.

En deltidanställd *mottagningssköterska*.

Distriktsförtroendeläkare
(8,525—3,100 kr.).

Nordenberg, R. (Södermalms distrikt); t. 23 70 00;
Mattson, S. L. (Norrmalms distrikt); t. 22 05 40;
Ekberg, K. E. E. (Epidemisjukhusets distrikt); t. 22 53 40; **Ågren, N. O.** (Beckomberga sjukhus' distrikt) (se sid. 477); **Hansson, A. F.** (Långbro sjukhus' distrikt) (se sid. 476); **Berlin, M. H. H.** (S:t Görans sjukhus' distrikt); t. 22 20 40; **Jansson, K. T.** (S:t Eriks sjukhus' distrikt) (se sid. 473); t. 22 15 40; **Dalén, A. G.** (Centraldispensärens distrikt) (se sid. 498); en vakant (Söderby sjukhus' distrikt).

För hembesök hos sjukanmäld personal, i första hand vid Beckomberga och Långbro sjukhus, finnes fr. o. m. den 1 januari 1951 en särskild översköterska anställd.

Översköterska (9).

Lundquist, Margit C. M.

Personalkonsulentverksamhet.

Den 17 december 1953 godkände stadsfullmäktige ett av lönekommittén framlagt förslag angående personalvård inom stadens förvaltning (Utl. 1953: nr 406). Ändamålet med denna verksamhet är att främja personalens fysiska och psykiska välbefinnande och därigenom också den kommunala verksamhetens effektivitet. I sådant syfte skall personalvården tillsviðare främst inriktas på följande arbetsuppgifter, nämligen arbetsberedning för anställda med nedsatt arbetsförmåga, biträde åt arbetsledningen vid personalrekrytering och anställningskontroll, personlig rådgivning samt vissa hälsovårdande åtgärder.

För personalvårdsverksamheten har sjukhusdirektionen erhållit en personalkonsulent och en förste assistenttjänst, vilka i administrativt hänseende närmast sortera under kanslidirektören.

Personalkonsulent (17).

Lundén, f. Wixell, Signe.

Förste assistent (15).

Johansson, Majbritt M.

Sjukvårdsbiträdesskola.

Björngårdsgatan 23, Sth SÖ; t. 41 21 11.

Sjukhusdirektionen startade år 1948 utbildningskurser för nyanställd sjukvårdsbiträdespersonal. Dessa kurser omfatta tre veckor, varav två veckor arse teori och en vecka praktisk utbildning å vårdavdelning. Antalet sådana kurser har under senare år uppgått till elva per år. Eleverna åtnjuta under utbildningstiden oavkortad lön enligt gällande sjukhus- och anstaltsavtal; dock innehålles under kursiden en tredjedel av löneförmånerna, vilken del utbetalas först sedan sex månaders tjänstgöring fullgjorts vid något av stadens sjukhus. Vid skolan anordnas även utbildningskurser, omfattande åtta veckor, för undersköterskor. Kursdeltagarna utväljas därvid bland sådana sjukvårdsbiträden, som under minst två år varit anställda inom sjukvårdsförvaltningen. Jämväl under dessa kurser utgå oavkortade löneförmåner. I samarbete med folkskoleledningen i Stockholm meddelas vid skolan sedan år 1952 även undervisning i sjukvård åt ett antal elever tillhörande folkskolans nionde årsklass. Den närmaste ledningen av skolans verksamhet handhas av kanslidirektören.

Instruktionssköterska (14)

(nuv. inneh. 12).

Camp, J. Hellevi; t. 41 21 11.

Som lärare fungera utöver instruktionssköterskan läkare och andra sakkunniga inom olika ämnesområden.

En *städerska* (halvtidssyssla).

Angående utbildning se även **S:t Eriks sjukvårdsskole** och **Utbildningsverksamhet för mentalsjukvårdspersonal**, sid. 499 och 500.

Förmyndare för sinnessjuka stockholmsbor omhändertagna i sinnessjukvård.

Mottagning: Långholmegatan 34—36 (Pa: Box 9099, Sth 9); t. 68 00 00; vardagar utom lördagar 9,30—11,30.

Biträdande kuratorer (11).

Palm, K. Elisabeth; Röed, f. Harvell, J. A. Magdalena.

Sjd Rekreati- och bildningsterapi.

För sysselsättningsterapi i form av rekreati- och bildningsterapi vid Långbro sjukhus, konvalescenthem och tuberkulosavdelningar m. fl. erhöill sjukhusdirektionen år 1956 en särskild studieledare. Denne sorterar i administrativt hänseende närmast under kanslidirektören. Från och med år 1959 har för berörda verksamhet vid Beckomberga sjukhus inrättats en särskild studieledartjänst.

Studieledare (13).

Grieg Cederblad, Johanne K.

Civiltförsvarsverksamhet.

Verksamheten omfattar bl. a. utarbetande och revidering av verksamhetsplaner, planläggning av verksamhetspersonalens utbildning samt medverkan vid upprättandet av organisationsplaner för beredskapssjukhusen och planläggning av fredssjukhusens utrymning.

Från och med år 1959 har för detta ändamål inrättats en tjänst såsom civiltförsvarsassistent, vilken i administrativt avseende närmast sorterar under ekonomidirektören.

Civiltförsvarsassistent (19).

Vakant, *tf. Nejerstedt*, K. A. A.

Centralförrådet.

Norrtullsgatan 14, Sth VA; t. 34 94 50.

Centralförrådet, som inrättades år 1939, förvarar och distribuerar lagringsbara förbrukningsartiklar för sjukhusens behov.

Från och med år 1959 ombesörjas förvaltningssöromålen vid centralförrådet av sysslomanen vid Norrtulls sjukhus.

Syssloman.

Alström, N. A., *tjl., tf. Bagge*, N. F. (se Norrtulls sjukhus).

Förrådsföreståndare (12).

Ringqvist, P. I. V., *tjl., tf. Sjöholm*, E. J. R.

Ett kanslibitråde, en förrådsförmän, en förrådsarbetare.

Centraltvättinrättningen.

Tantogatan 15—17, Sth SÖ; t. 44 13 88 (driftschefen), 44 13 71 (kontoret), 44 13 72 (tvättmästaren), 44 13 74 (föreståndarinnan för sysalen).

I samband med tillkomsten av Södersjukhuset och därefter planerad ytterligare utvidgning av stadens sjukhusväsen aktualiserades frågan om byggandet av en ny centraltvätt, emedan den dåvarande centraltvätten i de s. k. Nürnbergsfastigheterna av flera orsaker var otill-

fredsställande. I enlighet med därom framlagt förslag beviljade stadsfullmäktige den 26 april 1937 medel till en nybyggd centraltvätt med en kapacitet av 2,800,000 kg per år. Detta projekt kom emellertid icke till utförande. För tillgodoseende av Södersjukhusets tvättbehov anvisade stadsfullmäktige sedermera den 17 maj 1943 medel för uppförande av en mindre tvättinrättning.

I samband med behandlingen av ett av sjukhusdirektionen framlagt förslag om färdigställande av Södersjukhusets återstående delar m. m. beviljade stadsfullmäktige den 20 mars 1944 medel för uppförande av en Centraltvättinrättning med en kapacitet av 3,000,000 kg per år. Enligt senare utredningar uppskattades den tvättgodsmängd, som centraltvätten borde avverka, till c:a 5,000,000 kg per år. Stadsfullmäktige ha av denna anledning vid olika tillfällen anvisat medel till utbyggnad av centraltvättinrättningen till en kapacitet av f. n. 16 ton tvättgod per dag.

År 1948 lades tvätten från Södersjukhuset över på centraltvättinrättningen, varpå de för en sammanslagning av Södersjukhusets tvättinrättning och centraltvättinrättningen erforderliga byggnadsarbetena påbörjades. Under oktober 1948 nedlades den gamla centraltvättinrättningen i Nürnbergsfastigheterna och verksamheten överflyttades till den nybyggda centraltvättinrättningen. I oktober 1949 kunde tvättinrättningen vid Sabbatsbergs sjukhus på samma sätt nedläggas och tvätten därifrån övertogas av centraltvättinrättningen. Under slutet av år 1950 var centraltvättinrättningen i huvudsak fullt utbyggd. Sedermera har centraltvättinrättningen även övertagit den tvätt, som tidigare ombesörjdes vid Söderby sjukhus, Långbro sjukhus, Epidemisjukhuset och Allmänna barnbördshuset.

Avdelningsingenjör (24).

Rydberg, E. O. W.

Kontorsassistent (12).

Lövgren, O. T., *tjl., tf. Erman*, T. A.

Tvättmästare (12).

Axelsson, O. C.

Förrådsföreståndare (11).

Gustin, Anna K.

En hantverkare, tre tvättföreståndare, två kanslibiträden, ett första laboratoriebiträde, ett kontorsbiträde. — Antalet kollektivt anställda uppgår till 118, varav 93 vid tvätt-, transport- och verkstadsavdelningarna samt 25 vid förråd och sysal.

Avgifter å sjukhusen.

För att å sjukhus intagas bör den sjuke själv eller geoam ombud på den för varje sjukhus bestämda mottagnings tiden anmäla sig å sjukhusets inskrivningsexpedition och därvid:

1:o) förete läkares intyg om sjukdomens beskaffenhet och flyttnings- eller åldersbetyg;

2:o) förete försäkringsbesked eller, om sjuk-kassa icke svarar för vården, lämna förskotts-betalning, avlämna ansvarsförbindelse eller annan av sjukhusets sysselman godkänd säkerhet. Är den sjuke medellös eller mindre bemedlad och sjuk-kassa icke svarar för vården, skall den sjuke eller hans ombud på särskild blankett, som er-hålles å sjukhusets sysslomanskontor, skriva en ansökan om befrielse från, resp. nedsättning i sjukhusavgiften (jfr nedan).

Personer, träffade av olyckshändelse, eller sjukdomsfall, som fordrar hastig hjälp, intagas alla tider på dygnet; i sådant fall böra ovan angivna handlingar ofördröjligen därefter anskaffas.

Där ej på grund av allmän författning sjuk-husvård skall kostnadsfritt åtnjutas¹⁾ eller ned-sättning beviljats av sjukhusavgiftsdelegerade (se sid. 450), utgå avgifterna för vård å stadens sjukhus enligt följande av stadsfullmäktige fast-ställda taxa.

Avgift för betalande sjuka per dag:

för stockholmsbor²⁾:

vid *lasarett*³⁾, *barnsjukhus* och *förloss-ningsanstalter*:

å allmänt rum	5	kr.
» halvenskilt »	20	»
» helenskilt »	35	»

vid *tuberkulossjukvårdsanstalter* och *tuberkulossjukvårdsavdelningar*:

å allmänt rum	5	kr.
» halvenskilt »	15	»
» helenskilt »	25	»

vid *sinnessjukhus* och *sinnessjukavdel-ningar*:

å allmänt rum	5	kr.
» halvenskilt »	15	»
» helenskilt »	25	»

¹⁾ Vård å allmänt rum vid Epidemisjukhuset för epidemisk sjukdom samt vid avdelningar för könssjuka är enligt gällande författningar kost-nadsfri, i vad avser epidemisk sjukdom och köns-sjukdom i smittsam skede.

²⁾ Avgift såsom för stockholmsbor erlägges vid kroppssjukhus jämval av utomlands bosatta svenska medborgare, som under vistelse i Stock-holm drabbats av sjukdom eller skada och på grund härav blivit i omedelbart behov av vård, ävensom av utländska medborgare, som på grund av överenskommelse med främmande makt äro berättigade till ersättning för sjukhusvård av sjuk-kassa och som under enahanda förhållanden blivit i omedelbart behov av vård.

Vid vård å allmänt rum av stockholmsbor, som äro utförsäkrade från allmänna sjukförsäkringen för de aktuella sjukdomen och icke åtnjuta någon form av folkpension, utgår ej avgift.

³⁾ Inkl. Epidemisjukhuset beträffande patienter med icke epidemisk sjukdom.

vid *sjukhem* för *lättsköta sinnessjuka*:

å allmänt rum	5	kr.
-------------------------	---	-----

vid *anstalter* för *kroniskt sjuka*:

å allmänt rum	5	kr.
-------------------------	---	-----

vid *konvalescenthem*:

å allmänt rum	5	kr.
-------------------------	---	-----

vid <i>Orhems barnkoloni</i>	1,25	kr.
--------------------------------------	------	-----

för *landsortsbor*:

vid *lasarett*, *barnsjukhus*, *förlossningsanstal-ter* samt *epidemisjukhus* *vårdade landsortsbor*¹⁾, vilka under vistelse i Stockholm drabbats av sjukdom eller skador och på grund därav blivit i omedelbart behov av vård:

å allmänt rum	50	kr.
» halvenskilt »	65	»
» helenskilt »	80	»

vid *ovannämnda anstalter* *eljest vårdade lands-ortsbor*¹⁾:

å allmänt rum	80	kr.
» halvenskilt »	95	»
» helenskilt »	110	»

vid *sinnessjukhus* och *sinnessjukavdelningar*:

å allmänt rum	50 ²⁾	kr.
» halvenskilt »	65	»
» helenskilt »	80	»

För vårdarinnor, som medföljer patient å hel- eller halvenskilt rum, ävensom för anhörig, vil-ken med vederbörligt tillstånd åtföljer patient skall med nedan angivna undantag erläggas av-gift, motsvarande gällande kostersättning för per-sonal jämte 1 kr. per dag.

För digivande moder, som medföljer sjukt dibarn, erlägges:

å allmänt rum	ingen	avgift
» halvenskilt rum: för stockholmsbo 1 kr. per dag		
» landsortsbo 2 » » »		
» halvenskilt » : » stockholmsbo 2 » » »		
» landsortsbo 4 » » »		

För dibarn, som åtföljer sjuk moder, er-lägges ej någon avgift.

Bestämmelserna angående avgift för vård å hel- och halvenskilt rum äga icke tillämpning, när den sjuke förlägges i sådant rum till följd av brist på utrymme i allmänt rum eller därför att den sjuke icke kan utan men för sig eller andra vårdas å allmänt rum.

¹⁾ Beträffande avgifter för landsortsbor, som vårdas enligt utomlänsavtal, gäller vad i avtalet stadgas.

²⁾ För svensk medborgare, som under vistelse i staden blivit i behov av omedelbar in-tagning på sinnessjukhus och med hänsyn här-till icke kunnat hänvisas till statsanstalt, gäller t. o. m. den tidpunkt, då en månad förflutit sedan framställning gjorts om vederbörandes överflyttande till statsanstalt, en lägre vårdav-gift om 24 kr. per dag.

Full vårdavgift utgår för såväl in- som utskrivningsdagen, dock att avgift för inskrivningsdagen icke skall utgå, då patienten överflyttas direkt från annat stadens sjukhus eller då utskrivningen äger rum dagen efter inskrivningen.

Där ersättning för vården erlägges jämlikt lagen om socialhjälp eller lagen om samhällets barnavård m. m., gäller i fråga om ersättnings storlek vad därom finnes stadgat i sagda lagar.

Vid tillämpningen av bestämmelserna anses som stockholmsbo den, som vid intagningen är bosatt i Stockholm. Enahanda avgift beräknas för vård av utom staden bosatt person, anställd inom Stockholms kommunalstyrelse, därest den anställde på grund av sitt arbete är nödsakad till dylik bosättning.

Som landsortsbo anses envar annan; dock att landsortsbo, som i Stockholm insjuknat i sjukdom, vilken enligt gällande epidemilag medför rätt till fri vård & allmänt rum & epidemisjukhus, och på grund därav intagits & sjukhus, må i hel- och halvenskilt rum betala den för stockholmsbo stadgade avgiften.

Mellan landsting och städer utanför landsting träffades år 1955 ett nytt avtal om ersättning för sjukhusvård inom främmande sjukvårdsområden (stadsfullmäktiges beslut den 12 december 1955 och 18 november 1957, Utl. 1955: nr 362, 1957: nr 312), innebärande, att sjukvårdsanstalternas huvudmän förplikta sig att för vård, som åt sjuk från huvudmannens sjukvårdsråd meddelas & vissa sjukvårdsanstalter tillhörande annan huvudman, lämna ersättning efter vissa grunder. Stadsfullmäktige beslöt i samband härmed att fastställa den patientavgift, som enligt avtalet skall erläggas av stockholmsbor vid vård & allmän sal & främmande sjukvårdsanstalt, till det belopp, som gäller för vård & motsvarande avdelning & stadens egna sjukhus.

För behandling & röntgenavdelningarna vid Sabbatsbergs och St Eriks sjukhus och Södersjukhuset samt & finsen-, röntgen- och ljusavdelningarna vid St Görans sjukhus erläggas avgifter enligt särskilda av hälsoförvaldsnämnden och sjukhusdirektionen den 11 mars 1930 och den 26 augusti 1958 fastställda grunder.

Poliklinikavgifter. För behandling & stadens poliklinik gäller följande bestämmelser.

Enligt stadsfullmäktiges beslut den 11 februari 1959 utgår avgift vid stadens poliklinik tillsviðare under år 1959 — därest icke behandlingen enligt allmän författning eller eljest är kostnadsfri — enligt vad som stadgas i § 2 mom. 1 av den av k. m:t den 4 juni 1954 fastställda läkarvårdstaxan, med ändr. (SFS 1954: nr 532; 1956: nr 425) beträffande till grupp 1 hänförlig läkarvård, eller med ett belopp av 8 kr. per besök (Kf 1955: nr 32; 1959: nr 5). För poliklinikoperation äger underläkare av icke medellös patient uttaga ersättning enligt berörda läkarvårdstaxa (Utl. 1957: nr 254). Vid poliklinik behandling utom polikliniktid av & sjuk-

huset ej intagna, icke medellösa personer äger underläkare uppbära skäligt arvode efter eget bestämmande.

Jourhavande läkare & sjukhus äga att av dem behandlade jourfall uppbära ersättning enligt §§ 2 och 5 i ovannämnda läkarvårdstaxa.

Författningar. Reglemente ang. avgifterna vid Stockholms stads sjukvårdsanstalter, antaget av SF 20 dec. 1939, med ändr. (Kf 1951: nr 63; 1957: nr 92; 1958: nr 65). Rådgivande taxa för ersättning åt de ansvariga läkarna vid Stockholms stads lasarettssjukhus från patienter & enskilt och halvskilt rum, utfärdad av medicinalstyrelsen 17 aug. 1933, med ändr. 27 maj 1948 och 10 juli 1952. Avtal mellan landsting och städer utanför landsting om ersättning för vård av vissa utomlänspatienter (1955 års utomlänsavtal), med ändr. (Kf 1955: nr 63; 1957: nr 91).

Sjukhusavgiftsdelegerade.

Vid sjukhusvård åt mindre bemedlade tillämpades tidigare det förfarandet, att kostnadsfri vård & stadens sjukhus lämnades åt sådana personer, som kunde förete av vederbörande roteman utfärdat intyg om medellöshet. Då emellertid detta system visade sig otillfredsställande, särskilt med hänsyn till prövningen av medellöshetsintygens utfärdande, beslöt stadsfullmäktige den 20 februari 1922 en ändring härutinnan, varigenom prövningen av de vårdbehövandes betalningsförmåga överflyttades från rotemännen till ett nytt centralt organ, *sjukhusavgiftsdelegerade*.

Sjukhusavgiftsdelegerade, till antalet fem jämte tre suppleanter, utses av stadsfullmäktige för två kalenderår i sänder med uppgift bl. a. att pröva frågor om nedsättning av sjukhusavgift. Delegerade utse vid början av varje tjänstgöringsår inom sig ordförande och vice ordförande. Ansökan om nedsättning i stadgade vårdavgifter inlämnas till sjukhusavgiftsdelegerade, vilka äga att med hänsyn till sökandens ekonomiska förhållanden besluta om nedsättning av sjukhusavgiften, dock ej till mindre än 50 öre per dag. Vid den undersökning, som bör föregå beslut om nedsatt avgift, skall biträde lämnas delegerade av socialnämnden. I fråga om fullständig befrielse från sjukvårdsavgift fattas beslut av vederbörande socialhjälpstyrelse eller beträffande arbetslöshetsfall av socialnämndens delegerade för socialhjälpssärenden.

Detta förfaringsätt tillämpas förutom för stadens egna sjukhus och konvalescenthem samt öppna vård av psykiskt sjuka även, & det gäller vård av stockholmsbor, för Serafimerlasarettet, Allmänna barnbördshuset, Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn, Diakonissanstaltens sjukhus (Ersta), Karolinska sjukhuset med

Radiumhemmet m. fl. samt vid utfärdande av ansvarsförbindelser för vård å sanatorier.

Sjukhusavgiftsdelegerade ha även att pröva om patient vid vård å stadens sjukhus eller vid vård å sjukvårdsanstalt utom Stockholm enligt det s. k. 1955 års utomlänsavtal är att anse som stockholmsbo.

Delegerade pröva därjämte ärenden rörande bidrag till vårdkostnader för kroniskt sjuka patienter, som av sjukhusdirektionen remitteras till vård å enskilda sjukhem, till ortopediska bandage o. d. till patienter å stadens sjukhus och å Norrbackainstitutet och till bad och behandling vid kurorter och brunnar samt ärenden rörande befrielse från eller nedsättning av avgifter för sådana patienter, som erhålla behandling och tillsyn av stadsjuksköterskor och hemsamariter.

Genom beslut av stadsfullmäktige den 19 maj 1948 uppdrogs också åt delegerade att i förekommande fall pröva och avgöra frågor om nedsättning av eller befrielse från behandlingsavgifter för folktandvård. Sådana ansökningar prövas av sjukhusavgiftsdelegerade fr. o. m. den 1 januari 1956. Liknande ansökningar prövas även angående sjukhusstandvård.

Angående sjukhusavgifterna, se sid. 448.

Instruktion m. m. Instruktion för sjukhusavgiftsdelegerade, fastställd av ÖA 11 dec. 1940 (Kf 1940: nr 54). Reglemente ang. avgifterna vid Stockholms stads sjukvårdsanstalter, antaget av SF 20 dec. 1939 med ändr. (Kf 1951: nr 63; 1957: nr 92; 1958: nr 65).

Sjukhusavgiftsdelegerade.

Bergström, Eva M., föreståndarinna; ***Björkman, G. B. K.**, redaktör; ***Hudin, A. Greta**, föreståndarinna, stadsfullm.; **Johansson, B. E.**, ombudsman, ordf.; **Larsson, Emil W.**, socialassistent, stadsfullm.

Suppleanter: **Fridblom, K.-E.**, komminister, stadsfullm.; **Gedin, H. C.**, ombudsman, stadsfullm.; ***Söderberg, K. E. A.**, direktör.

Sekreterare.

Blom, Å. V. E. (se nedan).

Expeditionen.

Långholmsgatan 34—36 (Pa: Box 9099, Sth 9); t. 68 00 00; mottagning för allmänheten: 9—11,30, 13—15 (lördagar 13—14).

Sekreterare (22).

Blom, Å. V. E.

Kammarsskrivare (15).

Broman, Eivor.

Förste socialassistent (14).

Agelin, f. Björkman, Margit I. E.

Socialassistent (12).

Ljungberg, N. H.; Franzén, O. H.; Bruhn, Ulla; Ungfeldt, J. H. A.

En kontorsskrivare, två kanslibiträden, tre kontorsbiträden.

Lasarett.

Sabbatsbergs sjukhus.

Dalagatan 9 och 11, Sth VA (postgiro-konto nr 1074); t. 22 05 40.

Mottagningstider (för intagning av patienter):

medicinska sjukdomar: alla dagar 11—12
kirurgiska » : » » 10—11
gynekologiska » : » » 9—10
öron-, näs- och halssjukdomar: alla dagar 8,30—9,30
ögonsjukdomar: vardagar 11,30—12, sön- och helgdagar 9,30—10.

Polikliniktider:

medicinska polikliniken
män: vardagar 13—13,30
kvinnor: » 10—10,30;
mottagning endast efter anm. per tel.
vardagar utom lördagar 9—9,30

kirurgiska polikliniken

män: vardagar 10—11
kvinnor: » 13—14
återbesök: män: 8—10
kvinnor: 12—13

gynekologiska polikliniken: vardagar 9—10

öron-, näs- och halspolikliniken: vardagar 8,30—9,30

barnpoliklinik för öron-, näs- och halssjukdomar: alla dagar 8,30—9,30

ögonpolikliniken: vardagar 10—12¹;

mottagning endast efter anm. per tel. vardagar 10—12

hörselpolikliniken: tisdagar och torsdagar 14—16; mottagning endast efter anm. per tel. vardagar 11,30—12

foniatrika polikliniken: måndagar, tisdagar, torsdagar och fredagar 12,30—15,30; mottagning endast efter anm. per tel.

Mödravårdscentralen: läkarmottagn. tisdagar, onsdagar och fredagar 13—14, måndagar och tors-

¹ För olycksfall och brådskande akuta fall av ögonsjukdomar är inrättad jourtjänst å ögonkliniken under tiden fredagar kl. 10—söndagar kl. 10 (övriga dagar å Karolinska sjukhusets ögonklinik).

dag 18—19; telefontid och barnmorskemottagn. (rådfrågning, intyg, urinundersökning) en timme före varje läkarmottagn.

Besökstider:

å barnbördsavdelningen:

för patienter å allmän sal: söndagar 14—15, alla dagar (endast för mannen) 18,30—19;

för patienter å enskild avd.: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 12—13, alla dagar (endast för mannen) 18,30—19;

å öronkliniken:

för inläggande barn: söndagar 14—15;

å övriga kliniker:

för patienter å allmän sal: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 14—15;

för patienter å enskild avd.: alla dagar 11—14, 17—18.

Expeditionstid: å sysslomanskontoret var dag 9—12, 13—15 (lördagar och dag före helgdag 9—12, 13—14).

Sjukvårds- och poliklinikavgifter: se sid. 448.

Nära 15 års utredningsarbeten inom kommunalförvaltningen föregingo beslutet om byggande av detta sjukhus. Dessa arbeten inleddes genom tillsättandet år 1858 av en kommitté och avslutades genom stadsfullmäktiges godkännande den 2 december 1872 av de slutligen framlagda förslagen. Den nya sjukhusanläggningen, vilken i januari 1879 med 340 sängar kunde öppnas för sjukas emottagande, har tid efter annan kompletterats genom åtskilliga nya byggnader och även genom andra viktiga förbättringar. År 1907 beslöt stadsfullmäktige låta uppföra trenne nya paviljonger, entré- och poliklinikbyggnad med operationsavdelning samt år 1908 en särskild paviljong för öron- och ögonsjukdomar. Den sistnämnda byggnaden togs i bruk år 1910 och de övriga år 1911. En röntgenavdelning öppnades år 1910. Vidare anslögs stadsfullmäktige under åren 1919 och 1920 medel till ombyggnad av två till sjukhuset hörande s. k. sommarpaviljonger, varigenom möjlighet vanns att använda dessa lokaler för sjukhusändamål även under den kallare årstiden. Därjämte hava enligt beslut av stadsfullmäktige år 1923 företagits vissa utvidgningar av ögon-, öron- och röntgenavdelningarna.

Inom sjukhusets område ligger Isidor Dannströms konvalescenthem, vilket tillkommit på grund av testamente av direktör Isidor Dannström och hans hustru. Genom detta testamente erhöill nämligen Sabbatsbergs sjukhusstyrelse år 1898 en summa av 140,000 kr. till upprättande av ett konvalescenthem för huvudsakligen konvalescenter från Sabbatsbergs sjukhus, att förvaltas som en särskild fond och redovisas på samma sätt som andra sjukhuset tillkommande medel. Hemmet har 45 platser, varav 23 för män och 22 för kvinnor. Enligt sjukhusdirektionens beslut den 8 april

1953 användas dessa platser provisoriskt för enbart kirurgiska eftervårdsfall. Läkarevården består av sjukhusets läkare och vid hemmet äro anställda två översköterskor, två sjuksköterskor, tio sjukvårdsbiträden och en gårdskar. Fr. o. m. år 1957 är konvalescenthemets personal uppförd å Sabbatsbergs sjukhus' lönestat.

Enligt ett mellan stadsfullmäktige och Svenska röda korset den 12 januari 1924 ingånget avtal angående upprättande och drivande av en sjuksköterskeskola vid Sabbatsbergs sjukhus, vilket avtal trädde i kraft den 1 oktober 1927, har röda korset förbundit sig att ställa för sjukvårdsarbetet inom Sabbatsbergs sjukhus erforderligt antal sjuksköterskeelever (f. n. 152 elever i praktiskt arbete) till förfogande, mot att staden tillhandahåller röda korset för sjuksköterskeskolan och elevhemmet erforderliga lokaler. I enlighet med nämnda avtal har staden bekostat uppförande vid sjukhuset av ett personalhus, huvudsakligen avsett som elevhem. Efter färdigställandet ställdes hemmet av staden till stiftelsen Rödakorshemmets förfogande.

Den 19 mars 1934 beviljade stadsfullmäktige anslag till uppförande av en ny patologisk-anatomisk institution vid Sabbatsbergs sjukhus. Institutionen togs i bruk i april 1936.

Sedan en av sjukhusdirektionen tillsatt kommitté i januari 1939 avgivit ett betänkande innefattande utredning och förslag rörande ombyggnad och utvidgning av Sabbatsbergs sjukhus beviljade stadsfullmäktige den 19 februari 1940 ett sammanlagt belopp av 4,444,000 kr. för ombyggnad av sjukhuset varav 802,000 kr. för en första tillbyggnad av panncentralen. Sistnämnda byggnad, som påbörjades först, togs i bruk år 1942.

Med anledning av 1940 års beslut beslöt stadsfullmäktige den 20 mars 1944 uppdraga åt sjukhusdirektionen att i överensstämmelse med ett av direktionen framlagt förslag dels uppföra en kvinnoklinik vid Sabbatsbergs sjukhus, dels ombygga gynekologiska avdelningen till en avdelning för förtidigt födda barn med rätt för direktionen att företaga de jämkningar i byggnadsprogrammet, vartill ett eventuellt avtal med staten om klinikkens upplåtande för undervisning kunde föranleda. Den 20 november 1944 beslöt stadsfullmäktige, dels godkänna ett av särskilda delegerade ingånget avtal angående samarbete mellan staten och Stockholms stad för uppförande och drift av kvinnokliniken vid Sabbatsbergs sjukhus (Kf 1945: nr 55), dels godkänna en i samband med förhandlingarna om nämnda avtal företagen revision av förslaget till nybyggnad för kvinnokliniken. Nu gällande avtal rörande bl. a. kvinnoklinikkens drift godkändes av stadsfullmäktige den 22 mars 1948 och av k. mt den 28 maj 1948 (Kf 1948: nr 31).

Uppförandet av kvinnokliniken påbörjades år 1946 efter rivning av en av de år 1911 tillkomna paviljongerna och klinikkens togs i bruk den 1 juli 1949. Byggnadskostnaderna uppgingo till 5,000,000

kr. och inventariiekostnaderna till 1,386,500 kr. Staten har bidragit med 25 procent.

Kvinnokliniken drives av staden med statsbidrag. Lönekostnaderna för läkarna bestridas av staden, men staden bidrager med hälften av dessa kostnader.

År 1948 beslöt sjukhusdirektionen uppdraga åt en särskild kommitté att utarbeta och för direktionen framlägga förslag till en av stadsfullmäktige den 22 mars samma år i princip beslutad ombyggnad av Sabbatsbergs sjukhus till ett undervisningssjukhus i enlighet med ett därom mellan staden och staden träffat avtal. Enligt detta avtal har staden åtagit sig bl. a. att upplåta sjukhusets samtliga avdelningar, med undantag av öronavdelningen, till Karolinska mediko-kirurgiska institutet för undervisningsändamål att tjäna såsom institutets kliniker, respektive institutioner. Vidare har staden förbundit sig att färdigställa de delar av sjukhuset, som äro avsedda att upplåtas för den vid Serafimerlasarettet nu bedrivna undervisningen, så snart ske kan och, såvitt hinder icke möter på grund av omständigheter, över vilka staden icke kan råda, senast före den 1 januari 1961 (Utl. 1948: nr 77).

Jämsides därmed har en separat utredning verkställts beträffande frågan om panncentralens tillbyggnad m. m. Såsom resultat härav framlades år 1954 ett förslag till utbyggnad av sjukhusets panncentral, vilket förslag den 21 juni 1954 godkändes av stadsfullmäktige, som samtidigt anvisade sjukhusdirektionen ett anslag av 3,286,000 kr. för ändamålet. Utbyggnaden avslutades år 1957.

Den 16 mars 1953 anvisade Stadsfullmäktige medel för utvidgning och upprustning av den thoraxkirurgiska verksamheten (Utl. 1953: nr 81). Härtill bidrog staten med halva kostnaden. Den specialavdelning, som därvid tillkom inom den kirurgiska kliniken, förlades till den förutvarande gynekologiska avdelningens lokaler. År 1957 kunde specialavdelningen nedläggas. Platserna tillfördes allmänkirurgien.

Den 16 april 1956 godkände stadsfullmäktige ett mellan stadens och statens delegerade ingånget avtal om vissa ändringsarbeten inom den patologiska institutionen i syfte att bereda ökade undervisningsmöjligheter för studerande vid Karolinska institutet. Avtalet innehöll bestämmelser om statsbidrag för ändringsarbetena, som utfördes samma år, och om tillämpning av 1948 års avtal i avseende på patologiska institutionen (Kf 1956: nr 64).

Sabbatsbergs sjukhus inrymmer f. n. sammanlagt 717 vårdplatser, fördelade på sex överläkaravdelningar: två medicinska med 214 platser, en kirurgisk med 231 platser (varav 45 för kirurgiska eftervårdsfall vid Isidor Dannströms konvalescenthem; se sid. 452), en kvinnoklinik med 179 platser (varav 96 för obstetriska och 83 för gynekologiska vårdfall), en ögonklinik med 27 platser och en klinik för öron-, näs- och hals-

sjukdomar med 66 platser. Den kirurgiska överläkaravdelningen avses uppdelas i två avdelningar år 1959.

Vid sjukhuset finnas inrättade polikliniker å kirurgiska, medicinska, gynekologiska samt ögon- och öronavdelningarna. Därjämte äro anordnade hörselpoliklinik, foniatrisk poliklinik samt mödravårdscentral.

Till sjukhuset är sedan år 1952 en av sjukhusdirektionens blodgivarcentraler förlagd; förmedlings- och registreringsverksamheten skötes dock av en särskild expedition belägen inom sjukhusdirektionens förvaltningslokaler, Långholmsgatan 34—36.

Författningar. Stadgar för Isidor Dannströms konvalescenthem, antagna av hälsovårdsnämnden 13 nov. 1903 (Kf 1903: sid. 424), med ändr. 3 febr. 1943. Avtal ang. upprättande och drivande av en sjuksköterskeskola vid Sabbatsbergs sjukhus, godkänt av SF 19 maj 1924 och av överstyrelsen för Svenska röda korset 16 jan. 1924 (Kf 1924: nr 105). Avtal dels om jämkning i fördelningen av de utav Stockholms stad kontrakterade vårdplatserna å medicinska kliniken och ögonkliniken vid Karolinska sjukhuset dels om upplåtande av ögonavdelningen vid Sabbatsbergs sjukhus för undervisning, godkänt av SF 14 okt. 1946 och av k. m:t 30 maj 1947 (Kf 1947: nr 49). Avtal rörande samarbete för ny- och ombyggnad samt drift av Sabbatsbergs sjukhus, godkänt av SF 22 mars 1948 och av k. m:t 28 maj 1948 (Kf 1948: nr 31: I). Avtal om statligt byggnadsbidrag för patologiska institutionen och panncentralen vid Sabbatsbergs sjukhus, godkänt av SF 16 april 1956 och av k. m:t 12 okt. 1956 (Kf 1956: nr 64).

Styresman (6,500 kr.).

Holmgren, B. S. (se sid. 454).

Syssloman (26).

Carlhom, B. A.; t. 22 05 40 (växel), 32 47 91 (direkt); mottagningstid: 9,30—11,30.

Husmor (grupp I) (16).

Kjellberg, Thea A.; mottagningstid: måndag—fredag 13—15.

Överläkare (B 4).

Friberg, O. F. R:son (förordn. t. o. m. ³⁰/s 1963), mottagningstid: 10—11, å anestesiasivd.

Överläkare (26).

Norberg, B. M. F. (förordn. t. o. m. ³¹/s 1964), mottagningstid: 9—10, å kliniska laboratoriet.

Överläkare (23).

Lidström, F. O. (förordn. t. o. m. ³¹/s 1964),

å kirurgiska klin.; **Holmgren, B. S.¹⁾** (förordn. t. o. m. ³¹/₁ 1962), mottagningstid: efter överenskommelse per tel., å röntgenavd.; **Richtnér, N. G.** (förordn. t. o. m. ³¹/₅ 1963), mottagningstid efter överenskommelse per tel., å öronklin.; en vakant, å medicinska klin. I.; **Åkesson, S. O. G.** (förordn. t. o. m. ³⁰/₁₁ 1962), mottagningstid: 8,45—9,15, å medicinska klin. II.; **Kugelberg, I. F. R.** (förordn. t. o. m. ³¹/₁₂ 1960), å ögonklin.

Obducent och patolog (15,048 kr.).

Ringertz, N. O. E.

Elektrokardiografsläkare (23)²⁾.

Värnéus, A. G.

Förste underläkare (23).

Allgén, L.-G., tjf. (se sid. 477) (å kliniska lab.); **Nordén, R. Ingrid**; en vakant, *tj. Widman, G. B.* (å anestesivd.).

Förste underläkare (Ae 23)

(avlönad av staten).

Törnberg, B. I. (å patologiska avd.).

Förste underläkare (22)³⁾.

Hedenius, P. J. (bitr. lasarettsläkare)⁴⁾, **Bjurwill, B. V.**, **Malmström, G.** (bitr. lasarettsläkare)⁴⁾, **Aldman, A. J.**, **Dahlström, f. Lenmor-Bagger, Marianne S. E.**, **Edin-Selin, Ulla M.**, **Selin, B. G.**, en vakant, *tj. Sandefeldt, Å. H.*, tre vakanta (å medicinska klin.); **Wiklund, T. S.** (bitr. lasarettsläkare)⁴⁾, **Hanson, H. E.** (bitr. lasarettsläkare)⁴⁾, **Werner, B. O. A.**, **Rietz, K. A.**, **Holm, D. R. I.**, **Schager, N. G. N.**, **Berlin, C. R. H.**, **Sandberg, A. I.**, **Stöpp, K. L.**, två vakanta (å kirurgiska klin.); **Holmberg, Å. S.**, **Esklund, A. D.**, **Huggert, E. A. F.** (å ögonklin.); **Bunner, K. R.** (bitr. lasarettsläkare)⁴⁾, **Törnblom, H. E.**, **Dowén, S.-A. S.**, **Jonsson, P. O.**, två vakanta (å röntgenavd.); **Lindahl, K. P. G.**, **Adner, C.-A.**, (bitr. lasarettsläkare)⁴⁾, **Sellström, L. G.** (bitr. lasarettsläkare)⁴⁾, **Björlin, S. O.** (å öronklin.).

¹⁾ Till överläkare, biträdande överläkare och övriga underläkare vid röntgenavdelning utgår viss ersättning enligt överenskommelse mellan lönenämnden och Sveriges läkarförbund den 2 juli 1958.

²⁾ Med tjänstgöringskyldighet dessutom vid S:t Görans och Stigberget-Äsö sjukhus.

³⁾ Dessutom utgår till underläkare för tjänstgöring vid poliklinik ersättning med 24 kr. per timme. För poliklinikoperation åger underläkare av icke medellös patient uttaga ersättning enligt läkarvårdstaxan (Utl. 1957: nr 254).

⁴⁾ Såsom bitr. lasarettsläkare dessutom fast arvode med 2,000 kr.

Poliklinisläkare (27).

Hult, H. O. K. (å medicinska poliklin.); en vakant (å ögonpoliklin.).

Tandläkare (19,800 kr.).

Forslund, G.

Hörselpolikliniken.

Audiolog.

(Se Södersjukhuset.)

Lundborg, T. L.

Patient, som av läkare rekommenderas utprova hörapparat, har att hänvända sig till Stockholms stads hörcentral (se sid. 263), Biblioteksgatan 6, 1 tr.; kurator, t. 21 68 71; mottagning: måndagar—fredagar 9—11; hörselvårdsassistenter: mottagning endast efter förhandsbeställning per t. 21 68 98 måndagar—fredagar 9—11.

Foniatriska polikliniken

(röst- och talrubbningar).

Foniater (32,000 kr.).

Bjuggren, G. B. V.

Talfelspedagog (13).

Westerlund, f. Norman, Ingrid A.

En *audiometris*.

Kvinnokliniken.

Överläkare

(som professor avlönad av staten, som överläkare vid gynekologiska avd. 1,800 kr. av staten).

Engelman-Sundberg, A. G. I.

Biträdande överläkare (Ae 24)

(avlönade av staten).

Furuhjelm-Engelman-Sundberg, Mirjam; Lagergren, C. G.; Nordenstrahl, C. O. G.; en vakant.

Förste underläkare (Ae 23)

(avlönade av staten).

Enhörning, E. G.; Bryhn, Ulla M.; Westin, B. E.; Odeblad, E. E.; Normann, P. E.; Englund, S. E.; Viberg, L. T. B.; Nyberg, O. R.; Lindgren, C. L.

Konsulterande pediatriker (9,300 kr.)

(avlönad av staten).

Broman, K. V. B.

Två *biträdande husmödrar*, en *talfelspedagog*, två *laboratorieassistenter*, en *chefsgymnast*, sex *sjukgymnaster* (därav två halvtidstjänster), en *arbetsterapeut*, en *första*

förlossningsbarnmorska, åtta förlossningsbarnmorskor, en överbarnmorska, sjuttio-fyra översköterskor (därav tre halvtidstjänster), en första operationsöversköterska, tjugufem operationsöversköterskor (därav en halvtidstjänst), en första röntgenöversköterska, tretton röntgenöversköterskor (därav två halvtidstjänster), en första laboratorieöversköterska, tjugutvå laboratorieöversköterskor eller första laboratriser (därav två halvtidstjänster), femtioen sjuksköterskor (därav två halvtidstjänster), en första preparatris, två preparatriser, fyra fotobiträden, en fotograf, en tandsköterska, två djurskötare, femtio biträdande sjuksköterskor. — Elva sjukbärare, elva barnsköterskor, sju första sjukvårdsbiträden, sju laboratoriebiträden, sju baderskor, trettiosex sjukvårdsbiträden (därav en halvtidssyssla) vid specialavdelningar, etthundraåttiotvå sjukvårdsbiträden (därav en halvtidssyssla). _____

Predikant (7,920 kr.).

Skylling, B. L. son, komminister i Kungsholms förs.
En organist. _____

Sjukhusassistent (19).

Andersson, E. E.

Kammarskrivare (15).

Widstrand, Linnéa K.

Kontorsassistenter (12).

Kjellgren, N. H. K.; Jenerot, Inez O.; en vakant.

Förste kontorsskrivare (11).

Lindström, Britta Ch.

Sex kontorsskrivare, tjugusex kanslibiträden (därav sex halvtidstjänster), tolv kontorsbiträden (därav två halvtidstjänster), tre kontrollbiträden (därav två halvtidstjänster), fyra expeditiionsbiträden.

Kuratorer (12).

Samuelson, f. Hellbo, Inger B.; mottagningstid: 10—11 (vardagar utom torsdagar), 14—16 (tisdagar och torsdagar).

Kullman, Barbro B.; mottagningstid: 11—12 (alla vardagar), 13—14 (tisdagar, onsdagar och fredagar) (se sid. 491).

Wickström, f. Sachse, Barbro M.; mottagningstid: å Sabbatsbergs sjukhus tisdagar 10—11, 15—16, torsdagar 14—16, lördagar 10—11; å Norrulls sjukhus, t. 34 94 50 måndagar, onsdagar och fredagar kl. 10—11.

Ekonomiföreståndare (grupp I) (16).

Norberg, Kristina E.

Maskinmästare (15).

Holm, E. Hj. M.

Uppsyningsman (10).

Almgren, E. H.

Förste vaktmästare (9).

Almgren, E. E.

En förste maskinist, två maskinister, en instrumentmakare, åtta hantverkare, tre biträdande ekonomiföreståndare, en förste vaktmästare, sju vaktmästare (därav en halvtidstjänst), en överstäderska, sju telefonister. — En reparatör, sju eldare, sex gårdskarlar, fem diversearbetare i kök, fem kokerskor, ett första matsalsbiträde, två källskänkor, sex första köksbiträden, sexton köksbiträden, sex matsalsbiträden, fem portvakter (därav en halvtidssyssla), fyrtiosex städerskor, fyra garderobiärer, sex förrädsbiträden.

S:t Görans sjukhus— Garnisonssjukhuset.

A. S:t Görans sjukhus.

Mariebergsgatan 7, Sth K (postgirokontonr 1083); t. 22 20 40.

Mottagningstider (för intagning av patienter):

olycksfall och andra akuta fall: hela dygnet;

övriga fall:

invärtes sjukdomar: alla dagar 11—12

kirurgiska „ : „ „ 9—13

hud- och könssjukdomar

män och kvinnor: alla vardagar 10—13, måndagar och torsdagar även 17,30—19; dag före helgdag ej kvällsmottagning

lungtuberkulos: vardagar 10—11

ortopedi och kirurgisk tuberkulos: vardagar 10
plastikkirurgi: måndagar och torsdagar 11, tisdagar 12

avd. för kroniskt sjuka: vardagar 8,30—9,30

finseminstitutet: vardagar 12—13.

Polikliniktider:

invärtes sjukdomar: föranmälningar per tel. 10—11
allergiska sjukdomar: föranmälningar per tel. 10—11

kirurgiska sjukdomar: vardagar

män: första besök 9—9,30, återbesök 10—10,30

kvinnor: första besök 12—12,30, återbesök

13—13,30, telefonförfrågningar 8—9

ortopedi och kirurgisk tuberkulos: föranmälningar per tel. 9—12

plastikkirurgi: måndagar och torsdagar, första besök 10—10,30, återbesök 8—9,30

sockersjuka: vardagar utom lördagar och helgdagsaftnar 11—11,30

hud- och könssjukdomar

nybesök 11—12 (även återbesök för ven-pat.); återbesök 10—11, 12—13; måndagar och torsdagar 17,30—19 endast nybesök för könssjukdomar, dag före helgdag ingen kvällsmottagning, finseninstitutet: vardagar 10—11.

Röntgenavdelningen: öppen mottagning, anmälningstid vardagar 8—9.

Kliniska centrallaboratoriet: prov mottagas 9—15; bestämningar av basalomställning och undersökningar av magsaft beställas per tel. 9—16; blodprov tagas utan föregående anmälan 9,30—10,30.

Besökstider:

för patienter å allmän sal:

å medicinska klin. (I och II), kirurgiska klin., klin. för medicinsk tuberkulos, klin. för ortopedi och kirurgisk tuberkulos, plastikkirurgiska klin., avd. för kroniskt sjuka samt hudklin.:

söndagar, tisdagar, torsdagar och lördagar 14—15;

för patienter å enskild avd.: alla dagar 11,30—14, 17—18,30.

Barn å hudklin. söndagar och torsdagar 14—15.

Expéditionstid: å sysslomanskontoret 10—12, 13—15 (lördagar och dag före helgdag 8,30—12,30).

Sjukvårds- och poliklinikavgifter: se sid. 448 samt beträffande viss poliklinisk behandling sid. 488.

Den första plats i Stockholm, varest köns-sjuka vårdades i avskild lägenhet, lär hava varit Danviken. Där behandlades sedan början av 1700-talet de bland de intagna, som ledo av svårartad könssjukdom, i en särskild sjukstuga, som sedermera började kallas kurhus. På 1730-talet började man dit översända köns-sjuka från staden. Sedan det nya sinnessjukhuset å Danviken blivit färdigt år 1788, utvidgades avdelningen för köns-sjuka till 50 platser, men på grund av de sinnessjukas växande antal måste efter år 1812 detta utrymme inskränkas. Den 1 april 1814 stängdes Danviken för de köns-sjuka, sedan ett provisoriskt kurhus på 20 sängar för stadens behov inrättats å Kungsholmen. I enlighet med förslag av särskilda av överståthållarämbetet utsedda kommitterade inrättades därefter år 1816 ett för Stockholms stad och län gemensamt kurhus med 100 sängar å den å Kungsholmen befintliga kronobränneriegendomen, vilken av statsverket upplätits för ändamålet.

Redan i slutet av 1820-talet började dock svårigheter att uppstå i fråga om utrymmet, varför tid efter annan provisoriska åtgärder måste vidtagas, och år 1844 beslöts en större tillbyggnad av kurhuset. På grund av dels det ytterst bristfälliga skick, varuti kurhusets byggnader råkade, och dels att sjukhuset snart visade sig allt mera otillräckligt, blev emellertid frågan om nya

lokaler allt mera trängande. I anledning härav fattades på 1880-talet beslut om uppförandet av ett nytt, uteslutande för staden avsett sjukhus för könssjuka patienter. Det nya sjukhuset för-lades till Stadshagen på Kungsholmen, där byggnadsarbetet påbörjades år 1886 och fullbordades år 1888. Sjukhuset, som fick namnet S:t Göran, bestod ursprungligen av tre egentliga sjukhusbyggnader och inrymde 279 vårdplatser för köns- och hudsjukdomar. Det skulle visserligen i första rummet användas för vård av köns-sjuka och av patienter med hudsjukdomar men beräknades framdeles kunna komma till användning även för andra sjukdomar. Vid tider av större sjuklighet i Stockholm anordnades också på sjukhuset avdelningar dels för olika invärtes sjukdomar, dels även för sinnessjukdomar. I början av år 1902 öppnades vid sjukhuset i en nyuppförd paviljong en särskild avdelning med 108 sängar för sjuka lidande av lungtuberkulos i mera framskridet stadium, och år 1907 utökades denna avdelning med en andra sjukpaviljong. På hösten 1910 inrättades å sjukhuset en avdelning med 100 sängar för kirurgisk tuberkulos, varvid antalet sängplatser för lungtuberkulos minskades till 146 (sedermera reglerat till 144). År 1922 tillkom en ny isoleringspaviljong.

Med av stadsfullmäktige anvisade medel (tillsammans 4,818,000 kr.) samt ett mindre bidrag av statsmedel ägde under åren 1925—1930 en omfattande om- och tillbyggnad av sjukhuset rum, varigenom detta, samtidigt som det blev moderniserat och väsentligt utvidgat, helt förlorade sin gamla karaktär av specialsjukhus och blev ett blandat sjukhus, avsett för vård av jämväl invärtes och kirurgiska sjukdomar m. m. I samband med om- och tillbyggnaden av de gamla byggnaderna genomfördes en helt ny disposition av desamma. I den med 3 våningar (utöver de förutvarande 3) påbyggda huvudbyggnaden inrymdes en medicinsk och en kirurgisk avdelning ävensom en operationsavdelning samt lokaler för medicinsk och kirurgisk poliklinik m. m. I en nyuppförd byggnad inrättades en röntgen- och ljusavdelning. Dessutom uppfördes en ny entré- och kontorsbyggnad, två nya personalbostadshus, nytt gravkapell m. m.

Stadsfullmäktige anvisade den 2 oktober 1939 ett belopp av 2,047,000 kr. till uppförande av ett efterbehandlingssjukhus och den 20 maj 1940 ett belopp av 775,000 kr. till uppförande av en ny patologisk institution. Dessa stodo färdiga år 1942. Platsantalet inom efterbehandlingssjukhuset utgjorde 216, men har sedermera minskat till 197 genom att avdelningarna ändrat karaktär. Vissa ombyggnader och förbättringar ha under årens lopp företagits inom operationsavdelningen, tuberkulospaviljongerna m. m. Den 20 februari 1950 anvisade stadsfullmäktige ett belopp av 175,000 kr. för ändrings- och förbättringsarbeten inom hud- och köns-paviljongerna

i och för iordningställande därstädes av vårdplatser för kroniskt sjuka.

I syfte att utvidga S:t Görans sjukhus till ett modernt centrallasarett framlade sjukhusdirektionen den 4 juli 1951 en programutredning med förslag till generalplan rörande ombyggnad och utvidgning av sjukhuset. Stadsfullmäktige beslöt den 19 november 1951 i princip godkänna generalplanen och uppdrog åt sjukhusdirektionen att uppgöra ett detaljerat byggnadsförslag för de i en första byggnadsetapp upptagna ekonomianläggningarna.

Som resultat av det fortsatta utredningsarbetet godkände stadsfullmäktige den 8 juni 1954 ett av sjukhusdirektionen framlagt förslag, kostnadsberäknat till 6,650,000 kr., rörande nybyggnad för panncentral, centralkök samt personalrestaurang.

Stadsfullmäktige beslöt den 23 januari 1956 att anslå 4,400,000 kr. för nybyggnad av en mentalklinik vid sjukhuset, den 18 juni samma år att anslå 2,430,000 kr. för uppförande av ny verkstadsbyggnad ävensom vissa andra ekonomianläggningar. Till inventarietrustning för nämnda verkstad ävensom för panncentral och centralkök anslögs stadsfullmäktige den 20 maj 1957 ett belopp av 516,000 kr.

Förutom en röntgen- och ljusavdelning finnes vid sjukhusets avdelning för hudsjukdomar ett finsen institut.

Vid sjukhuset finnas upprättade en allergipoliklinik, en medicinsk, en kirurgisk och en plastikkirurgisk poliklinik samt en poliklinik för kirurgisk tuberkulos och ortopedi, vid vilka tillämpas samma avgifter som vid stadens övriga sjukhuspolikliniker. En tidigare befintlig poliklinik för hud- och könssjukdomar uppgick den 1 januari 1940 i S:t Görans sjukhus. Av sjukhusdirektionens tvenne läkarmottagningar för sockersjuka (sockerpolikliniken) överflyttades den till kliniska centrallaboratoriet förlagda mottagningen den 15 oktober 1957 till sjukhuset.

Enligt beslut av stadsfullmäktige upprättades år 1938 vid S:t Görans sjukhus ett patientbibliotek, som skötes genom biblioteks nämndens försorg.

Vård av könssjuka inom Stockholm förekommer, förutom vid S:t Görans sjukhus, vid Södersjukhuset, ävensom vid vissa av staden anordnade fristående polikliniker.

Vid sjukhuset har inrättats ett daghem för omhändertagande av barn, vilkas mödrar tjänstgöra å sjukhuset.

Antalet vårdplatser vid S:t Görans sjukhus är för närvarande 880, av vilka 96 på kliniken för hud- och könssjukdomar (därav 17 för barn), 137 på kliniken för lungtuberkulos, 62 på kliniken för kirurgisk tuberkulos, 56 på ortopediska kliniken, 233 på medicinska klinikerna (I och II), 173 på kirurgiska kliniken, 26 på plastikkirurgiska kliniken samt 97 på avdelningen för kroniska sjukdomar.

Härtill komma för närvarande 109 vårdplatser vid Garnisonssjukhuset, vilket från och med den 1 juli 1958 genom ett mellan staten och staden träffat avtal upplåtits till staden och lagts såsom en medicinsk klinik under S:t Görans sjukhus.

Från och med år 1959 utgöra S:t Görans sjukhus och sjukhusdirektionens kliniska centrallaboratorium en ur administrativ synpunkt gemensam förvaltningsenhet. Laboratoriet, som tidigare utgjorde en del av de s. k. hälsovårdsnämndens laboratorier, började sin verksamhet år 1925. Det överfördes den 1 januari 1940 till sjukhusdirektionen. Verksamheten, som från början bedrevs i lokaler i huset Vasagatan 13, överflyttades år 1941 till S:t Görans sjukhus.

Vid laboratoriet utföras olika medicinska undersökningar (å blod, urin m. m.), undersökningar med tillhjälp av radioaktiva isotoper samt bestämmingar av basalomsättningen, allt enligt av sjukhusdirektionen fastställd taxa (fastställd 16 maj 1944, med ändr. 23 maj 1951). Undersökningarna äro kostnadsfria för medellösa personer.

Författningar. Lag 20 juni 1918 ang. åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, med ändr. K. kung. 23 april 1937 ang. statsbidrag till driftkostnaderna m. m. vid anstalter för kirurgisk tuberkulos, med ändr. K. kung. 22 juni 1939 ang. statsbidrag till driftkostnaderna vid anstalter för lungtuberkulos, med ändr. K. kung. 5 juni 1953 om statsbidrag för behandling av lupuspatienter, med ändr. Avtal mellan svenska staten och Stockholms stad ang. obduktionsundervisning vid S:t Görans sjukhus m. fl., godkänt av SF 17 dec. 1956 och av k. m:t 16 nov. 1956 (Kf 1956: nr 81).

Styresman (6,500 kr.).

Strandell, B. H. E. (se sid. 458); mottagnings-tid: vardagar 9,15—9,45.

Syssloman (26).

Rune, P. F.; mottagningstid: vardagar 9—11.

Husmor (grupp I) (16).

Unell, Edith; mottagningstid: vardagar utom lördagar 12,30—15.

Överläkare (B 4)¹⁾

(å anestesivärd.).

von Dardel, G. O. (förordn. t. o. m. ³¹/₃ 1964).

Överläkare (26).

Löfgren, S. H. (förordn. t. o. m. ³¹/₃ 1963), mottagningstid 12,30—13, å med. tuberkulosklin.; Agner, K. (förordn. t. o. m. ³¹/₃ 1963),

¹⁾ Med skyldighet att svara för utbildning av underställda narkossjuksköterskor och elever.

å kliniska lab.¹⁾; **Lindgren, Å. G. H.** (förordn. t. o. m. ³¹/₅ 1960), å patologiska avd.

Överläkare (23).

Strandell, B. H. E. (förordn. t. o. m. ³⁰/₄ 1962), mottagningstid: 11,30—12, å medicinska klin. I; **Colldahl, P. H. B.** (förordn. t. o. m. ³¹/₁₀ 1959), mottagningstid: 9,45—10,15, å medicinska klin. II; **Schubert, O. O.** (förordn. t. o. m. ³¹/₅ 1965), mottagningstid: 11—11,30, å kirurgiska klin.; **Brück, N. A. J. C.** (förordn. t. o. m. ³¹/₁ 1961), mottagningstid: 12—12,30 å hudklin. samt å finseninstitutet; **Felländer, M. R.** (förordn. t. o. m. ³⁰/₄ 1963), å klin. för ortopedi och kirurgisk tuberkulos; **Brodén, B. L. J.²⁾** (förordn. t. o. m. ³¹/₁₂ 1963), å röntgenavd.; **Grénabo, K.-J.** (förordn. t. o. m. ³¹/₅ 1961), mottagningstid 10—10,30, å plastikkirurgiska klin.

Överläkare vid avd. för kroniskt sjuka (25,000 kr.).

Strandberg, B.

Elektrokardiografsläkare.

(Se Sabbatsbergs sjukhus.)

Värnéus, A. G.

Förste underläkare (23).

Bergqvist, S. (bitr. sanatorieläkare)³⁾, **Olsson, S. E.**, **Stavenow, S. D.**, **Norberg-Stenbeck, Renée A. M.** (å med. tuberkulosklin.); **Lennermark, L. O. G.** (å patologiska avd.)⁴⁾; **Lothigius, A.-L. Barbro**, **Waller, S.-O.** (å anestesivd.).

Förste underläkare (22)⁵⁾.

Ekenberg, O. L. V., **Dafgård, T. G. W.**, **Lundgren, L. G.**, **Lindgren, L. A.** (bitr. lasarettsläkare)²⁾, **Swenning, G.** (bitr. lasarettsläkare)³⁾, en vakant (å medicinska klin. I); **Ripe, E. A. E.**, **Grape, B. E.**, **Svanborg, N. A.** (å medicinska klin. II, allergivd.); **Strandell, G.** (bitr. lasarettsläkare)³⁾, **Wijnblad, A. O. H.** (bitr. lasarettsläkare)³⁾, **Snellman, B.** (bitr. lasarettsläkare)³⁾, **Thorén, S. A. G.**, **Hallberg, D. K.**, **Ramstedt, J. Å. V.**, **Wallberg, J. U.** (å kirurgiska klin.); **Sjögren, B. G.**, **Lindewall, f. Dahlström, Gertrud I.**, **Norman, A. V.** (bitr. lasarettsläkare)³⁾, en vakant (å hudklin.); **Granberg, Astrid E.** (å avd. för kroniskt sjuka); **Flagerup, L. A.** son, **Lindahl, E. O.**, **Hult, L. H. F.**

¹⁾ Med skyldighet att utan särskild ersättning förestå sjukhusdirektionens kliniska centrallaboratorium.

²⁾ Se not 1 å sid. 454.

³⁾ Se not 4 å sid. 454.

⁴⁾ Innehavaren av tjänsten äger ej rätt till särskild ersättning för polikliniktjänstgöring vid sjukhuset.

⁵⁾ Se not 3 å sid. 454.

V. (å klin. för ortopedi och kirurgisk tuberkulos); **Lindblom-Tillman, R. Gisela**, **Wikmark, f. Hollberg, Astrid E.**, **Ahlbäck, S.-O. E.**, två vakanta (å röntgenavd.)¹⁾; **Strömbäck, J. O.** (å plastikkirurgiska klin.).

Andre underläkare (20)²⁾.

Idestam-Almqvist, B. L. (å klin. för ortopedi och kirurgisk tuberkulos); en vakant (å röntgenavd.).

Poliklinisläkare (27)³⁾⁴⁾.

Tenlén-Magnusson, Saga, Larre, C. E. (vid kvinnliga hud- och könspolikliniken); **Lindgren, C. G. I.** (vid manliga hud- och könspolikliniken); **Andrell, B. P. O.**, **Tomenius, J. H.** (vid medicinska polikliniken); **Sundberg, f. Sundberg, M. Birgitta** (vid allergipolikliniken).

Poliklinisläkare (18,600 kr.).

Linnros, B. G., en vakant, *tf.* **Blumenthal, B. M.** (vid manliga hud- och könspolikliniken).

Bakteriolog (16,000 kr.).

Packalén, K. T.

Läkare för öron-, näs- och hals-sjukdomar (18,600 kr.).

Hagerman, F. R. L.

Läkare för neurologiska sjukdomar (3,875 kr.).

Vakant.

Läkare för psykiatriska sjukdomar (7,750 kr.).

Ljungberg, N. E.

Läkare vid daghemmet⁵⁾.

Nordenfelt, P. J.

Läkare för thoraxkirurgiska sjukdomar (8,676 kr.).

Crafoord, C.

¹⁾ Se not 1 å sid. 454.

²⁾ Se not 3 å sid. 454.

³⁾ Med skyldighet för innehavaren att tjänstgöra i genomsnitt 4¹/₂ timmar per dag. Innehavaren äger icke rätt att för enskild praktik ha mottagning inom sjukhuset.

⁴⁾ Om verksamheten vid hud- och könspoliklinikens kvinnliga avd. minskar eller helt upphör, skall innehavaren av en av de ordinariebildande tjänsterna vara skyldig tjänstgöra delvis eller helt vid annan poliklinik i sådan omfattning att den effektiva arbetstiden uppgår till sammanlagt 4¹/₂ timmar per dag.

⁵⁾ Ersättning enligt avtal den 12 juli 1957 (Utl. 1957: nr 254, sid. 2159).

Läkare för ögonsjukdomar
(6,975 kr.).

Vakant.

Tandläkare (10,004 kr.).

Vakant.

Ingenjörer.Vakant, *tf.* Nilsson, N. G. R. (23); Etzler, f. Eriksson, Elsa S. M. (17).

Två *biträdande husmödrar*, två *föreståndarinnor*, en *chefsgymnast*, nio *sjukgymnaster*, en *första operationsöversköterska*, en *första röntgenöversköterska*, tre *laboratorieöversköterskor* (grupp I) eller *första laboratriser*, två *operationsöversköterskor* (grupp I), fyrtioen *översköterskor* (grupp I), åtta *laboratorieöversköterskor* (grupp II) eller *första laboratriser*, femton *laboratorieöversköterskor* (grupp II) eller *laboratriser*, femton *operationsöversköterskor* (grupp II), femton *röntgenöversköterskor* (grupp II), trettio *översköterskor* (grupp II), sex *översköterskor* (grupp II) (deltidstjänst), en *första preparatris*, tre *arbetsterapeuter*, en *badmästare*, femtiotre *sjuksköterskor* (därav två halvtidstjänster), en *föreståndarinna*, en *preparatris*, en *fotograf*, en *biträdande sköterska*, fyra *fotografen*, en *tandsköterska* (deltidstjänst). — Tretton *sjukbärare*, ett *manligt sjukvårdsbiträde*, två *barnsköterskor*, tio *baderskor*, tvåhundra nittio *sjuksjukvårdsbiträden*, tio *sjukvårdsbiträden* (deltidssysslor), tretton *laboratoriebiträden* (därav fyra halvtidssysslor), elva *sjuksköterskeelever*.

Predikant (4,932 kr.).

Knutson, K. H. F., kyrkoherde i S:t Görans förs.

En *organist*.**Sjukhusassistent** (19).

Vakant.

Kammarskrivare (15).Sjöberg, Aina S., tjl. (se sid. 468), *tf.* Rönnow, f. Palmskog, M. Aura Ch.**Kontorsassistenter** (12).Vakant, *tf.* Larsson, K. A. H.; *Avén*, f. Etzler, Margit A. C.**Förste kontorsskrivare** (11).

Bergelius, f. Palmquist, A. Margareta.

Fem *kontorsskrivare*, tjugo fem *kansli-biträden* (därav två halvtidstjänster), sexton *kontorsskrivare* (därav sex halvtidstjänster), ett *kontrollbiträde* (deltidstjänst).

Kuratorer (12).

Edholm, Carin; mottagningstid: 10—11 (alla vardagar), 14—16 (tisdagar och torsdagar).

Groll, f. Zethreus, Nora M.; mottagningstid: 10—11 (alla vardagar), 14—16 (tisdagar och torsdagar).

Larén, f. Brattström, A. Victoria; mottagningstid: 10—12 (alla vardagar), 18—19 (måndagar och torsdagar).

En halvtidstjänst.

Ekonomiföreståndare (grupp I) (16).

Svensson, D. I. H. (Thea).

Maskinmästare (15).

Näsman, J. M.

Uppsyningsman (10).

Andersson, R. K.

Förste vaktmästare (9).

Carlsson, J. A. S.

Tre *biträdande ekonomiföreståndare*, en *förste maskinist*, en *maskinist*, sju *hantverkare*, tre *vaktmästare*, en *överstadeska*, sex *telefonister*, en *portvakt*, fyra *expeditionsbiträden*. — En *reparatör*, tio *eldare* (därav en endast 8 mån. av året), en *målare*, en *snickare*, en *tapetserare*, nio *gårdskarlar*, tre *diversearbetare* i köket, tre *kokerskor*, fyra *första köksbiträden*, två *källskänkor*, sjutton *köksbiträden*, sex *förrådsbiträden*, trettiotvå *städerskor* (därav fem halvtidssysslor och en 3-timmarssyssla), fyra *portvakter*, två *garderobiärer* (därav en 9 mån. av året).

B. Garnisonssjukhuset.**Agnegatan 19, Sth K; t. 53 35 37.**

Genom ett den 29 januari 1958 träffat avtal mellan staten och staden upplåter staten till staden å Garnisonssjukhuset vissa byggnader m. m. med nyttjanderätt för sjukvårdsändamål. Upplåtelsen gäller under tiden 1 juli 1958—30 juni 1966. Sjukhusdirektionen beslöt den 29 april 1958, att Garnisonssjukhuset — med bibehållet namn — skulle läggas såsom en medicinsk klinik under S:t Görans sjukhus. Garnisonssjukhuset omfattar f. n. 109 vårdplatser.

Författningar m. m. Avtal mellan svenska staten och Stockholms stad angående upplåtelse till Stockholms stad av Garnisonssjukhuset å Kungsholmen, godkänt av SF 17 juni 1958 och av k. m:t 28 juli 1958 (Kf 1958: nr 56).

Styresman.

Strandell, B. H. E. (se S:t Görans sjukhus).

Syssloman.

Rune, P. F. (se S:t Görans sjukhus).

Föreståndarinnan (12).Vakant, *tf. Spak*, Barbro.*Överläkare* (23).Vakant, *tf. Lundström*, C. E.*Överläkare* (14,100 kr.).Vakant, *tf. Wihman*, G. M.*Förste underläkare* (22).**Eriksson**, O. F. S.; **Löfberg**, T.; **Önnerstad**, B. R.; en vakant.*Kurator* (12).**Wingård**, Kerstin L. (halvtidstjänst).*Predikant* (900 kr.).Vakant, *tf. Eby*, P.-D.En *organist*.

Sju *översköterskor* (grupp I), två *laboratorieöversköterskor* (grupp II) eller *första laboratriser*, en *röntgenöversköterska* (grupp II) en *översköterska* (grupp II), fyra *sjuksköterskor*, ett *fotobitråde*, en *arbeta-terapeut* (halvtidstjänst), en *sjukgymnast* (halvtidstjänst), en *maskinist* (halvtidstjänst), en *vaktmästare*, tre *kanslibiträden*, ett *kontorsbiträde*. — Fem *sjukbärare*, tjugutvå *sjukvårdsbiträden*, ett *laboratoriebiträde*, ett *förrådsbiträde*, en *kokerska*, ett *köksbiträde*, en *baderska*, sex *städerskor*, en *reparatör*, två *eldare*, två *gårdskarlar*, fyra *sjuksköterskeelever*.

S:t Eriks sjukhus.

Fleminggatan 22, Sth K (postgirokontonr 2034); t. 22 15 40; 22 15 80 (för rikssamtal).

Mottagningstider:

å kirurgiska polikliniken första besök: alla vardagar för män 13,15—13,45, för kvinnor 12,45—13,15; för olycksfall alla dagar hela dygnet; återbesök: alla vardagar för män 9,45—10,30, för kvinnor 10,45—11,30;
å urologiska polikliniken: efter anm. per tel. 11—12.
å medicinska polikliniken (endast för mag- och tarmsjukdomar): måndagar, tisdagar, onsdagar och torsdagar 12,30—13,30; efter anm. per tel. 9—9,30;
å polikliniken för njursjukdomar (endast remiss-poliklinik): tidsbeställning per tel. vardagar utom lördagar 15—15,30.
å gynekologisk-obstetriska polikliniken: vardagar 8,30—9; efter anm. per tel. 7,30—8,30;
å psykiatriska polikliniken (ing. Polhemsgatan): endast efter förannm. per tel. vardagar utom lördagar 13,30—14,30;

å mödravårdscentralen: anmälan per tel. 51 63 84 måndagar, tisdagar, onsdagar, torsdagar 12—13, fredagar 17,30—18,30.

Röntgenavdelningen: öppen mottagning, anmälningsstid vardagar 8—9.

(Mottagnings- och besöksstider i övrigt, se sid. 461 ff.)

Expeditionstid: å sysslomanskontoret vardagar 9—12, 13—15,30 (lördagar och dag före helgdag 9—12, 12,30—13,30).

S:t Eriks sjukhus leder sitt ursprung från sjukavdelningarna vid den under dåvarande fattigvårdsnämnden lydande Stockholms stads allmänna försörjningsinrättning, vilken daterade sin uppkomst från mitten av förra århundradet. Vid denna tid inrättades i huvudstaden två s. k. arbets- och försörjningsinrättningar, den ena å Norr (»Grubbens gårde» å Kungsholmen), den andra å Söder (den s. k. »Dihlströmska inrättningen»). Redan år 1864 ombildades dessa, den förra till försörjningsinrättning, den senare till arbetsinrättning (numera vårdhemmet Högalid). Till försörjningsinrättningen överflyttades år 1878 de militärhjon, som efter upplösningen av den provisoriska militärförsörjningsinrättningen i Stockholm år 1851 övertagits och dittills vårdats i en särskild anstalt, Stockholms stads militärförsörjningsinrättning. De överflyttades sedermera till arbetsinrättningen. För de å försörjningsinrättningen intagna sinnessjuka uppfördes år 1895 en särskild byggnad.

Allmänna försörjningsinrättningen, som år 1922 erhöi den ändrade benämningen S:t Eriks sjuk- och vårdhem, bestod av dels en huvudavdelning, dels sju (tidigare åtta) filialer. Huvudavdelningen var fördelad å tre underavdelningar: lasarettavdelningen, sinnessjukavdelningen och försörjningsavdelningen. I enlighet med av stadsfullmäktige den 16 juni 1924 godkända grunder för omläggning av dåvarande fattigvårdens anstaltsvård för vuxna skedde den 1 juli 1926 en omorganisation av S:t Eriks sjuk- och vårdhem, varvid hemmets huvudavdelning — sedan klientelet å dess försörjningsavdelning överförts till vårdhemmet Högalid och andra fattigvårdsanstalter — överflyttades till hälsovårdsnämndens förvaltning. I samband med överflyttningen erhöi anstalten, som därvid helt och hållet fick karaktären av sjukhus, namnet sjukhuset S:t Erik, fr. o. m. år 1933 ändrat till S:t Eriks sjukhus.

Efter överflyttningen till hälsovårdsnämnden ställdes S:t Eriks sjukhus, i likhet med flertalet av stadens övriga sjukhus, under förvaltning av den under nämnden lydande sjukhusstyrelsen och den 1 januari 1933 under förvaltning av sjukhusdirektionen. Beträffande intagning, vårdavgifter, personalens tillsättning m. m. gälla samma bestämmelser som för stadens övriga sjukhus.

Med godkännande i princip av en av stadskollegiets sjukhuskommitté framlagd plan för

ordnande av stadens lasarettssjukvård, vilken bl. a. avsåg ett nedläggande av S:t Eriks sjukhus, beslöt stadsfullmäktige den 27 oktober 1930 bevilja ett anslag av 785,000 kr. till vissa provisoriska ändringsarbeten vid sjukhuset, vilka ansågos erforderliga för att sjukhuset skulle kunna på ett tillfredsställande sätt fungera under den övergångstid, som måste förflyta, innan andra vårdmöjligheter kunde beredas för därstädes intagna patienter. Till följd av bristen på sjukhusplatser hava emellertid de tidigare planerna på ett nedläggande av S:t Eriks sjukhus icke fullföljts utan sjukhuset har i stället fått undergå flera betydande moderniseringar. Sjukhuset har därigenom från en anstalt för kroniskt sjuka omändrats till ett akutsjukhus med moderna anordningar. För de mera omfattande förbättringarna redovisas här nedan.

Stadsfullmäktige beviljade dels den 19 september 1932 ett anslag av 315,000 kr. för förbättrings- och ändringsarbeten inom norra paviljongen, dels den 16 maj 1938 ett anslag av 395,000 kr. för bl. a. om- och tillbyggnad av administrations- och röntgenbyggnaderna samt inrättandet av en medicinsk poliklinik och dels den 2 oktober 1939 ett anslag av 1,175,000 kr. för ombyggnad och modernisering av västra och östra paviljongerna samt anordnandet av samlings- och föreläsningssal jämte bibliotekslokal i norra paviljongen. För inredande av ett kliniskt laboratorium anvisade stadsfullmäktige den 2 december 1940 sammanlagt 335,000 kr. Sjukhusdirektionen beslöt den 3 december 1941, att 60 platser inom östra paviljongen skulle upplåtas till en provisorisk barnbördsavdelning. S:t Eriks barnbörds hus, förlagt till en från barnavårdsnämnden år 1938 övertagen byggnad, anslöts till S:t Eriks sjukhus den 1 januari 1943 enligt beslut av sjukhusdirektionen den 16 december 1942. Förutom en förlösningssavdelning tillfördes sjukhuset härigenom 29 barnbördsplatser. Den 4 december 1950 anslog stadsfullmäktige 565,000 kr. till barnbördsavdelningens omdisposition till en gynekologisk-obstetrisk klinik, omfattande 30 obstetriska och 71 gynekologiska platser.

Enligt sjukhusdirektionens beslut den 19 januari 1949 skall sjukhuset icke nedläggas utan tvärtom inordnas i planen för det fortsatta utbyggnandet av stadens sjukhus. Stadskollegiet beslöt på direktionens framställning den 10 mars 1949 lämna sitt medgivande till verkställande av de utredningar beträffande bl. a. S:t Eriks sjukhus, som erfordrades för att upprätta en generalplan för den slutna kroppssjukvården. Till fullföljande härav har en generalplan för sjukhusets om- och tillbyggnad utarbetats.

Stadsfullmäktige godkände den 19 december 1952 ett av sjukhusdirektionen framlagt principförslag till om- och tillbyggnad av sjukhuset och anvisade samtidigt sjukhusdirektionen ett anslag av 3,460,000 kr. för den i förslaget ingående första byggnadsetappen.

Vidare anvisades sjukhusdirektionen i 1954

års stat ett anslag av 533,000 kr. för uppförande av en nybyggnad för psykiatrisk poliklinik vid S:t Eriks sjukhus. Till denna byggnad överflyttades år 1956 poliklinik och expeditiionslokaler för stadens öppna vård av psykiskt sjuka. Genom beslut den 4 juni 1956 ställde stadsfullmäktige därjämte medel till förfogande för anordnande av en upptagningsavdelning för alkoholskadade med 18 vårdplatser vid f. d. avd. D inom sjukhuset.

Vid sjukhuset finnas en kirurgisk poliklinik (sedan år 1927), en urologisk poliklinik (sedan år 1957), en medicinsk poliklinik (sedan år 1940), en poliklinik för njursjukdomar (sedan år 1958) samt en gynekologisk-obstetrisk poliklinik (sedan år 1951). Till sjukhuset är en av sjukhusdirektionens blodgivarcentraler förlagd; förmedlings- och registreringsverksamheten skötes dock av en särskild expedition belägen inom sjukhusdirektionens förvaltningslokaler, Långholmsholmgatan 34—36.

Vid sjukhuset har inrättats ett daghem för omhändertagande av barn, vilkas mödrar tjänstgöra vid sjukhuset.

Enligt beslut av stadsfullmäktige har vid S:t Eriks sjukhus även upprättats ett patientbibliotek, som skötes genom biblioteksnämndens försorg.

Sjukhuset har f. n. 1,011 platser, fördelade på fyra avdelningar, nämligen en lasarettssavdelning med 510 platser, varav 362 å medicinska kliniken och 148 å kirurgiska kliniken, en avdelning för psykiskt sjuka med 382 platser, en avdelning för alkoholskadade med 18 platser och en gynekologisk-obstetrisk avdelning med 101 platser.

Författning. Avtal mellan svenska staten och Stockholms stad ang. obduktionsundervisning vid S:t Eriks sjukhus m. fl. godkänt av SF 17 dec. 1956 och av k. m:t 16 nov. 1956 (Kf 1956: nr 81).

Styresman (6,500 kr.).

Sandström, C. (se sid. 462).

Sysselman (26).

Karlsson, A. V. E.; t. 22 15 40 (växel); mottagningstid: 9—11.

Husmor (grupp I) (16).

Nilsson, Margot E.

Lasarettssavdelningen.

Mottagningstid (för intagning av patienter): alla dagar 9—11; för olycksfall hela dygnet.

Besökstider:

för patienter å allmän sal: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 14—15;
för patienter å enskild avd.: alla dagar 11,30—14, 17—18,30.

Sjukvårds- och poliklinikavgifter: se sid. 448.

Kvinnokliniken.

Gynekologisk avdelning:

Besökstider: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 14—15.

Obstetrisk avdelning:

Mottagningstider: patienter intagas alla tider på dygnet.

Besökstider: alla dagar (endast för mannen) 18,30—19; söndagar 14—15.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 448.

Överläkare (B 6)

(å gynekologisk-obstetriska avd., tillika förestandare för sjukhusdirektionens rådgivningsverksamhet i sexualfrågor):

Westberg, S. V. (förordn. t. o. m. ³¹/₁ 1963), mottagningstid: 10—10,30.

Överläkare (B 4)¹

(å anestesivärd.).

Ahlberg, P. K. J. (förordn. t. o. m. ³¹/₅ 1964).

Överläkare (26).

Josephson, B. A.² (förordn. t. o. m. ³¹/₁₂ 1962), mottagningstid: 11,30—12, å kliniska laboratoriet; **Ohlsson, S. A. O.** (förordn. t. o. m. ³¹/₁ 1964), å patologiska avd.

Överläkare (23).

Sandström, C.³ (förordn. t. o. m. ³¹/₁₂ 1961), mottagningstid: 11,45—12,15, å röntgenavd.; **Ihre, B. J. E.** (förordn. t. o. m. ³¹/₁ 1961), mottagningstid: 11,30—12, **Sköld, E. G. V.** (förordn. t. o. m. ³¹/₁ 1961), mottagningstid: 8,30—9, **Nyman, E. H. L.** (förordn. t. o. m. ³¹/₁₀ 1959), mottagningstid: 8,30—9, å medicinska klin.; **Perman, E. G. S.** (förordn. t. o. m. ³¹/₁₀ 1959), mottagningstid: 11,30—12, å kirurgiska klin.

Elektrokardiografsläkare (13,950 kr.).

Sjöstrand, O. T.

Förste underläkare (23).

Bergström, L. J., Hultman, E. H. (å kliniska lab.).

¹) Med skyldighet att svara för utbildning av underställda narkossjuksköterskor och elever.

²) Med skyldighet att utan särskild ersättning utföra specialundersökningar för andra stadens sjukhus i den mån de icke kunna utföras vid sjukhusens egna laboratorier eller direktions kliniska centrallaboratorium.

³) Se not 1 å sid. 454.

Förste underläkare (22)¹).

Aleman, S. V. O., Lövgren, E. O. E. (bitr. lasarettsläkare)²), **Båråny, F. R.** (bitr. lasarettsläkare)²), **Tengberg, J.-E. T.³**), **Eggert, A. G., Alm, T. E. W., Graf, J. W., Haeggström, A. G. Z., Bucht, N. H.** (bitr. lasarettsläkare)²), **Eliasch, H. M., Luksep, F., Hederström, G. E., Castenfors, H., Gustafsson, K.-H.** (å medicinska klin.); **Lindholmer, B. H. R.** (bitr. lasarettsläkare)²), **Palmlov, K. P. A.** (bitr. lasarettsläkare)²), **Nordqvist, H. B. G. A., Ekblom, L. A., Paulsson, S. B. G., Örsten, G. P. Å.,** en vakant (å kirurgiska klin.); **Gidlund, Å. S.** (bitr. lasarettsläkare)²), **Diener, L. D., Lagerberg, U. E., Berglund, C. I. I:son, Plengjär, L. H., Lundin, E. D. W., Havermark, P. G.** (å röntgenavd.)⁴); **Asplund, J. G. D., tjf., Danielson, C.-O. V.** (bitr. lasarettsläkare)²), **Lodhammar, E. Margit, Cassmer, L. O., Tysk, U. A., Räf, L. E.** (å gyn.-obst. avd.).

Två *amanuenser* (1,200 kr. jämte fri kost, dessutom alvönade av Karolinska institutet).

Poliklinisläkare (27).

Hård af Segerstad, G. J. F., tjf. (se sid. 496), **Linder, Birgit E. K., Krantz-Takman, S. H. Margit E.** (å psykiatriska polikliniken).

Läkare i pediatrik (tillika läkare för daghemmet) (5,666 kr.).

Vakant.

Läkare i psykiatri (18,600 kr.).

Sjövall, T. S. T.

Läkare för öron-, näs- och hals-sjukdomar (8,525 kr.).

Vakant.

Läkare för ögonsjukdomar (6,975 kr.).

Vakant.

Tandläkare (13,200 kr.).

Hamberg, L.

Psykolog (16).

Settergren, B. M. (Gitte), tjf.

Teknisk assistent (16,478 kr.)⁵).

Rudewald, B. O. R.

¹) Se not 3 å sid. 454.

²) Se not 4 å sid. 454.

³) Med tjänstgöring jämväl å blodgivarecentralen.

⁴) Se not 1 å sid. 454.

⁵) Med skyldighet för innehavaren att enligt sjukhusdirektionens bestämmande stå till förfogande som teknisk konsult jämväl för sjukhusdirektionens övriga inrättningar.

Två biträdande husmödrar, två laboratorieassistenter, en första laboratorieöversköterska, en första röntgenöversköterska, sjuttio två översköterskor (därav fem halvtidstjänster), sexton operationsöversköterskor (därav två halvtidstjänster), tjugo laboratorieöversköterskor eller första laboratoriser (därav två halvtidstjänster), en första preparatris, fjorton röntgenöversköterskor, en chefsgymnast, fyra sjukgymnaster (därav två halvtidstjänster), sju förlösningsbarnmorskor, två överbarnmorskor, en barnmorska, nio barnsköterskor, trettio sex sjuksköterskor (därav tre halvtidstjänster), en arbetsterapeut, tre fotobiträden, en tand-sköterska (20 tim./vecka), sju sjuksköterske-elever, aderton elever i mentalsjukvård, nio första sjukvårdsbiträden, fjorton undersköterskor, tvåhundra tjugo sjukvårdsbiträden (därav sjutton halvtidssysslor), fem laboratoriebiträden, två förrådsbiträden, tio baderskor.

Avdelningen för psykiskt sjuka.

Besökstid: torsdagar och söndagar 14—15.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 448.

Överläkare (23).

Olsson, R. G. M. (förordn. t. o. m. ³¹/₁₂ 1963), mottagningstid: vardagar utom måndagar och torsdagar 11—11,30.

Förste underläkare (24).

Rothström, G. E. A.; Norman, f. Danieli, Margit E.

Föreståndarinna (12).

Vakant.

Nio översköterskor, en sjuksköterska (halvtidstjänst), en förste skötare, nio skötare, fem första sköterskor, sextonio sköterskor. — Fyra stüderskor (därav en halvtidssyssa).

Uptagningsavdelningen för alkoholskadade.

Inga besök mottagas.

Överläkare (1,200 kr.).

Olsson, R. G. M. (se ovan).

Förste underläkare (24).

Sonnhammer, E. H. V.

Två översköterskor, två skötare, sex sjukvårdsbiträden (därav en halvtidssyssa).

Predikanter (11,340—1,980 kr.).

Heldt, T. E. O., pastor; Sjöstrand, R. E., komminister i Vantörs förs.

En organist. _____

Sjukhusassistent (19).

Brinkler, Å. E.

Kammarsskrivare (15).

Ahnfelt, Inga L.

Kontorssassister (12).

Fors, T. K. R.; Jansson, R. M., tjl., tf. Ljunggren, f. von Hausswolff, Marie-Louise M.

Förste kontorsskrivare (11).

Ljunggren, f. von Hausswolff, Marie-Louise M., tjl. (se ovan), tf. Eklund, f. Simansky, Eva.

Fem kontorsskrivare, sjutton kanslibiträden, tre kanslibiträden (halvtidstjänster), elva kontorsbiträden, fem kontorsbiträden (halvtidstjänster).

Kuratorer (12).

Andersson, Mai K. A.; Helte, f. Sæmund, Inger B.; Ekbrandt, Anna-Britta I.; Karlsson, J. E. (Hanna).

Å lasarettssavdelningen:

Mottagningstid: måndagar, tisdagar och torsdagar 13—14, övriga dagar 10—11.

Telefontid: måndagar, tisdagar och torsdagar 14—15, övriga dagar 11—12.

Å psykiatriska polikliniken:

Leufvén, G. E. S. (La); Lindström, f. Hahr, Anne-Marie.

Ekonomiföreståndare (grupp I) (16).

Wallin, Asta M.

Maskinmästare (15).

Esslén, C. S.

Uppsyningsman (10).

Mårtensson, A. II.

Förste vaktmästare (9).

Abrahamsson, N. H.

En förste maskinist, en maskinist, två biträdande ekonomiföreståndare, en instrumentmakare, en tvättföreståndare, en bitr. tvättföreståndare, fem hantverkare, en föreståndarinna, sju vaktmästare, sex telefonister, en överstüderska, fyra expeditiionsbiträden.

En målare, en tapetserare, sex reparatörer, fem eldare, en förrådsarbetare, en trädgårdssarbetare, tretton sjukbärare (därav en under åtta månader), tretton gårdskarlar, fyra diversearbetare i köken, en maskintvättare, tre kokerskor, en första sömmerska, en kallskänka, fyra första köksbiträden, fem sömmerskor (därav en halvtidssyssa), fyra strykerskor, tre maskin-

tvätterskor, sexton tvättbiträden, sjutton köksbiträden, trettiotvå städerskor, en garderobiär.

Vid 1954 års omorganisation av sysslomanskontoret å övergångsstat upptagen tjänst.

Förste kammarskrivare (17).

Nordquist, G. A.

Södersjukhuset-Sachsska barnsjukhuset.

A. Södersjukhuset.

Ringvägen 52, Sth 38 (postgirokonto nr 58064); t. 23 70 00.

Polikliniktider:

medicinska polikliniken: tidsbeställning per tel. vardagar utom lördagar 12—16, lördagar 11—12;

kirurgiska polikliniken I: manliga nybesök vardagar 9,30—10,30;

kvinnliga nybesök vardagar utom lördagar 13—14, lördagar 13—13,30;

kirurgiska polikliniken II: manliga nybesök vardagar utom lördagar 12—14, lördagar 12—13,30

manliga återbesök vardagar utom lördagar 12—14,30, lördagar 12—14

kvinnliga nybesök vardagar 9—10,30

kvinnliga återbesök vardagar 9—11;

gynekologiska polikliniken: förfrågningar och tidsbeställningar endast efter förann. per tel. vardagar utom lördagar 8—9, 12,30—13, lördagar 8—9;

mödravårdscentralen: nybesök vardagar utom lördagar 13—14, måndagar även 18—19, lördagar 12,30—13; återbesök vardagar 8,30—10; torsdagar även 18—19; teltid vardagar 8,30—9,30;

polikliniken för sockersjuka: vardagar utom lördagar 9—10. Provtagnar vardagar utom lördagar 8—10 (se sid. 490);

allergiska polikliniken: tidsbeställning per tel. 10—11;

polikliniken för öron-, näs- och halssjukdomar: nybesök vardagar 8,30—9,30, återbesök vardagar 9—10;

hörselpolikliniken: måndagar och onsdagar 14—16; tidsbeställning per tel. vardagar 11,30—12;

ögonpolikliniken: tidsbeställning per tel. vardagar utom lördagar 13—15, lördagar 9—10;

radioterapipolikliniken (endast remisspoliklinik): vardagar 9,30—10,30;

hud- och könspolikliniken *män*: måndagar 12—13, 14—15, 17,30—19, tisdagar, onsdagar och torsdagar 10—11, 12—13, fredagar 12—13, 17,30—19, lördagar och dag före helgdag 11—12; *kvinnor*: måndagar och fredagar 12—13,

14—15, 17,30—19, tisdagar 12—13, onsdagar och torsdagar 12—13, 14—15, lördagar och dag före helgdag 11—12. (Ej nybesök av patienter med hudsjukdomar på kvällsmottagningarna.);

psykiatriska polikliniken: vardagar endast efter förann. per tel. 13,30—14,30;

hjärtpolikliniken: endast remisspoliklinik tel. tid vardagar utom lördagar 13—14;

ortopediska polikliniken: tidsbeställning per tel. måndagar, onsdagar, fredagar 13—15, lördagar 9—10;

neurologiska polikliniken: tidsbeställning per tel. vardagar 9—10;

avdelning för fysikalisk terapi (endast remisspoliklinik): tidsbeställning per tel.;

reumatikerdispensären (endast remisspoliklinik): tidsbeställning per tel.;

yrkesmedicinska avdelningen: tidsbeställning per tel. vardagar 9—10;

alkoholpolikliniken: måndagar och torsdagar 17,30—19,30, tidsbeställning per tel. vardagar utom lördagar 11—12;

centraltandpolikliniken: endast remisspoliklinik, tidsbeställning per tel. 9—10.

Besöksstider:

å vårdavdelningarna med undantag av barnbördsavdelningarna:

för patienter å allmän sal: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 14—15;

för patienter å enskild avd.: alla dagar 11,30—14, 17—18,30;

å barnbördsavdelningen:

för patienter å allmän sal: söndagar 14—15, alla dagar (endast för mannen) 18,30—19;

för patienter å enskild avd.: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 12—13, alla dagar (endast för mannen) 18,30—19;

å öronkliniken, dessutom

för ineliggande barn: söndagar 13,30—15.

Förfrågningar ang. patienter på B. B.-avd. endast 9—10, 18—19, på övriga avdelningar endast 13—15.

Expeditionstid: å sysslomanskontoret vardagar 10—12, 13—15,30 (lördagar och dag före helgdag 10—14).

Sjukvårds- och poliklinikavgifter: se sid. 448.

År 1934 förelades stadsfullmäktige en plan för lasarettssjukvårdens ordnande, utarbetad av en av stadskollegiet den 2 september 1926 för ändamålet tillsatt sjukhuskommitté. Enligt kommitténs plan — 1933 års generalplan — skulle lasarettssjukvården koncentreras till tre central-sjukhus, varav ett för de södra stadsdelarna. Förslag till det nya sjukhuset å Södermalm (Södersjukhuset) godkändes av stadsfullmäktige den 26 april 1937 (Bih. 1936: nr 56, Utl. 1937: nr 131). Därvid uppdrogs åt sjukhusdirektionen att dels å det staden tillhöriga området i Årstalunden ombesörja uppförandet av ett central-

sjukhus för de södra stadsdelarna, dels uppföra en centraltvättinrättning för vissa stadens anstalter. För ändamålet beviljades sjukhusdirektionen ett anslag av 21,049,000 kr., varav för år 1937 anvisades 1,400,000 kr. Den 28 maj 1937 beslöt sjukhusdirektionen att tillsätta en byggnadskommitté, med nämnd Södersjukhusets byggnadskommitté, med uppdrag att ombesörja uppförandet av det sålunda beslutade nya centralsjukhuset. Detta skulle i slutbyggt skick omfatta 1,542 vårdplatser, av vilka 1,206 skulle ingå i en första utbyggnad. Arbetena med uppförande av stommen till sängbyggnaden — inrymmande även vårdavdelningar — påbörjades år 1939.

Med hänsyn till att konjunkturutvecklingen och de inträffade krisförhållandena i så väsentlig grad ökat material- och arbetskostnaderna, att det av stadsfullmäktige anvisade anslaget skulle komma att betydligt överskridas, och det budgetära läget, beslöt stadsfullmäktige den 1 december 1941, att utbyggnaden av sjukhuset tills vidare skulle begränsas till 617 vårdplatser jämte motsvarande utrymmen i behandlingsbyggnaden. Samtliga dessa platser kunde tagas i bruk åren 1943—44.

Den alltmer framträdande platsbristen inom lasarettssjukvården visade emellertid, att detta platstillkott var otillräckligt för de kommande årens behov. Den 2 juli 1942 gjorde Södersjukhusets byggnadskommitté därför en förnyad framställning om färdigställande av den återstående delen av sjukhuset och sedan sjukhusdirektionen i skrivelse den 7 oktober 1942 ingivit förslag härom till stadsfullmäktige, beslöt fullmäktige den 20 mars 1944 låta färdigställa den återstående delen av sjukhuset, som då totalt avsågs omfatta 1,193 inneliggande patienter. Denna utvidgning av sjukhuset slutfördes i huvudsak under år 1950.

Utöver de ursprungligen beviljade medlen om 21,049,000 kr. för uppförande av Södersjukhuset med centraltvätt, ett bostadshus och personalrestaurang, inklusive anslag för inventarier, hava stadsfullmäktige under åren 1937—1953 för sjukhusanläggningens uppförande och inredning m. m. vid skilda tillfällen beviljat anslag å tillhoppa 35,794,600 kr.

Sjukhuset omfattar för närvarande 1,486 vårdplatser med följande fördelning å de olika disciplinerna.

Invärtesmedicinska sjukdomar (3 avdelningar)	305 platser
Neurologiska sjukdomar	99 »
Kirurgiska sjukdomar (2 avdelningar)	273 »
Neurokirurgiska sjukdomar	37 »
Ortopediska »	62 »
Öron-, näs- och halssjukdomar ...	57 »
Ögonsjukdomar	19 »
Radioterapi,	28 »
Hud- och könssjukdomar	66 »

Kvinnosjukdomar	41 platser
Förlösningsfall	137 »
Psykiska sjukdomar	84 »
Intagningsavdelning	10 »
Kronikeravdelning	148 »
Geriatrisk avdelning	120 »
Totalsumma	1,486 platser

Förutom vårdavdelningar omfattar sjukhuset polikliniker för samtliga vid sjukhuset företrädda vårdspecialiteter (se ovan).

Den 19 maj 1947 beslöt stadsfullmäktige anvisa sjukhusdirektionen medel för uppförande av ett efterbehandlingssjukhus vid Södersjukhuset. Enligt det uppgjorda förslaget avsågs sjukhuset att omfatta 307 vårdplatser för sådana efterbehandlingsfall, som kunde överföras från sjukavdelningarna inom Södersjukhuset. Tillkomsten av ett efterbehandlingssjukhus avsåg att möjliggöra ett mer effektivt utnyttjande av sjukhusets sjukavdelningsplatser för behandling av de krävande akuta sjukdomsfallen. Stadsfullmäktige godkände den 5 december 1952 ett för fullmäktige framlagt förslag rörande sjukhusets uppdelning på dels en klinik för ålderdomssjukdomar med 180 vårdplatser (s. k. geriatrisk klinik), dels en avdelning för kroniskt sjuka med 118 platser. Sjukhuset togs i bruk i början av år 1953. I enlighet med beslut av stadsfullmäktige år 1957 äro vårdplatserna f. n. fördelade med 120 på geriatriska kliniken, 148 på kronikeravdelningen och 30 på en nyinrättad ortopedisk vårdavdelning.

Inom Södersjukhusets område ligger Sacksska barnsjukhuset (se sid. 469), vilket efter ombyggnad och utvidgning är direkt anslutet till Södersjukhuset som dess specialavdelning för barnsjukdomar. Fr. o. m. år 1950 utgöra Södersjukhuset och Sacksska barnsjukhuset en gemensam förvaltningsenhet.

Enligt beslut av stadsfullmäktige den 18 mars 1957 skall vid Södersjukhuset uppföras en rehabiliteringsklinik.

Genom ett år 1953 med staten träffat avtal har staden förbundit sig att för barnmorskelskolan i Stockholm i St. Eriks sjuksköterskeskolas byggnad upplåta undervisnings- och expeditiionslokaler samt bostäder mot en årlig ersättning enligt i avtalet närmare angivna grunder. För barnmorskelevernas arbete under praktisk tjänstgöring vid Södersjukhusets gynekologisk-obstetriska avdelning jämte mödravårdscentral erlägger staden viss årlig ersättning på grundval av nämnda avtal. Anstaltens överlärare och barnmorskelärare äro överläkare respektive biträdande läkare vid barnbördsavdelningen.

Stadsfullmäktige beslöt den 20 mars 1944 att låta uppföra en byggnad för St. Eriks sjuksköterskeskola (se sid. 499) i lokal anslutning till Södersjukhuset. Denna skola togs i bruk under november månad år 1950.

SjD

Enligt beslut av stadsfullmäktige inrättades år 1945 vid Södersjukhuset ett patientbibliotek, som skötes genom biblioteksnämndens försorg.

Till sjukhuset är sedan år 1953 en av sjukhusdirektionens blodgivarcentraler förlagd; förmedlings- och registreringsverksamheten skötes dock av en särskild expedition belägen inom sjukhusdirektionens förvaltningslokaler, Långholmsgatan 34—36.

Författningar. K. stadga 13 maj 1938 för barnmorskeundervisningen, med ändr. Avtal ang. upplåtelse av lokaler m. m. för barnmorskeläroanstalten i Stockholm, godkänt av k. m:t 6 mars 1953 och av SF 16 mars 1953 (Kf 1953: nr 16). Avtal mellan svenska staten och Stockholms stad ang. obduktionsundervisning vid Södersjukhuset m. fl., godkänt av SF 17 dec. 1956 och av k. m:t 16 nov. 1956 (Kf 1956: nr 81). Avtal mellan svenska staten och Stockholms stad ang. provisorisk undervisning i psykiatri vid Södersjukhuset, godkänt av SF 17 juni 1958 och av k. m:t 28 juli 1958 (Kf 1958: nr 53).

Styresman (9,000 kr.).

Nyström, Å. E. (se nedan); mottagningstid: 12,30—13.

Sjukhusintendent (B 1).

Ohlson, G. A.; t. 23 70 00; mottagningstid: 9—11.

Första husmor (17).

Johansson, Karin M.

Överläkare (B 6).

Nyström, Å. E. (förordn. t. o. m. ³¹/₈ 1959), mottagningstid: 10—11, å yrkesmedicinska avd.

Överläkare (B 4).

Halldin, M. A. B. (förordn. t. o. m. ³¹/₅ 1964), å anestesilavd.

Överläkare (27).

Varenius, S. R. P. (förordn. t. o. m. ³¹/₁₀ 1961), mottagningstid: 10—10,30, å bakteriologiska laboratoriet; **Kirstein, L.¹⁾** (förordn. t. o. m. ³¹/₁₀ 1961), mottagningstid: 13—13,30, å neurofysiologiska laboratoriet.

Överläkare (26).

Hammarsten, Greta (förordn. t. o. m. ³¹/₅ 1961), mottagningstid: 10—12, å kliniska laboratoriet; **Wahlgren, F. F.** (förordn. t. o. m. ³¹/₅

¹⁾ Med skyldighet att utan ersättning utföra elektroencefalografiska och liknande undersökningar av patienter, som remitterats dit från de stadens övriga sjukhus, som icke äro utrustade med härför erforderlig apparatur.

1960), mottagningstid: 13—13,30, å patologiska avd.; **Wohlfart, C. S. S.** (förordn. t. o. m. ³⁰/₆ 1960); mottagningstid: 13—13,30, å psykiatriska klin.

Överläkare (23).

Silfverskiöld, B. P. (förordn. t. o. m. ³¹/₇ 1963); mottagningstid: 13,30—14, å neurologiska klin.; en vakant, å med. klin. II; **Jonsson, E. W.** (förordn. t. o. m. ³¹/₁₂ 1961), mottagningstid: 12,15—12,45, å medicinska klin. III och avd. för fysikalisk terapi; **Kallner, S. B. E.** (förordn. t. o. m. ³¹/₁₀ 1959), mottagningstid: 11,30—12, å medicinska klin. IV; **Palmer, I.** (förordn. t. o. m. ³¹/₅ 1960), mottagningstid: 14—15 utom lördagar, å kirurgiska klin. I; **Rosengvist, A. H.** (förordn. t. o. m. ³⁰/₄ 1964), mottagningstid: tisdagar och torsdagar 14—15, å kirurgiska klin. II; **Jönsson, N. G.¹⁾** (förordn. t. o. m. ³⁰/₆ 1964), mottagningstid: 10,30—11, å röntgendiagnostiska avd. I; **Magnusson, A. H. W.¹⁾** (förordn. t. o. m. ³¹/₁₂ 1959), mottagningstid: 13,30—14, å röntgendiagnostiska avd. II; **Löfstedt, S.²⁾** (förordn. t. o. m. ³¹/₃ 1961), mottagningstid: 10,30—11, å röntgendiagnostiska avd. III; **Mossberg, E. G. H.¹⁾** (förordn. t. o. m. ³¹/₅ 1963), mottagningstid: 13—13,30, å radioterapeutiska klin.; **Frykholm, R.** (förordn. t. o. m. ³⁰/₆ 1961), mottagningstid: efter överenskommelse per tel., å neurokirurgiska klin.; **Bärfverstedt, B. E.** (förordn. t. o. m. ³⁰/₆ 1964), mottagningstid: 12,30—13, å hudklin.; **Frenckner, F. J. P.** (förordn. t. o. m. ³¹/₇ 1961), mottagningstid: 10—10,30, å öronklin.; **Granström, K. O.** (förordn. t. o. m. ³¹/₁₀ 1959), mottagningstid: 9,30—10, å ögonklin.; **Hellstadius, A.** (förordn. t. o. m. ³¹/₁₀ 1961), mottagningstid: 9,30—10, å ortopediska klin.; **Porjé, I.-G.** (förordn. t. o. m. ³⁰/₆ 1960), mottagningstid: 12—13, å geriatriska klin.; en vakant, *tf.* **Hafström, T. E. G.**son, å avd. för kroniskt sjuka.

Överläkare

(som överläkare vid gynekologiska avd. 12,000 kr. av staden, som överläkare vid barnmorskeläroanstalten avlönad av staten).

Swanberg, H. M. W., mottagningstid: 9—9,30 (å kvinnoklin.).

¹⁾ Med skyldighet att utföra undersökningar och behandlingar av patienter å Långbro sjukhus.

²⁾ Se not 1 å sid. 454.

³⁾ Med skyldighet att utan särskild ersättning utföra neuroradiologiska undersökningar för stadens övriga sjukvårdsanstalter samt åtaga sig undersökning av patienter från Beckomberga sjukhus ävensom att mot därför särskilt fastställd ersättning ombesörja röntgenläkargörömlen vid samma sjukhus.

Biträdande läkare

(som barnmorskelärare avlönad av staten).

Malmnäs, C. E. A.

Läkare (23)¹⁾

(vid öronkliniken).

Preber, L. E. T.

Förste underläkare (24).

Munthe, Gerd, Ettlinger, Ruth W., Holmberg, K. G. (bitr. lasarettsläkare)²⁾, Gunne, G. L.-M., Löfgren, L. B., en vakant (å psyk. klin.); Flyger, G. E. I. (bitr. lasarettsläkare)³⁾, Böhmer, G. K., Breig, A. (å neurokirurgiska klin.).

Förste underläkare (23).

Helldorff, R. I. T. (bitr. lasarettsläkare)²⁾, Sundblad, L. K. M. (å kliniska lab.); Forsgren, U. E. (å bakteriologiska lab.); två vakanta å anestesivd.; Moberg, A. L., Orell, S. R. (å patologiska avd.).

Förste underläkare (22)³⁾.

von Reis, G. (bitr. lasarettsläkare)²⁾, Fahlgren, J. H., Falck, G. R. M., Hultén-Gyllensten, Inga-Lisa M., Lithander, f. Möllerberg, Brita K. (å neurologiska klin.); Grewin, K. E. (bitr. lasarettsläkare)²⁾, Hedlund, S. G. L. (bitr. lasarettsläkare)²⁾, Karnell, N. C. J. H. (bitr. lasarettsläkare)²⁾, Tillgren, C. G., Jäderberg, B. E., Öst, C.-R., Söderberg, H. E. (å medicinska klin. II); Nettelbladt, E. G., Stafsing-Carlsson, O. F. S., Lichtenstein, L. H., Nisell, Å. M., Györki, J. (å medicinska klin. III); Liljestrand, Å., Andersson, B. G. (bitr. lasarettsläkare)²⁾, Matell, A. G. M., Iggbom, S. A. K. (å medicinska klin. IV); Berggren, f. Bogg, Anna M., Höppner, H. R. (å hudklin.); Johansson, E. O., Aronsson, A. H. V. (bitr. lasarettsläkare)²⁾, Gripe, K. F., Frykman, G. P. A., Edwards, P. Å. S., Gylling, E. B. R., Olsson, Å. J. V. (å kirurgiska klin. I); Ekblom, S. T. E. (bitr. lasarettsläkare)²⁾, Helmstein, K.-E., Wiechel, K. L., Ekengren, J. A., tre vakanta (å kirurgiska klin. II); Ilmjärv, H., Arvidsson, P. H., Hellström, L. E., Sténson, S. Ö., Kjellman, L. W. (bitr. lasarettsläkare)²⁾, Fix, P. J. L., Norell, H.-G., Rigner, R. S., tre vakanta (å röntgendiagnostiska avd.)⁴⁾; Molin, B. F., Odqvist-Niordson, Anne-Marie M., en vakant (å radioterapeutiska klin.); Ottosson, B.-G. (bitr. lasarettsläkare)²⁾, Ivstam, T. H. B. (bitr. lasarettsläkare)²⁾, Åhlander, C. I., Palm-

gren, K. R. V., Bergström, A. J. O. (å öronklin.); Rehn, N. O., Ryberg, J. S. (å ögonklin.); Malmnäs, C. E. A. (bitr. lasarettsläkare)¹⁾, Lindroth-Åhlander, G. Kerstin, Renck, Ingrid E., Belonochkin, B. A., Falk-Brandel, Ulla, Ljunghusen, L. O. E., Borgedahl, S. J. E. (å gynekologisk-obstetriska avd.); Märsk, A. F., Kurdve, N. (å ortopediska klin.); Andersson, Anna E. Ch. (å yrkesmedicinska avd.); Lundberg, S. A., Austern, H. (å geriatriska klin.); Lyngman, Karin M., Lindahl, B. R. (å kronikeravd.).

Två *extraläkare* vid psykiatriska klin. samt en *extraläkare* vardera å neurokirurgiska och geriatriska klin.

Poliklinisläkare (27).

Hafström, T. E. G:son, föreståndare, tjl. (se sid. 466), Nordenson, N. G., Rohlin, J. S. (en vakant (vid medicinska polikliniken); Hanson, f. Ljungkvist, S. Brita M., två vakanta (vid psykiatriska polikliniken); Stenbeck, Anna E. T. (vid ögonpolikliniken); en vakant (vid neurologiska polikliniken); Österman, P.-O. A. (å allergiska polikliniken).

Polikliniken för hud- och könssjukdomar.

Poliklinisläkare (27).

Falk, C.-A. P., Nordenskjöld-Berg, K. Anna M.

Poliklinisläkare (25,000 kr.).

Feldreich, H. A. F., *tf.*

Polikliniken för alkoholsjukdomar.

Föreståndare (1,200 kr.).

Lundquist, G. A. R. (se sid. 475).

En *läkare*, en *kurator*, en *sjuksköterska*, ett *kanslibiträde*.

Hörselpolikliniken.

Audiolog (32,000 kr.)²⁾.

Lundborg, T. L.

Konsulterande psykiater (1,000 kr.).

Vakant.

Patient, som av läkare rekommenderas utprova hörapparat, har att hänvända sig till Stockholms stads hörcentral (se sid. 263), Biblioteksgatan 6, 1 tr.; kurator, t. 21 68 71; mottagning: måndagar—fredagar 9—11; hörselvärdsassistenter: mottagning endast efter förhandsställning, t. 21 68 98 måndagar—fredagar 9—11.

¹⁾ Med skyldighet att utan särskild ersättning utföra otoneurologiska undersökningar å till öronpolikliniken remitterade patienter.

²⁾ Se not 4 å sid. 454.

³⁾ Se not 3 å sid. 454.

⁴⁾ Se not 1 å sid. 454.

¹⁾ Se not 4 å sid. 454.

²⁾ Med skyldighet för innehavaren att i erforderlig utsträckning tjänstgöra jämväl vid hörselpolikliniken å Sabbatsbergs sjukhus och stå till förfogande därstädes som konsult.

Läkare för sockersjuka (se sid. 490).

Psykolog (16).

Lundgren, L. Marianne.

Förste kemist (15).

Sandell, A. Britt-Marie.

Laboratorieassistenter (12).

Nilsson, f. Wallin, Märta E.; Granlund, Ulla.

Angående den inom sjukhuset inrymda tandklinik (se sid. 518).

En *psykolog* (halvtidstjänst), tre *biträdande husmödrar*, en *chefsgymnast*, trettion *sjukgymnaster*, en *fotograf*, en *första förlossningsbarnmorska*, fjorton *förlossningsbarnmorskor*, en *första laboratorieöversköterska*, fyrtiofyra *laboratorieöversköterskor* eller *första laboratriser*, två *första operationsöversköterskor*, trettioen *operationsöversköterskor* (halvtidstjänster), två *första röntgenöversköterskor*, trettiotvå *röntgenöversköterskor*, sex *överbarnmorskor*, etthundrafyrtio *översköterskor*, fem *översköterskor* (halvtidstjänster), en *översköterska* (deltid), sju *översköterskor* (överbarnmorskor), nio *barnmorskor*, fem *arbetsterapeuter*, en *instrumentmakare*, en *preparator*, en *första preparatris*, sex *laboratriser*, femtiåtta *sjuksköterskor*, sex *sjuksköterskor* (halvtidstjänster), fyra *sjukvårdare*, sex *skötare*, tre *preparatriser*, en *audiometrist*, två *kortvågssassistent*er, tolv *fotobiträden*, tjugusex *sköterskor*, sjutton *barnsköterskor*, en *barnsköterska* (under 6 månader), två *djurskötare*, en *badföreståndare*, etthundrafemton *sjuksköterskeelever*, trettiotvå *barnmorskeelever*, femton *sjukbärare*, trettiosju *undersköterskor*, nio *första sjukvårdsbiträden*, fjorton *laboratiebiträden*, fyrahundrasetioåtta *sjukvårdsbiträden* (därav nitton halvtidssysslor), sjutton *baderskor*.

Predikanter (15,024—4,956 kr.).

Tirén, T. V., e. o. pastoratsadjunkt i Högalids förs.; Dahlin, K. A., komminister i Katarina förs.

En *organist*.

Förste sjukhusassistent (20).

Engelmark, K. E., tjl., *tf.* Carlberg, K. E. B.

Förste kammarskrivare (17).

Carlberg, K. E. B., tjl. (se ovan), *tf.* Öberg, H.-A. G.; Önn, H. L., tjl. (se sid. 478), *tf.* Sjöberg, Aina S.

Kammarskrivare (15).

Edvall, f. Janson, H. V. D. (Vivan).

Kontorsassistenter (12).

Larsson, K. A. H., tjl. (se sid. 459), *tf.* Sellén-Hanson, A. G. S. I.; Danielson, f. Axberg, E. W. (Lizzie); Henning, S. A.; Koschké, P.

Förste kontorsskrivare (11).

Sköldberg, E. B. Ragna; Löfgren, f. Johansson, Anna-Lisa, tjl. (se sid. 498), *tf.* Fellenius, S. G.; Kallenberg, f. Ahlberg, Lillemor I.

Elva *kontorsskrivare*, fyrtioåtta *kanslibiträden*, sex *kanslibiträden* (halvtidstjänster), tjugusju *kontorsbiträden*, fem *kontorsbiträden* (halvtidstjänster).

Kuratorer (12).

Bergsten, A. Elisabeth; mottagningstid: 9—9,30, tisdagar och torsdagar även 14—15,30.

Clason, J. E. (Janny-Lisa); mottagningstid: 13—15 (utom lördagar), lördagar 10—11.

Porsheden, f. Lindmark, Märtha E.; mottagningstid: måndagar och fredagar 12—13, 14—15, 17,30—19, tisdagar 12—13, onsdagar och torsdagar 12—13, 14—15, lördagar 11—12.

Strömersten, f. Häggroth, Anna Ch.; mottagningstid: måndagar 12—13, 14—15, 17,30—19, tisdagar, onsdagar och torsdagar 10—11, 12—13, fredagar 12—13, 17,30—19, lördagar 11—12.

Nordström, f. Lindén, Kerstin; mottagningstid: vardagar 10—11, tisdagar och torsdagar även 14—16.

Selander, f. Wahlström, Ingrid E. P.; mottagningstid: 11—12, 14—15 (utom lördagar) (se sid. 491).

Wallin, C. Marianne; mottagningstid: alla vardagar 10,30—11,30.

Eriksson, f. Andersson, N. Margareta; mottagningstid: 9—10.

Löwing-Olsson, H. Birgitta E.; mottagningstid: 11—12 (utom lördagar), måndagar och torsdagar även 17,30—19,30.

Bohlin, I. B. (Inga-Britt); mottagningstid: 13—14 (utom lördagar), lördagar 9—10.

Ekman, Gerd (halvtidstjänst); mottagningstid: vardagar 10—11 samt tisdagar och torsdagar 14—15.

Bergsman, f. Adolfson, E. K. (Stina) (halvtidstjänst); tel.tid.: vardagar 9,30—10.

Hedsjö, f. Jacobsson, S. I. Kristina (halvtidstjänst); mottagningstid: vardagar utom lördagar 11—12.

En vakant (halvtidstjänst); mottagningstid: alla vardagar 9—10 (utom lördagar).

Förste maskinmästare (17).

Wigren, E. B.

Förste ekonomiföreståndare (17).

Blomgren, Rodney L.

Övervaktmästare (11).

Löfstedt, E. J.

Förste vaktmästare (9).

Wiklund, E. O. A.; Holm, A. Hj. L.

En *maskinmästare*, fem *maskinister*, tio *hantverkare*, sju *biträdande ekonomiföreståndare*, elva *vaktmästare*, en *första telefonist*, nio *telefonister*, en *överstäderska*, fjorton *expeditionsbiträden*. — En *autobilförare*, elva *reparatörer*, en *målare*, två *murare*, två *tapetserare*, fem *snickare*, sju *eldare*, fem *truckförare*, två *förrädsarbetare*, elva *gårdskarlar*, två *diversearbetare*, femtio sju *köksbiträden*, ett *första köksbiträde*, en *kallskänka*, tio *kokerskor*, etthundra *städerskor* (därav tolv halvtidssysslor), elva *förrädsbiträden*, åtta *portvakter*, en *sömmerska*, fem *biträden*.

B. Sachsska barnsjukhuset.

Årstalunden, Stk SÖ (postgirokonton nr 1071); t. 44 99 80 (växel).

Mottagningstid (för intagning av patienter) tidsbeställning per tel.

Polikliniktider:

tidsbeställning per tel. vardagar 9—10, 18—19.

Besöks tid:

Avd. 1, 2 B och 3 (äldre barn): tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 13—14.

Avd. 2 A (späd- och kolbarn): tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 12,30—13,30.

Avd. 5 (isolerings- och infektionsavd.): söndagar 12,30—13,30.

Sjukvårds- och poliklinikavgifter: se sid. 448.

Genom gåvobrev av den 12 februari 1907 donerade stårhusdelägarna efter framlidne generalkonsuln Simon Sachs och hans maka Mathilda Sachs en summa av 400,000 kronor att användas till grundande av ett sjukhus för späda barn. Vid donationen voro fästade vissa villkor, bl. a. att kommunen skulle upplåta tomt åt sjukhuset. En i Årstalunden belägen tomt upplåts av stadsfullmäktige år 1909. Sjukhuset öppnades den 9 mars 1911. Det har efter en år 1949 företagen tillbyggnad 120 platser för sjuka barn och 10 platser för medföljande digivande mödrar. Vid sjukhuset ha även inrättats polikliniker för medicinska och allergiska sjukdomar.

Mellan staten, H. K. H. Kronprinsessan Lovisas förening för barnsjukvård, Stockholms stad och Stockholms läns landsting träffades den 27 december 1956 ett avtal om upplåtelse av 22 platser vid barnsjukhuset såsom en för barn i alla åldrar avsedd kirurgisk B-avdelning.

Enligt beslut av stadsfullmäktige den 21 december 1949 skall sjukhusdirektionen jämval vara direktion för Sachsska barnsjukhuset. För

sjukhuset finnes ett särskilt förvaltningsråd. Detta råd har till uppgift att följa barnsjukhusets verksamhet, tillstånd och behov samt att hos sjukhusdirektionen väcka förslag om sådana förbättringar, som finnas påkallade.

Förvaltningsrådet, som utses av sjukhusdirektionen för ett år i sänder, utgöres av fem ledamöter jämte tre suppleanter. Två ledamöter och en suppleant skola tillhöra arvingarna efter sjukhusets numera avlidna donatorer, generalkonsuln Josef Sachs och hans hustru Sigrid Sachs, född Fränckel, samt grosshandlaren Arthur Thiel och hans hustru Alice Thiel, född Sachs. Förvaltningsrådets ordförande är den av sistnämnda två ledamöter, som rådet utser.

Beträffande byggnadskommittén för sjukhusets fortsatta ombyggnad, se sid. 441.

Författningar. Instruktion för förvaltningsrådet för barnsjukhuset Simon och Mathilda Sachs' minne, fastställd av sjukhusdirektionen 21 dec. 1949 (Kf 1949: nr 46). Instruktioner för sysslomannen och husmoderna vid barnsjukhuset Simon och Mathilda Sachs' minne, fastställda av sjukhusdirektionen 2 febr. 1944 (Kf 1944: nr 4). Avtal mellan Stockholms stad och Stockholms läns landsting ang. samordning av stadens och länets barnsjukvård (samordningsavtal nr 1), godkänt av SF 17 nov. 1958 (Utl. 1958: nr 310). Överenskommelse ang. undervisning i pediatrik å Sachsska barnsjukhuset, godkänt av sjukhusdirektionen 24 febr. 1959 och Karolinska institutets lärarkollegium den 26 febr. 1959 (Kf 1959: nr 4).

Förvaltningsråd.

Sachs, R., direktör, ordf.; **Heyman, f. Thiel**, Agda, fru; **Tengbom, I. J.**, arkitekt, professor; **Walgren, A. J.**, professor emeritus, f. d. överläkare; **Wedberg-Larsson, A. A.** Elvira, fru, stadsfullm.

Suppleanter: **Sachs, H.**, direktör (för Sachs, R. och Heyman); **Hedellus, A. Hj.**, lektor, **Ander, f. Eriksson, Elsa S.**, konsulent, stadsfullm. (för övriga ledamöter i nu nämnd ordning).

Sekreterare.

Hägglund, B. A. K., syssloman (se sid. 485).

Styresman.

Nyström, Å. E. (se Södersjukhuset).

Sjukhusintendent.

Ohlson, G. A. (se Södersjukhuset).

Husmor (grupp III) (13).

Rydberg, I. M. B. (Greta).

Överläkare (23).

Alm, E. I. (förordn. t. o. m. ³¹/7 1963) (å pediatrikska avd.); **Gladnikoff, H.** (förordn. t. o. m. ³⁰/11 1960) (å röntgenavd.).

SjD

Poliklinikläkare (27).

En vakant, *tf.* Hagströmer, A. J. W.

Förste underläkare (22).

Werner-Mutt, R. B. Birgitta; Hagströmer, A. J. W., tjf. (se ovan); Hagberg, E. G. H.; Kræpellen, S.; Hellgren, Karin S. V.

En obducent (se Södersjukhuset).

En röntgenöversköterska, tre laboratorieöversköterskor eller första laboratriser (därav en halvtidstjänst), sju översköterskor, åtta sjuksköterskor, två barnträdgårdslärarinnor, tjugusju barnsköterskor, ett fotobitråde, tjugufem sjuksköterskeelever. — Ett första sjukvårdsbiträde, aderton sjukvårdsbiträden, ett laboratoriebiträde.

Kurator (12).

Lewerén, Ann-Mari K.

Ett kanslibitråde, ett expeditiönsbiträde. — En kokerska, ett första köksbiträde, ett köksbiträde, ett förrådsbiträde, tolv städerskor (därav två halvtidssysslor), fyra port- och telefonvakter, två transport- och gårdskarlar.

Barnsjukvård meddelas även vid Karolinska sjukhuset, Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn och Barnsjukhuset Samariten, se sid. 483, 484.

Södra barnbördshuset.

Wollmar Yxkullsgatan 27, Sth SÖ (postgirokonton nr 2057; t. 44 07 00; syssломannen direkt, även Stigberget-Asö sjukhus: 42 42 58; kammarskrivaren 40 54 36; avd. för löneärenden 45 09 60; avd. för patientärenden kl. 9—12 44 07 00; köksavd. 40 60 34; maskinavd. 41 93 25.

Maria sjukhus (personalbostäderna) föreståndarinnan t. 41 82 36.

Besökstider:

Barnbördsavdelningen.

Allmän sal: söndagar 14—15, alla dagar (för mannen eller annan anhörig) 18,30—19.

Enskild avd.: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 12—13, alla dagar (för mannen eller annan anhörig) 18,30—19.

Gynekologiska avdelningen.

Allmän sal: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 14—15.

Enskild avd.: tisdagar, torsdagar, lördagar och söndagar 12—13, alla dagar 18,30—19 (för mannen eller annan anhörig).

Expeditionstid: å syssломanskantoret 9—

12, 13—15,30 (lördagar och dag före helgdag 9—12, 13—14).

Sjukvårds- och poliklinikavgifter: se sid. 448.

Södra barnbördshuset har uppkommit ur de provisoriska barnbördsanstalter, vilka stadens myndigheter tidigare sågo sig nödsakade att inrätta. År 1864 inrymdes en dylik provisorisk anstalt i huset nr 22 Wollmar Yxkullsgatan. Samma lokal togs följande år ånyo i anspråk för samma ändamål, och från denna tid blev det provisoriska barnbördshuset bestående. Till år 1871 var det inrymt i nyssnämnda, för ändamålet förhyrda lokal. Det flyttades då till huset nr 27 vid samma gata, som förvärvats av staden år 1874 samtidigt med Maria sjukhusområde. Huset om- och tillbyggdes år 1882, varefter namnet Provisoriska barnbördshuset utbyttes mot Södra barnbördshuset. Då emellertid behov uppstod av ökat utrymme, beslöt stadsfullmäktige år 1902 att i det för sjukhusändamål reserverade kvarteret Grimman uppföra ett nytt barnbördsdshus. Detta öppnades år 1907.

I samband med barnbördshuset var förr anordnad en statens anstalt för barmorskeundervisning. Denna överflyttades år 1943 till Södersjukhuset.

År 1874, då bristen på sjukhus i Stockholm var synnerligen stor, inköptes för stadens räkning en med en större fabriksbyggnad och ett boningshus bebyggd fastighet mellan Wollmar Yxkullsgatan och Gamla Prästgårdsgatan för att användas till sjukhus. I fabriksbyggnaden inreddes därefter ett sjukhus med 130 sängar. Det fick år 1878 namnet Maria sjukhus. Vissa om- och tillbyggnader skedde sedermera, bl. a. åren 1885, 1896 och 1917.

Maria sjukhus nedlades hösten 1943 i samband med öppnandet av Södersjukhuset. Sjukavdelningarna jämte en del bostadsrum voro under åren 1944—1950 upplåtna åt St Eriks sjuk-sköterskeskola till elevbostäder och expeditiönslokaler. I enlighet med beslut av stadsfullmäktige den 16 april 1951 utnyttjas vissa delar av förutvarande Maria sjukhus efter ombyggnad till personalbostäder för sjukhuspersonal (Utl. 1951: nr 86). Under åren 1954—1955 har hit även förlagts viss poliklinikverksamhet, se Mariapolikliniken sid. 489. Fastigheten utgör numera en särskild förvaltningsenhet: Förvaltningen av Mariafastigheten.

Södra barnbördshuset omfattar nu 133 vårdplatser, varav 84 äro avsedda för barnbördsfall och 49 för gynekologisk vård. Dessutom finnas 9 förlösningssplatser.

Styresman (2,000 kr.).

Domeij, J. E. G. (se sid. 471).

Syssломан (22).

Ahrenmark, H. V. V.; t. 42 42 58; mottagnings-tid: alla vardagar utom lördagar 11—12.

Husmor (grupp III) (13).

Bylund, Tyra K.

*Överläkare (23).*Domeij, J. E. G. (förordn. t. o. m. ³¹/₁₂ 1962),
mottagningstid: 11,30—12.*Förste underläkare (22).*Kaplan, B. E. (bitr. lasarettsläkare); Eriksson,
G. V.; Einhorn, f. Rajmic, Nina; Jüllig, D.
R. M.; en vakant.*Läkare i pediatrik (14,950 kr.).*

Lind, J.

Obducent och patolog¹).

Lindgren, Å. G. H.

En första förlossningsbarnmorska, nio
förlossningsbarnmorskor, fyra operations-
översköterskor, nio översköterskor, sex sjuk-
sköterskor, en sjukgymnast, en överskö-
terska (halvtidstjänst), en laboratorieöverskö-
terska (halvtidstjänst). — Tjugutre barnskö-
terskor, ett första sjukvårdsbiträde, fem-
tiofyra sjukvårdsbiträden.

*Predikant (4,200 kr.).*Kallner, G. E., komminister i Maria Magdalena
förs.*Kammarsskrivare (15).*

Arenholt, B. H. R.

Kontorsassistent (12).

Segeblad, f. Edvinsson, Karin H.

Två kontorssskrivare, två kanslibiträ-
den (därav en halvtidstjänst), tre kontorsbi-
träden (därav två halvtidstjänster).

*Kurator (12)²).*Rova, f. Kjellberg, Ann-Marie H., mottagnings-
tid: måndagar, onsdagar och fredagar 9—10.*Ekonomiföreståndare (12).*

Johansson, Jane R. M.

Förste maskinist (12).

Snöwall, A. H.

*Vaktmästare (8).*Kährling, K. J. O., tjf. (se sid. 498), tf. Nessén,
J. E.

¹) Ersättning utgår med 50 kr. per obduk-
tion för vuxna och 30 kr. för barn, 25 kr. för
mikroskopisk undersökning samt 15 kr. för
histopatologisk undersökning.

²) Med skyldighet att tjänstgöra jämväl vid
Stigberget-Åsö sjukhus och Maria sjukhem.

En biträdande ekonomiföreståndare,
tre portvakter. — En snickare, två repara-
törer, tre eldare, en truckförare, tre gårds-
karlar, två kokerskor, en kallskänka, ett
första matsalsbiträde, fem köksbiträden,
fem städerskor, två port- och telefonvakter,
ett tvättbiträde, två första biträden.

Kvinnokliniker finnas även vid Sabbats-
bergs sjukhus (se sid. 454), St Eriks
sjukhus (se sid. 462) och Södersjukhuset
(se sid. 464) samt vid Serafimerlasarettet
och Karolinska sjukhuset (se sid. 585).

Angående stadens platser vid Allmänna
barnbördshuset, Ersta sjukhus, Kron-
prinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka
barn, Karolinska sjukhuset, Serafimer-
lasarettet och Barnsjukhuset Samariten,
se sid. 482, 483, 484.

*Anstalter för kroniskt sjuka.**Stigberget-Åsö sjukhus.*

(Postgirokonton nr 59977).

Stigbergets sjukhus: Fjällgatan 23, Sth
SÖ; t. 44 02 85 (växel; öppen 6—21), avd.
1—5: kvinnliga patienter. Efter växelns
stängning: avd. 1: t. 44 02 86, avd. 2: t.
44 02 87, avd. 3: t. 44 02 88, avd. 4: t.
44 02 89, avd. 5: t. 44 16 82. Fjällgatan
20 A SÖ; t. 42 11 05, avd. 6: (manliga
patienter).

Åsö sjukhus: Åsögatan 147, Sth SÖ; t.
44 07 25 (växel; öppen 6—21), avd. 7—8:
(kvinnliga patienter), avd. 9: (manliga
patienter). Efter växelns stängning (en-
dast sjukavd.) t. 44 07 28. Syslomanen
direkt, även för Södra barnbördshuset-
Maria sjukhus: t. 42 42 58. Husmodern
direkt, Fjällgatan 23, t. 40 54 27, Kam-
marsskrivaren direkt, t. 40 54 36. Avlö-
ningskontoret, t. 43 09 60.

Besökstid: tisdagar, torsdagar, lördagar och
söndagar 14—15.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 448.

Stigbergets sjukhus, avsett för vård
av kroniska medicinska fall, öppnades den 1 juni
1938 med 62 vårdplatser för kvinnliga patienter.
Sjukhusets främsta uppgift är att bereda fortsatt
vård åt vid lasarettssjukhusen intagna kroniskt
sjuka, som ej kunnat erhålla hemvård. Sjuka,
som kräva mycket lång vårdtid, få icke kvar-
stanna utan överföras från Stigbergets sjukhus
till vårdhem och sjukhem. År 1939 utökades
sjukhuset till att omfatta 114 platser (75 för
kvinnor och 39 för män). År 1940 omänd-
rades en personalbostadsvåning till sjukavdel-
ning, varigenom sjukhuset erhöll ytterligare 19
platser för kvinnor. Sammanlagda antalet vård-

SjD

platser är för närvarande 132, varav 93 för kvinnor och 39 för män.

Äsö sjukhus, före år 1926 benämnt Provisoriska sjukhuset, upprättades år 1902, såsom en ersättning för det dittills för allmänna sjukvården använda Katarina sjukhus, vilket då måste tagas helt i anspråk för vård av sinnessjuka. För ändamålet förhyrdes nybyggda egendomen nr 9 i kvarteret Oron vid Äsögatan. (Egendomen inköptes sedermera av staden.) Den 13 februari 1903 öppnades det nya sjukhuset. År 1922 inrättades vid sjukhuset en särskild röntgenavdelning. Äsö sjukhus upphörde att vara medicinskt lasarettssjukhus år 1943, då vårdavdelningarnas patienter överfördes till Södersjukhuset. Fr. o. m. den 1 december 1943 disponeras sjukhuset för kroniska medicinska fall. Stadsfullmäktige beslöt den 19 december 1950 och den 10 december 1955 anvisa sjukhusdirektionen 227,000 resp. 544,000 kr. för upprustning av sjukhuset. Denna upprustning verkställdes under åren 1956—1957.

Antalet vårdplatser utgör 87, 58 kvinnliga och 29 manliga, fördelade å tre vårdavdelningar om vardera 29 patienter.

Den 1 januari 1944 sammanfördes de båda sjukhusen till en förvaltningsenhet.

Stigberget-Äsö sjukhus' sammanlagda antal vårdplatser är 219, fördelade å nio avdelningar.

Styresman (3,060 kr.).

Vakant, *tf.* Friedman, C.-E.

Syssloman.

Ahrenmark, H. V. V. (se Södra barnbördshuset).

Husmor (grupp II) (15).

Lannhard, f. Laurén, A. Ingeborg.

Överläkare (23).

Vakant, *tf.* Friedman, C.-E.

Förste underläkare (22).

Halldén, Ulla M. (å avd. 1—6); en vakant (å avd. 7—9).

Röntgenläkare (3,600 kr.).

Ulfspärre, F.

Obducent och patolog¹).

Vakant.

Två *sjukgymnaster*, en *arbetsterapeut*, en *röntgenöversköterska*, två *laboratorieöversköterskor*, sexton *översköterskor*, fyra *sjuksköterskor*, två *översköterskor* (halvtidstjänster), en *baderska*. — Nio *undersköterskor*, två *sjukvårdsbiträden* å röntgen, ett

sjukvårdsbiträde å laboratoriet, sextiofem *sjukvårdsbiträden*, tre *baderskor* (därav två halvtidstjänster).

Predikant och organist (5,796 kr.).

Söderberg, H. G., komminister i Kungsholms förs.

Ett *kontorsbiträde* (halvtidstjänst).
(Beträffande övrig kontorspersonal se Södra barnbördshuset.)

Kurator.

(Se Södra barnbördshuset.)

Rova, f. Kjellberg, Ann-Marie H.; mottagnings-tid: vid Stigbergets sjukhus tisdagar 9—10, torsdagar 14—15; vid Äsö sjukhus tisdagar 13,30—15,30, torsdagar 9,30—11,30, lördagar 9—10.

Ekonomiföreståndare (12).

Bengtsson, f. Wikström, Ulla M. (Stigbergets sjukhus); Husberg, Hjärdis H. M. (Äsö sjukhus.)

En *vaktmästare*, två *värmedelningsskötare*. — En *eldare*, sex *gårdskarlar*, fyra *kokerskor*, fyra *port- och telefonvakter*, en *kallskänka*, tre *första biträden*, två *matsalsbiträden*, sju *köksbiträden*, fem *städerskor*.

Blackebergs sjukhus.

Blackeborgsvägen, Bromma; (postgiro-konto nr 357 301); t. 37 00 45 (kontoret); 37 12 10 (överläkare och underläkare); 37 02 78 (husmoder).

Besökstid: söndagar, tisdagar, torsdagar, lördagar 14—15.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 448.

Staden förvärdade år 1946 från stiftelsen Frimurare-Barnhuset i Stockholm en del av egendomen Blackeberg för att efter erforderlig ombyggnad använda den för sjuk- och konvalescentvården.

Stadsfullmäktige beviljade den 21 april 1947 ett belopp av 2,095,000 kr. för iordningsställande av egendomen Blackeberg för sjukvårdsändamål, samt den 30 juni 1948 ytterligare ett belopp av 430,000 kr. för samma ändamål (Utl. 1948: nr 263).

Sjukhuset, som tills vidare skall lämna vård åt kroniskt sjuka, öppnades den 28 november 1949. Antalet vårdplatser är 179.

Med hänsyn till det akuta platsbehovet för kroniskt sjuka erhöill sjukhusdirektionen år 1952 stadskollegiets bemyndigande att företaga en utredning angående utbyggnad av Blackebergs sjukhus. Utredningsarbetet resulterade i att stadsfullmäktige den 8 juni 1954 (Utl. 1954: nr 210) i huvudsak godkände det av sjukhusdirektionen med utredningen framlagda förslaget, kostnadsberäknat till 8,500,000 kr., rörande ny-, om- och tillbygg-

¹) Se not 1 å sid. 471.

nader vid sjukhuset och samtidigt beviljades direktionen ett första anslag för ändamålet av 5,500,000 kr. Byggnadsarbetena påbörjades år 1957.

Överläkare (23,000 kr.).

Jansson, K. T.

Syssloman.

Hägglund, B. A. K. (se sid. 485).

Husmor (grupp III) (13).

Ståhl, M. Margareta.

Förste underläkare (22).

Hiielo, f. Saarkund, Endla A.

En extraläkare.

Två sjukgymnaster, elva översköterskor (grupp I), en arbetsterapeut, två laboratorieöversköterskor (grupp II) (därav en halvtidstjänst), fem översköterskor (grupp II) (därav en halvtidstjänst), två sjuksköterskor.

Predikant (3,336 kr.).

Björkman, C.-E., e. o. kyrkoadjunkt i Bromma förs.

En organist.

Kurator

(se Konvalescenthemskontoret).

Ett kanslibitråde.

(Beträffande övrig kontorspersonal, se Konvalescenthemskontoret, sid. 485.)

Förste maskinist (12).

Rosén, C. G. E.

En ekonomiföreståndare, en trädgårdsförman, en vaktmästare. — Sju undersköterskor, femtiofyra sjukvårdsbiträden, ett laboratoriebiträde, två baderskor, två kokerskor, ett första köksbiträde, ett förrådsbiträde, en källskänka, fyra köksbiträden, två matsalsbiträden, en portvakt, sex städerskor, fyra gårdskarlar tillika sjukbärare, en truckförare, tre eldare, en reparatör, en trädgårdsarbetare.

Avdelningar för kronisk vård finnas även vid S:t Görans sjukhus, se sid. 455, och Söderby sjukhuset, se sid. 465. Dessutom disponerar staden enligt ingångna avtal vissa vårdplatser för kroniskt sjuka å andra, staden ej tillhöriga institutioner, se sid. 484.

Tuberkulossjukhus.

Söderby sjukhus.

Söderby, Uttran 2 (postgirokonto nr 13304), t. 0753 + 310 00 (växel).

Mottagningstid (för intagning av patienter): vardagar 10—11.

Besökstid: tisdagar och torsdagar 18—19, 15, sön- och helgdagar 13—15. Enskilda avd. dessutom onsdagar och lördagar 15, 15—17.

Expeditionstid: å syslomanskontoret 9—15 (lördagar och dag före helgdag 9—13).

Sjukvårdsavgifter: se sid. 448.

Tuberkulossjuka vårdades ursprungligen å de olika sjukhusen (vid Sabbatsberg sedan år 1899 i en särskild paviljong) och å dåvarande försörjningsinrättningens avdelning för kroppssjuka. Först med öppnandet av S:t Görans tuberkulospaviljong år 1902 fick staden ett särskilt tuberkulossjukhus, som emellertid var otillräckligt. Stadsfullmäktige beslöt därför år 1906 att uppföra en anstalt för tillgodoseende av tuberkulossjukvården i Stockholm å stadens egendom Söderby i Salems socken. Sjukhuset började beläggas den 1 november 1910. Det är avsett att mottaga i Stockholm boende tuberkulossjuka. Sjukhuset är uppdelat på två sjukavdelningar, var och en med en överläkare som chef, och inrymmer sammanlagt 408 platser i allmänt rum samt 40 platser i enskilda och halv enskilda rum.

Till driftkostnader för tuberkulossjukvård vid stadens tuberkulosanstalter utgår statsbidrag.

Stadsfullmäktige beviljade år 1946 medel samt lämnade även i övrigt sin medverkan till uppförande och drift av en efterbehandlingspaviljong med 59 vårdplatser för tuberkulossjuka flyktingar.

Frågan om sjukhusets modernisering har alltsedan år 1929 varit under utredning. Den 18 december 1944 beviljade stadsfullmäktige 3,604,000 kr. till vissa ny- och ombyggnader men efter framställning av sjukhusdirektionen återtog stadsfullmäktige anslaget den 16 maj 1949 för att i stället bevilja 2,600,000 kr. för en första etapp av ett reviderat om- och tillbyggnadsföretag, omfattande ekonomiafdelningar m. m. Den 29 april 1952 anvisade stadsfullmäktige tillhoppa 1,104,000 kr. till uppförande av bostadshus för biträdespersonal vid sjukhuset jämte inventarietrustning för bostadshuset. Detta togs i bruk år 1954. Vidare beviljade stadsfullmäktige den 11 december 1953 direktionen ett tilläggsanslag å 1,093,000 kr. för genomförande av ovan nämnda första ombyggnadsetapp (Utl. 1953: nr 375), som i huvudsak avslutades år 1955. År 1956 träffade staden avtal med Botkyrka kommun m. fl. rörande ordnande av sjukhusets avloppsfråga.

Författningar. K. kung. 22 juni 1939 ang. statsbidrag till driftkostnaderna vid anstalter för lungtuberkulos, med ändr. Ordningsregler för patienter vid Söderby sjukhus 11 febr. 1948.

Styresman (4,000 kr.).

Bruce, N. E. T. (se sid. 474).

Syssloman (22).

Jemstedt, S. O.

Husmor (grupp II) (15).

Vakant.

Överläkare (B 5).

Bruce, N. E. T. (förordn. t. o. m. 30/9 1964),
mottagningstid: 8,30—9; en vakant.

Förste underläkare (23).

Dahlström, G. O. E. (bitr. sanatorieläkare)¹⁾;
Saulap, Maimo; Stille, Märta; Uggla, L.-G. A.
(bitr. sanatorieläkare)¹⁾; två vakanta.

Läkare för kirurgiska sjukdomar
(8,676 kr.).

Crafoord, C.

*Läkare för behandling av hals-
tuberkulos (9,180 kr.).*

Erici, E. V.

Konsulterande läkare i psykiatri
(18,600 kr.).

Dahlbom, N. F. L.

Förtroendeläkare (5,425 kr.).

Vakant.

Tandläkare (12,000 kr.).

Hellgren, P. L.

Två arbetsterapeuter, en röntgenöver-
sköterska, en laboratorieöversköterska, fyra
operationsöversköterskor, tjugutre överskö-
terskor (därav en halvtidstjänst), fjorton sjuk-
sköterskor, tolv sjuksköterskeelever, tre
sjukgymnaster (därav en halvtidstjänst), tre
första laboratriser, ett fotobitråde, en
tandsköterska (deltidstjänst). — En sjuk-
bärare, tre manliga sjukvårdsbiträden, fjor-
ton undersköterskor, två baderskor, etthun-
drasex sjukvårdsbiträden.

Predikant och organist (4,368 kr.).

Klasson, K. E. V., komminister i Botkyrka förs.

Kammarsskrivare (15).

Ekwall, U. Margareta.

Kontorsassistent (12).

Vakant, *tf.* Virserud, f. Espelund, A. Barbro C.

En kontorsskrivare, sex kanslibiträden
(därav tre å läkarexpeditionen samt en halv-
tidstjänst vid arbetsterapien), två kontorsbi-
träden (därav en halvtidstjänst å husmoders-
expeditionen).

Kurator (12).

Karlsson, J. E. (Hanna), tjl. (se sid. 463), *tf.*
von Porat, f. Walman, M. D. Marianne; mot-
tagningstid: 8,30—10, 11—12.

¹⁾ Se not 4 å sid. 454.

Terapiledare (17).

Hemring, H. G.

Terapiassistent (13)

(dessutom arvode 1,296 kr.).

Lundstedt, f. Ahlgren, Agnes M. K.

Ekonomiföreståndare (grupp II)
(15).

Gustafsson, Greta L. M.

Maskinmästare (14).

Lindqvist, S. E.

Vaktmästare (8).

Augustson, A. S. A.

En biträdande husmor, två kontroll-
biträden (halvtidstjänster), tre telefonister
(därav en halvtidstjänst), en förste maski-
nist, en maskinist, tre hantverkare, en
trädgårdsmästarin, en bilförare, en tvätt-
föreståndare, en biträdande ekonomiföre-
ståndare, en vaktmästare. — Tre eldare,
tre reparatörer, en snickare, en tapetse-
rare, en bilförare, en portvakt (deltidssyssla),
sex gårdskarlar, en trädgårdsarbetare, en
arbetstagare i köket, tre kokerskor, ett för-
sta matsalsbiträde, två matsalsbiträden,
en kallsköter, två förrådsbiträden, en söm-
merska, ett arbetsbiträde, tre första köks-
biträden, tretton köksbiträden, sexton stä-
derskor.

Hamra sanatorium.

Tullinge (postgirokonton nr 13303); t.
0753 + 300 35.

Stadsfullmäktige anvisade den 28 juni 1923
medel till inköp av en aktiebolaget Separator
tillhörig, å Hamra egendom i Botkyrka socken
belägen sanatoriebyggnad. Denna togs av staden
i bruk för tuberkulossjukvård den 17 mars 1924.

Sanatoriet har 40 vårdplatser.

Utredning pågår vid tiden för kalenderns
tryckning om sanatoriets omdisposition för an-
nat vårdändamål. I anledning härav redovisas
den i staten upptagna personalen icke här.

Tjárnans sanatorium.

Tjárnan, Kullsveden (postadress: Hede-
mora) (postgirokonton nr 457396); t. Tjår-
nan 330 11 (avd. I och II), Tjárnan 330 64
(avd. III och IV), Tjárnan 330 60 (*exp.*
och föreståndarinnan), Tjárnan 330 18
(föreståndarinnans bostad med anknyt-
ning till ekonomiföreståndare och kök),
Tjárnan 330 65 (maskinisten).

Sjukvårdsavgifter: se sid. 448.

Tjárnans sanatorium i Tjárnans by, cirka 7
km från Säter övertogs år 1917 av Stockholms

stad från föreningen kronprinsessan Margaretas vårdanstalt för tuberkulösa barn. Det användes t. o. m. år 1951 för vård av sådana tuberkulösa barn från staden upp till 12 års ålder, som hade utsikt till fullt tillfrisknande eller åtminstone avsevärd förbättring. Sanatoriet rymde 100 barn.

Stadsfullmäktige anvisade den 15 oktober 1951 ett anslag av 235,000 kr. för omdisposition av barnsanatoriet Tjårnan till B-sjukhus för vuxna tuberkulösa. Det i enlighet härmed ombyggda sjukhuset, som togs i bruk för sitt nya ändamål år 1952, har 71 vårdplatser.

Författning. Instruktión för styresmannen, fastställt av sjukhusdirektionen 19 jan. 1944 (Kf 1944: nr 26).

Delegerad

(utsedd av sjukhusdirektionen)
(1,968 kr.).

Pehrson, C. G., sjukhusdirektör.

Styresman och läkare (10,992 kr.).

Thune, R. B.; t. Säter, »Sanatoriet Solbacken»; mottagningstid: tisdagar och fredagar 15—17.

Syssloman.

Hägglund, B. A. K. (se sid. 485).

Föreståndarinna (12).

Stråberg, Lilly G. E.

Förste underläkare (23).

Vakant, *tf.* Koblick, Helen G.

Predikant (1,176 kr.).

Forsgren, K.-A., komminister i Hedemora.

Förste maskinist (12).

Elffors, E. S.

En *ekonomiföreståndare*, två *översköterskor* (grupp I), en *arbetsterapeut*, två *översköterskor* (grupp II). — Två *eldare*, två *gårdskarlar* tillika *sjukbårare*, ett *första sjukvårdsbiträde*, en *kokerska*, två *matsalsbiträden*, ett *första köksbiträde*, sjutton *sjukvårdsbiträden*, en *baderska*, två *köksbiträden*, två *städerskor*, ett *arbetsbiträde*.

Angående vissa andra vårdplatser för tuberkulösa, se sid. 484.

Sjukhus för psykiskt sjuka.

Långbro sjukhus.

Postadress: Ålvsjö (postgirokontonr 1096); t. 46 25 00 (växel); 46 13 56 (överläkare

Goldkuhl); 46 25 00 (överläkare Lundquist); 46 25 00 (överläkare Sehlstedt).

Mottagningstid: intagning av patienter sker alla tider på dygnet. Telefontid till översköterskorna (för förfrågningar om patienterna): vardagar 13,30—14,30.

Besökstider:

för patienter å allmän sal: tisdagar, fredagar och söndagar 14—15.

för patienter å enskild avd.: alla dagar 11,30—14, 17—18,30.

Expeditionstid: å sysslomanskontoret 10—12, 13—15 (lördagar 10—12, 12,30—14).

Sjukvårdsavgifter: se sid. 448.

För tillgodosende av den Stockholms stad åliggande provisoriska sinnessjukvården beslöt stadsfullmäktige den 15 juni 1905 att å ett för ändamålet inköpt område av egendomen Långbro i Brännkyrka uppföra ett nytt sinnessjukhus med 460 platser. Åren 1907 och 1908 anslögo fullmäktige medel för sjukhusets utvidgning med ytterligare 180 platser (bl. a. för mottagande av en del å dåvarande allmänna försörjningsinrättningen vårdade sinnessjuka). I slutet av år 1909 stod det nya sjukhuset färdigt att tagas i bruk. Åren 1922 och 1925 fullbordades vid sjukhuset tvenne nya paviljonger för oroligt sjuka. Därigenom ökades antalet platser till 840. År 1937 utfördes vissa ändringsarbeten inom vårdavdelningarna.

Sjukhuset har för närvarande 888 vårdplatser, fördelade på trenne avdelningar, som stå under ledning av var sin överläkare.

Stadsfullmäktige godkände den 22 juni 1954 i princip ett av sjukhusdirektionen framlagt förslag till uppförande av två nya vårdpaviljonger m. m., innebärande en utökning med 330 vårdplatser. För detta ändamål har hittills anvisats anslag med sammanlagt 9,665,000 kr. En av dessa vårdpaviljonger beräknas kunna tagas i bruk under år 1959.

Styresman (6,500 kr.).

Goldkuhl, A. E. (se nedan).

Syssloman (24).

Lagergren, K.; t. 46 13 63 (direkt); mottagningstid: 10—11.

Föreståndarinna (12).

Selander, Elsa L.

Överläkare (B 6)¹⁾.

Goldkuhl, A. E. (förordn. t. o. m. ^{31/12} 1963), kvinnliga patienter, mottagningstid: tisdagar och fredagar 13—14; Lundquist, G. A. R.

¹⁾ Innehavarna äga rätt till enskild praktik enligt vissa föreskrifter.

(förordn. t. o. m. ³¹/₁₂ 1960), manliga patienter, mottagningstid: tisdagar och fredagar 12,30—13,30; **Sehlstedt**, C. P. (förordn. t. o. m. ³⁰/₁₁ 1962), kvinnliga och manliga patienter, mottagningstid: tisdagar och fredagar 13—14; **Åmark**, C. E. (förordn. t. o. m. ²⁸/₂ 1965), mottagningstid: tisdagar och fredagar 13—14.

Biträdande läkare (B 1)¹⁾.

Perntz, A. K. (förordn. t. o. m. ³⁰/₆ 1963); **Hammargren**, S. A. (förordn. t. o. m. ³⁰/₆ 1963); **Beander**, G. B. (förordn. t. o. m. ³⁰/₉ 1959); en vakant.

Förste underläkare (24).

Leche, H.-G.; **Rentze**, f. **Rentze**, Sonja A. C.; **Forsmark-Nordenstam**, A. Lisa; **Arvidsson**, K. T.; **Tucinsky**, f. **De Zalensky**, Wanda H.; **Rabefries**, C. Gunilla.

Läkare i invärtes medicin samt förtroendeläkare (12,625 kr.).

Hansson, A. F. (se sid. 447).

Klinisk laborator (7,800 kr.).

Laurell, A. H. F.

Första föreståndarinnan (14).

Paulström, E. Elsa M.

Föreståndarinnor (12).

Svensson, Anna A. (kvinnliga patienter); **Nygren-Elfvig**, Harriet M. Ch. (manliga patienter); **Falgn**, f. **Lundberg**, Ilse D. M. (kvinnliga och manliga patienter).

En *uppsyningsman*, nio *förste skötare*, åttiofem *skötare*, fyrtiosju *översköterskor*, två *laboratorieöversköterskor* eller *första laboratriser*, en *laborariesköterska* eller *laboratris*, ethundraåttioen *sköterskor*, en *sjukgymnast*.

Predikant och organist (3,516 kr.).

Hassler, J. E. A., kyrkoherde i Sofia förs.

Sjukhusassistent (19).

Vakant.

Kontorsassistenter (12).

Ellström, R. G. A.; en vakant, *tf.* **Carlsson**, G. K. S.; en vakant.

Kontorsskrivare (9)

(nuv. inneh. 11).

Hellström, f. **Andersson**, Anna-Lisa.

En *kontorsskrivare*, sju *kanslibiträden*, två *kontorsbiträden*.

¹⁾ Innehavarna äga icke att för enskild praktik ha mottagning utom sjukhuset.

Kuratorer (12).

Åsberg, Gabrielle H. C., kvinnliga patienter, mottagningstid: alla vardagar utom lördagar 13—15.

Franzén, f. **Johansson**, J. Margareta, manliga patienter, mottagningstid: alla vardagar utom lördagar 13—15.

En vakant, kvinnliga och manliga patienter, mottagningstid: alla vardagar utom lördagar 13—15.

Maskinmästare (14)

(dessutom för verkmästargöromål 1,500 kr.).

Lindstrand, N. G.

Ekonomiföreståndare (14).

Schulte, A. Margaretha.

Vaktmästare (8).

Andersson, A. F.; **Samsing**, S. G.

En *förste maskinist*, en *maskinist*, en *trädgårdsmästare*, en *trädgårdsförman*, sju *hantverksföreståndare*, fem *hantverkare*, tre *arbetsterapeuter*, två *biträdande ekonomiföreståndare*, en *vaktmästare*, en *tvättföreståndare*. — Fyra *bilförare*, fyra *reparatörer*, en *snickare*, två *målare*, en *smed*, en *murare*, två *skräddare*, en *bokbindare*, en *tapetsevarare*, fem *eldare*, fyra *diversearbetare* i kök, två *gårdskarlar*, en *typograf*, tre *kokerskor*, fem *port- och telefonvakter*, en *kallskänka*, två *sömmerskor*, ett *första köksbiträde*, sexton *köksbiträden*, tre *matsalsbiträden*, fyrtio *städerskor*, tre *städerskor* (halvtidssysslor), tre *förrådsbiträden*, en *portvakt*.

Beckomberga sjukhus.

Bromma 4 (postgirokonto nr 59815); t. 37 25 00.

Mottagningstid: se nedan under resp. överläkare. Förfrågningar ang. patienter besvaras av resp. översköterska dagligen 14—15.

Besökstid: tisdagar, fredagar och söndagar 14—15.

Expeditionstid: å sysslomanskontoet vardagar 10—11,30, 12,15—15 (lördagar och dag före helgdag 10—11,30, 12—14).

Sjukvårdsavgifter: se sid. 448.

För fullgörande av det avtal, som år 1925 träffades mellan staten och Stockholms stad angående stadens övertagande av vården av samtliga i Stockholm hemortsberättigade sinnessjuka ävensom för beredande av förbättrade vårdmöjligheter för patienterna å vissa stadens egna sinnessjukvårdsanstalter av provisorisk karaktär, beslöt stadsfullmäktige den 10 juni 1929 att låta uppföra ett nytt kommunalt sinnessjukhus, förlagt till den staden tillhöriga egendomen Beckomberga i Bromma. Den 1 oktober 1932 var Beckomberga sjukhus i dess första

utbyggnad färdigt att tagas i bruk. Det omfattade då 1,156 platser med lika fördelning på manliga och kvinnliga. Under år 1933 tillkommo två paviljonger för oroliga sjuka om vardera 144 platser och under år 1935 två paviljonger för privatpatienter och en paviljong för nervavdelningar om tillsammans 160 platser.

Efter ombyggnader och omdispositioner under åren 1936—1958 omfattar sjukhuset för närvarande 1,719 vårdplatser.

Den 16 mars 1953 anvisade stadsfullmäktige 820,000 kr. för utförande av vissa ändringsarbeten inom administrationsbyggnaden. Första etappen av dessa arbeten slutfördes år 1956.

Styresman (9,000 kr.).

Izikowitz, S. J. (se nedan).

Sysselman (26).

Nilsson, N. T.; mottagningstid: 9—11.

Föreståndarinna (12).

Saxborn, Eivor S. K.

Överläkare (B 6)¹).

Ekblad, S. M. (förrdn. t. o. m. ³¹/₁ 1961), tel.tid vard. 8,30—9, mottagn. tisdagar och fredagar 13—14; Izikowitz, S. J. (förrdn. t. o. m. ³¹/₅ 1962), tel.tid måndagar—fredagar 9—9,30, mottagn. tisdagar 14—15, fredagar 13—14; Abrahamson, E. V. J. (förrdn. t. o. m. ³⁰/₅ 1961), tel.tid vard. 8,45—9,15, mottagn. tisdagar och fredagar 13—14; Börjeson, f. Pehrsson, Olga B. (förrdn. t. o. m. ³⁰/₁₁ 1963), tel.tid. vard. 8,30—9, mottagn. tisdagar och fredagar 14—15; Wretblad, K. A. G. (förrdn. t. o. m. ³¹/₁ 1963), tel.tid vard. 9—9,30, mottagn. tisdagar och fredagar 13—14; en vakant.

Överläkare (27).

Vakant, tf. Allgén, L.-G.

Biträdande läkare (B 1)²).

Lindvall, J. E. (förrdn. t. o. m. ³¹/₅ 1963); Berggren, H. N. G. (förrdn. t. o. m. ³¹/₅ 1963); Lindgren, Birgit H. E. (förrdn. t. o. m. ³¹/₅ 1963); Almborg, Inga M. (förrdn. t. o. m. ³¹/₁ 1963); Nygren, f. Lundgren, A. H. Signe (förrdn. t. o. m. ³⁰/₅ 1963); Almgren, Signy M. K. (förrdn. t. o. m. ³¹/₁ 1964).

Läkare (27)³).

Ågren, N. O. (se sid. 447).

¹ Innehavarna äga rätt till enskild praktik enligt vissa föreskrifter.

² Innehavarna äga icke att för enskild praktik ha mottagning utom sjukhuset.

³ Med skyldighet att tjänstgöra såsom elektrokardiograf-läkare, läkare i invärtes medicin och förtroendeläkare.

Förste underläkare (24).

Mårtens, S. G. R.; Jönsson, I. Britta V. I.; Salum, f. Toome, Inna; Borg, Gunborg M.; Kyhlberg, K.-O. H.; Ordell, f. Jonér, G. Inga-Britt; Hüllegård, f. Roynitz, K. S. Maj-Britt; Andersén, Kerstin A.-M. B.; Vallbo, S. C.-H.; Sigholm, f. Möller, Carin A. M.; Doolke, f. Lindholm, Margareta; Wall-Karlsson, Lilly M. K.; Knabe, H. V.; Hasselqvist, F. B.; Stenstedt, Å. G.; Genberg-Mikaelsson, Inger M.; Bringel, f. Eriksson, Karin R.; tre vakanta.

Elektroencephalograf-läkare (15,500 kr.).

Holmberg, K. G.

Läkare för kirurgiska sjukdomar (25,000 kr.).

Linde, A. P.

Läkare i röntgendiagnostik (17,050 kr.).

Löfstedt, S.

Läkare för ögonsjukdomar (6,975 kr.).

Hilelo, A.

Psykologer (16).

Jonsson, C.-O.; Rosén, f. Räf, Anne-Sofie.

En laboratorieassistent, en chefsgymnast, tre sjukgymnaster, en uppsyningsman, elva förste skötare, etthundfyrtyiofem skötare, sjuttioåtta översköterskor (därav fyra halvtidstjänster), en operationsöversköterska, en röntgenöversköterska, tio laboratorieöversköterskor eller första laboratriser, sjutton sjuksköterskor (varav elva förda inom linjen), tjuguen sjuksköterskeelever, trettiofyra första sköterskor, trehundra sjuttio sex sköterskor (därav åtta halvtidstjänster). — Ett första sjukvårdsbiträde, fyra sjukvårdsbiträden, fem laboratoriebiträden.

Predikant (2,484 kr.).

Ström, B. G. A., komminister i Västerleds förs. En organist.

Sjukhusassistent (19).

Vakant.

Kammarsskrivare (15).

Hargin, A. H., tjl. (se sid. 184).

Kontorsassistenter (12).

Arfwedson, N. J. R.; Broed, f. Sjö, I. Irene.

Förste kontorsskrivare (11).

Hallersten, f. Engberg, A. Vera E.

SjD

Tre kontorsskrivare, femton kanslibiträden (därav två halvtidstjänster), sex kontorsbiträden, ett kontrollbiträde.

Kuratorer (12)

(mottagning lördagar 10—11, övriga vardagar utom onsdagar 12,30—14).

von Bergen, E. Elisabeth; Marzocchelli, f. Silwer, E. B. H. Gisela; Lindberger, Maja; Johnson, f. Pettersson, Maj-Britt I.; Petersson, B. Kerstin A., tjl. (se sid. 126); en vakant.

Studieledare (13).

Vakant.

Ekonomiföreståndare (16).

Jacobson, M. A. E. (Anna-Lisa).

Maskinmästare (15)

(dessutom för verkmästargöromål 1,500 kr.).

Svensson, N. T. R.

Första föreståndarinnan (15).

Larson, Agda O.

Föreståndarinnor (12).

Boback, H. I. (Inga); Larson, Berta M., stadsfullm.; Frostenson, B. Signe; Nilsson, Elsa P.; Åkeson, Ina V.; Johansson, f. Karlsson, Agnes L.; en vakant.

Vaktmästare (8).

Brolin, P. E. H.; Lerberg, C. A. H.

En trädgårdsmästare, en förste maskinist, sex hantverksföreståndare, en maskinist, en förrädsförmän, tre biträdande ekonomiföreståndare, sju arbetsterapeuter, en tvättföreståndare, fyra hantverkare, en biträdande tvättföreståndare, en överstaderska, fem telefonister, ett expeditjonsbiträde. — En trädgårdsförmän, en värtshusförmän, tre snickare, tre målare, en murare, två tapetserare, en skräddare, fyra reparatörer, fem bilförare, sex diversearbetare i kök, fem eldare, sex trädgårdsarbetare, två maskintvättare, två gårdskarlar, tre kokerskor, en källskänka, tre första köksbiträden, två förrädsbiträden, sex sömmerskor, tre strykerskor, tjugutvå tvättbiträden, sex matsalsbiträden, tjugnått köksbiträden, sextiosju städerskor (därav två halvtidssysslor), tre portvakter.

Norrtulls sjukhus.

Norrtullsgatan 14, Sth VA; (postgirokonto nr 54733); t. 34 94 50; 33 96 53 (kontoret direkt).

Telefontid: (förfrågningar angående patienter) alla dagar 11—12.

Besöksstider: tisdagar, fredagar och söndagar 14—15.

Expeditionstid: å sysslomanskontoret vardagar 9—12, 13—15,30 (lördagar och dag före helgdag 9—12, 12,30—13,30).

Sjukvårdssavgifter: se sid. 448.

Den 1 juli 1932 övertogs allmänna barnhusets år 1885 uppförda fastighet vid Norrtullsgatan av staden genom avtal, godkänt av stadsfullmäktige den 19 oktober 1931.

Redan år 1921 hade dock vid allmänna barnhuset inrättats ett provisoriskt sinnessjukhus vid Norrtullsgatan med 48 vårdplatser.

Genom stadsfullmäktiges beslut den 15 oktober 1951, och efter barnavdelningarnas överflyttande till Karolinska sjukhuset, påbörjades ändringsarbeten, som avsågo att omdisponera sjukhuset till enbart mentalsjukhus. Ändringsarbetena av vårdavdelningarna avslutades år 1957, varefter sjukhuset disponerar 315 vårdplatser för psykiskt sjuka kvinnor, fördelade på sju avdelningar.

Köksavdelningen vid sjukhuset nedlades år 1955, varvid Epidemisjukhuset övertog leveransen av all sjukhusets kost. Efter ombyggnad av kökets utrymmen till lagerlokaler övertogs dessa av sjukhusdirektionens centralförråd år 1957.

Styresman (2,000 kr.).

Vakant, tf. Olsson, R. G. M.

Syssloman (22).

Alström, N. A., tjl., tf. Bagge, N. F.; t. 33 96 53; mottagningstid: 9—11.

Första föreståndarinnan (13).

Pettersson, Siri V.

Överläkare (12,400 kr.).

Vakant, tf. Olsson, R. G. M.; mottagningstid: måndagar och torsdagar 11—11,30.

Förste underläkare (24).

Kullman, Julie K. A.

Tio översköterskor, en sjukgymnast, en arbetsterapeut, fem första sköterskor, femtio sköterskor.

Predikant (2,484 kr.).

Lund, G. B. E., komminister i Matteus förs. En organist.

Kammarsskrivare (15).

Lind, E. G. W., tjl. (se sid. 498), tf. Önn, H. L.¹⁾

Kurator.

(Se Sabbatsbergs sjukhus.)

Wickström, f. Sachse, Barbro M.; mottagningstid: måndagar, onsdagar och fredagar 10—11.

Förste maskinist (12).

Nyman, K. S.

¹⁾ Lön utgår enl. lönegr. 17.

Vaktmästare (8).

Nessén, J. E., tjl. (se sid. 471), *tf.* Gustafsson, B. A. H.

En kontorsskrivare, ett kanslibiträde, ett kontorsbiträde. — En snickare, två reparatörer, en eldare, två gårdskarlar, två port- och telefonvakter, ett tvättbiträde, ett förrädsbiträde, elva städerskor.

Rånäs sjukhus.

Rånäs (postgirokonto nr 1073): t. Rånäs 18 (styresmannens bostad), Rånäs 23 (föreståndarinnan), Rånäs 17 (ekonomiföreståndaren och köket).

Besökstid: Alla dagar efter överenskomelse med sjukhusets föreståndarinnorna.

Expeditionstid: se Norrtulls sjukhus.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 448.

Rånäs sjukhus är förlagt till den av staden år 1931 inköpta egendomen Rånäs i Fasterna socken, Stockholms län. Sjukhuset, som inrättades år 1932 för vård av psykiskt sjuka, har f. n. plats för 105 kvinnliga patienter.

Den 15 april 1957 anvisade stadsfullmäktige ett reservationsanslag å 2,625,000 kr. för vissa ny- och ombyggnadsarbeten vid sjukhuset, vilka omfattar bl. a. en ny vårdpaviljong, ny pannanläggning, ombyggnad av köket, vissa ombyggnadsarbeten inom huvudbyggnaden, ett nytt personalbostadshus, ombyggnad av befintligt personalbostadshus samt vissa yttre arbeten. Arbetet, som bedrivs i etapper, påbörjades under våren 1958. Köket och panncentralen färdigställdes omkring årsskiftet 1958/59. Det nya personalbostadshuset beräknas kunna bli klart för inflyttning i mitten av år 1959. Schaktningsarbeten ha under senhösten 1958 påbörjats för den nya vårdpaviljongen, som beräknas kunna tagas i bruk under senare delen av år 1960.

Den 29 september 1958 beviljade stadsfullmäktige anslag å 153,500 kr. till inventariet-rustning för kök, panncentral, personalbostäder m. m. vid sjukhuset.

Överläkare (23)

(dessutom såsom styresman 2,000 kr.).

Degerstedt, N. D. (förordn. t. o. m. 28/2 1965).

Sysselman.

Alström, N. A., tjl., *tf.* Bagge, N. F. (se Norrtulls sjukhus).

En predikant.

Föreståndarinnan (12).

Ohlsson, Henny M.

Ekonomiföreståndare (10).

Almcrantz, N. Ragna.

En värmeledningssköterska, en arbetsterapeut, två översköterskor, två första sköterskor, sjutton sköterskor. — En bilförare, en gårdskari, en kokerska, ett matsalsbiträde, tre köksbiträden.

Elfviks sjukhem.

Lidingö; t. 65 70 51.

Expedition: se Konvalescenthemskontoret.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 448.

Genom beslut av stadsfullmäktige den 24 januari 1944 tillkom Elfviks konvalescenthem. Hemmet disponerades till en början för vård av tuberkulösa manliga patienter. Från och med år 1959 disponeras hemmet för vård av lättskötta sinnessjuka.

Sjukhemmet har 31 vårdplatser.

Läkare och styresman (2,400 kr.).

Almborg, Inga M. (se sid. 477).

Sysselman.

Häglund, B. A. K. (se sid. 485).

Föreståndarinnan (12).

Vakant.

En första sköterska, fem sköterskor. — En kokerska, två köksbiträden, två städerskor.

Maria sjukhem.

Wollmar Yækullsgatan 27, Sth SÖ;
t. 400283.

Besökstid: tisdagar, fredagar och söndagar 14—15.

Expeditionstid: å sysslomanskontoret vid Långbro sjukhus 10—12, 13—15 (lördagar samt dag före helgdag 10—12, 12,30—14).

Sjukvårdsavgifter: se sid. 448.

Ett provisoriskt sjukhem för 31 lättskötta kvinnliga sinnessjuka patienter anordnades fr. o. m. den 28 september 1944 vid Maria sjukhus. Det nedlades den 20 februari 1948, men har fr. o. m. den 15 februari 1950 ånyo tagits i bruk för vård av ovannämnda klientel. Antalet vårdplatser utgör 31.

Läkare och styresman (2,400 kr.).

Forsmark-Nordenstam, A. Lisa (se sid. 476).

Sysselman (1,980 kr.).

Lagergren, K. (se sid. 475).

Översköterska, tillika föreståndarinna (10).

Vakant.

En första sköterska, åtta sköterskor.

Karlshälls sjukhem.

Långholmen, Sth SV (postgirokontonr 455 948); t. 68 64 00.

Besökstid: tisdagar, fredagar och söndagar 14—15.

Expeditionstid: se Norrtulls sjukhus.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 448.

Genom stadfullmäktiges beslut den 17 april 1950 hava medel anvisats för anordnande och drift av ett sjukhem för 30 lättskötta sinessjuka kvinnliga patienter å egendomen Karlshäll å Långholmen.

Hemmet öppnades den 24 oktober 1951.

Läkare och styresman (2,400 kr.).

Goldkuhl, A. E. (se sid. 475).

Syssloman.

Alström, N. A., tjl., tf. Bagge, N. F. (se Norrtulls sjukhus).

Översköterska, tillika föreståndarinna (10).

Gerdin, Linda M. E.

En första sköterska, åtta sköterskor. —
Två städerskor.

Tammsviks sjukhem.

*Bro (postgirokontonr 544 14);
t. 0758 + 420 94.*

Besökstid: Alla dagar efter överenskom-
melse med hemmets föreståndarinna.

Expeditionstid: se Norrtulls sjukhus.

Sjukvårdsavgifter: se sid. 448.

Sjukhusdirektionen har den 8 februari 1956 beslutat förhyra Tammsviks säteri i Upplands-Bro kommun i Uppsala län att användas till sjukhem för lättskötta sinessjuka kvinnliga patienter. Hemmet har 46 vårdplatser.

Läkare och styresman (5,400 kr.).

Degerstedt, N. D. (se Rånäs sjukhus).

Syssloman.

Alström, N. A., tjl., tf. Bagge, N. F. (se Norrtulls sjukhus).

Översköterska, tillika föreståndarinna (10).

Vakant.

En första sköterska, fem sköterskor. —
En gårdskar, en kokerska, ett köksbiträde,
två städerskor.

Vårby sjukhem.

Vårby gård, Fittja (postgirokontonr 128 440); t. 46 73 86.

Sjukhemmet är inrymt i huvudbyggnaden och en flygel vid den under fastighetsnämndens förvaltning stående egendomen Vårby i Hud-dinge socken. Hemmet, som under tiden novem-ber 1938—februari 1958 utnyttjats för vård av vuxna tuberkulösa patienter, togs den 2 mars 1959 i anspråk för vård av lättskötta kvinnliga sinessjuka patienter.

Hemmet har 36 platser.

Besökstid: tisdagar, fredagar och söndagar.

Expeditionstid: å sysslomanskontoret vid Långbro sjukhus 10—12, 13—15 (lördagar samt dag före helgdag 10—12, 12,30—14).

Sjukvårdsavgifter: se sid. 448.

Läkare och styresman.

Goldkuhl, A. E. (se sid. 475).

Syssloman.

Lagergren, K. (se sid. 475).

Föreståndarinna (12).

Johnson, Emy L. M.

En första sköterska, sex sköterskor. —
En kokerska, två köksbiträden, två stä-
derskor.

En avdelning för psykiskt sjuka finnes vid **St Eriks sjukhus** (se sid. 463) och en psy-kiatrisk poliklinik vid **Södersjukhuset** (se sid. 464).

Angående den öppna vården av psykiskt sjuka (se sid. 495).

Epidemisjukhuset.

Nära Valkhallavägen, uppfartsväg från Ingemarsgatan, Sth VA (postgirokontonr 1082); t. 22 53 40.

Mottagningstid: sjuka intagas alla tider på dygnet.

Besökstid: onsdagar, lördagar och söndagar 13,30—14,30 beträffande patienter å allmän sal. Å enskild avdelning alla dagar 13,30—18. Upp-lysningar om patienterna meddelas till anhöriga varje helgfri dag kl. 13—13,30 av sjukhusets överläkare eller biträdande överläkare. Telefon-upplysningar angående patienterna lämnas dag-ligen 13—14 av avdelningssköterskorna.

Expeditionstid: å sysslomanskontoret var-dagar 8,30—11, 12,30—15 (lördagar och dag före helgdag 8,30—11, 12—14).

Sjukvårdsavgifter: se sid. 448.

En av k. m:t tillsatt kommitté med uppgift att avgiva förslag till sjukvårdens förbättrande i huvudstaden hemställde i ett 1827 argivet betänkande bl. a., att ett provisoriskt sjuk-

hus skulle inrättas för att vid inträffande epidemier eller mera utbredd sjuklighet mottaga sådana sjuka, som icke kunde eller borde på andra sjukvårdsanstalter vinna inträde. Detta blev också k. m:ts beslut, och för ändamålet uppläts Katarina f. d. kronobränneriegendom vid Nya Sandbergsgatan på Södermalm. Verkställigheten för övrigt överläts åt stadens myndigheter. Förvaltningen av anstalten, som togs i bruk den 22 juli 1831 åvilade sålunda staden. Staden hade också att bestrida utgifterna för anstalten. Detta provisoriska sjukhus, såsom det ända till år 1878 benämndes, var således Stockholms första epidemisjukhus. Sistnämnda år omorganiserades anstalten till ett vanligt sjukhus under namnet Katarina sjukhus, men vården av smittsamma sjukdomar blev fortfarande en av dess viktigaste uppgifter.

Genom 1874 års hälsovårdslagstiftning (i sin helhet gällande för Stockholm fr. o. m. år 1878) ställdes på kommunerna fordran på särskild a sjukhus för vård av smittsamma sjukdomar.

Uppförandet av ett sådant sjukhus blev i Stockholm länge uppskjutet på grund av svårigheten att finna en lämplig byggnadsplats. I avvaktan härpå användes egendomen nr 82 vid Hornsgatan jämte en del av Katarina sjukhus såsom epidemisjukhus. Sedan staden i slutet av år 1886 förvärvat äganderätten till en vidsträckt, obebyggd bergplatå i den nordligaste, intill Djurgårdsområdet gränsande delen av stadens planlagda område, reserverades emellertid där plats för ett nytt epidemisjukhus. År 1890 beslötts att på denna plats skulle uppföras ett sjukhus med 170 platser. Det nya sjukhuset togs i bruk den 18 september 1893.

År 1939 byggdes vid epidemisjukhuset en s.k. beredskapspaviljong, rymmande 200 platser, och avsedd att efter behov användas för vård av epidemiskt sjuka och influensafall eller som annex till stadens övriga invärtes-medicinska sjukhus. En observationsavdelning, rymmande 25 platser, färdigställdes år 1940. Ytterligare två nya observationsavdelningar om vardera 18 platser togs i bruk år 1956. Laboratorieverksamheten vid sjukhuset har från senare delen av 1940-talet kraftigt ökat. Sålunda har inrättats såväl kliniskt-kemiskt som bakteriologiskt laboratorium samt fysiologiska laboratorier för elektrokardiografi och hjärtfunktion, elektroencefalografi och elektromyografi. För utförande av vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid sjukhuset beviljade stadsfullmäktige den 19 december 1955 sjukhusdirektionen ett anslag av 2,600,000 kr.

Enligt epidemilagen den 19 juni 1919 skall varje epidemidistrikt äga tillgång till erforderligt antal platser å särskilda epidemisjukhus för vård av personer, som äro behäftade med sådan smittsam sjukdom, som omförmåles i lagen (jfr nedan).

I Stockholm, som utgör eget epidemidistrikt, lämnas sådan sjukvård å epidemisjukhuset.

Enligt instruktionen för Stockholms stads sjukhusdirektion är direktionen stadens epideminämnd.

De sjukdomar för vilka enligt epidemilagen (med följdförfattningar) vård skall beredas å epidemisjukhus äro: pest, kolera, smittkoppor, fläckfeber, nervfeber, paratyfus, scharlakansfeber, difteri, akut barnförlamning, smittsam hjärnfeber, återfallsfeber, sömnsjuka, undulantfeber, rödsot och Weils sjukdom. I mån av utrymme behandlas dessutom mässling, kikhosta, vattenkoppor, gulsot, epidemisk influensa, halsfluss, lunginflammation m. fl. sjukdomar.

För vid sjukhuset vårdade patienter å efterkontroll och efterbehandling anordnad. Vid sjukhuset meddelas undervisning i klinisk epidemiologi åt medicine kandidater, som å sjukhuset fullgöra assistenttjänstgöring.

Vid sjukhuset finnes för där intagna barn anordnad en skola, som står under skoldirektionens uppsikt.

Antalet vårdplatser vid sjukhuset uppgår till 501. Till sjukhusets driftkostnader utgår statsbidrag med 2 kr. per underhållsdag för varje enligt epidemilagen kostnadsfritt vårdad sjuk.

Författningar. Epidemilag 19 juni 1919, med ändr. K. kung. 5 maj 1939 ang. statsbidrag till driften av epidemisjukhus m. m. (se KfH 1946, sid. 415), med ändr. Avtal mellan staten och Stockholms stad rörande undervisning i klinisk epidemiologi vid Epidemisjukhuset, godkänt av SF 17 juni 1958 och av k. m:t 28 juli 1958 (Kf 1958: nr 54).

Styresman (6,500 kr.)

(dessutom undervisningsarvode från Karolinska institutet 5,300 kr.).

Ström, V. J. (se nedan).

Sysselman (23).

Holst, K. G.; t. 22 53 40; mottagningstid: 9—11.

Husmor (grupp II) (15).

Olauson, O. Margareta.

Överläkare (27).

Ström, V. J. (förrdn. t. o. m. ^{31/8} 1963); mottagningstid: vardagar 13—13,30; Lindahl, J. O. (förrdn. t. o. m. ^{30/8} 1961); mottagningstid: vardagar 13—13,30; Jungner, B. G. I. (förrdn. t. o. m. ^{31/12} 1961) (å kliniskt-kemiska laboratoriet).

Överläkare (23).

Wegelius, C. W. B. (förrdn. t. o. m. ^{30/11} 1962) (å röntgenavd.).

Öronläkare (23)

(dessutom personligt arvode 2,000 kr.).
Vakant.

SJD

Förste underläkare (23).

Hellström, H. L. H. B.; Holmgren, E. B. (bitr. lasarettsläkare)¹⁾; Bengtsson, E. I. (bitr. lasarettsläkare)²⁾; Hedlund, P. G. (bitr. lasarettsläkare)¹⁾; Gille, G. S. A. J.; Wennlund, f. Krantz, E. Kerstin; Pejme, E. J. T. (bitr. lasarettsläkare)¹⁾; Werneman, H. O.; Vallgren, S. J. K. H.; Kahlmeter, O. T. G.

Virolog (7,500 kr.).

Svedmyr, E. A. V.

Bakteriolog (18,600 kr.).

Tunevall, T. G.

Neurolog (5,200 kr.).

Müller, R.

Instruktionssköterska (14).

Ekström, S. Ingeborg.

En laboratorieassistent, tio laboratorieöversköterskor, en operationsöversköterska, två röntgenöversköterskor, en första översköterska, trettiosex översköterskor, nitton sjuksköterskor, en första laboratris, två laboratriser, en folkskollärare, två sjukgymnaster, två arbetsterapeuter, ett röntgenbiträde, tretton undersköterskor. — Nio barnsköterskor, två baderskor, tre första sjukvårdsbiträden, etthundraaderton sjukvårdsbiträden, trettio två sjuksköterskelever.

Predikant (2,424 kr.).

Nilsson, J. A., kyrkoherde i Engelbrekts förs.

Kammarsskrivare (15).

Hagnér, N. Hj.

Kontorsassistent (12).

Falk, K. G.

Två kontorsskrivare, nio kanslibiträden, två kontorsbiträden, två kontrollbiträden.

Kurator (12).

Bergholtz, Inga E. K.

Ekonomiföreståndare (15).

Nilsson, Ragna E. S.

Maskinmästare (13).

Johansson, J. I.

Preparator (9).

Frisk, G. A. E.

Förste vaktmästare (9).

Bergqvist, C. M.

¹⁾ Se not 4 å sid. 454.

Vaktmästare (8).

Brangö, A. H. O.; Broberg, P. A. I.

En maskinist, en bilförare, två hantverkare, en biträdande husmoder, en biträdande ekonomiföreståndare, en tvättföreståndare, fem telefonister, ett expeditjonsbiträde. — Fem eldare, två reparatörer, en snickare, en målare, två ambulansförare, två bilförare, sju gårdskarlar, en tapetserare, tre kokerskor, en kallskänka, fyra första köksbiträden, fem matsalsbiträden, fjorton köksbiträden, två tvättbiträden, nitton städerskor.

Av Stockholms stad för vård av stockholmsbor kontrakterade eller eljest disponerade platser å icke kommunala sjukhus.

Serafimerlasarettet.

Hantverkargatan 2, Sth K; t. 54 06 00.

Staden disponerar 235 platser, fördelade på följande sätt: medicinska sjukdomar 102, nervsjukdomar 31, kirurgiska sjukdomar 92 och neurokirurgiska sjukdomar 10.

Totala antalet vårdplatser vid lasarettet är 513. Se närmare sid. 584—586.

Bestämmelser. Avtal mellan k. m:t och kronan samt direktionen över Serafimerlasarettet om statens övertagande av driften av Serafimerlasarettet i Stockholm (Kf 1937: nr 58). Avtal mellan Stockholms stad och direktionen över Serafimerlasarettet angående vård å lasarettet av sjuka från staden, med ändr. (Kf 1927: nr 73, 1945: nr 36, 1948: nr 31 III och 1949: nr 43). Avtal rör stadens förvärv av Serafimerlasarettets fastigheter (Kf 1948: nr 31 II). Avtal den 29 januari 1958 mellan staden och Stockholms stad rörande dels ändringar och tillägg till gällande avtal 1947 angående försäljning till staden av stiftens Serafimerlasarettets fastigheter, dels fördelning av kostnaderna för upprustning av Serafimerlasarettet, godkänt av stadsfullmäktige den 17 juni 1958 och av k. m:t 28 juli 1958 (Kf 1958: nr 59). Överskommelse den 29 januari 1958 mellan staden och Stockholms stad angående beräkningen av vissa driftkostnader m. m., godkänd av stadsfullmäktige den 17 juni 1958 och av k. m:t 28 juli 1958 (Kf 1958: nr 58).

Karolinska sjukhuset.

Karolinska vägen (Pa: Sth 60); t. 34 05 00.

Staden disponerar 586 av sjukhusets platser fördelade på följande sätt: medicinska sjukdo-

mar 77, kirurgiska sjukdomar 75, förlossningsfall 60, gynekologiska sjukdomar 30, ögonsjukdomar 18, öron-, näs- och halssjukdomar 25, hud- och könssjukdomar 70, radium och röntgen 30, pediatrika kliniken: medicinska sjukdomar 80, psykiatriska sjukdomar 5 och kirurgiska sjukdomar 42, medicinska thoraxkliniken 60 och thoraxkirurgiska kliniken 14.

Mellan staden och Stockholms läns landsting har träffats avtal av innehåll att staden skall upplåta 10 gynekologi- och 5 barnbördsplatser av sina kontrakterade vårdplatser vid Karolinska sjukhuset. I gengäld upplåtas till staden tillfälligt 15 kronikervårdplatser vid landstingets hem för kroniskt sjuka å Lidingö.

Enligt 1958 års samordningsavtal med Stockholms läns landsting angående barnsjukvården äger staden och länet rätt att gemensamt nyttja allt efter behov samtliga tillgängliga kontrakterade platser å den pediatrika kliniken, varigenom staden sålunda även kan disponera länets platser å pediatrika kliniken; medicinska sjukdomar 16, psykiatriska sjukdomar 5 och kirurgiska sjukdomar 7.

Dessutom skall staden få disponera 30 resp. 10 platser för vård å de kommande neurologiska och neurokirurgiska klinikerna.

Totala antalet vårdplatser vid sjukhuset är 1,779.

Se närmare sid. 584—586.

Bestämmelser. Avtal mellan k. m:t och kronan samt Stockholms stad respektive Stockholms läns landsting rörande samarbete för Karolinska sjukhusets uppförande och drift, med tillägg och ändringar (Kf 1931: nr 119, 1944: nr 29, 1945: nr 50, 1946: nr 51, 1947: nr 49). Avtal rörande stadens medverkan till inrättandet av en neurologisk och neurokirurgisk klinik vid Karolinska sjukhuset (Kf 1958: nr 30). Avtal den 29 januari 1958 mellan staden och Stockholms stad angående vården å Karolinska sjukhuset av vissa militära patienter, godkänt av stadsfullmäktige den 17 juni 1958 och av k. m:t 28 juli 1958 (Kf 1958: nr 55). Översenskommissen den 29 januari 1958 mellan staden och Stockholms stad angående beräkningen av vissa driftkostnader m. m., godkänd av stadsfullmäktige den 17 juni 1958 och av k. m:t 28 juli 1958 (Kf 1958: nr 58). Samordningsavtal angående stadens och länets barnsjukvård, godkänt av stadsfullmäktige den 17 november 1958 (Utl. 1958: nr 310).

Diakonissanstaltens sjukhus Ersta.

Erstagatan 2, Sth SÖ; t. 44 07 30.

Minst 80 av vårdplatserna å Ersta sjukhus skola hållas tillgängliga för sådana sjuka, vilka staden enligt sjukhuslagen är skyldig bereda vård, därav minst 70 platser å allmän sal.

Stadsfullmäktige godkände den 22 november 1955 ett förslag till nytt avtal mellan Stockholms stad och Svenska diakonissällskapet rörande upplåtelse av omkring 40 nya vårdplatser å sjukhuset samt stadens medverkan för sjukhusets modernisering och utbyggnad (Utl. 1955: nr 342). Detta avtal träder helt i tillämpning året efter det att ombyggnadsarbetet slutförts. Stadsfullmäktige godkände den 21 april 1958 ett tilläggsavtal (Kf 1958: nr 39) till nyssnämnda avtal.

Totala antalet vårdplatser vid sjukhuset är 107.

Bestämmelser. Avtal åren 1951 och 1955 mellan Stockholms stad samt Svenska diakonissällskapet rörande upplåtelse av vårdplatser å Ersta sjukhus samt modernisering och utbyggnad av sjukhuset (Kf 1951: nr 16, 1955: nr 67, 1958: nr 39).

Allmänna barnbörds huset.

*Fiskartorpsvägen, Sth Ö; t. 23 27 45
(växel), kontoret t. 21 54 92.*

I mån av utrymme mottagas patienter, som vid tiden för insjuknandet äro bosatta i Stockholm eller i Stockholms län.

Ett mellan representanter för staden, Stockholms stad, Stockholms läns landsting och Stiftelsen Allmänna barnbörds huset träffat avtal angående verksamheten vid allmänna barnbörds huset i Stockholm godkändes av stadsfullmäktige den 19 mars 1956.

Totala antalet vårdplatser vid barnbörds huset är 144.

Se närmare sid. 586.

Bestämmelser. Reglemente för allmänna barnbörds huset i Stockholm 7 mars 1958 (Kf 1958: nr 19). Avtal mellan staden, Stockholms stad m. fl. angående verksamheten vid barnbörds huset, gällande under tiden 1 jan. 1955—31 dec. 1974 (Kf 1956: nr 17).

H. K. H. Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn.

Polhemsgatan 30, Sth K; t. 53 06 90.

Vårdanstalten emottager i mån av utrymme patienter, som vid tillfället för intagningen äro bosatta i Stockholm respektive i Stockholms län.

Totala antalet vårdplatser vid vårdanstalten är 158, fördelade på en kirurgisk, en medicinsk och en psykiatrisk klinik, varav staden disponerar 114 och länet 44 platser med rätt för staden och länet enligt 1958 års samordningsavtal att gemensamt nyttja tillgängliga platser allt efter behovet.

Stadsfullmäktige godkände den 17 juni 1957 (Utl. 1957: nr 198) avtal rörande dels om- och tillbyggnad av Kronprinsessans Lovisas vårdanstalt för sjuka barn, avseende bl. a. anordnan-

Sjd

det av en ungdomspsykiatrisk avdelning, dels driften av en kirurgisk B-avdelning vid Sachska barnsjukhuset, innebärande att 22 vårdplatser skola användas för barnkirurgisk vård såsom en B-avdelning till kliniken vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt.

Den barnpsykiatriska kliniken innefattar även en rådgivningsbyrå, vilken anslutits till den psykiska barn- och ungdomsvården inom Stockholms stad (se sid. 300).

Bestämmelser. Avtal mellan staten, Stockholms stad m. fl. rörande upplåtelse av H. K. H. Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn för den medicinska undervisningen m. m. med tilläggsavtal (Kf 1957: nr 96). Avtal rörande driften av en kirurgisk B-avdelning vid Sachska barnsjukhuset (Kf 1957: nr 97). Samordningsavtal angående stadens och länets barnsjukvård, godkänt av stadsfullmäktige den 17 november 1958 (Utl. 1958: nr 310).

Barnsjukhuset Samariten.

Ringvägen 21, Sth SÖ; t. 44 06 70.

Samtliga vårdplatser vid barnsjukhuset skola i första hand hållas tillgängliga för sådana sjuka barn, vilka staden enligt sjukhuslagen är skyldig att bereda vård.

Totala antalet vårdplatser vid sjukhuset är 125.

Bestämmelser. Villkor för stadens bidrag till barnsjukhuset Samariten 21 febr. 1949 (Kf 1950: suppl. nr 1). Samordningsavtal angående stadens och länets barnsjukvård, godkänt av stadsfullmäktige den 17 november 1958 (Utl. 1958: nr 310).

Eugeniahemmet.

Eugeniovägen, Sth VA; t. 33 15 30 (läkar-expedition), 33 03 10 (kontor).

Kostnaderna för vård å Eugeniahemmet av spastiskt sjuka barn från Stockholm ersätts fr. o. m. den 1 juli 1956 efter i huvudsak de grunder, som fastställts i gällande utomlänsavtal.

Vanförestalterna.

Fr. o. m. den 1 juli 1956 tillämpas enligt beslut av riksdagen år 1955 ändrade grunder för finansiering av verksamheten vid vanförestalterna i riket. Kostnaderna för vård av stockholmspatienter vid Norrbackainstitutet och övriga vanförestalter i riket bestridas i huvudsak efter de grunder, som fastställts i gällande utomlänsavtal.

Vårdplatser å sjukhem m. m.

Enligt avtal mellan Stockholms stad och Stockholms läns landsting träffat angående visst

byte av barnbörds- och gynekologiplatser mot kronikervårdplatser (Utl. 1953: nr 362) har till staden upplåtits 15 kronikervårdplatser vid landstingets hem för kroniskt sjuka å Lidingö. Beläggning får endast äga rum med sådana patienter, som inremiterats genom Stockholms stads sjukhusdirektions sjukhuscentral.

Under samarbete med riksföreningen mot polio och Svenska röda korset hava sjukhusdirektionen och Stockholms läns landsting träffat överenskommelse om eftervård av poliosjuka å Solunda sjuk- och vilohem. Hemmet får även utnyttjas för vård av kroniskt sjuka. De poliosjuka intagas på förslag av överläkarna vid Epidemisjukhuset och de kroniskt sjuka på förslag av sjukhuscentralens läkare efter godkännande av sjukhemets läkare.

I likhet med landstingen och övriga städer utom landsting har Stockholms stad godkänt att på vissa villkor lämna bidrag till vård av reumatiskt sjuka å Spenshults reumatikersjukhus, till eftervård av poliosjuka m. fl. vid kustsanatoriet i Apelviken och Kronprinsessan Victorias kustsanatorium i Vejbystrand. Enligt överenskommande med Sophiahemmet disponeras på försök för vård av kroniskt sjuka 10 vårdplatser vid hemmet, att beläggas med av staden anvisade patienter.

Dessutom kan sjukhusdirektionen efter prövning av varje särskilt fall bidra till kostnaderna för vård av stockholmspatienter å enskilda sjuk- och vilohem.

Vård av epileptiker.

Från och med år 1958 ombesörjer sjukhusdirektionen utgivande av bidrag enligt kungl. kung. den 6 juni 1957 till vård av epileptiker enligt av medicinalstyrelsen per kalenderår fastställda normer till Svenska diakonsällskapet, Svenska diakonissällskapet, Margaretahemmet m. fl.

Vårdplatser för astmasjuka barn.

Enligt 1958 års samordningsavtal disponeras gemensamt med Stockholms läns landsting 20 platser för vård av astmasjuka barn vid Solstickgården i Täby.

Vårdplatser för tuberkulösa.

Enligt avtal träffade med vederbörande huvudmän hava för vård av lungsjuka personer från Stockholms stad upplåtits 5 vårdplatser å Romanäs sanatorium samt 25—40 vårdplatser å Österåsens sanatorium. Å samtliga dessa sanatorier kunna i mån av plats ytterligare vårdplatser ställas till disposition.

I enlighet med beslut av riksdagen den 2 maj 1957 utnyttjas Hesselby sanatorium från och med den 1 juli 1957 såsom en specialanstalt

för tuberkulossjuka alkoholmissbrukare. Å anstalten intagas i Stockholms stad bosatta manliga tuberkulossjuka alkoholmissbrukare enligt bestämmelserna i lagen om nykterhetsvård; de skola enligt bestämmelser i utomlänsavtalet ha remiss för sanatorievård av hos staden anställd sanatorie- eller dispensärläkare.

Konvalescentvård.

Stat år 1959. Utgifter: driftbudgeten 2 569 500 kr. (därav engångs 20 100 kr.); inkomster: driftbudgeten 784 800 kr.

Konvalescenthemskontoret.

Klara Södra Kyrkogata 11, 1 tr., Sth C; (postgirokonton nr 195960); t. 10 21 32, 10 21 38. Ansökningar om konvalescentvård skola ingivas till sjukhusdirektionens expedition Långholmsgatan 34—36 måndagar—fredagar kl. 9—10; tel. ang. konvalescentvård 68 00 00, kl. 11—12.

Stadsfullmäktige beslöt den 17 december 1943 att inrätta ett särskilt förvaltningskontor för handläggning av ärenden berörande stiftelsen Martin Gebers, Albert och Hulda Pålsons, Jacques och Galathée Lamms samt Heijkenskjölds konvalescenthem, Ihrfeltska barnhemmet, Elfviks konvalescenthem, Tjörnans sanatorium samt Blackebergs sjukhus.

Syssloman (23).

Hägglund, B. A. K.; t. 10 21 38; mottagnings-tid 9—11.

Kammarsskrivare (15).

Lundberg, I. K., tjl., tf. Lodner, E. E. M.

Kontorsassistent (12).

Rönnow, f. Palmkog, M. Aura Ch., tjl. (se sid. 459), tf. Jonson, B. A. V.

Kurator (12).

Rydell, Inga-Britt; mottagning: lördagar 9—14; för vissa mödravårdscentraler onsdagar 9—10 och fredagar 18—19, t. 21 97 01; Gebers konvalescenthem måndagar 9—13; Heijkenskjölds konvalescenthem onsdagar 11,30—13; Blackebergs sjukhus, Blackebergsvägen, Bromma, tisdagar, torsdagar och fredagar tel.-tid 10—12, torsdagar även 14—15, t. 37 35 06 (se sid. 491).

En *arbetsterapeut*, en *kontorsskrivare*, ett *kanslibiträde*, två *kontorsbiträden* (därav en halvtidstjänst).

A. Konvalescenthem under konvalescenthemskontoret.

Stiftelsen Martin Gebers konvalescenthem.

Orhem (Pa: Sth 20); t. 94 12 56—94 12 59.

Stadsfullmäktige beslöt den 30 september 1929 emottaga en av framlidne bankiren Martin Geber genom testamente den 29 januari 1927 med tillägg den 20 juli 1928 gjord donation å 800,000 kr. till bildande av en under stadens inseeende ställd stiftelse med uppgift att bereda lantvistelse åt konvalescenter. Sedermera erbjöd sig advokaten Arvid Geber att till stiftelsen tillskjuta ytterligare medel av stärbhusets tillgångar, nämligen dels ett belopp av 200,000 kr., dels ock vad som kunde utvinna av vissa till Stockholms enskilda bank överlämnade värdepapper. Denna senare donation mottogs av stadsfullmäktige den 15 september 1930. Donationsmedlen skola enligt stadsfullmäktiges beslut förvaltas av drätselnämnden.

Stadsfullmäktige beslöt den 15 maj 1933 att av donationsmedlen anvisa ett belopp av 875,000 kr. för uppförande av ett konvalescenthem i huvudsaklig överensstämmelse med ett av en av hälsovårdsnämnden tillsatt kommitté utarbetat förslag. Samma dag fastställde stadsfullmäktige jämväl stadgar för stiftelsen Martin Gebers konvalescenthem. Den 2 december 1935 beslöt stadsfullmäktige anvisa det av donationsfonden återstående beloppet, med visst undantag, till inventarietrustning för hemmet och hemmets fullbordande i övrigt.

I enlighet med testamentets bestämmelser har den av donationen bildade stiftelsen till ändamål att bereda lantvistelse åt konvalescenter, företrädesvis sådana, som efter genomgången sjukdom blivit från sjukhus utskrivna och som därefter äro i behov av rekreationsvistelse å landet men ej äro i besittning av erforderliga medel att själva bekosta sådan. Konvalescenthemmet är, likaledes i enlighet med testamentet, så ordnat, att såväl barn som vuxna kunna därstädes emottagas, varvid företrädesrätt att bliva intagen tillkommer den, som är skriven i Stockholm. Även utom Stockholm boende kunna dock vinna inträde på av staden fastställda villkor.

Den 15 april 1936 överlämnade advokaten Arvid Geber å bankir Martin Gebers stärbhus' vägnar till stiftelsen ett belopp av nära 145,000 kr., med rätt för stiftelsens styrelse att bestämma över användningen av såväl kapitalen som dess avkastning till befrämjande av stiftelsens verksamhet. Av detta belopp förvaltas 75,000 kr. såsom en särskild fond, benämnd »Martin Gebers fond», vars avkastning främst användes till beredande av friplatser å konvalescenthemmet.

Stiftelsens angelägenheter handhades tidigare av en särskild styrelse, som utsågs av sjukhusdirektionen. Enligt beslut av stadsfullmäktige den 17 december 1951 övertog emellertid sjukhusdirek-

tionen den 1 januari 1952 själv förvaltningen av stiftelsen.

Konvalescenthemmet, vilket togs i bruk i mars månad 1936, är beläget å den staden tillhöriga egendomen Orhem vid sjön Drevvikens norra strand. Antalet platser vid hemmet utgör numera 110, därav 81 platser för vuxna kvinnliga patienter och 25 platser för barn samt 4 platser för mödrar med späda barn.

Vårdavgiften utgår, där icke nedsättning eller befrielse beviljats, med 5 kr. per dag.

Stadgar m. m. Stadgar för stiftelsen Martin Gebers konvalescenthem, godkända av SF 15 maj 1933, med ändr. 17 dec. 1951 (Kf 1933: nr 31, 1951: nr 85). Reglemente för stiftelsen Martin Gebers konvalescenthem, fastställt av sjukhusdirektionen 10 mars 1939, med ändr. 14 juni 1940 (Kf 1939: nr 3, 1940: nr 17). Avtal mellan Stockholms stad och Stockholms läns landsting angående samordning av stadens och länets barnsjukvård (samordningsavtal nr 1), godkänt av SF 17 november 1958 (Utl. 1958: nr 310).

Läkare och styresman (15,500 kr.).

Fredbärj, K. T.

Föreståndarinna (12).

Segerstedt, Elsa K.

En *ekonomiföreståndare*, en *sjukgymnast*, tre *översköterskor* (grupp I), en *översköterska* (grupp II), en *arbetsterapeut*, en *lek- och arbetsledarinna*, en *baderska*. — En *värmeledningsskötare*, en *bilförare* tillika *gårdskar*, en *kokerska*, ett *första köksbiträde*, tre *matsalsbiträden*, ett *första sjukvårdsbiträde*, sexton *sjukvårdsbiträden*, fyra *köksbiträden*, tre *städerskor*.

Albert och Hulda Pålsons konvalescenthem.

Farsta; t. 94 10 25; expeditionstid: 11—13.

Hemmet har till ändamål att bereda underhåll och vård åt kvinnor, som efter genomgången sjukdom äro i behov härav och icke kunna på tillfredsställande sätt vårdas i eget hem eller hos anhöriga. Det tillkom i anledning av en av godsägaren Albert Pålson och hans hustru Hulda Pålson, född Hjertström, år 1904 till Stockholms stad överlämnad donation å 200,000 kr., vars årliga avkastning skulle användas till bestridande av utgifter för å hemmet intagna personers underhåll och vård. Staden åtog sig att tillhandahålla lokal för hemmet, bekosta dess inredning och uppsättning samt bestrida de ytterligare utgifter för detsamma, som ej täcktes av denna donation och möjligen tillkommande donationers avkastning. Enligt donationsbrevet äga lasarettsläkare i Kalmar läns norra

landstingsområde rätt att ständigt disponera över två platser vid hemmet.

Konvalescenthemmet är numera förlagt till en för ändamålet inköpt fastighet i Södertörns villastad. Plats kan där beredas för 43 kvinnliga patienter.

Jämlikt donationsbestämmelserna är vården å 30 av hemmets platser avgiftsfri; å övriga 13 platser utgår avgiften, där icke nedsättning eller befrielse beviljats, med 5 kr. per dag. Vårdtiden får i regel icke överstiga fyra veckor. Remiss till intagning sker genom hemmets läkare. Utredning om vederbörandes hemortsrätt och betalningsförmåga verkställs av sjukhusavgiftsdelegerade och socialnämndens socialbyråer.

Läkaren är skyldig att vid behov inställa sig å hemmet efter särskild kallelse ävensom att regelbundet besöka hemmet en gång var fjortonde dag.

Konvalescenthemmets förvaltning, som tidigare ombesörjdes av en särskild styrelse i enlighet med av stadsfullmäktige den 24 januari 1905 antagna bestämmelser, handhaves numera enligt k. brev den 5 juni 1942 omedelbart av sjukhusdirektionen i egenskap av sjukvårdsberedning.

Läkare och styresman (1,668 kr.).

Vakant, *tf. Engström, C. E.*

Föreståndarinna (12).

Larsson, S. Gunborg.

En *värmeledningsskötare*, en *översköterska* (grupp II). — En *kokerska*, två *köksbiträden*, tre *sjukvårdsbiträden*, ett *arbetsbiträde*.

Jacques och Galathée Lamms konvalescenthem för tuberkulossjuka.

Stora Gungan, Enskede; t. 49 02 50.

Tuberkuloshemmet tillkom i anledning av en i testamente av änkefru Galathée Lamm år 1913 till staden gjord donation å ett belopp av 100,000 kr. Beloppet skulle enligt donationsbestämmelserna användas till ett konvalescenthem för behövande personer, som vid något av stadens sjukhus behandlats för tuberkulos, mot villkor, att staden upplåte för ändamålet lämplig lokal och omhändertog bestyret med förvaltningen av såväl penningmedlen som hemmet. Hemmet inrättades år 1918 i en staden tillhörig fastighet i Enskede församling. Det har 9 platser, avsedda för män. Platserna disponeras av stadens centraldispensär (se sid. 497) såsom ett led i dess verksamhet för undertödjande av medellösa tuberkulossjuka.

Läkaren är skyldig att vid behov inställa sig å hemmet efter särskild kallelse ävensom att regelbundet besöka hemmet en gång i kvartalet.

Vårdavgiften utgår, där icke nedsättning eller befrielse beviljats, med 5 kr. per dag.

Läkare och styresman (744 kr.).

Gentz, C. M. A. (se sid. 497).

Föreståndarinna (9).

Wadman, Ingeborg J.

En kokerska.

Heijkenskjölds konvalescenthem.*Karlberga, Södertälje; t. 0755 + 316 63; expeditionstid 9—11, 14—15.*

Konvalescenthemmet tillkom på grund av en genom testamenten den 11 maj 1898 gjord donation av översten S. L. Heijkenskjöld och hans maka å sammanlagt 400,000 kr., vilken år 1919 överlämnades till staden. Hemmet var till utgången av år 1949 inrymt inom en del av den Södertälje stad tillhöriga egendomen Måsnaryd vid sjön Måsnaren i Västertälje socken. Den 1 januari 1950 flyttades konvalescenthemmet till den inom Södertälje stad belägna egendomen Karlberga, som Stockholms stad hade inköpt och för ändamålet ombyggt och moderniserat.

Konvalescenthemmet är avsett för medellösa eller mindre bemedlade personer från Stockholms stad, vilka efter utskrivning från sjukhus äro i behov av konvalescentvård. Det har plats för 60 manliga patienter. Hemmet var till intagning sker genom hemmets läkare. Utredning om vederbörandes hemortsrätt och betalningsförmåga verkställas av sjukhusavgiftsdelegerade och socialnämndens socialbyråer.

Läkaren är skyldig att vid behov inställa sig å hemmet efter särskild kallelse ävensom att regelbundet besöka hemmet i regel två gånger i veckan.

Vårdavgiften utgår, där icke nedsättning eller befrielse beviljats, med 5 kr. per dag.

Läkare och styresman (6,975 kr.).

Kristofferson, C. E., prakt. läkare.

Föreståndarinna (12).

Popp, Hermine E.

En *förman*, en *sjukgymnast* (halvtidstjänst), en *trädgårdsförman*, en *översköterska* (grupp II), en *vaktmästare*. — En *kokerska*, ett *första köksbiträde*, ett *mat-saltsbiträde*, två *köksbiträden*, fem *sjukvårdsbiträden*, ett *arbetsbiträde*, en *trädgårdslärling*.

Ihrfeltska barnhemmet.*Högliden 3, Lidingö 1; t. 65 04 41.*

Den villafastighet, Nya Torsvik nr 62 i Lidingö, i vilken Ihrfeltska barnhemmet är inrymt, donerades år 1920 av vice härads hövding Fredrik Ihrfelt till Stockholms stad för att under benämningen »Ihrfeltska barnhemmet» användas till konvalescent- och vilohem för

behövande, efter sjukhusvistelse kläna barn i åldern 3—11 år, tillhörande Stockholms kommun.

Enligt sjukhusdirektionens framställning till stadsfullmäktige kommer barnhemmet omkring den 1 september 1959 att ianspråktagas såsom behandlingshem för psykisk barn- och ungdomsvård. I medicinskt avseende kommer hemmet att anslutas såsom annex till den barn- och ungdomspsykiatriska kliniken vid H. K. H. Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn.

Betr. **Isidor Dannströms konvalescenthem**, se under Sabbatsbergs sjukhus, sid. 452.

B. Konvalescenthem under centraldispensären

(se sid. 497).

Orhems barnkoloni.*Orhems gård (Pa: Sth 20; postgirokontonr 518 50); t. 94 12 13.*

Den 1 december 1934 uppläts till dåvarande dispensärstyrelsen av den staden tillhöriga egendomen Orhem huvudbyggnaden och en flygelbyggnad jämte parkområde för att användas som hem för tuberkuloshotade barn. Hemmet togs i bruk den 16 januari 1935 och förvaltades från början av dispensärstyrelsen under hälsovårdsnämndens överinseende. Genom beslut av stadsfullmäktige den 26 juni 1945 överfördes hemmet samtidigt med tuberkulosbyrån till sjukhusdirektionens stat och dess administration handhaves nu av den under direktionen lydande centraldispensären (företvarande tuberkulosbyrån). Hemmet, som ursprungligen beräknades för 25 barn vintertid, har nu 18 platser vintertid; möjlighet finnes till ökad beläggning under sommaren.

Vårdavgiften utgår, där icke nedsättning eller befrielse beviljats, med 1,25 kr. per dag.

Läkare

(ersättning per besök enl. svenska barnläkareförbundets taxa).

Rollof, L. S.-I. (se sid. 498).

Föreståndarinna (12).

Söderström, f. Wählin, M. Berit.

En *kokerska*, ett *köksbiträde*, fyra *sjukvårdsbiträden*.

Stenby konvalescenthem.*Adelsö (postgirokontonr 355 513); t. 0756 + 510 02.*

På förslag av sjukhusdirektionen beviljade stadsfullmäktige den 18 mars 1946 anslag för inköp av Stenby säteri och den 18 november 1946 ytterligare medel för egendomens iordningställande

till ett konvalescenthem för smittsamma tuberkulösa patienter. Efter framställning från sjukhusdirektionen uppdrogo stadsfullmäktige den 8 december 1947 åt dåvarande fattigvårdsnämnden att tills vidare handhava förvaltningen av hemmet. På förslag av den av fattigvårdsnämnden tillsatta styrelsen för Stenby konvalescenthem återfördes emellertid hemmet den 1 oktober 1948 under sjukhusdirektionen. Den direkta förvaltningen av konvalescenthemmet handhaves sedan dess av centraldispensären. Från den 1 januari 1950 förvaltas egendomen av fastighetsnämnden, av vilken sjukhusdirektionen sålunda kunna förhyr de för konvalescenthemmet avsedda byggnaderna och parkområdet.

Konvalescenthemmet togs i bruk den 4 maj 1948 för 35 ej smittoförande patienter, varav 23 manliga och 12 kvinnliga.

Vårdavgiften utgår, där icke nedsättning eller befrielse beviljats, med 5 kr. per dag.

Läkare och styresman (2,892 kr.).

Gentz, C. M. A. (se sid. 497).

Föreståndarinna (12).

Önning, A. Irma L.

En *arbetsterapeut*, en *översköterska*. — En *kokerska*, tre *köksbiträden*, två *städerskor*, en *bilförare*, tillika *gårdskarlar*, en *sjukbärare*, tillika *gårdskarlar*.

Ösbyholms konvalescenthem.

Frötuna, Norrtälje (postgirokonton nr 356 017); t. 0176 + 200 57.

Stadsfullmäktige beslöt den 21 mars 1949 anvisa sjukhusdirektionen ett belopp av 350,500 kr. ur C. A. Molanders donationsfond för iordningställande och utrustning av ett konvalescenthem för tuberkulösa vid den av staden inköpta och under fastighetsnämndens förvaltning stående egendomen Ösbyholm. Hemmet, vars förvaltning handhaves av centraldispensären, togs provisoriskt i bruk med 20 platser för manliga, icke smittoförande patienter den 20 maj 1949. Efter åren 1950 — 1952 utförda ändrings- och reparationsarbeten kan hemmet nu mottaga 50 smittoförande tuberkulösa, varav 32 manliga och 18 kvinnliga patienter.

Vårdavgiften utgår, där icke nedsättning eller befrielse beviljats, med 5 kr. per dag.

Läkare och styresman (2,892 kr.).

Gentz, C. M. A. (se sid. 497).

Föreståndarinna (12).

Alm, Helmy E.

En *arbetsterapeut*, en *översköterska*. — En *kokerska*, tre *köksbiträden*, tre *städerskor*, en *bilförare*, tillika *gårdskarlar*, en *värmeledningsskötare*, tillika *gårdskarlar*.

Den öppna sjukvården.

Stat år 1959. Utgifter: driftbudgeten 9 221 900 kr. (därav engångs 343 200 kr.), dessutom förlagsmedel 321 000 kr.; inkomster: driftbudgeten 3 348 900 kr.

Förvaltningskontoret för öppen sjukvård.

Hornsgatan 174 (Pa. Box 9099, Sth 9); t. 68 00 00.

Stadsfullmäktige beslöt den 5 december 1957 att inrätta ett särskilt förvaltningskontor för administrationen av den öppna sjukvården (med undantag för stadens öppna vård av psykiskt sjuka och centraldispensären).

Förste intendent (26).

Wictorson, K.-E. A.

Kammarsskrivare (15).

Ersson, Kerstin M.

Ett *kanslibitråde*.

Fristående polikliniker.

Så kallade polikliniker, varmed förstås läkarmottagningar, där behandling meddelas åt sjuka, som ej behöva sluten anstaltsvård, hava sedan lång tid tillbaka varit anordnade i Stockholm, dels vid Serafimerlasarettet, i syfte att härigenom erhålla ökat undervisningsmaterial, dels vid olika stadens sjukhus, dels vid sjukhus, där staden enligt avtal disponerar vårdplatser, dels ock såsom fristående institutioner, upprättade på enskilt initiativ och utan sammanhang med sjukhus. De sistnämnda övertogs efter hand helt av hälsovårdsnämnden. År 1886 övertogs en poliklinik å Södermalm (år 1930 flyttad till Kornhamnstorg 4), år 1919 en å Norrmalm, vilken upphörde år 1948, samt en år 1931 å Östermalm (den förutvarande s. k. allmänna polikliniken, till vilken staden tidigare alltsedan år 1884 lämnat bidrag). Polikliniken vid Kornhamnstorg överflyttades år 1954 till lokaler inom f. d. Maria sjukhus (ögon-, öron-, näs- och halssjukdomar), St Görans sjukhus och Södersjukhuset (hud- och könssjukdomar) samt vid Stadshagsvägen 5 (alkoholsjukdomar). Stadsfullmäktige anvisade den 18 november 1957 (Utl. 1957: nr 298) sjukhusdirektionen ett anslag å 661,000 kr. för anordnande av en ny poliklinik för alkoholskadade inom de norra stadsdelarna, förlagd till fastigheten Döbelngatan 59 (f. d. mental-

vårdsbyråns lokaler), jämte en därtill knuten provisorisk upptagningsavdelning vid Beckomberga sjukhus om cirka 20 vårdplatser.

I samband med omorganisationen av kommunalförvaltningen den 1 januari 1940 överfördes poliklinikerna från hälsovårdsnämnden till sjukhusdirektionen. Samtidigt uppgick den vid S:t Görans sjukhus då befintliga könspolikliniken i själva sjukhuset. Poliklinikernas avdelningar för behandling av könssjukdomar motsvara de i 5 § lagen den 20 juni 1918 angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar omförmälda poliklinikerna.

Sedan år 1944 anordnar sjukhusdirektionen mottagningar för män å poliklinik för profylaktisk behandling mot könssjukdomar. Mottagningarna förklades till en början till två av de fristående poliklinikerna samt därefter till Sabbatsbergs sjukhus. Då detta visade sig vara ur klientlets synpunkt mindre lämpligt, överflyttades mottagningarna år 1948 till särskild för ändamålet förhyrd lokal i huset Arsenalsgatan 3. Sjukhusdirektionen förordnade den 22 augusti 1951 sundhetsinspektören för könssjukdomar att utan särskilt arvode i förste stadsläkarens ställe jämväl utöva tillsyn över mottagningarna för profylaktisk behandling av könssjuka.

Undersökningar och behandlingar vid poliklinikerna och avdelningarna för alkoholsjuka äro avgiftsfria. Driftkostnaderna ersättas av nykterhetsnämnden, som härför erhåller statsbidrag.

Avgifterna vid de fristående poliklinikerna äro desamma som vid de av stadens sjukhus inrättade poliklinikerna (se sid. 448).

Staden lämnar även bidrag till andra polikliniker, nämligen vid Serafimerlasarettet och Ersta sjukhus.

Författningar. Instruktion för läkare vid de av Stockholms stads [hälsovårdsnämnd] sjukhusdirektion inrättade polikliniker, fastställd av hälsovårdsnämnden 24 jan. 1919 (Kf 1919: nr 5). Lag 20 juni 1918 ang. åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, med ändr. Instruktion för läkare vid de, jämlikt gällande lag ang. åtgärder mot utbredning av könssjukdomar 20 juni 1918, i Stockholm inrättade polikliniker, fastställd av hälsovårdsnämnden 24 jan. 1919, med ändr.

Mariapolikliniken.

Wollmar Yxkullsgatan 25, Sth SÖ.

Stadsfullmäktige fattade den 16 mars 1953 beslut angående iordningställande av en poliklinik för alkoholskadade m. m. vid f. d. Maria sjukhus samt anvisade för detta ändamål sjukhusdirektionen ett anslag av 238,700 kr.

Vidare anvisade stadsfullmäktige den 22 februari 1954 direktionen ett anslag av 550,000 kr. för bl. a. iordningställande av polikliniklokaler för ögon- och öronsjukdomar inom f. d. Maria sjukhus. Sistnämnda polikliniklokaler togos i bruk

den 1 juli 1954, därvid ersättande motsvarande lokaler vid Kornhamnstorg.

I juli 1955 överflyttades den dittills inom S:t Eriks sjukhus belägna polikliniken för alkoholsjukdomar till lokalerna inom Mariapolikliniken. Vid polikliniken är ordnat med daglig mottagning av alkoholsjuka. Därjämte har nykterhetsnämnden beretts möjlighet att även på kvällstid anlita polikliniken för sitt klientel. Vid polikliniken har dessutom iordningställts åtta dagplatser. För anordnande av en till polikliniken knuten provisorisk vårdavdelning om 30 platser inom fastigheten Brännkyrkagatan 66 (f. d. Wicanders Korkfabriker) ha genom fastighetsnämndens försorg utförts erforderliga ombyggnadsarbeten, varjämte sjukhusdirektionen svarat för inventarieutrustningen. Avdelningen öppnades den 1 januari 1958.

Poliklinik och avdelningar för alkoholsjukdomar drivas för nykterhetsnämndens räkning.

Alkoholsjukdomar.

Wollmar Yxkullsgatan 25 A och B (Pavack, Sth 17); t. 24 13 40.

Mottagningstid: måndagar, onsdagar och fredagar 8—19, tisdagar och torsdagar 8—16, lördagar 8—12.

Poliklinickläkare (27).

Vakant, *tf. Dimberg, A. R. H.*

Läkare (15,500 kr.).

Vakant, *tf. Hed, E. R.*

Kurator (12).

Eriksson, S. A.-B.

Tretton *översköterskor* (därav tre halvtids-tjänster), två *laboratorieöversköterskor*, tre *sjukvårdare*, en *skötare*, två *kanslibiträden*, ett *kontorsbiträde*, tre *sjukvårdsbiträden*, två *stüderskor*, samt viss tillfällig personal.

Ögon- samt öron-, näs- och hals-sjukdomar.

Styresman.

Moberg, L.-E. (se sid. 490).

Ögonsjukdomar.

Mottagning endast efter tidsbeställning 10—11 per tel. 44 29 30.

Poliklinickläkare (27).

Björk, Å. J. V.

Poliklinickläkare (21,350 kr.).

Vakant.

Öron-, näs- och halssjukdomar.

Mottagningstid: nybesök vardagar 9—10 (lördagar 9—9,30), 12,30—13,30.

Poliklinikläkare (27).

Moberg, L.-E.]

Poliklinikläkare (21,350 kr.).

Lökk, K. T.

Tre översköterskor, ett kanslibiträde, ett kontorsbiträde. — Tre sjukvårdsbiträden, en städerska.

Polikliniken å Östermalm.

Jungfrugatan 27, n. b., Sth Ö; t. 60 15 85.

Styresman.

Petersén, H. S. Hj. K. (se nedan).

Öron-, näs- och halssjukdomar.

Mottagningstid: nybesök vardagar 10,30—11.

Poliklinikläkare (27).

Petersén, H. S. Hj. K.

Hud- och könssjukdomar (kvinnliga patienter).

Mottagningstid: ny- och återbesök måndagar och fredagar 18,30—19, nybesök tisdagar och torsdagar 14—14,30, återbesök tisdagar och torsdagar 13—13,30.

Föreståndare (13,950 kr.).

Blumenthal, B. M. (se sid. 458).

Kurator (12).

Hamrén, Anna (med tjänstgöringsskyldighet tillika vid St Görans sjukhus); mottagningstid: tisdagar 13—14,30, måndagar och fredagar 18,30—19.

Hud- och könssjukdomar (manliga patienter).

Mottagningstid: ny- och återbesök måndagar och fredagar 13—13,30, ny- och återbesök tisdagar och torsdagar 18,30—19.

Föreståndare (9,125 kr.).

Amann, F. J.

Två översköterskor (därav en halvtidstjänst), ett kanslibiträde. — Två sjukvårdsbiträden, städerskehjälper i mån av behov.

Polikliniken i Stadshagen för alkoholsjukdomar.

Stadshagsvägen 5, Sth K; t. 50 37 46.

Mottagningstid: måndagar, tisdagar, torsdagar och fredagar 18—20.

Föreståndare (3,000 kr.).

Izikowitz, S. J. (se sid. 477).

Fyra läkare, två översköterskor, två kuratorer, två kanslibiträden, en städerska, samtliga anställda mot ersättning per timme.

Profylaktiska könspolikliniken.

Arsenalsgatan 3, Sth C.

Mottagningstid: varje natt 23—7, under sommarmånaderna 22—7.

De besökande behöva icke uppgiva sina namn. Behandlingen kostnadsfri.

Läkare.

Linnros, B. G., sundhetsinspektör (se sid. 458 och 510).

Tre sjukvårdare.

Beträffande sjukhuspoliklinikerna, se resp. sjukhus. Stockholmsbor äga även hänvända sig till poliklinikerna vid **Karolinska sjukhuset**, **Serafimerlasarettet**, **Ersta sjukhus**, **Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn**, **barnsjukhuset Samariten** och **Allmänna barnbördshuset**. Mottagningstider, se telefonkatalogen.

Läkarmottagningar för sockersjuka.

Stadsfullmäktige beviljade den 18 december 1934 hälsovårdsnämnden medel för inrättande av läkarmottagning för sockersjuka. Verksamheten påbörjades år 1935 vid dåvarande Maria sjukhus och hälsovårdsnämndens kliniska laboratorium. År 1943 överflyttades mottagningen vid f. d. Maria sjukhus till Södersjukhuset. Kliniska laboratoriet står från 1940 under sjukhusdirektionens förvaltning.

Mottagning å Södersjukhuset: t. 237000 (se sid. 464): vardagar utom lördagar 9—10. Provtagning vardagar utom lördagar 8—10.

Läkare (15,500 kr.).

Håkanson, E. G., prakt. läkare.

Mottagning å St Görans sjukhus: t. 22 20 40 (se sid. 455): vardagar utom lördagar 11—11,30. Provtagning vardagar utom lördagar 8—8,30.

Läkare (7,750 kr.).

Swenning, G.

Läkarcentral i Vällingby.*Vällingbyplan 1, Vällingby; t. 87 03 00.*

Stadskollegiet bemyndigade den 2 juli 1953 sjukhusdirektionen att teckna kontrakt med Aktiebolaget Svenska Bostäder om förhyrande av vissa lokaler i kv. Kartritaren i Vällingby centrum för anordnandet av en s. k. läkarcentral. Den 20 juni 1955 beviljade stadsfullmäktige sjukhusdirektionen ett anslag å 290,000 kr. för anskaffande av inventarieutrustning för läkarcentralen i Vällingby.

Centralen omfattar mottagningslokaler för sex läkare jämte ett mindre kliniskt laboratorium och ett röntgenrum. Därjämte har överenskommelse träffats med folktandvårdsstyrelsen, att i läkarcentralen skola provisoriskt ingå även vissa lokaler i den i våningen under belägna tandvårdscentralen för två stadssjuksköterskor. För närvarande finnas vid läkarcentralen två allmänläkare, varav en med särskild inriktning på barnaälderns invärtes sjukdomar, samt en dermato-venereolog.

Förebyggande mödravård m. m.**Mödravårdscentralerna.**

Den förebyggande mödra- och barnavården blev den 1 januari 1938 statsbidragsberättigad. I samband därmed fastställdes vissa former för verksamheten i enlighet med k. kung. den 21 juli 1937 ang. statsbidrag till förebyggande mödra- och barnavård. Sedan k. m:t den 25 februari 1938 efter framställning av stadsfullmäktige beslutit, att ledningen av den förebyggande barnavården i Stockholm skulle åligga barnavårdsnämnden, fastställde fullmäktige den 21 november 1938 instruktion för den förebyggande mödravården i Stockholm, enligt vilken ledningen av denna skulle åligga sjukhusdirektionen. På grund av att k. m:t den 15 juni 1944 utfärdat ny kungörelse i ämnet, innebärande bl. a. viss utsträckning av verksamheten, fastställde stadsfullmäktige den 19 mars 1945 ny instruktion för den förebyggande mödravården i Stockholm.

Enligt kungörelsen den 15 juni 1944 (med ändringar) må till landstingskommun eller stad, som ej tillhör landstingskommun utgå statsbidrag för anordnande och upprätthållande av rådgivande verksamhet beträffande förebyggande mödra- och barnavård, innefattande jämväl havandeskapsdiagnos, mödragymnastik, behandling under havandeskap samt under högst åtta veckor efter förlossning av sjukdomar, vilka föranletts av havandeskapet eller förlossningen, och icke fordra vård å sjukhus, ävensom rådgivning beträffande förebyggande födelsekontroll.

Verksamheten, som skall vara anordnad enligt av medicinalstyrelsen godkänd plan (senast upprättade plan godkänd den 14 februari 1956), bedrivs i Stockholm vid mödravårdscentraler av den typ, som i kungörelsen anges som typ 1. Mödra-

vårdscentral, som i regel skall vara förlagd till mottagnings- eller polikliniklokaler i anslutning till barnbördshus eller barnbördsavdelning vid sjukhus, skall tillgodose mödravården i hela dess omfattning inom ett visst angivet område och stå under ledning av legitimerad läkare med specialutbildning i obstetrik och gynekologi. Vid varje central skall erforderligt biträde lämnas av en eller flera barmorskor eller sjuksköterskor, dock sammanlagt högst tre sådana befattningshavare. Vården är avgiftsfri.

Vid de fristående mödravårdscentralerna igångsattes mödragymnastik år 1956. Sådan kommer efter hand att ordnas vid samtliga fristående centraler.

Statsbidrag utgår till läkare samt barmorska eller sjuksköterska enligt i kungörelsen angivna grunder.

Författningar. Instruktion för den förebyggande mödravården i Stockholm, fastställd av SF 19 mars 1945 (Kf 1945: nr 12). K. kung ang. statsbidrag till förebyggande mödra- och barnavård 15 juni 1944, med ändr. senast 25 maj 1956.

Kuratorer.

Selander, f. Wahlström, Ingrid E. P. (se sid. 468) (för mödravårdscentralen å Södersjukhuset); mottagningstid: vardagar utom lördagar 11—12, 14—15; t. 23 70 00; **Kullman, Barbro B.** (se sid. 455) (för mödravårdscentralen å Sabbatsbergs sjukhus); mottagningstid: vardagar 11—12, tisdagar, onsdagar och fredagar även 13—14; t. 22 05 40; **Rydell, Inga-Britt** (se sid. 485) (för övriga mödravårdscentraler); mottagningstid: Klara Södra Kyrkogata 11, 1 tr., onsdagar 9—10, fredagar 18—19; t. 21 97 01.

Mödravårdscentralen vid Sabbatsbergs sjukhus.

Adress och telefon, se sid. 451.

Verksamhetsområde: Norrmalm och Vasastaden.

Mottagningstid: tisdagar, onsdagar och fredagar 13—14, måndagar och torsdagar 18—19.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Ingelman-Sundberg, A. G. I., överläkare (se sid. 454).

Underläkarna vid kvinnokliniken tjänstgöra alternerande.

Övrig personal, se Sabbatsbergs sjukhus (sid. 454).

Mödravårdscentralen vid S:t Eriks sjukhus.

Fleminggatan 22, Sth K; t. 51 63 84.

Verksamhetsområde: Kungsholms, S:t Görans och Essinge församlingar.

Mottagningstid: måndagar, tisdagar, onsdagar och torsdagar 14—14,30, fredagar 18,30—19, endast efter anmälan per tel.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Westberg, S. V.

Underläkarna vid barnbördsavdelningen tjänstgöra alternerande.

En *överbarnmorska*, ett halvtidsanställt *sjukvårdsbiträde*.

Mödravårdscentralen vid Södersjukhuset.

Adress och tel.: se sid. 464.

Verksamhetsområde: Storkyrkoförsamlingen samt Södermalm med Danvikstullsområdet, Långholmen, Reimersholme, Herrängen, Liseberg, Långbro, Långsjö och Älvsjö.

Mottagningstid: nybesök alla vardagar utom lördagar 13,30—14, måndagar även 18—19, lördagar 12,30—13; återbesök alla vardagar 9,30—10, torsdagar även 18—19.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Swanberg, H. M. W.

Underläkarna vid kvinnokliniken tjänstgöra alternerande.

Övrig personal, se Södersjukhuset (sid. 466).

Mödravårdscentralen vid Allmänna barnbördshuset.

Fiskartorpsvägen 1, Sth Ö; t. 23 27 45.

Verksamhetsområde: Engelbrekts, Hedvig Eleonora och Oscars församlingar.

Mottagningstid: måndagar, onsdagar, torsdagar och lördagar 9—10, tisdagar och fredagar 18—19 efter anmälan per tel. Telefontid: måndagar, onsdagar, torsdagar och lördagar 8—9, tisdagar och fredagar 17—18.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Karlson, S.

Barnbördshusets underläkare tjänstgöra alternerande.

En *överbarnmorska*.

Mödravårdscentralen i Hammarbyhöjden.

Nathorstvägen 3, Johanneshov; t. 49 61 08.

Verksamhetsområde: Bagarmossen, Björkhammen, Enskedefältet, Enskede Gärd, Gamla Enskede, Hammarbyhöjden, Johanneshov och Kärrtorp.

Mottagningstid: måndagar och torsdagar 17,30—18,30, tisdagar, onsdagar och fredagar 14—15.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Rosengren, E. G.

En *överbarnmorska*, ett *biträde*, en *städerska*.

Mödravårdscentralen i Gubbängen.

Gubbängstorget 114, Enskede; t. 94 77 01.

Verksamhetsområde: Fagersjö, Farsta, Gubbängen, Hökarängen, Sköndal, Södertörns villastad och Tallkrogen.

Mottagningstid: onsdagar och fredagar 13,30—14,30, måndagar och torsdagar 17,30—18,30.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Kaplan, B. E.

En *överbarnmorska*, *skriv- och städhjälp*.

Mödravårdscentralen i Bandhagen.

Bandhagsplan 16, Bandhagen; t. 86 17 00.

Verksamhetsområde: Bandhagen, Högdalen, Rågsved, Stureby, Svedmyra och Örby.

Mottagningstid: tisdagar och torsdagar 14—15, måndagar och onsdagar 18—19.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Belonoschkin, B. A.

En *överbarnmorska*, *skriv- och städhjälp*.

Mödravårdscentralen i Årsta.

Hjälmarsvägen 30, Johanneshov; t. 19 18 01.

Verksamhetsområde: Årsta och Östberga.

Mottagningstid: måndagar 18,30—19,30, onsdagar 13—14.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Holmgren, B. F. W.

En *distriktsbarnmorska*, *skriv- och städhjälp*.

Mödravårdscentralen i Västertorp.

Störtloppsvägen 12, Hägersten; t. 46 45 20.

Verksamhetsområde: Fruängen, Jakobsberg, Hägerstensåsen, Sättra, Västberga norr om Södertäljevägen och Västertorp.

Mottagningstid: tisdagar och fredagar 14,30—15, onsdagar 18—18,30.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).

Kaplan, B. E.

En *överbarnmorska*, *skriv- och städhjälp*.

Mödravårdscentralen i Aspudden.

*Hägerstensvägen 120, Hägersten;
t. 45 03 38.*

Verksamhetsområde: Aspudden, Gröndal, Hägersten, Liljeholmen, Midsommarkransen, Mälarhöjden, Nybohov, Solberga och Västberga söder om Södertäljevägen.

Mottagningstid: måndagar och fredagar 17,30—18,30, tisdagar och onsdagar 13,30—14,30.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).
Domeij, J. E. G.

En *överbarnmorska*, ett *biträde*, en *stüderska*.

Mödravårdscentralen i Alvik.

Kommunalhuset, Gustavslundsvägen 168—170, Bromma; t. 26 17 04.

Verksamhetsområde: Västerleds och Bromma församlingar utom Beckomberga, Blackeberg, Norra och Södra Angby.

Mottagningstid: måndagar och fredagar 13,30—14,30, onsdagar och torsdagar 18—19.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).
Westring, L.

En *överbarnmorska*, ett *biträde*, en *stüderska*.

Mödravårdscentralen i Vällingby.

Vittangiplan 2, Vällingby; t. 87 30 89.

Verksamhetsområde: Spånga församling jämte Beckomberga, Blackeberg, Norra och Södra Angby.

Mottagningstid: måndagar och fredagar 13—14, onsdagar och torsdagar 17,30—18,30.

Föreståndare (500 kr. av statsmedel).
Holmgren, B. F. W.

En *överbarnmorska*, ett *biträde*.

Skärmbildsbyrån.

Jakobs Torg 3, 1 tr., Sth C (postgiro-konto nr 100011).

Mottagningstid: 10—15, lördagar endast 10—11.

Expeditionstid: 8,30—17, lördagar 8,30—12.

Telefon: 10 49 75 (tidsbeställning); 10 44 90 (övriga förfrågningar); 10 49 74 (läkaren).

Stadsfullmäktige beslöt den 17 december 1951 antaga Svenska Nationalföreningens mot tuberkulos erbjudande, att den 1 januari 1952

till sjukhusdirektionen utan kostnad för staden överlämna föreningens skärmbildsbyrå tillhörig apparatur och inventarier. Medel anvisades samtidigt av fullmäktige till driften för år 1952. Verksamheten bedrivs allt fortfarande i huvudsak efter samma linjer som tidigare. Vid skärmbildsbyrån utföras förutom skärmbildsfotografering även tuberkulinprov och BCG-vaccinationer. För utförande av undersökning i skolor samt på sådana arbetsplatser, där ett större antal personer kunna undersökas vid samma tillfälle, disponerar byrån över två transportabla skärmbildsapparater. Undersökningsavgift utgår med 3 kr. per undersökt person. I administrativt hänseende lyder skärmbildsbyrån under sjukhusdirektionen. Byråns utgifter täckas f. n. av inflytande undersökningsavgifter.

Föreståndare (1,500 kr.).

Westman, C. E. (se nedan).

Röntgenläkare (23).

Westman, C. E.

Dessutom läkare för skärmbildsgranskning.

Två *röntgenöversköterskor*, en *röntgentekniker*, en *kontorsskrivare*, två *kanslibiträden* (däruv en deltidstjänst), en *skärmbildsassistent*, ett *fotografiskt biträde*, fyra *kontorsbiträden* (däruv en deltidstjänst), en *stüderska*. — Dessutom tillfällig personal bestående av en *översköterska* och ett deltidstillsatt *kontorsbiträde* under ca 5 mån. per år.

Mentalvårdsbyrån.

Björngårdsgatan 25, Sth SÖ; t. 68 06 20; mottagningstid beställes per tel. vardagar utom lördagar 10—12.

Enligt beslut av stadsfullmäktige öppnades den 18 oktober 1933 vid Sabbatsbergs sjukhus en sexualhygienisk poliklinik för rådgivning i sexualfrågor. För rådgivning åt havande kvinnor i abortförebäggande syfte började sjukhusdirektionen den 1 oktober 1942 där anordna särskilda kuratorsmottagningar för abortsökande kvinnor. Sedan dessa mottagningar år 1949 förlagts till den i lokaler i huset Döbelnsgatan 59 nyinrättade rådgivningsbyrån för sexualfrågor, nedlades den sexualhygieniska polikliniken vid Sabbatsberg, varvid även dess övriga verksamhet överflyttades till den nya rådgivningsbyrån.

Stadsfullmäktige anvisade den 19 december 1955 sjukhusdirektionen ett anslag å 598,000 kr. för anordnande av en mentalvårdsbyrå i fastigheten nr 4 i kvarteret Dykaret Större å Södermalm (Utl. 1955: nr 384). Rådgivningsbyrån för sexualfrågor skulle ingå som huvuddel i den nya byrån. Verksamheten vid rådgivningsbyrån överflyttades till de nya lokalerna den 1 april 1957.

Sjd

Enligt k. kung. den 21 december 1945 må statsbidrag utgå till landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, för anordnande och upprätthållande av verksamhet för stöd åt havande kvinnor i abortförebyggande syfte. Ledningen av verksamheten tillkommer i Stockholm sjukhusdirektionen. Statsbidrag utgår till läkares och kurators avlöning med i kungörelsen angivna belopp. All rådgivning samt utfärdande i samband därmed av intyg skall ske utan kostnad för de sökande. Även sådan rådgivning som ej beröres i författningen är kostnadsfri enligt beslut av stadsfullmäktige den 23 maj 1945.

Kurator vid rådgivningsbyrå för abortsökande erhåller av medel, som av k. m:t för ett år i sänder ställas till medicinalstyrelsens förfogande, visst belopp för tillgodoseende av överhängande hjälpbehov hos kvinnor, som besöka kurator. Innan detta statliga understöd började utgå, meddelades understöd endast av kommunala medel till abortsökande kvinnor med tillfälliga hjälpbehov. Sjukhusdirektionen fastställde senast den 2 november 1949 regler för utgivande av sådant understöd. Detta utdelas av en delegation bestående av byråns föreståndare, förste kurator samt ytterligare en kurator vid byrån. Sistnämnda ledamot jämte två suppleanter för denne utses av sjukhusdirektionen för ett år i sänder.

Författning. K. kung. 21 dec. 1945 ang. statsbidrag till viss verksamhet för stöd och rådgivning åt havande kvinnor i abortförebyggande syfte, med ändr.

Understödsdelegerade.

Byråföreståndaren; Jonsson, R. A. M. (Margit).

Suppleanter: Bergman, f. Gromark, Gertrud M.; Forsberg, f. Lundberg, Ragnhild R. R. (för Jonsson).

Föreståndare¹⁾.

Westberg, S. V. (se sid. 462).

Poliklinikkäkare (27).

Sjövall, T. S. T.; en vakant, *tf.* Naumann, B. I.; en vakant, *tf.* Öhrberg, K. O.

Förste kurator (13).

Vakant, *tf.* Bergman, f. Gromark, Gertrud M.

Kuratorer (12).

Bergman, f. Gromark, Gertrud M., tjl. (se ovan); Forsberg, f. Lundberg, Ragnhild R. R.; Hasselquist, Anita D., tjl.; Haste, f. Bohvin, Kerstin Ch.; Holmqvist, Maud C.; Jonsson, R. A. M. (Margit); Nordh, Ellen; Wattrang, A. E. Gunnilla; Östergren, Elsie A. M.

¹⁾ Tillika överläkare å gynekologisk-obstetriska avd. vid St Eriks sjukhus.

Dessutom tjänstgöra vid byrån ett varierande antal läkare.

En översköterska, en kontorsskrivare, två kanslibiträden, ett kontorsbiträde, en telefonist, en städerska.

Sjukvården i hemmen.

Stadssjuksköterskor.

Hornsgatan 174 (Pa: Box 9099, Sth 9); t. 68 00 00: »sjukhuscentralen»; telefonvakt hela dygnet.

Stadsfullmäktige beslöt den 20 september 1920 anvisa medel för att genom s. k. stadssjuksköterskor tillhandagå obemedlade och mindre bemedlade med sjukvård i hemmen. Dessa stadssjuksköterskor äro f. n. — sedan staden den 1 januari 1958 övertagit den verksamhet som tidigare bedrivits av Bromma och Västerleds församlingars sjukvårdsförening — 31 till antalet. Vården lämnas kostnadsfritt åt obemedlade; mindre bemedlade erlägga däremot viss moderat avgift, lämpad efter råd och lägenhet. Med denna verksamhet avses både att bereda bättre vård i hemmen för sjuka inom nämnda befolkningsgrupper och att minska kraven på sjukhusvård.

Sjukvårdssysstrar, för vård av fattiga sjuka i hemmen, finnas även anställda hos vissa sjukvårdsföreningar, av vilka flera erhålla bidrag av ett särskilt på sjukhusdirektionens stat uppfört anslag.

Trettiöen stadssjuksköterskor.

Taxa. Av sjukhusdirektionen 7 dec. 1949 utfärdad taxa för stadssjuksköterskorna.

Barnmorskor.

Hornsgatan 174 (Pa: Box 9099, Sth 9); t. 68 00 00: »sjukhuscentralen»; telefonvakt hela dygnet.

Enligt k. m:ts förordning den 30 juni 1943 (med ändr.) om anställande av distriktsbarnmorskor skall riket för tillgodoseende av barnaföderskors behov av förlossningshjälp vara indelat i barnmorskedistrikt. Varje landstingsområde samt varje stad, som icke deltagar i landsting, skall utgöra ett barnmorskedistrikt. Ledningen av barnmorskeväsendet inom varje sådant distrikt tillkommer en barnmorskestyrelse.

Efter framställning av stadsfullmäktige medgav k. m:t den 6 februari 1942, att sjukhusdirektionen tills vidare finge vara barnmorskestyrelse i Stockholm. Plan för den öppna förlossningsvårdens tillgodoseende inom Stockholms stad fastställdes av medicinalstyrelsen den 21 december 1955.

Det åligger distriktsbarnmorska att utan ersättning lämna förvård åt havande kvinnor och biträda vid förlossning i hemmet, ävensom att

lämna eftervård åt kvinnor, som förlöst i hemmet, samt biträda i förebyggande mödravård.

Två *distriktsbarnmorskor*.

Stockholms hemsamaritkommitté.

På initiativ av vissa kvinnoorganisationer bildades den 13 april 1950 en kommitté, Stockholms hemsamaritkommitté, med uppgift att organisera och bedriva hemsjukvård. Stockholms hemsamaritkommitté konstituerades vid sammanträde den 13 april 1950 och verksamheten igångsattes den 15 maj 1950 med 9 hemsamariter. Verksamheten har sedan dess utökats så att den i slutet av år 1958 sysselsatte c:a 150 hemsamariter. Kommittén står som huvudman för verksamheten och är tillika arbetsgivare för hemsamariterna. Utbildningen av dessa sker genom särskilda av arbetsnämnden i Stockholm anordnade utbildningskurser. Hemsamariternas uppgifter äro att ombesörja hemssysslor och enklare sjukvård. Rätt att rekquirera s. k. hemsamarithjälp tillkommer i staden verksam läkare, stadssjuksköterska, kurator eller sjuksköterska hos kommunalt understödd sjukvårdsförening. Beställning av hemsamarithjälp sker genom sjukhuscentralen, vars läkare prövar behovet och lämpligheten av rekviderad hjälp. Fördelningen av arbetsuppgifterna på olika hemsamariter handhaves av hemsamaritkommittén. Sjukhusdirektionen har fastställt avgiften för lämnad hjälp till 2,75 kr. per timme med möjlighet till nedsättning i eller befrielse från avgift i förekommande fall. Staden lämnar bidrag till samtliga med hemsamaritverksamheten förenade kostnader, sedan inbetalda avgifter frånräknats. Stadsfullmäktige hava för verksamheten under år 1958 beviljat ett anslag å 350,000 kr.

Ordförande.

Palme, f. Knieriemi, Elisabeth S., fru.

Övriga ledamöter.

Hagström, f. Svensson, Anna M., studierektor, vice ordf.; Jönsson, f. Rasmusson, K. Ingeborg, inspektör; Öhman, H. G., prakt. läkare; Nordenson, f. Lagercrantz, Cläre, fru; Kleinert, f. Malmföf, Linnéa A., fru; Magnusson, f. Bégat, Birgit H. V., fru; Rasch, f. Ydström, Margit H. L., fru.

Hemsamaritkommitténs expedition.

Hornsgatan 174, 3 tr. (Pa: Box 9099, Sth 9; postgirokonto nr 450050); t. 68 00 00; expeditionstelt: 8,30—12, 13—15, lördagar 8,30—12.

Föreståndare.

Jeansson, Brita K. M.

Assistenter.

Thoursie, Emy S. M.; Dahlqvist, f. Carlsson, H. M. I. (Gärd) (deltidstjänst); Garpe, f. Eriksen, Ing-Britt A. S. (deltidstjänst).

En kontorsskrivare, ett kanslibiträde (deltidstjänst).

Öppna vårderna av psykiskt sjuka.

Adresser: överläkaren, expeditionen och kurator: St Eriks sjukhus, ing. Polhemsgatan, Sth K; t. 22 15 40, 22 15 80 (för rikssamtal); hemvården, Knivsta och centralhemmet, Åsbärby gård, Östuna, Knivsta.

År 1924 uppdrogs åt dåvarande fattigvårdsnämndens utackorderingsbyrå att handhava utackorderingen av psykiskt sjuka i öppen vård. Byrån anordnade s. k. familjevård för lugnare sinnessjuka. Sedan utackorderingsbyrån överförts till barnvårdsnämnden förlades ifrågasvarande gren av utackorderingsverksamheten under barnvårdsnämnden. År 1927 ställdes den under hälsovårdsnämnden, och därefter överfördes den år 1933 till sjukhusdirektionen.

Den polikliniska mottagningen samt hjälpverksamheten för psykiskt sjuka leder sitt ursprung från en år 1914 på enskilt initiativ inrättad kuratorsinstitution för sinnessjuka, som år 1917 övertogs av dåvarande hjälpföreningen för psykiskt sjuka och erhöill namnet hjälpbyrån för psykiskt sjuka. Byrån upprätthölls av hjälpföreningen (med bidrag av kommunen) t. o. m. år 1930 efter vilken tid den övertogs av hälsovårdsnämnden och införlivades med stadens öppna vård av psykiskt sjuka. Hjälpföreningen, som år 1946 ombildades till stiftelsen hjälpfonden för psykiskt sjuka, upplöstes i och med utgången av år 1949. Stiftelsens fonder, omkring 70,000 kr., överlämnades härvid till staden att förvaltas i särskild ordning. Enligt donators föreskrifter disponeras avkastningen av dessa medel av kuratorn vid den till öppna vårderna anslutna polikliniska mottagningen till förmån för psykiskt sjuka, såvitt möjligt i form av hjälp till självhjälp.

Ett centralhem för vård av psykiskt sjuka är beläget å Åsbärby gård, Östuna, Knivsta, dit det år 1938 flyttades från Ledinge gård vid Knivsta. Den 16 oktober 1944 beviljade stadsfullmäktige medel för förvärf av egendomen Gredelby (Kölängen) i Knivsta socken för uppförande där av ett nytt centralhem.

Till och med år 1953 handhades förvaltningen av den öppna vården av psykiskt sjuka av en särskild styrelse, som utsågs av sjukhusdirektionen. (Tidigare hade den ovannämnda hjälpföreningen utsett en ledamot och en suppleant.) Numera handhar sjukhusdirektionen själv förvaltningen av den öppna vården. Sjukhusdirektionen erhöill genom kungl. brev den 5 februari 1954 medgivande att utan hinder av föreskrifterna i 4, 5 och 7 kap. stadgan den 19 september 1929 angående sinnessjukvården i riket tills vidare i enlighet med av direktionen föreslagna »Ordning för Stockholms

stads öppna vård av psykiskt sjuka anordna öppen vård inom ett angivet område av Stockholms län.

Den öppna vården har till uppgift att bereda vård åt eller medelst hjälpverksamhet bistå psykiskt eller nervöst sjuka eller personer, som eljest lida av rubbning i själsvärksamheten, allt under förutsättning att de anses kunna vistas utom sinnessjukhus utan fara för annans personliga säkerhet eller eget liv. Vården omfattar vård i enskilt hem (hemvård), efter därom med hemmets innehavare träffat avtal, vård i av staden eventuellt för ändamålet anordnat centralhem, poliklinisk vård samt hjälpverksamhet. Efter förslag av överläkaren beviljas vård i enskilt vilohem av därför lämpade fall.

I sådant enskilt hem som här avses må icke mot betalning vårdas sjuk, som icke tillhör den öppna vården. I samma hem må vårdas allenast sjuka av samma kön, till antalet ej överstigande 20. I vården skall ingå nödig tillsyn och skötsel av de sjuka samt tillhandahållande åt dem av såväl god och tillräcklig föda som behörig uppvärmd, belyst, städad och med nödiga möbler försedd bostad, bestående av sovrum jämte erforderliga dag- och matrumsutrymmen.

Överläkaren tillkommer att godkänna de till den öppna vården avsedda hemmen efter av sjukhusdirektionen fastställda normer. Avtal må ej träffas med annan än den, som av kyrkoherde, kommunalnämndsordförande eller annan trovärdig person, vitsordats såsom lämplig att handhava vården av psykiskt sjuka. För varje hem skall finnas en för hemmets vårdverksamhet ansvarig föreståndare (vårdare). Överstiger antalet vårdade fem, skall föreståndaren eller av honom anlitad lämplig person huvudsakligen ägna sig åt vård och tillsyn av de sjuka. Föreståndaren skall angivas i avtalet.

Vid den öppna vården skola vara anställda en överläkare samt erforderligt antal övriga läkare, föreståndarinnor och översköterskor, sköterskor, kuratorer och övrig personal.

Överläkaren åligger bl. a. att leda och övervaka den öppna vården samt tillse att ordningen upprätthålles och meddelade föreskrifter noggrant efterlevas; att övervaka att honom underställd personal vederbörligen fullgör sina åligganden; att öva tillsyn över att inom den öppna vården anordnade centralhem och anlitade enskilda hem tillgodose hygienens fordringar samt ägna särskild uppmärksamhet åt deras mathållning i avseende å matens beskaffenhet och tillräcklighet; att besluta om intagning av sjuk i centralhem eller enskilt hem, om fördelning av de sjuka samt om utskrivning; att minst en gång i månaden eller oftare, där han så finner erforderligt eller sjukhusdirektionen så påfordrar, besöka de intagna samt att i enlighet med av sjukhusdirektionen fastställa formulär låta föra liggare över för vård intagna, ävensom journal över en var av dem för anteckning av sådant, som kan vara av betydelse för klarläggande av den intagnes tillstånd.

Överläkaren skall dessutom ställa sig till efterrättelse vad eljest i särskild instruktion av sjukhusdirektionen kan varda föreskrivet.

Vid den öppna vården anställd personal är underkastad i instruktioner eller eljest av sjukhusdirektionen, sjukhusdirektören eller överläkaren i tjänsten meddelade föreskrifter.

Föreståndarinna och översköterska skall äga behörighet för befattning som översköterska vid Stockholms stads sinnessjukhus.

Stadsfullmäktige anvisade i 1954 års stat sjukhusdirektionen ett anslag av 533,000 kr. till uppförande av en byggnad för psykiatrisk poliklinik vid S:t Eriks sjukhus. Till denna äro poliklinik och expeditionlokaler för stadens öppna vård av psykiskt sjuka sedan början av år 1956 förlagda. Beträffande den psykiatriska polikliniken se sistnämnda sjukhus (sid. 463).

Hemvård samt vård å centralhem ersättes av den vårdade eller den för honom betalningskyldige med 5 kr. per dag. Nedsättning eller befrielse från avgift prövas av sjukhusavgiftsdelegerade respektive vederbörande socialhjälpstyrelse.

Författningar. Inrikesdepartementets ämbetskrivelse till medicinalstyrelsen 5 februari 1954 med ordning för Stockholms stads öppna vård av psykiskt sjuka (Kf 1954: nr 6). Sinnessjuklagen 19 sept. 1929, med ändr. K. stadga 19 sept. 1929 ang. sinnessjukvården i riket, med ändr. K. brev 6 dec. 1935 till medicinalstyrelsen ang. sårbestämnelser för Stockholms stads sinnessjukvård (Kf 1935: nr 30), med ändr. 19 nov. 1937.

Styresman.

Grönwald, J. A. F. (se nedan).

Syssloman.

Karlsson, A. V. E. (se sid. 461).

Överläkare (B 6)¹⁾.

Grönwald, J. A. F. (förordn. t. o. m. ³¹/10 1964).

Biträdande läkare (B 4)¹⁾.

Hård af Segerstad, G. J. F., tf.

Förste kontorsskrivare (11)

(å expeditionen).

Larsson, Elsa C.

Hemvårdsinspektör (13).

Johansson, Kerstin E.; t. 018+224 81.

Översköterskor (grupp I) (10)

(för hemvården).

Flöjt, Eina B.; en vakant.

¹⁾ Innehavaren äger rätt till enskild praktik enligt vissa föreskrifter.

Föreståndarinna (12)

(för centralhemmet å Åsbärby gård, Östuna.
Knivsta, t. 018 + 871 49).

Vakant.

Kuratorer (12).

Ågren, Saga E. E.; Falck, Gulli A.-M.

En *kontorsskrivare*, ett *kanslibiträde*
och två *kontorsbiträden* å expeditionen. —
En *sköterska*, en *kokerska* och två *biträden*
å centralhemmet.

Centraldispensären.

Regeringsgatan 11 (Pa: Box 16295, Sth 16; postgirokonton nr 261 930); t. 23 55 40; expeditionstid: å sysslomanskontolet vardagar 10—12, 13—15 (lördagar och dag före helgdag 9—12, 12,30—13,30).

Den 29 juni 1906 beviljade stadsfullmäktige hälsovårdsnämnden medel till en upplysnings- och understödsbyrå för tuberkulossjuka i Stockholm. Byrån öppnades den 10 december 1906 vid Svarstengatan 14. Ytterligare en byrå öppnades den 10 maj 1909 vid Hantverkargatan 23 C. Byråerna benämndes Södra resp. Norra byrån. År 1917 flyttades Södra byrån till Repslagargatan 14 och år 1928 erhöll Norra byrån nya lokaler vid Munkbrogatan 2. I enlighet med beslut av stadsfullmäktige den 15 september 1930 sammanslogos Södra byrån och Norra byrån i mars 1932 till en för hela Stockholm gemensam institution, benämnd Stockholms stads tuberkulosbyrå med adress Herkulesgatan 1. Byrån erhöll nu den form av centraldispensär under vilken den fortfarande verkar. Genom beslut av hälsovårdsnämnden den 21 februari 1933 inrättades en dispensärstyrelse för tuberkulosbyråns förvaltning. Denna styrelse fungerade till den 1 oktober 1945, då tuberkulosbyrån på förslag av stadskollegiets tuberkuloskommitté överfördes till sjukhusdirektionen. Samtidigt utsågs ett tuberkulosråd med uppgift att verkställa utredningar angående tuberkulosvården samt avgiva yttranden i tuberkulosfrågor (se sid. 442). Den efter hand utbyggda organisationen av tuberkulosbyrån krävde också fortskridande lokalutvidgningar. År 1945 togos de nuvarande lokalerna i bruk efter omfattande ombyggnads- och reparationsarbeten. Med anledning av motion i stadsfullmäktige ändrades byråns namn år 1946 till Stockholms stads centraldispensär. Genom kontrakt med Stockholms bespinningsförening förhyrdes år 1948 tvenne bostadsbaracker — i Enskede och Västberga — för att användas som bostäder åt tuberkulösa ungdomar.

Understöd åt tuberkulossjuka beviljas sedan verksamhetens början år 1906 av ett särskilt förtroenderåd, bestående av fyra personer med fyra suppleanter, varav hälften utses av sjukhusdirektionen och hälften av socialnämnden.

Stadens upplysnings- och understödsbyrå hade som huvuduppgift att vara hygieniskt rådgivande

och ekonomiskt understödjande för tuberkulossjuka. Ej minst tuberkulosförordningen den 31 mars 1939 medförde att verksamheten ändrade karaktär. Det hälsovårdande arbetet har överflyglats av det polikliniskt sjukvårdande. Stadens centraldispensär utgör nu det centrala organet vid tuberkulosens bekämpande. Den är organiserad enligt ett system, som är avpassat för storstadens speciella förhållanden vad sjukvård, socialvård, folkmängd och kommunikationer beträffar. I verksamheten ingå såväl den förebyggande vården som den av staden utövade eftervården. Sjukvården bedrivs såsom öppen vård vid dispensären och såsom slutet vård å konvalescenthemmen för tuberkulossjuka.

Ambulatorisk kvävgasbehandling jämte röntgengenomlysningar i anslutning därtill utföres vid såväl centraldispensären som Söderby sjukhus och S:t Görans sjukhus.

Rörande **Tuberkulosrådet**, se sid. 442.

Förtroenderåd.

Ander, f. Eriksson, Elsa S., konsult, stadsfullm.,
Jansson, f. Kling, Boda F., f. d. tjänsteman (utsedda av sjukhusdirektionen); **Carlsson**, B. A. B., avdelningsdirektör, **Janér**, f. Winqvist, Elisabet L., fru (utsedda av socialnämnden).

Suppleanter: **Grünberger**, H., avdelningsdirektör, **Jüring**, R. F., redaktör (utsedda av sjukhusdirektionen); **Bergqvist**, T. V., lönesekreterare, **Gabrielson**, Märta, skyddsassistent (utsedda av socialnämnden).

Förtroenderådets delegationer.**Ledamöter.**

Delegation A: **Ander**, f. Eriksson, Elsa S.; **Carlsson**, B. A. B.

Delegation B: **Grünberger**, H.; **Jüring**, R. F.

Delegation C: **Gabrielson**, Märta; **Jansson**, f. Kling, Boda F.

Delegation D: **Bergqvist**, T. V.; **Janér**, f. Winqvist, Elisabet L.

Styresman.

Gentz, C. M. A. (se nedan).

Syssloman, tillika sekreterare (22).

Enström, K. O.; mottagningstid: 9—11.

Överläkare (23).

Gentz, C. M. A. (förordn. t. o. m. ^{30/4} 1960); mottagningstid: 10—11.

Röntgenläkare (23).

Jäderholm, K. B.

Förste underläkare (22).

Alquist-Wijkström, A. Sylvia I. (bitr. dispensärläkare); **Treufeldt**, f. Koiv, Ada (ä skärmsläkare).

SJD

bildsavgd.); Göranson, S. F. O. (bitr. röntgenläkare); Hansen, Dagmar (å röntgenavgd.).

Läkare (20).

Dispensärdistrikt: Wallén, H. F.; Nordenfors, B. G.; Dahlquist, Irma E. W.; Bluhm, I. L.; Tisell, H. F. A.; Thorell, S. H. J.; Dalén, A. G.

Barnavdelningen: Gunther, J. G. A.; Rollof, L. S.-I.

Förtroendeläkare (3,875 kr.).

Dalén, A. G. (se sid. 447).

Läkare för behandling av njurtuberkulos (9,300 kr.).

Palmlov, K. P. A.

Läkare för bronchoskopiska undersökningar (18,600 kr.).

Richtner, N. G.

Läkare för psykiatriska sjukdomar (35,650 kr.).

Hammargren, S. A.; Kyhlberg, K.-O. H.

Yrkeskonsulent (17).

Dahlborg, N. A.

Kammarsskrivare (15).

Ranskog, H. Å. R., tjl.

Kontorsassistenter (12).

Fernholm, Gerda; Håkansson, Sigrid V.; Lodner, E. E. M., tjl. (se sid. 485), tf. Löfgren, f. Johansson, Anna-Lisa.

Kuratorer (12).

Steen-Jönsson, A. Irene; Alffram, f. Jonsson, M. E. (Lisbeth); Wallström, A. M. (Greta).

Dispensärföreståndarinna (12).

Godin, Karin.

Förste kontorsskrivare (11).

Svensson, f. Holmgren, Signe A.

Expeditionsvakter (7).

Töresson, A. R., tjl., tf. Lindstedt, G. A.; Rickberg, K. G.

Nio dispensärassistenter, två laboratorieöversköterskor, sju röntgenöversköterskor, två översköterskor, fjorton dispensärssköterskor, nio kanslibiträden (därav en halvtidstjänst), fyra fotografiska biträden, aderton kontorsbiträden, två telefonister, ett expeditionsbiträde, fyra sjukvårdsbiträden, sju städerskor.

Sjukhusdirektionens skärmbildskommitté.

Expedition och centralregister: Wollmar Yxkullsgatan 25 (f. d. Maria sjukhus) Sth SÖ; t. 41 27 34.

För genomförandet av en ny allmän skärmbildsundersökning i Stockholm har anslag uppförts i centralsdispensärens stat. De sammanlagda nettokostnaderna för undersökningen, som beräknas pågå under fyra år, ha därvid uppskattats till 986,000 kronor. Sjukhusdirektionen utsåg den 17 november 1954 en särskild kommitté för undersökningens planläggning och organisation.

Undersökningen igångsattes den 12 april 1955 och utföres med skärmbildspatruller, som av medicinalstyrelsens skärmbildscentral ställas till stadens förfogande. Dessa stå i tekniskt avseende helt under ledning av medicinalstyrelsens skärmbildscentral. För att organisera och leda patrullernas verksamhet i övrigt tillhandahåller staden erforderlig personal. Granskningen av skärmbildsfilmen ombesörjes av skärmbildscentralen under det att erforderliga kontrollundersökningar utföras vid centralsdispensärens röntgenavdelning, där särskilda kvällsmottagningar anordnas.

Ledamöter.

Kyling, K. F. F., borgarråd, stadsfullm., ordf.; Öhman, H. G., prakt. läkare; Wedefelt, G. F. G:son, ekonomidirektör; Gentz, C. M. A., överläkare; Enström, K. O., syssloman; Bauer, H. J. E., röntgenläkare; Wegelius, C. W. B., överläkare; Bjurström, O. E., förste stadsläkare.

Röntgenläkare (26,616 kr.).

Bauer, H. J. E.

Sekreterare (21,648 kr.).

Lind, E. G. W.

Patrulledare (19,524—17,616 kr.).

Carlweitz, B. M.; Wentzel, K. W.; Kährling, K. J. O.

Föreståndare för centralregistret (15,084 kr.).

Tallén, R.

En röntgensköterska (deltidstjänst), ett fotografiskt biträde (deltidstjänst), ett kansli-biträde (deltidstjänst), sex kontorsbiträden, en städerska (deltidssyssla).

Bakteriologiska centrallaboratoriet.

Dalagatan 11 B (ingång fr. Vasaparken) (Pa: Box 177, Sth 1); laboratoriet öppet: vardagar utom lördagar 9—16,30, lördagar 9—13,30, sön- och helgdagar 9—11; t. 34 03 90. Hänvisning rörande jourhavande bakteriologi lämnas efter växelns

stängning per t. 68 00 01 eller 68 00 02, sön- och helgdagar dessutom (huvudsakligen 9—11); t. 34 03 93.

Sjukhusdirektionens bakteriologiska centrallaboratorium utgjorde tidigare en del av hälsovårdsnämndens laboratorier och började sin verksamhet 1901. Laboratoriet överflyttades den 1 januari 1940 till sjukhusdirektionen.

På laboratoriet utföras bakteriologiska undersökningar, utredningar i hälsovårdsärenden m. m. hörande till sjukhusdirektionens och hälsovårdsnämndens verksamhet samt provtagning och substratberedning för stadens sjukhus. Ersättning för utförda undersökningar utgår enligt taxa. Den 3 mars 1950 föresågs epidemilagen av den 19 juni 1919 med ett tillägg (23a §), innebärande att kostnaderna för undersökning av prov för sjukdom, som avses i § 2 mom. 1 nämnda lag, skola utföras utan kostnad för den sjuke eller hälsovårdsområdet. Kostnaderna härför skola gäldas av epidemidistriktet, där ej beträffande viss sjukdom föreskrivits, att kostnaden skall gäldas av statsmedel. Undersökning av upphostningsprov (utstrykspreparat) för tuberkulos utföres kostnadsfritt för i Stockholm boende personer.

Stadsfullmäktige beviljade den 1 juli 1947 1,945,000 kr. (Utl. 1947: nr 283) och den 15 oktober 1949 ytterligare 655,000 kr. (Utl. 1949: nr 313), för uppförande av en nybyggnad för laboratoriet i anslutning till Sabbatsbergs sjukhus. Denna nybyggnad togs i bruk år 1952.

Enligt avtal mellan staten och Stockholms stad har staten bidragit med 25 procent av kostnaderna för byggnadens uppförande och laboratoriets utrustning. För driften skall avtalet utgå statsbidrag med 2 procent av driftkostnaderna; dock med undantag för läkarlöner.

Instruktioner m. m. Hälsovårdsnämndens instruktioner för överläkaren vid nämndens bakteriologiska laboratorium 13 mars 1934 och för assistent 24 okt. 1933. Avtal rörande samarbete för ny- och ombyggnad samt drift av Sabbatsbergs sjukhus, godkänt av SF den 22 mars 1948 och av k. m:t den 28 maj 1948 (Kf 1948: nr 31). Taxa för undersökning av prov samt för bakteriologiska substrat, fastställt av sjukhusdirektionen den 6 februari 1957.

Styresman (4,000 kr.).

Packalén, K. T. (se nedan).

Syssloman.

Carlbon, B. A. (se sid. 453).

Överläkare (B 1).

Packalén, K. T. (förordn. t. o. m. ^{31/12} 1959); mottagningstid: 11,30—12; Svedmyr, E. A. V.¹⁾

¹⁾ Med skyldighet att vara konsulterande virolog vid Epidemisjukhuset med ett arvode av 7,500 kr.

(förordn. t. o. m. ^{30/6} 1964); mottagningstid: 11,30—12; Tunevall, T. G. (förordn. t. o. m. ^{31/1} 1962); mottagningstid: 13—13,30.

Laboratorer (26).

Peterson, N. O. A.; Frisk, B. Å.; Melén, B. Hj.

Laboratorieföreståndare (23).

Weibull, C. P. W.; Thorsson, K.-G. J.

Laboratorieläkare (23).

Kylin, J. O. Eson; Linder, L. A.; von Zeipel, S. G.; Wasserman, J.; Uhler, Marianne.

Maskinmästare (13).

Öström, K. O.

Kontorsassistent (12).

Vakant, *tf.* Grahn, Signe H.

Laboratorieassistent (12).

Paulsson, E. M. V. (Greta).

Förste preparator (11).

Lundgren, D. A.

Sju första laboratriser, en första preparatris, tio preparatorer, trettio laboratriser, fyra kanslibiträden, en expeditiönsvakt, tre kontorsbiträden, en telefonist, fem djurskötare, två reparatörer, en bilförare, tretton laboratoriebiträden samt tillfälliga personal i mån av behov.

S:t Eriks sjuksköterskeskola.

(Stockholms stads sjuksköterskeskola.)

Jägargatan 20, Sth SÖ (postgirokontonr 158160); t. 44 98 70 (växel).

På förslag av sjukhusdirektionen beviljade stadsfullmäktige den 20 november 1939 medel till anordnande av en sjuksköterskeskola.

Skolan började sin verksamhet den 1 februari 1940 i förhyrda lokaler i fastigheten 7—9 vid Kungsklippan. För uppförande av en skolbyggnad på Södersjukhusets tomt anvisade stadsfullmäktige sedermera anslag på tillsammans 4,515,000 kr. Byggnadsarbetena igångsattes i februari 1948. I avvaktan på denna nybyggnad överflyttades skolan i september 1944 till Södra barnbördshuset—Maria sjukhus. Den nya skolbyggnaden togs i bruk i oktober 1950. Enligt överenskommelse med staten har inom byggnaden till barnmorskäläroanstalten upplåtits utrymme för undervisnings- och expeditiönslokaler jämte bostäder för före-

ståndarinna, instruktionssköterskor samt c:a 70 elever.

S:t Eriks sjuksköterskeskola hade vid årsskiftet 1957/58 224 elever, fördelade på 6 kurser. Nya kurser börja årligen i mars och september med c:a 40 elever i vardera. Utbildningen föregås av en orienteringsperiod på två till tre månader (prov-tid). Elev erhåller under lärotiden fri undervisning, bostad, kost och tvätt. Därför erhåller elev kontant arvode, vilket utgår med 50 kr. per månad under tredje—tjugufjärde månaden och därefter med 80 kr. per månad under tjugufemte—trettionionde månaden. Vid sjukdom erhåller elev fri läkarevård och fri medicin.

Den teoretiska undervisningen meddelas dels i särskilda läskurser, omfattande en tid av 7 månader, dels jämsides med den praktiska utbildningen.

Den praktiska utbildningen försiggår vid Södersjukhuset, S:t Eriks, Söderby och Beckomberga sjukhus, Epidemisjukhuset, Radiumhemmet, Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn, Sachska barnsjukhuset och barnsjukhuset Samariten. Skolan uppbär av dessa sjukhus ersättning för elevernas sjukhusarbete.

Eleverna beredas tillfälle till hospitering i öppen vård hos stadssjuksköterskorna och skolsköterskorna samt vid barnavårdscentralerna. Därför kunna genom skicklighet förtjänta elever erhålla stipendier.

Enligt för skolan gällande reglemente handhas den omedelbara ledningen av skolan av en styrelse, bestående av sju ledamöter jämte fyra suppleanter, vilka av sjukhusdirektionen utses för en tid av fyra år. Av såväl ledamöterna som suppleanterna skall en vara läkare och en sjuksköterska med erfarenhet beträffande den slutna och öppna hälsovården. Vidare skall en ledamot och en suppleant äga erfarenhet från pedagogisk verksamhet.

Stadgar. Reglemente för S:t Eriks sjuksköterskeskola, fastställt av SF 17 nov. 1952, med ändr. (Kf 1952: nr 97, 1958: nr 37). Bestämmelser rörande elevernas vid S:t Eriks sjuksköterskeskola kontantförmåner m. m., antagna av SF 17 nov. 1952 (Kf 1952: nr 98). Bestämmelser ang. utdelning av stipendier vid S:t Eriks sjuksköterskeskola, fastställda av sjukhusdirektionen 10 sept. 1952, med ändr. (Kf 1952: nr 70, 1958: nr 67).

Stat år 1959. Utgifter: driftbudgeten 1 676 600 kr. (därav engångs 4 000 kr.); inkomster: driftbudgeten 564 200 kr.

Styrelse

(vald för tiden 1956—1959).

*Nyström, Å. E., överläkare, ordf.; *Ander, f. Eriksson, Elsa S., konsulent, stadsfullm.; *Andersson, K. E. H., kanslidirektör; *Hedelius, A. H., lektor, vice ordf.; *Höjer, Gerda, f. d. ombudsman, ställföreträdande kassaförvaltare; *Kollberg, f. Lagerheim-Lager, Gurli M., fru; *Öhman, H. G., prakt. läkare.

Suppleanter¹⁾: *Lindgren, E. Ingeborg, f. d. sköterska; *Porsheden, f. Lindmark, Märtha E., kurator; *Rabo, Mjöt B., sjuksköterska; *Swanberg, H. M. W., överläkare, kassaförvaltare.

Sekreterare (3,960 kr.).

Ohlson, G. A., sjukhusintendent (se sid. 466).

Rektor (17)

(personligt tillägg 60 kr.).

Dahlström, Anna B. I.

Läkare (2,500 kr.).

Hafström, T. E. G:son (se sid. 466).

En *elevehemsföreståndarinna*, elva *instruktionssköterskor*, en *översköterska* (grupp II), ett *kanslibitråde*, ett *kontorsbitråde*. — Två *sjukvårdsbiträden*, fyra *port- och telefonvakter*, två *tvättbiträden*, ett *förrädsbitråde*, sexton *städerskor*, sex *städerskor* (halvtidssysslor).

Utbildning av mentalsjukvårdspersonal.

Utbildningsexpeditionen: Långbro sjukhus, Älvsjö; t. 88 19 15.

Stadsfullmäktige beslöt den 17 september 1956 att godkänna ett av sjukhusdirektionen framlagt förslag till grundutbildning för stadens mentalsjukvårdspersonal. Sjukhusdirektionen godkände därefter den 12 mars 1957 ett av en särskild kommitté utarbetat förslag till detaljplanering av utbildningen.

Utbildningsverksamheten ingångsattes den 1 april 1957 i provisoriska lokaler vid Långbro sjukhus. Utbildningen omfattar två år och inledes med en månads praktisk-teoretisk kurs på mentalsjukhus, följd av fyra månaders provtjänstgöring som vikarie på sådant sjukhus. Eleverna genomgå därefter teoretisk utbildning i allmän sjukvård under två månader och tjänstgöra under fyra månader på kirurgiska och medicinska avdelningar vid kroppssjukhus, varefter följer en avslutande period om tolv månaders praktisk tjänstgöring såsom vikarie på mentalsjukhus. Under de båda sistnämnda tjänstgöringsperioderna förekommer viss jämsidesundervisning. Efter att ha genomgått utbildningen med godkända vitsord äga eleverna rätt att söka och inneha ordinarie tjänster som skötare och sköterskor vid stadens mentalsjukhus.

¹⁾ Vid förfall för ledamöterna skola suppleanterna inträda i följande ordning: för ordföranden suppleanten Swanberg; för vice-ordföranden och ledamöterna Ander, Andersson, Öhman samt Kollberg suppleanterna Lindgren, Rabo, Swanberg och Porsheden; för ledamoten Höjer suppleanten Rabo.

Den praktiska utbildningen lämnas vid Långbro och Beckomberga sjukhus samt vid St Eriks sjukhus.

Nya kurser börja den 1 mars, 1 juli och 1 november varje år. Eleventalet avses under år 1959 skola ökas från hittillsvarande cirka 25 till omkring 40 i varje kurs. Eleverna åtnjuta lön under utbildningen.

Utbildningsverksamheten ledes av en sjukhusdirektion utsedd styrelse, bestående av nio ledamöter med fem suppleanter, valda för två år. Den ekonomiska administrationen handhaves av sjukhusdirektionens centrala förvaltning.

Styrelse

(vald för tiden 1959—1960).

Karlsson, Hans G. B., organisationschef, stadsfullm., ordf.; **Hedelius**, A. Hj., lektor, vice ordf.; **Anderson**, K. E. H., kanslidirektör; **Izikowitz**, S. J., överläkare; **Goldkuhl**, A. E., överläkare; **Ihre**, B. J. E., överläkare; **Nilsson**, N. T., syssloman; **Johansson**, J. A., sjukvårdare; **Johnsson**, Inga H. L., sekreterare.

Suppleanter): **Ellwyn**, B. Christina, förste byråsekreterare; **Bergkvist**, N. L., sekreterare; **Lundquist**, G. A. R., överläkare; **Haglund**, E. V., skötare; **Vigant**, Vera E., klinisklärlarinna.

Sekreterare (1,500 kr.).

Bergkvist, N. L., sekreterare (se sid. 442).

Utbildningsföreståndarinna (14)
(tilläggsarvode 2,580 kr.).

Vakant, *tf.* **Wigren**, f. Skoglund, K. M. (Kajsa).
Tre *instruktionsskötarskor*.

Sjuk- och djurtransportväsendet m. m.

Till slutet av år 1913 verkställde brandkåren huvudsakligen transporter till sjukhus av personer utsatta för olycksfall och hyrverksaktiebolaget Frey av sjuka personer i övrigt. Därefter övertog brandkåren båda dessa slag av transporter.

Ehuru en del av här nedan omnämnda beredskapsanordningar ej stå under inseende av sjukhusdirektionen, ha här för överskådligghetens skull på ett ställe sammanförts uppgifter om samtliga i huvudstaden tillgängliga anordningar för transport m. m. av sjuka personer eller av sjuka eller döda djur.

1) Vid förfall för ledamöterna skola suppleanterna inträda i följande ordning: för ordföranden och vice ordföranden suppleanten **Ellwyn**; för ledamoten **Anderson** suppleanten **Bergkvist**; för ledamöterna **Izikowitz**, **Goldkuhl** och **Ihre** suppleanten **Lundquist**; för ledamoten **Johansson** suppleanten **Haglund**; ledamoten **Johnsson** suppleanten **Vigant**.

1) *Sjukvagnar*, avsedda för transport av sjuka eller skadade personer, vilkas transporterande i annat fordon eller på annat sätt skulle medföra skada eller ökat lidande.

Sådan vagn kan erhållas alla tider av dygnet antingen genom anmälan på telefon (90 000: brandkåren, eller därest namnanropet är blockerat 22 77 00) eller genom bud till närmaste brand- eller polisstation samt genom patrullerande poliskonstapel och sjukhuscentralen.

Vid rekvisition skall om möjligt uppgivas: a) den sjukas eller skadades namn; b) sjukdomens eller skadans beskaffenhet; c) lägenheten eller platsen, varifrån och till vilken transport skall ske.

Sjukvagn må icke anlitas utan att verkligt behov föreligger; missbruk härav kan medföra, att det ändamål, för vilket den är avsedd, icke kan uppfyllas.

Ersättning för sjuktransport erlägges: med 10 kr.

vid transport inom stadens område ävensom till Söderby sjukhus — dock att transport, som äger rum mellan stadens sjukvårdsanstalter eller mellan av staden disponerade vårdplatser eller som föranledes av att å stadens vårdplatser intagna patienter behöva underkastas behandlingar eller undersökningar, som ej kunna meddelas å vederbörande sjukhus ävensom transport av medelösa personer samt av personer, utsatta för olycksfall å allmän plats eller å allmänt ställe (varmed i detta sammanhang förstås gator, broar, torg och allmänna planteringar), är kostnadsfri;

med 15 kr.

vid transport från eller till plats, belägen utom stadens område, då för transporten åtgår en tid, icke överstigande en halvtimme med tillägg av 10 kr. för varje påbörjad halvtimme därtöfver.

Betalning för transport uppbäres vid transport till sjukhus genom resp. sjukhus' försorg samt vid transport från sjukhus eller från och till annan plats av brandkåren.

Transport av sjuka äger rum även medelst polisradiobilar. Avgiften utgår i vissa angivna fall med 7 kr. 50 öre.

Rekvisition av helikopter för ambulansflygning inom stockholmsområdet sker hos sjukhuscentralen (t. 90 000: flygambulansen), som bedömer huruvida sjukdomen ur medicinsk synpunkt är av sådan natur, att transport med helikopter är motiverad. Därest så är fallet, beställer sjukhuscentralen helikopter hos Ostermans Aero AB, som enligt mellan luftfartsstyrelsen och nämnda bolag den 30 juni 1958 träffat avtal, svarar för ambulans- och räddningsflygningar inom stockholmsområdet.

Ersättning av statsmedel för ambulansflygning med helikopter utbetalas av luftfartsstyrelsen endast om flygning utförts efter rekvisition hos sjukhuscentralen.

Sjd

På stadens bekostnad och genom Svenska röda korsets försorg hava vidare å sju olika platser i huvudstaden (Johannes, Kungsholmens, Östermalms, Katarina och Brännkyrka brandstationer, Riksdagshuset samt Vanadisgaraget, Hudiksvallsgatan 4) upplagts sjukvårdsmaterialförråd, avsedda för röda korsets sjukvårdsberedskap. Denna sjukvårdsberedskap har till uppgift att på kallelse av vederbörliga polis-, brandkårs- och järnvägsmyndigheter ställas till myndigheternas förfogande för samariterhjälper vid järnvägsolyckor, större eldsvådor, upplopp och andra tillfällen, då olycksfall kunna befara uppstå.

2) *Epidemivagnar*, avsedda att användas för transport av sjuka, som lida av eller misstänkas lida av pest, kolera, smittkoppor, fläckfeber, nervfeber, paratyfus, scharlakansfeber, difteri (och croup), akut barnförlamning, smittsam hjärnfeber, återfallsfeber, sömnsjuka, undulantfeber, rödsot, Weils sjukdom samt mässling, då sjukdomen är med difteri (croup) komplicerad. — Endast om sistnämnda förhållande är å sjukhusremissen angivet, utlämnas vagn för mässling-sjukas transporterande. — För dessa transporter disponerar sjukhusdirektionen fyra epidemitransportbilar, vilka äro stationerade vid Epidemisjukhuset.

Epidemivagn kan rekvireras alla tider på dygnet antingen genom polisstation eller sjukhuscentralen, om tydligt skriven sjukhusremiss där förete, innehållande uppgift på den sjukas namn och sjukdom (svensk benämning), eller av läkare personligen genom telefonbud till Epidemisjukhuset (endast t. 22 53 40 — vaktmästaren).

I senare fallet skall läkaren uppgiva: a) sitt eget namn; b) den sjukas namn; c) dennes bostad; och d) dennes sjukdom.

Sjukhusremissen åtföljer i varje fall den sjuke till sjukhuset. Transporten är kostnadsfri.

3) *Djurtransportvagnar*. Å Östermalms brandstation uppställd, för transport av större djur konstruerad bil kan av allmänheten rekvireras i den ordning och på de villkor, här nedan angivas.

Sådan vagn får användas:

1:o) för transport av hästar eller andra större djur, som nedfallit döda å allmän plats eller på grund av sjukdom eller av annan anledning icke kunna från sådan plats bortledas, till Veterinärhögskolan eller, på begäran av djurets ägare eller innehavare, till enskilt stall eller förvaringsrum, därest detsamma är beläget inom huvudstadens område;

2:o) för transport av sjuka hästar eller andra större djur från och till enskild plats, som är belägen inom huvudstadens område; samt

3:o) för transport av hästar eller andra större djur vare sig sjuka eller friska i andra fall än ovan nämnda, då överenskommelse därom träffas för varje särskilt fall med brandchefen.

Sådan vagn kan erhållas alla tider på dygnet antingen genom anmälan per telefon (90 000: brandkåren) eller genom bud till närmaste brand- eller polisstation samt genom patrullerande poliskonstapel.

Det åligger ägare eller innehavare av djur, som på sätt i det föregående nämnts, blivit transporterat, att härför utgiva ersättning:

a) för det i 1:o) omförmälda fall med 10 kr.

b) för det i 2:o) omförmälda fall med 25 kr.

c) för det i 3:o) omförmälda fall med 25 kr. för första timmen samt med 10 kr. för varje därefter påbörjad halvtimme.

För uppdragning av djur ur vattendrag, byggnadsgrunder, gropar o. d. erlägges ersättning efter samma grunder som under c) angivits.

Betalning för transport m. m. uppbäres av brandkåren.

Författningar. Hälsovårdsnämndens tillkännagivande ang. transport av sjuka och skadade inom huvudstaden 12 dec. 1913, med ändr. Bestämmelser ang. debitering av avgift för transport i stadens sjuktransportvagnar, fastställda av sjukhusdirektionen 20 dec. 1935, med ändr. 17 dec. 1941, 20 dec. 1944, 7 sept. 1949 och 1 juni 1951 (Kf 1951: nr 36). Polisenämndens beslut 14 mars, 13 juni 1947 och 23 november 1951 ang. avgifter för vissa polisradiobiltransporter. ÖÅ:s kung. ang. transport av djur 12 febr. 1921, med ändr. 5 nov. 1942.

Stockholms stads hälsövärdsnämnd och i samband därmed stående institutioner.

Hälsövärdsnämnden.

Vasagatan 6 (Pa: Box 668, Sth 1; postgirokonton nr 51083); t. 2226 20. Nämnden sammanträder i regel varannan tisdag kl. 12,45.

I äldre tider fanns ingen offentlig hälso- och sjukvård i Stockholm. Medeltidens sjukvårdsanstalter, ett slags mellanting mellan sjukhus, fattighus och härbärgen, stodo i samband med munkväsendet. Först på 1600-talet började skolade läkare verka i huvudstaden. Från början av samma århundrade fanns där en *stadsmedicus* eller *stadsphysicus* med uppgift att tillhandagå stadens invånare med sjukvård; så småningom blev han emellertid huvudsakligen tjänsteman med skyldighet att besvara rättsmedicinska frågor och besörja fängelsesjukvård. Såsom medlem av det år 1663 bildade *collegium medicum*, som från att vara en huvudsakligen stadens hälsövärdsmyndighet utvidgades till ett statens ämbetsverk, nuvarande medicinalstyrelsen, fick han en framskjuten ställning och tillades honom år 1796 överinseendet över stadens övriga läkare. Från mitten av 1600-talet fanns i Stockholm även en *stadskirurg* eller *stadsfältskär* med skyldighet att biträda *stadsmedicus* med utvärtesfall samt tillhandagå med läkarhjälp vid olycksfall och därför hålla s. k. *fältskärsstugor*. År 1827 ombildades *stadsmedicus*- och *stadskirurgtjänsterna* till förste och andre *stadsläkaretjänster*. Genom k. brev år 1757 förordnades om antagande av tre avlönade *fattigläkare*, till en början tillsatta och avlönade av staten, men från år 1796 sorterande under *stadsmedicus* och från år 1812 avlönade av staten. Frågor rörande hälso- och sjukvård handhades för övrigt under denna tid fortfarande av *fattigvårdsmyndigheten*.

En systematiskt ordnad allmän hälsövärd tillkom först i förra århundradet. Det var kolerans uppträdande i Europa år 1830, som verkade såsom en mäktig väckelse till organiserandet av hälsövärd i huvudstaden, liksom i hela riket. Med hänsyn uteslutande till denna farsot påbjöds i k. kungörelse den 9 juli 1831 tillsättandet av *sundhetsnämnder* i orterna. Denna myndighet kallades i Stockholm först *allmänna sundhetskommittén*, men fick snart namnet *allmänna sundhetsnämnden*. Vid

kolerans förnyade ankomst till Europa på 1840-talet tillsattes i Stockholm änyo samma nämnd, som till följd av koleraperiodens långvarighet blev oavbrutet verksam under mer än halvtannat årtionde. 1862 års kommunalförordning upptog bland däri särskilt angivna verkställande myndigheter även *sundhetsnämnden*, som hade att handlägga alla frågor rörande allmänna hälsotillståndet och sjukvården. *Sundhetsnämnden* forlor med denna uppgift till år 1878, då *Stockholms stads hälsövärdsnämnd* jämlikt 1874 års hälsövärdsstadga för riket övertog dess bestyr med hälsövärd och jämlikt stadsfullmäktiges beslut den 1 december 1877 jämväl med den allmänna sjukvården och stadens sjukhus.

Hälsövärdsnämndens förvaltning av stadens sjukhus, som närmast handhades av en under nämnden lydande och av nämnden tillsatt särskild sjukhusstyrelse, upphörde i huvudsak med år 1932, efter vilken tidpunkt sjukhusen förvaltas av en stadsfullmäktige vald direktion, sjukhusdirektionen.

Efterhand hava ytterligare sjukvårdsuppgifter överförts från hälsövärdsnämnden till sjukhusdirektionen. Sålunda överflyttades enligt stadsfullmäktiges beslut den 15 juni 1939 påföljande år de fristående poliklinikerna, polikliniken för könssjuka å St Görans sjukhus, *stadsjukhusköterskeinstitutionen* samt kliniska och bakteriologiska laboratorier. Vidare överfördes ledningen av *epidemisjukhusväsendet* ävensom *barnmorskeinstitutionen* den 1 januari 1942 och *centraldispensären* (då *tuberkulosbyrån*) den 1 oktober 1945.

Från år 1937 finnes hos nämnden en särskild *epidemiavdelning* med en *stadsläkare* som chef. 1940 tillkom en avdelning för kommunal tillsyn av vissa arbetsplatser enligt lagen om arbetsarkydd. Vidare inrättades år 1944 en avdelning för förebyggande åtgärder mot råttor och möss.

Hälsövärdsnämndens biologiska och kemiska laboratorier överlätos år 1941 till statens institut för folkhälsan.

Hälsövärdsnämnden handhar de angelägenheter, som enligt allmän lag eller författning ankomma å densamma. Nämnden handlägger i övrigt sådana ekonomiska angelägenheter, vilkas vård av stadskollegiet åt nämnden överlämnas. Det åligger nämnden att inom sitt förvaltningsområde lämna stadsfullmäktige, stadskollegiet,

vederbörande borgarråd, stadskansliet och stadens nämnder det biträde, som av dem äskas.

Enligt hälsövarðsstadgan den 19 juni 1919 skall varje stad utgöra ett hälsövarðsdområde. Inom varje sådant område skall finnas en hälsövarðsnämnd, vilken det åligger att ägna uppmärksamhet och tillsyn åt allt, som kan inverka på allmänna hälsotillståndet i staden. Hälsövarðsnämnden skall sålunda övervaka efterlevnaden av i hälsövarðsstadgan m. fl. författningar givna föreskrifter om den allmänna hälsövarðden, verka för åstadkommande av goda sanitära förhållanden med avseende å behovet av vatten- och avloppsledningar, bostäder och badmöjligheter m. m. Hälsövarðsnämnden övar därjämte tillsyn över vård och behandling av djur.

Beträffande stadens sjukhusvård, vilken sedan år 1933 omhänderhaves av sjukhusdirektionen, se sid. 438.

Hälsövarðsnämnden består i enlighet med 2 § hälsövarðsstadgan av polismästaren och förste stadsläkaren såsom självskrivna ledamöter samt fem andra ledamöter, vilka jämte fem suppleanter för de valda ledamöterna utses av stadsfullmäktige för fyra år. Ledamot och suppleant i hälsövarðsnämnd kan ej den vara, som icke uppnått tjugutre års ålder. Nämnden utser årligen inom sig ordförande och vice ordförande.

Stadsfullmäktiges val av ledamöter och suppleanter för åren 1956—1959 ägde rum den 19 december 1955 och för åren 1958—1961 den 8 och 16 december 1957.

Författningar m. m. Instruktion för Stockholms stads hälsövarðsnämnd, fastställd av ÖÅ 3 mars 1941, med ändr. (Kf 1940: nr 62, 1942: nr 15). Hälsövarðsstadga 19 juni 1919, med ändr. (se L). Livsmedelsstadga 21 dec. 1951 med ändr. (se L).

Stat år 1959. Utgifter: driftbudgeten 4 756 600 kr. (därav engångs 9 100 kr.), dessutom förlagsmedel 17 650 kr.; inkomster: driftbudgeten 483 100 kr.

Hälsövarðsnämndens ledamöter.

Ordförande.

Kyling, K. F. F., borgarråd, stadsfullm.; t. 54 05 00 (växel); träffas i stadshuset alla vardagar efter överenskommande.

Vice ordförande.

*Göransson, C. G. E., ombudsman, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

Bjurström, O. E., förste stadsläkare (självskr.).

Lüning, N. G. A., polismästare (självskr.).

*Canholm, C. E., köpman.

*Rathsman, E. F. N., kamrer.

Svedendahl, C. G. A., disponent, stadsfullm.

Suppleanter¹⁾.

Fagerström, J. F. E., byggnadsingenjör, stadsfullm.

*Geijer, J. L., jurist.

Liljekvist, G. S., ombudsman.

*Salchow, f. Bahnsen, Anna E., fru.

*Täckholm, f. Tiselius, Jenny M. K., tf. föreståndarinna.

Sekreterare.

Häggmark, C. L. A., sekreterare (se sid. 505).

Revisorer.

Stadsfullmäktige utse vartannat år i december fem revisorer jämte tre suppleanter för granskning av hälsövarðsnämndens, sjukhusdirektionens och folktandvårdsstyrelsens räkenskaper och förvaltning under de två nästföljande åren.

*Andersson, A. H., kassaföreståndare, ordf.

*Breding, G. E., expeditionsföreståndare.

*Eriksson, Ulla M., överpostexpeditör.

*Hansson, N. Å., kassör.

*Lindqvist, G. R., redaktör.

Suppleanter:

*Kjellgren, f. Larssén, Elsa E., fru.

*Lundberg, G. V., urmakare.

*Läftman, J. T. F., civilekonom.

Central förvaltning.

Hälsövarðsnämndens expedition.

Vasagatan 6 (Pa: Box 668, Sth 1; postgirokonton nr 51083); t. 22 26 20; expeditionstid: 10—12, 13—15, lördagar 10—12, 13—14.

Stat år 1959. Utgifter: driftbudgeten 794 300 kr. (därav engångs 2 000 kr.); inkomster: driftbudgeten 55 000 kr.

Förste stadsläkare (B 7)

(tjänstetillägg 3,600 kr.).

Bjurström, O. E.; t. 22 26 20; mottagningstid: 14—15 (lördagar 13—14).

¹⁾ Vid förfall för ledamöterna skola enligt stadsfullmäktiges beslut suppleanterna inträda i följande ordning: för ordföranden suppleanterna Fagerström, Salchow, Liljekvist, Geijer och Täckholm; för ledamöterna Canholm och Rathsman suppleanterna Salchow, Liljekvist, Fagerström, Geijer och Täckholm; för vice ordföranden och ledamoten Svedendahl suppleanterna Geijer, Täckholm, Salchow, Liljekvist och Fagerström.

Sekreterare (24).

Hägemark, C. L. A.; t. 22 26 20; mottagnings-tid: 10—11.

Kontorsskrivare (registrator) (9).

Gröndahl, f. Svensson, Karin H. E.

Fyra kanslibiträden, två kontorsbiträden. — Tillfälligt arbetskraft.

Kamrer (20).

Malmström, E. A.

Kontorsassistent (12).

Bengtsson, N. A.

Kontorsskrivare (9).

Andersson, f. Olsson, G. M. (Gun).

Tillfälligt arbetskraft.

Förste expeditionsvakt (8).

Reifenthal, E. G. H.

Två telefonister, en expeditionsvakt, ett expeditionsbiträde.

Förtroendeläkare.

Friberg, L. T., med. dr., professor.

Stadsläkare och distriktsläkare.

I Stockholm skola finnas dels en förste stadsläkare och tre stadsläkare, dels ock distriktsläkare till det antal, stadsfullmäktige bestämma.

Förste stadsläkaren tillsättes enligt bestämmelserna i k. brevet till överståthållarämbetet den 17 juni 1881 av en valnämnd, bestående av överståthållaren i egenskap av ordförande, sex av stadsfullmäktige utsedda ledamöter ävensom hälsovårdsnämndens ledamöter utom förste stadsläkaren. Förste stadsläkaren är förman för stadens övriga tjänsteläkare och chef för den under hälsovårdsnämnden lydande personalen. Honom åligger särskilt att fullgöra ej mindre vad enligt allmänna läkarinstruktionen tillkommer förste provinsialläkare och stadsläkare, i den mån icke stadsläkares åligganden tillkomma statens rättsläkarstation (se sid. 100) eller distriktsläkare, än även att bereda och föredraga ärenden, som enligt den för hälsovårdsnämnden gällande instruktionen ankomma på nämnden att handlägga, samt ombesörja verkställigheten av nämndens beslut, att vid distriktsläkarna varje vecka mottaga uppgifter rörande sjukligheten i staden samt upprätta och vid hälsovårdsnämndens sammanträden framlägga sammandrag av de sålunda inkomna uppgifterna, att med biträde av stadens statistiska kontor år-

ligen utarbета berättelse över hälsovårdsnämndens verksamhet, samt att varje söckendag å tid, som hälsovårdsnämnden bestämmer, vara för allmänheten tillgänglig i nämndens expedition.

Distriktsläkarna tillsätts av hälsovårdsnämnden medelst förordnanden tills vidare. Distriktsläkares huvudsakliga åligganden äro: att utan särskild ersättning meddela sjukvård åt sjuka, som äro medellösa eller omhändertagits av polismyndighet samt åt barn, som omhändertagits av barnavårdsnämnden, att till intagning å sjukvårdsinrättning anmäla dem som icke lämpligen kunna skötas i hemmet, börande därvid intyg över den sjukets tillstånd avgivas enligt fastställt formulär, att utan särskild ersättning utfärda intyg för personer, som söka eller åtnjuta understöd av socialvärden eller omhändertagits av barnavårdsnämnden eller söka inträde å stadens socialvårds- eller barnavårdsanstalter eller söka pension eller understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring och som vid verkställd besiktning funnits äga nedsatt arbetsförmåga, skolande i det sistnämnda fallet intyget utfärdas enligt fastställt formulär (för intyg åt person med hemortsrätt utom staden äger dock läkaren utfärdad särskild ersättning av socialvärden), att då dödsfall inträffat inom distriktet på grund av sjukdom, under vilken läkar-tillsyn icke åtnjutits, på anmodan företaga sådan undersökning om sjukvårdsförloppet och besiktning av liket, som för dödsorsakens uträkning erfordras, att över sådana förhållanden, vilka kunna utöva menligt inflytande på det allmänna hälsotillståndet, hava noggrann tillsyn och, där omständigheterna sådant påkalla, därom göra anmälan hos förste stadsläkaren, att, om han därtill förordnas, vara ympare.

Distriktsläkare bör, där hälsovårdsnämnden icke finner skäl medgiva undantag, hava sin bostad inom det honom anvisade distriktet.

Jourhavande läkare finnas som tillgå för allmänheten. Jourtjänsten ombesörjes av medlemmar i Stockholms läkareförening. Kallelse av jourhavande läkare sker genom t. 90 000, namnanrop: »Jourhavande läkare».

Instruktioner m. m. Instruktion för förste stadsläkaren och distriktsläkarna, fastställd av medicinalstyrelsen 13 febr. 1941, med ändr. (Kf 1941: nr 2, 1950: nr 5). Instruktion för chefen för hälsovårdsinspektionen [andre stadsläkaren], fastställd av medicinalstyrelsen 17 april 1957 (Kf 1957: nr 16). Instruktion för chefen för epidemiavdelningen [tredje stadsläkaren], antagen av hälsovårdsnämnden 22 april 1952 (Kf 1952: nr 15). K. brev till ÖA 17 juni 1881 ang. förändrade bestämmelser för tillsättning av stadsläkare i Stockholm.

Stat år 1959. (Distriktsläkare.) Utgifter: driftbudgeten 1 250 200 kr., dessutom förlagsmedel 3 250 kr.; inkomster: driftbudgeten 195 000 kr.

Förste stadsläkaren (se sid. 504).

Läkardistrikt¹⁾.

Nikolai läkardistrikt

(omfattande Storkyrkoförsamlingen).

Distriktsläkare (20).

Vakant, *tf.* Jonsson, K. G. G.; Hornsgatan 50, Sth *SÖ*, t. 44 63 02 (bostaden: 32 88 61); mottagningstid: vardagar 9—10.

Kungsholms läkardistrikt

(omfattande Kungsholms och Klara församlingar).

Distriktsläkare (18).

Vakant, *tf.* Willners, K. G.; Västra Trädgårdsgatan 19 B, Sth *C*; t. 20 34 54; mottagningstid: vardagar 11—12.

S:t Görans läkardistrikt

(omfattande östra delen av S:t Görans församling, med gräns i Igeldammsgatan, Mariebergsgatan och Rålambshovsleden till Mälaren).

Distriktsläkare (20).

Vakant, *tf.* Bäckström, P. W.; Hantverkargatan 87, uppg. O., Sth *K*; t. 51 83 51; mottagningstid: vardagar 9,30—10,30.

Fredhälls läkardistrikt

(omfattande västra delen av S:t Görans församling, med gräns i Igeldammsgatan, Mariebergsgatan och Rålambshovsleden till Mälaren, ävensom Stora och Lilla Essingen).

Distriktsläkare (18).

Friberg, C. F. S.; Drottningholmsvägen 78, Sth *K*; t. 53 50 45; mottagningstid: vardagar 9—10.

Matteus läkardistrikt

(omfattande Matteus församling utom den del som ligger norr om Frejgatan och öster om Västmannagatan).

Distriktsläkare (20)

(nuv. inneh. gg 19).

Magnusson, A. B. F.; Rörstrandsgatan 3, 1 tr., Sth *VA*; t. 33 65 28; mottagningstid: vardagar 9—10.

Gustav Vasa läkardistrikt

(omfattande Gustav Vasa församling jämte den del av Matteus församling, som ligger norr om Frejgatan och öster om Västmannagatan).

¹⁾ Rörande stadens nuvarande indelning i läkardistrikt, se Kf 1950: nr 40; 1951: nr 5; 1953: nr 69, suppl. nr 2; 1954: nr 35; 1955: nr 3; 1957: nr 5.

Distriktsläkare (18).

Bexelius, J. G.; Odengatan 85, Sth *VA*; t. 32 00 36; mottagningstid: vardagar 9—10.

Johannes läkardistrikt

(omfattande Johannes och Adolf Fredriks församlingar).

Distriktsläkare (20).

Röjdmarm, O. E.; Upplandsgatan 50, 3 tr., Sth *VA*; t. 32 45 32 (bostaden: 30 36 00); mottagningstid: vardagar 9—10.

Östermalms västra läkardistrikt

(omfattande Jakobs och Engelbrekts församlingar).

Distriktsläkare (18)

(nuv. inneh. gg 18).

Rülcker, E. R. A. O.; Nybrogatan 28, 4 tr., Sth *Ö*; t. 60 10 15; mottagningstid: vardagar 8,30—9,30.

Östermalms östra läkardistrikt

(omfattande Hedvig Eleonora och Oscars församlingar).

Distriktsläkare (18)

(nuv. inneh. gg 18).

Floorn, J. A.; Storgatan 10, Sth *Ö*; t. 61 01 44; mottagningstid: vardagar 9—10.

Katarina norra läkardistrikt

(omfattande delar av Katarina och Maria Magdalena församlingar, med gräns i öster i Renstiernas Gata, i söder i Folkungagatan, i väster i Rosenlundsgatan, i norr i Maria Prästgårdsgata till Kvarngatan och i densamma norrut i Maria Trappgränd).

Distriktsläkare (18).

Vakant.

Katarina södra läkardistrikt

(omfattande den del av Katarina församling, som begränsas i norr av Folkungagatan, i väster av Timmermansgatan, i söder av Blekingegatan—Östgötagatan—Katarina Bangata samt i öster av Södermannagatan).

Distriktsläkare (20)

(nuv. inneh. gg 19).

Sandborgh, L. A.; Götgatan 58, t. h., 4 tr., Sth *SÖ*; t. 40 45 50; mottagningstid: vardagar 10—11.

Sofia östra läkardistrikt

(omfattande Sofia församling (norra delen) med gräns i Skänegatan jämte det område av stadsdelen Södra Hammarbyhamnen, som ligger norr om Sickla kanal).

Distriktsläkare (20).

Vakant, *tf.* Edlind, G. V.; Folkungagatan 50, Sth SÖ; t. 43 03 22; mottagningstid: alla vardagar 9—10.

Hammarby läkardistrikt

(omfattande den del av Katarina och Sofia församlingar, som begränsas i norr av Skånegatan, Renstiernas Gata och i väster av Södermannagatan).

Distriktsläkare (18).

Hansson, A. F.; Folkungagatan 108, 2 tr., Sth SÖ; t. 40 46 00; mottagningstid: vardagar 8,30—9,30.

Sofia västra läkardistrikt

(omfattande den del av Sofia församling, som ligger väster om Södermannagatan samt den del av Katarina församling, som ligger väster om Södermannagatan och söder om Blekingegatan till församlingsgränsen i väster).

Distriktsläkare (20).

Pettersson, H. T.; Ringvägen 112, Sth SÖ; t. 42 09 20; mottagningstid: vardagar 9—10.

Maria läkardistrikt

(omfattande del av Maria Magdalena församling med gräns i öster i Maria Trappgränd och Kvarngatan, i söder i Maria Prästgårdsgata och i väster i Torkel Knutssongatan).

Distriktsläkare (20).

Vakant, *tf.* Anzén, G. G.; Götgatan 15, Sth SÖ; t. 41 18 30; mottagningstid: vardagar 9—10.

Högalids läkardistrikt

(omfattande Högalids församling utom stadsdelarna Reimersholme och Långholmen, samt den del av församlingen, som ligger väster om Långholmsgatan).

Distriktsläkare (20).

Vakant, *tf.* Befrits, K. A.; Långholmsgatan 26, 4 tr., Sth SV; t. 68 46 86 (bostaden: 21 74 21); mottagningstid: vardagar 8,30—9,30.

Mälarhöjdens läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Aspudden, Hägersten och Mälarhöjden).

Distriktsläkare (20).

Rosengren, E. G.; Blommensbergsvägen 167, Hägersten; t. 45 65 67; mottagningstid: alla vardagar utom lördagar 9—10, lördagar 10,30—11,30.

Gröndals läkardistrikt

(omfattande av Brännkyrka församling stadsdelarna Gröndal, Liljeholmen och Nybohov, av Högalids församling stadsdelar väster om Långholmsgatan och Långholmen samt av Enskede församling den del av stadsdelen Årsta, som ligger väster om stambanan).

Distriktsläkare (18).

Befrits, K. A., tjl. (se ovan), *tf.* Bergfeldt, H. K.; Sjöbjörnsvägen 15 C, Sth SV; t. 45 19 40 (bostaden: 38 22 23); mottagningstid: vardagar 16—17, lördagar 12—13.

Älvsjö läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Herrängen, Långbro, Långsjö, Älvsjö, Solberga, Liseberg, Örby Slott och Örby).

Distriktsläkare (20).

Vakant, *tf.* Nilsson, G. B.; Älvsjövägen 5, Älvsjö; t. 47 19 00; mottagningstid: vardagar 9—10.

Midsommarkransens läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Midsommarkransen, Hägerstensåsen och Västberga).

Distriktsläkare (18).

Vakant, *tf.* Egerström, S. A. V.; Riksdalervägen 2—4, Hägersten; t. 18 68 95; mottagningstid: efter överenskommelse per tel.

Årsta läkardistrikt

(omfattande stadsdelen Årsta öster om stambanan och väster om Vättersvägen och dess förlängning norrut).

Distriktsläkare (18).

Carlberg, G. U.; Hjälmarsvägen 28, 1 tr., Johannessov; t. 45 69 78 (bostaden: 48 26 23); mottagningstid: vardagar 9,30—10,30.

Johanneshovs läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Johanneshov, Björkhamnen, Hammarbyhöjden, södra Hammarbyhamnen med undantag av området norr om Sickla kanal).

Distriktsläkare (18).

Vakant, *tf.* Neuman, M.; Ystadsvägen 67, Johanneshov; t. 49 38 83; mottagningstid: efter överenskommelse per tel.

Stureby läkardistrikt

(omfattande stadsdelen Stureby och Svedmyra).

Distriktsläkare (20).

Andrén, S. A. R.; Tussmötevägen 211, Enskede; t. 71 65 14; mottagningstid: vardagar 9—10.

Gubbängens läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Flaten, Gubbängen, Orhem, Skrubba, Sköndal och Tallkrogen).

Distriktsläkare (18).

Vakant, *tf. Linnaks*, f. Laine, Aino; Gubbängstorget 122, Enskede; t. 94 78 05; mottagningstid: vardagar 9—10.

Hökarängens läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Hökarängen, Fagersjö, Farsta, Farsta Gärd, Farstanäset och Larsboda).

Distriktsläkare¹⁾.

Schönstedt, H. Å. R.; Majrovägen 8, Enskede; t. 94 76 00; mottagningstid: vardagar 9—10.

Bagarmossens läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Kärrtorp, Skarpnäck, Enskededalen och Pungpinan).

Distriktsläkare¹⁾.

Lindeberg, K. M. L.; Lillåvägen 47, Johannessov; t. 59 89 42 (bostaden: 49 49 50); mottagningstid: vardagar 10—11.

Enskede läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Enskede Gärd, Enskedefältet, Gamla Enskede, Östberga samt den del av stadsdelen Årsta, som ligger öster om Vättersvägen och dess förlängning norrut).

Distriktsläkare¹⁾.

Eggert, P. A. V.; Ymsenvägen 14, Johannessov; t. 48 51 00; mottagningstid: vardagar 9—10.

Bandhagens läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Bandhagen, Högdalen och Rågsved).

Distriktsläkare¹⁾.

Norstedt, S. L.; Bandhagsplan 4, Bandhagen; t. 47 51 80; mottagningstid: vardagar 9—10.

Västertorps läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Västertorp, Fruängen, Jakobsberg och Sättra).

Distriktsläkare¹⁾.

Ribbing, H. L.; Hanna Paulis Gata 10, Hägersten; t. 46 98 93, 46 98 98; mottagningstid: vardagar 9,30—10,30.

Bromma östra läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Nockeby, Olovslund, Högländet, Älsten, Smedslätten, Äppelviken, Abrahamsberg, Stora Mossen, Alvik, Traneberg, Ulvsunda och Ulvsunda Industriområde).

¹⁾ Löneställningen för tjänsten ännu ej fastställd.

Distriktsläkare (18).

Vakant, *tf. Larson*, A. E.; Kommunhuset, Alvik, Bromma; t. 25 44 00; mottagningstid: vardagar 9—11.

Bromma västra läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Nockebyhov, Åkershov, Åkeslund, Norra och Södra Ångby, Riksby, Bromma Kyrka, Beckomberga, Eneby, Bällsta och Mariehäll).

Distriktsläkare (18).

Dagulf, K. H.; Drottningholmsvägen 382, Bromma; t. 26 58 00; mottagningstid: vardagar 10—11.

Blackebergs läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Blackeberg, Räcksta och Grimsta).

Distriktsläkare¹⁾.

Jungtorp, G. R. V.; Holbergsgatan 53, Bromma; t. 37 29 55; mottagningstid: vardagar 9—11.

Spånga läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Hässelby Villastad, Vinsta, Kälvesta, Nälsta, Solhem, Flysta, Lunda, Sundby, Järvafältet och Bromsten).

Distriktsläkare (18).

Thorfinn, J. E. F.; Apotekshuset, Spånga; t. 36 00 58; mottagningstid: vardagar 10—11.

Vällingby läkardistrikt

(omfattande stadsdelarna Vällingby, Hässelby Gärd och Hässelby Strand).

Distriktsläkare¹⁾.

Schött, G. E. D.; Holbergsgatan 53, 2 tr., Bromma; t. 37 75 00; mottagningstid: 9—11.

Ympningsväsendet.

En »koppningsanstalt» öppnades i Stockholm år 1776, men skyddskoppypningen kom till allmänna användning först efter 1816 års kungl. reglemente för vaccinationen i riket, som ålade de olika församlingarna skyldighet att antaga vaccinatorer. År 1855 överflyttades ansvaret för skyddskoppypningen i Stockholm på statens därvarande vaccinepåföreståndare. På 1880-talet överflyttades handhavandet av vaccinationsväsendet på hälsovårdsnämnden.

Grundvalen för stadens nuvarande ympningsväsen bildar lagen den 28 juli 1958 om ymp-

¹⁾ Löneställningen för tjänsten ännu ej fastställd.

ning mot smittkoppor, som stadgar, att varje barn skall skyddskoppypas senast under det kalenderår, då det fyller fyra år. I vissa fall kan dock undantag från ympningsplikten medgivas.

Ympare skall göra anteckning om varje av honom utförd ympning i en ympningsjournal. Före den 10 januari varje år skall enligt ovannämnda lag utdrag av denna journal för näst föregående år insändas till vederbörande pastors-ämbete för anteckningar i församlingsboken. Enligt medicinalstyrelsens medgivande insändas emellertid i Stockholm samtliga utdragen till förste stadsläkaren för att sedermera överlämnas till mantalsverket för anteckning i folkregistret.

Den årliga vaccinationen ombesörjes fr. o. m. den 1 juli 1956 av barnavårdscentralerna (se sid. 302). Under tid, då skolarbete pågår, utföres dock vaccination även i sjukhusdirektionens bakteriologiska centrallaboratorium, Dalagatan 11 B.

Författning. Lag 28 juli 1958 om ympning mot smittkoppor.

Allmän hälsovård.

Hälsovårdsinspektionen.

Vasagatan 6 (Pa: 668, Sth 1); t. 22 26 20.

Hälsovårdsinspektionen avser att bereda hälsovårdsnämnden biträde vid tillsynen över ordningen i staden, vad hälsovården angår. Inspektionens chef närmast under förste stadsläkaren är en stadsläkare, som tillsättes i enlighet med bestämmelserna i k. brev den 17 juni 1881, se sid. 505. Till hälsovårdsinspektionen räknas också epidemiavdelningen, förste avdelningsingenjören och ingenjörerna, förste stadsveterinären och stadsveterinärerna samt stadsveterinären och veterinären vid nämndens anstalter för födoämneskontroll, vilka hava sin huvudsakliga verksamhet vid födoämneskontrollen (se sid. 512) samt kommissarien, förste hälsovårdsinspektörerna och hälsovårdsinspektörerna. Veterinärerna skola vara legitimerade samt hava för besiktningssman vid offentlig köttkontroll stadgad kompetens. Hälsovårdsinspektörerna skola hava genomgått utbildningskurs för hälsovårdsinspektörer vid Statens institut för folkhälsan eller hava likvärdig utbildning.

Cheferna för hälsovårdsinspektionen och epidemiavdelningen åligger huvudsakligen, att utöva tillsyn över stadens allmänna hälsovård, att åt inspektörerna lämna nödg under- visning i allmän hälsovårdslära och annat, som till deras yrke hör, att själva eller genom den övriga personalen såväl under systematiskt anordnade som tillfälliga besök i stadens olika delar undersöka de sanitära förhållandena, att särskilt ägna sin uppmärksamhet åt infektionssjukdomar-

nas förhållanden i staden och att dagligen hålla förste stadsläkaren underrättad om inträffade fall av i epidemilagen omförmälda sjukdomar och i anledning därav vidtagna åtgärder, att utöva ledningen av stadens desinfektions-, isolerings- och avlusningsanstalter samt att varje helgfri dag på bestämd tid vara för allmänheten tillgänglig å nämndens expedition. Chefen för hälsovårdsinspektionen utövar ledningen av den kommunala yrkesinspektionen. Vid förfall för förste stadsläkaren är den stadsläkare som är chef för hälsovårdsinspektionen skyldig att uppehålla dennes tjänst, såvida han därtill förordnas.

Sundhetsinspektören för könssjukdomar handlägger ärenden jämlikt lagen den 20 juni 1918 angående åtgärder mot könssjukdomar.

Förste stadsveterinären åligger att hålla tillsyn över kött, mjölk och andra animala födoämnen, som i staden hållas till salu eller dit införas för sådant ändamål, över transporter av hithörande födoämnen samt över sådana lägenheter och platser, där animala födoämnen försäljas eller till försäljning bearbetas eller förvaras, att lämna hälsovårdsinspektionens personal nödg undervisning i födoämneskontroll och tillse, att densamma äger god kännedom om sina skyldigheter härutinnan och om de författningar och föreskrifter, varpå dessa grundas. Han skall därjämte förestå stadens karantänsanstalter för från utrikes orter sjöledes införda djur samt ägna sorgfälligt uppmärksamhet åt sådana förhållanden inom staden, som kunna menligt inverka på husdjurens sundhet eller bland dem befordra uppkomsten och spridningen av smittsamma sjukdomar. Han skall på kallelse närvara vid nämndens sammanträden samt äger även bevista slakthus- och saluhallstyrelsens sammanträden.

Stadsveterinärerna ha att biträda förste stadsveterinären i honom tillkommande göromål. De skola därjämte vid förfall för förste stadsveterinären eller stadsveterinären vid anstalterna för födoämneskontroll bestrida deras tjänsteåligganden.

Förste avdelningsingenjören åligger att granska förslag och ritningar till rörlednings- och s. k. sanitära installationsarbeten samt att utöva kontroll över dylika arbeten ävensom att å nämndens vägnar avgiva yttrande till industri- verksstyrelsen över ansökningar om entreprenör- rättigheter för avloppsledningar. Sådana ansökningar må icke av industriverksstyrelsen beviljas, med mindre hälsovårdsnämnden tillstyrkt de- samma. Förste avdelningsingenjören har vidare att förrätta till hälsovårdsnämndens område hö- rande undersökningar i fråga om teknisk hygien beträffande bostäder, samlingslokaler, industrier, vattenförsörjning, bad etc. samt att häröver av- giva utlåtanden, ävensom att i övrigt utföra de uppdrag, som nämnden, förste stadsläkaren eller chefen för hälsovårdsinspektionen påkallar.

Stadsveterinärerna vid hälsovårds-

nämndens anstalter för födoämneskontroll åligger att å nämndens mjölkhygieniska laboratorium samt dess kontrollbyråer för importerade, anhållna och inlämnade födoämnen utföra erforderliga undersökningar samt handha närmaste ledningen i fråga om mjölkkontrollen. Föreståndaren åligger därjämte att svara för att influtna medel i föreskriven ordning till nämnden inlevereras samt att granska inkomna räkningar och anstalternas räkenskaper.

Hälsövärdsskommisarien utövar det närmaste förmanskapet över hälsövärdssinspektörerna och vägleder dessa vid deras arbete samt övervakar, att hälsövärdsnämndens uppmärksamhet angående avhjälpande av sanitära olägenheter efterkommas.

Hälsövärdssinspektörerna utföra rutinemässiga inspektioner inom livsmedels- och samlingslokaler, gårdar, småindustri och hantverk, badinrättningar, skolor, lokaler för halvöppen barnavård, hotell och pensionat m. fl. lokaler och platser, verkställa utredningar angående inkomna klagomål över sanitära olägenheter, soprum och sopnedkast samt utföra provtagningar av vatten, mjölk och andra livsmedel, kontroll av rörledningsarbeten, ohyresinspektioner, rökobservationer m. m.

Desinfektion i bostäder verkställas av hälsövärdssinspektionen jämlikt epidemilagen den 19 juni 1919 samt tuberkulösförordningen den 31 mars 1939, ävensom i andra fall på begäran av enskilda eller där särskilda omständigheter anses påkalla en dylik åtgärd.

Författningar. Instruktion för Stockholms [hälsopolis], fastställd av hälsövärdsnämnden 8 okt. 1880. Instruktion för förste stadsveterinären och stadsveterinärerna i Stockholm, fastställd av medicinalstyrelsen 19 jan. 1935. Instruktion för chefen för epidemiavdelningen [tredje stadsläkaren], antagen av hälsövärdsnämnden 22 april 1952 (Kf 1952: nr 15). Hälsövärdsstadga 19 juni 1919, med ändr. (se L). Livsmedelsstadga 21 dec. 1951, med ändr. Livsmedelsordning för Stockholms stad, fastställd av ÖA 25 maj 1954 (Kf 1954: nr 22). Renhållningsordning för Stockholms stad, fastställd av ÖA 10 juli 1954 (Kf 1954: nr 85), med ändr. Reglemente ang. avloppsledningar för spillvatten inom hus och tomter, fastställt av ÖA 8 juli 1908, med ändr. 19 maj 1930 (Kf 1946: sid. 393).

Stat år 1959. (Hälsövärdss- och bostadsinspektionen.) Utgifter: driftbudgeten 2 046 600 kr., dessutom förlagsmedel 5 000 kr.; inkomster: driftbudgeten 27 500 kr.

Stadsläkare (B 5).

Chef för hälsövärdssinspektionen.

Quarnå, K. P.; t. 22 26 20; mottagningstid: 14—15 (lördagar 13—14).

Stadsläkare (26).

Chef för epidemiavdelningen.

Funkquist, P. H. S.; t. 22 26 20; mottagningstid: 13—14.

Förste stadsveterinär (B 3).

Larsson, R.; t. 22 26 20; mottagningstid: 13—14.

Stadsveterinärer (26).

Plazikowski, U. E. M., Alström, E. I.; t. 22 26 20; mottagningstid: 13—14.

Sundhetsinspektör (för könssjukdomar) (4,600 kr. av statsmedel).¹⁾

Linnros, B. G.; t. 22 26 20, 21 80 46; mottagningstid: tisdagar, torsdagar och fredagar 13—14.

Förste avdelningsingenjör (26).

Lindström, E. L.

Ingenjörer (19).

Blomberg, T. H.; en vakant, *tf.* Malmström, J. E. L.; en vakant, *tf.* Wadding, Å. C.; en vakant.

Hälsövärdsskommisarie (19).

Fahlström, A. E.; t. 22 26 20; mottagningstid: 13—14.

Förste hälsövärdssinspektörer (15).

Franzon, C. A. (se sid. 511); Lindahl, C. J. (se sid. 512); Stigbert, K. D. (se sid. 512); en vakant.

Hälsövärdssinspektörer (13).

Alm, G. A.; Berg, G. E.; Blomkvist, S. A.; Bohman, G. B. L.; Elmqvist, J. T. H. (se sid. 511); Julin, G. E.; Malmström, J. E. L., tjl. (se ovan); Norén, R. N. E.; Norén, T. R. V.; Persson, E. V.; Romfelt, L.; Wahlberg, S. E. O.

Hälsövärdssinspektörer (12).

Aspling, A. G. A.; Axelsson, K. T. L.; Björkman, K.-G.; Brannemark, Å. H.; Braun, E. L.; Brundal, B. G. T.; Ekfeldt, B. G.; Eneroth, A. E. S.; Engstedt, N. G. R.; Enlund, E. G.; Ersmark, E. G.; Finnerud, A. H.; Höglund, K.-E.; Jernby, A. E. F.; Johansson, P. Å.; Karlberg, O. H.; Klintberg, L.-G. E.; Käll, B. S. D.; Löf, K. B.; Magnusson, S. O.; Myhrman, T. H.; Nilsson, B.; Nordfur, N. A.; Persson, P. A. S.; Persson, P. E. R.; Pettersson, N. G.; Rannelid, C. R. G.; Reindahl, N. B.; Salmén, U. R.

¹⁾ Med skyldighet att utan särskild ersättning utöva tillsyn över mottagningarna för profylaktisk behandling av könssjuka (se sid. 490).

V.; Skyberg, T. V.; Sköld, G. H.; Sundin, K. H.; Thelander, A. H.; Tillquist, E. G.; Wadding, Å. C., tjl. (se sid. 510); Wähl, F. G.; Åström, O. E..

Avdelningen för allmän inspektion.

Vasagatan 6 (Pa: Box 668, Sth 1); t. 22 26 20; expeditionstid: 8—17 (lördagar 8—15).

Föreståndare.

Hälsövärdskommissarien (se sid. 510).

Tekniska avdelningen.

Klara Västra Kyrkogata 3 B, 3 tr. (Pa: Box 668, Sth 1); t. 22 26 20; expeditionstid: 13—15, lördagar 13—14.

Chef.

Förste avdelningsingenjören (se sid. 510).

Allmänna avdelningen:

Fyra ingenjörer (se sid. 510).

Två hälsövärdinspektörer.

Rörinspektionen:

Expeditionstid: 14—16, lördagar 13,30—14. Anmälan om besiktningen t. 21 88 11 (direkt linje) eller 22 26 20 (växel).

Vakant, förste hälsövärdinspektör (se sid. 510).

Fem hälsövärdinspektörer.

Råttutrotningsavdelningen.

Herkulesgatan 24, 2 tr. (Pa: Box 668, Sth 1); t. 22 26 20, 21 80 36, 21 80 37, 21 80 38; expeditionstid: vardagar 15—16 (lördagar 13—14). Utlämnning av råttgift (Herkulesgatan 27, Pa: Box 668, Sth 1) 8—12.

Sedan långt tillbaka hava hälsövärdsmyndigheterna i huvudstaden vidtagit åtgärder av olika slag i syfte att motverka smittospridning och skadegörelse genom råttor. År 1958 uppgick det anslag som ställdes till hälsövärdsnämndens förfogande för åtgärder för utrotande av dessa djur till 28,000 kr. Anslaget användes till systematisk utläggning av råttgift. De fastighetsägare och övriga personer inom staden, vilka önska inköpa råttgift, kunna erhålla sådant hos hälsövärdinspektionen till självkostnadspris enligt fastställt taxa.

Enligt hälsövärdsstadgan äger hälsövärdsnämnd, i den mån så anses av behovet påkallat, meddela föreskrift om vidtagande av erforderliga åtgärder för utrotande av råttor och möss.

Avdelningen är underställd chefen för hälsövärdinspektionen.

Föreståndare.

Franzon, C. A., förste hälsövärdinspektör (se sid. 510).

Kommunala yrkesinspektionen.

Herkulesgatan 24, 2 tr. (Pa: Box 668, Sth 1); t. 22 26 20, 21 80 47, 21 80 48; expeditionstid: vardagar 15—16 (lördagar och dag före helgdag 13—14).

Kommunala yrkesinspektionen utövar tillsyn å efterlevnaden av arbetarskyddslagen och med stöd av denna meddelade författningar, lagarna om arbetstidens begränsning m. fl. vid sådana arbetsställen, där i regel färre än tio arbetare användas och ingen maskinell anordning, ångpanna e. d. förekommer.

Avdelningen utför även undersökningar och utredningar i frågor rörande klagomål över sanitära olägenheter i arbetslokaler. Avdelningen är underställd chefen för hälsövärdinspektionen.

Författning. Arbetarskyddslagen 3 jan. 1949, med ändr., se L.

Föreståndare.

Elmqvist, J. T. H., hälsövärdinspektör (se sid. 510).

Anstalter för cyanvätebehandling.

För norra stadsdelarna: anstalten vid Ropsten, Sth NO; t. 21 81 71 (tills vidare stängd).

För södra stadsdelarna: anstalten vid Lignagatan (väster om vårdhemmet Högalid), Sth SV; t. 41 05 80 (tills vidare stängd); anstalten vid Nürnbergsfastigheterna, Högbergsgatan 73, ö. g., Sth SÖ; t. 40 02 12. Anstalten hålles öppen 8—13, 14—16,30 (lördagar 8—12).

Hälsövärdsnämndens anstalter för cyanvätebehandling, vilka inrättades år 1933, mottaga möbler m. m. för gasbehandling mot ohyra. Vid anstalten vid Ropsten kan även verkställas viss behandling, som enligt gällande karantänskungörelse skall kunna verkställas vid karantänsstation i Stockholm.

På begäran av allmänheten verkställas av hälsövärdsnämnden undersökning av bostäder och bohag med avseende å förekomst av väggohyra, varvid intyg om undersökningens resultat utfärdas. Undersökning rekvideras hos cyanväteanstalternas föreståndare å hälsövärdsnämndens expedition vardagar (utom lördagar) 14—16, lördagar 13—14; t. 21 81 71. Avdelningen är underställd chefen för hälsövärdinspektionen.

Författningar. Taxa för cyanvätebehandling av möbler, kläder o. dyl., fastställd av hälsövärdsnämnden 11 juni 1935, med tillägg 9 febr. 1937, 13 dec. 1938 och 13 maj 1952 (Kf

HN

1935: nr 14, 1937: nr 6 I, 1938: nr 48, 1952: nr 103). Taxa för undersökning med avseende å förekomst av vägghyra, fastställd av hälsovårdsnämnden 9 febr. 1937 (Kf 1937: nr 6 II).

Stat år 1959. (Anstalter för isolering och cyanvätebehandling.) Utgifter: driftbudgeten 84 800 kr., dessutom förlagsmedel 8 400 kr.; inkomster: driftbudgeten 38 100 kr.

Föreståndare.

Lindahl, C. J., förste hälsovårdsinspektör; mottagning: Herkulesgatan 24, 2 tr., (Pa: Box 668, Sth 1), t. 218171, 14—16 (lördagar 13—14) (se sid. 510).

Desinfektor (12).

Lindström, S. V.

Anstalter för födoämneskontroll.

I enlighet med livsmedelsstadgan samt andra författningar och hälsovårdsföreskrifter åligger det hälsovårdsnämnden att hålla tillsyn över i staden till salu hållna födoämnen och dryckesvaror och att övervaka, att endast enligt lagen ang. köttbesiktning och slakthus besiktigtat och stämplat, färskt kött hålles till salu.

Vidare skall nämnden enligt förordningen ang. kontroll vid införsel till riket av köttvaror och djurfett handhava undersökning och stämpling av sådana varor samt därjämte enligt livsmedelsstadgan utöva kontroll över andra från utlandet till eller över Stockholm importerade födoämnen.

För utövande av denna kontroll har nämnden bl. a. år 1912 inrättat ett mjölkhygieniskt laboratorium samt kontrollbyråer för undersökning dels av utav allmänheten inlämnade eller av hälsovårdsinspektionen anhållna födoämnen, dels ock av importerade födoämnen.

Författningar. Hälsovårdsstadgan 19 juni 1919, med ändr. (se L.). Livsmedelsstadgan 21 dec. 1951, med ändr. Livsmedelsordning för Stockholms stad, fastställd av ÖA 25 maj 1954 (Kf 1954: nr 22). Giftstadgan 26 nov. 1943, med ändr.

Rörande köttvaror m. m.: K. förordn. 30 sept. 1921 ang. kontroll vid införsel till riket av köttvaror och djurfett, med ändr. Lag 11 maj 1934 ang. köttbesiktning och slakthus, med ändr. (KfH 1946: sid. 804). K. kung. 30 nov. 1934 ang. kontroll vid införsel av köttvaror till område med köttbesiktningstvång, med ändr.

Rörande mjölkvaror m. m.: K. kung. 6 mars 1942 med vissa best. ang. handeln med mjölk, med ändr. K. förordn. 21 juli 1937 med vissa best. rörande till människoföda avsedd mjölk och grädde, med ändr. K. kung. 22 maj 1942 ang. förfarandet vid pastörisering av till människoföda avsedd mjölk och grädde m. m., med ändr. Medicinalstyrelsens och lantbrukssty-

relsens kung. 17 juni 1942 ang. undersökning av pastöriseringsgraden hos mjölk och grädde m. m.

Stat år 1959. Utgifter: driftbudgeten 580 700 kr. (därav engångs 7 100 kr.), dessutom förlagsmedel 1 000 kr.; inkomster: driftbudgeten 167 500 kr.

Kontrollbyråerna för importerade, anhållna och inlämnade födoämnen samt mjölkhygieniska laboratoriet.

Östra Järnvägs-gatan 8, Sth C; t. 23 05 65 (växel); expeditionstid: 9—16, lördagar 9—14 (kassan) 10—14, lördagar 10—13).

Undersökningen av importerade födoämnen verkställas under ordinarie tulltid, och skall anmälan därom göras mellan kl. 9 och 10.

Stadsveterinär (27).

Kämpe, Å.; t. 23 05 65 (växel), efter kl. 16,30 11 64 02; mottagningstid: 13—14.

Stadsveterinär (24).

Lennartsson, T. F.

Stadsveterinär (23).

Brag, f. Hillivirta, Hilka E.

Förste hälsovårdsinspektör (15).

Stigbert, K. D. (se sid. 510).

Fyra *inspektörer*, tre *preparatorer*, en *förste vaktmästare*, två *första laboratri-ser*, åtta *laboratri-ser*, ett *kanslibiträde*, ett *kontorsbiträde*, två *vaktmästare*, en *expeditionsvakt*. — Fyra *städerskor*. Dessutom *veterinärer* och *stämplare* i mån av behov mot av hälsovårdsnämnden fastställd eller i varje särskilt fall bestämd timavlönning.

Epidemiavdelningen.

Epidemiavdelningen ombesörjer de arbetsuppgifter, som enligt epidemilagen åligger hälsovårdsnämnden, nämligen att vidtaga åtgärder till sjukdoms förebyggande eller förhindrande av dess utbredning.

Stadsläkare (26).

Chef för epidemiavdelningen (se sid. 510).

Tre *epidemisjuksköterskor*.

Isoleringsanstalten.

Brännkyrkagatan 62, Sth SÖ; t. 41 57 79; expeditionstid: hela dygnet.

Isoleringsanstalten, som inrättades år 1882, är avsedd att användas för att härbärgera dels personer, som böra stå under observation för

epidemisk sjukdom, dels personer, som måste beredas bostad i samband med åtgärder mot smitta eller ohyra i deras hem. Dessutom mottagas personer vissa dagar i veckan inom badavdelningen för reningsåtgärder mot ohyra. Anstalten rymmer, förutom köks- och förrådslokaler, bostads- och expeditjonsrum samt tvenne badavdelningar, fjorton rum med plats för fyrtio personer. Tillsynen över anstalten utövas av chefen för epidemiavdelningen.

Föreståndare (6).

Jönsson, Edit W.

Ett *biträde*. — Tillfällig personal i mån av behov.

Desinfektionsanstalten.

Epidemisjukhuset, nära Valhallavägen, uppfartsväg från Ingemarsgatan, Sth VA; t. 22 53 40 (växel); expeditionstid: 7—16.

Å desinfektionsanstalten, som inrättades år 1882, desinfekteras i ugn gång- och sängkläder från allmänna inrättningar och från enskilda personer. Desinfektioner och transporter av persedlar äro kostnadsfria, då de företagas i samband med fall av tuberkulos och i elighet med bestämmelserna i epidemilagen. Eljest erlagges avgift enligt fastställd taxa.

Beträffande desinfektion i bostäder, se under hälsovårdsinspektionen (sid. 510).

Karantänsstationen.

Anmälningar angående besiktning m. m. göras å hälsovårdsnämndens expedition, Vasagatan 6 (Pa: Box 668, Sth 1); t. 22 26 20.

En karantänsanstalt ingick redan i den år 1884 uppgjorda planen för ordnandet av huvudstadens epidemisjukvård, men den anlades först år 1892 under trycket av då hotande kolerafara. Till plats därför valdes den till Fjäderholmsgruppen hörande lilla ön Skottland. Anstalten hade till ändamål att betjäna fartyg, ombord å vilka sjukdomsfall i kolera eller pest förekommit och som därför måste undergå desinfektion.

Enligt k. karantänkungörelsen den 4 maj 1934 skulle fartyg, som från utrikes ort ankom till riket och på grund av beröring med område, vilket förklarats smittat av pest, kolera, fläckfeber eller smittkoppor, eller av annan anledning medförde risk för sådan sjukdoms införande i riket, jämte passagerare, besättning och last underkastas besiktning, isolering m. m. å karantänsstation. I samband med att Sverige biträde fjärde världshälsovårdsförsamlingens den 25 maj 1951 antagna internationella hälsovårdsbestämmelser, utfärdade k. m:t den 24 april 1953 kungörelse om sanitär kontroll över den

internationella trafiken (karantänkungörelse). Enligt denna kungörelse skall bl. a. Stockholm vara karantänsstation. Vid karantänsstation och internationell flygplats skall finnas karantänsläkare, vilken jämte ställföreträdare för honom förordnas av hälsovårdsnämnden.

Författning. K. kung. 24 april 1953 om sanitärkontroll över den internationella trafiken (karantänkungörelse) (SFS 1953: nr 222), med ändr.

Karantänsläkare.

(Tillika läkare vid Bromma tullflygplats.)

Bjurström, O. E., förste stadsläkare.

Ställföreträdande karantänsläkare.

Quarnå, K. P., stadsläkare; Funkquist, P. H. S., stadsläkare; Alin, K. G. E., tf. stadsläkare; Jönsson, F. G., med. lic. (endast för Bromma flygplats).

Karantänsstallarna.

F. d. järnvägen å Djurgården, Sth NO.

Sedan genom k. kungörelse den 1 maj 1885 föreskrivits, att införsel sjöledes av nötboskap och andra kreatur icke finge ske annorstädes än i de städer, som hade för djuren inrättade karantänslokaler, gick överståthållarämbetet i författning om anordnande av dylik lokal. Denna ersattes år 1893 med ett på stadens bekostnad inrättat mindre karantänsstall, med plats för 12 hästar, som fick sin plats inom f. d. järnvägen på Djurgården.

Huvudstadens karantänsanstalter för kreatur stå enligt beslut av stadsfullmäktige den 16 september 1898 under hälsovårdsnämndens överinseende och förvaltning.

Reglemente. Hälsovårdsnämndens ordningsregler för karantänsanstalter för sjöledes från utrikes ort införda djur 14 sept. 1921, med ändr. 24 nov. 1936 och 13 maj 1952.

Karantänsveterinär.

Larsson, R., förste stadsveterinär.

Karantänsveterinärssuppleanter.

Plazikowski, U. E. M., stadsveterinär; Alström, E. I., stadsveterinär.

En *karantänsvakt* samt tillfällig arbetskraft.

Bostadsinspektionen.

Vasagatan 6 (Pa: Box 668, Sth 1); t. 22 26 20; expeditionstid: 14—15 (lördagar och dag före helgdag 13—14).

År 1906 beslöt stadsfullmäktige på initiativ av en av stadsfullmäktige år 1903 tillsatt bostadskommitté, att en bostadsinspektion skulle inrättas i huvudstaden under hälsovårdsnämndens inseende.

De i hälsovårdsstadgan införda bestämmelserna angående bostadsinspektion avse, att återkommande besiktning genom hälsovårdsnämndens försorg skall anordnas av byggnader, som inrymma boningsrum, ävensom boningsrum i allmänhet, därvid särskild hänsyn skall ägnas beskaffenheten och skötseln av sådana bostäder, där missförhållanden i sanitärt hänseende mest kunna befaras. Stadens bostadsinspektion har till uppgift att i enlighet med hälsovårdsnämndens närmare föreskrifter biträda nämnden vid denna tillsyn. Det åligger i sådant avseende bostadsinspektionens personal att övervaka, att uthyrda bostäder och till desamma hörande utrymmen, såsom kök, avträden, förstugor, trappor, källare, vindar samt andra i nära förbindelse med bostaden stående utrymmen, befinna sig i ett sunt och snyggt skick, ävensom att verka för att bostäderna av invånarna användas på ett sätt, som överensstämmer med sundhetens fordringar. Bostadsinspektionens personal har därvid särskilt att övervaka efterlevnaden av föreskrifterna i hälsovårdsstadgan och andra gällande författningar eller ordningsföreskrifter rörande bostädernas i huvudstaden sundhet och snygghet, såvida icke deras övervakande enligt lag tillkommer annan myndighet. Dock skall det även i sistnämnda fall vara bostadsinspektionens skyldighet att söka uppmärksamma förhandenvarande brister och därom meddela vederbörande myndighet underrättelse.

Bostadsinspektionen avsynar, ur sundhetssynpunkt, nyuppförda byggnader och större ombyggnader, upptager och företager utredning över klagomål i fråga om dåliga lägenheter samt undersöker såväl under systematiskt anordnade som tillfälliga besök i stadens olika delar bostädernas sanitära förhållanden och tillser därvid, att bostäder icke till följd av olämpligt byggnadssätt, bristande underhåll, överbefolkning eller dålig skötsel äro hälsovådliga. Finnes något att i detta hänseende anmärka, söker bostadsinspektionen genom råd och anvisningar ernå nödig rättelse eller anmäljer förhållandet genom förste stadsläkaren till hälsovårdsnämnden.

Chefen för bostadsinspektionen, en av stadsläkarna, är förman för personalen vid bostadsinspektionen. Det åligger honom, bland annat, att lämna bostadsinspektörerna undervisning i allmän hälsovårdslära, särskilt beträffande bostädernas hygien. Han har även att verkställa de besiktningar, som kräva hans erfarenhet eller annars på grund av sin grannliga natur böra av honom utföras. Han skall varje söckendag å bestämd tid vara för allmänheten tillgänglig å nämndens expedition samt vid förfall för förste stadsläkaren eller chefen för hälsovårdsinspektionen uppehålla den av dessa tjänster, vartill han förordnas.

Författningar. Instruktion för Stockholms bostadsinspektion 25 febr. 1910 (Kf 1910: nr 21). Medicinalstyrelsens kung. 21 dec. 1936 rör. bostadsinspektion. Instruktion för chefen för bostadsinspektionen [bostadsinspektören], fastställd av hälsovårdsnämnden 24 nov. 1931 med ändr. (Kf 1931: nr 78, 1947: nr 27). Hälsovårdsstadga 19 juni 1919, med ändr. (se L).

Stadsläkare (B 3).

Chef för bostadsinspektionen.

Vakant, *tf.* Alin, K. G. E.; t. 22 26 20; mottagnings-
tid: 14—15, lördagar och dag före helg-
dag 13—14.

Förste bostadsinspektör (15).

Eriksson, C. Dagmar K.

Bostadsinspektörer.

Bjurner, f. Nyman, Gunvor M. (13); Evers, f. Hedberg, D. I. Catharina (13); Perman, Birgit (13); Bäckström, f. Axelsson, Astrid M. (12), tj. (se sid. 526); Garpe, f. Eriksson, Ing-Britt A. S. (12), tj. (se sid. 495); Jeansson, Brita K. M. (12), tj. (se sid. 495); Lestrup, f. Ekman, Kerstin H. (12); Lindgren, Selma L. (12); Malmlöf, L. O. S. (12); Martenius, f. Ralfe, Stina J. M. (12); Nilsson, H. J. (12); Sthagg, A. I. E. (12); en vakant (12).

Stockholms stads folktandvårdsstyrelse.

Folktandvårdsstyrelsen.

Adresser och telefoner, se nedan.

Den 3 juni 1938 utfärdades den första kungörelsen angående statsbidrag till folktandvård samt vissa därmed sammanhängande författningar. Sedan 1950 års riksdag beslutat vissa ändringar i folktandvårdens organisation m. m., utfärdades av k. m:t den 22 september 1950 dels ny kungörelse ang. statsbidrag till folktandvård, dels förordning om kommuns bidrag till kostnaderna för folktandvården dels och instruktion för tandläkare inom folktandvården. Dessa författningar, liksom en av k. m:t den 27 oktober 1950 fastställd folktandvårdstaxa, trädde i kraft den 1 januari 1951. Samtidigt upphörde de äldre bestämmelserna angående folktandvård att gälla. Den 29 november 1957 fastställde k. m:t ny folktandvårdstaxa, ett gälla fr. o. m. den 1 januari 1958 tills vidare t. o. m. den 31 december 1959.

Folktandvården är organiserad med landsingen och de städer, som icke tillhöra landsting, såsom huvudmän. Kostnaden för tandvård för barn från och med det kalenderår, under vilket barnet fyller 3 år, till och med det kalenderår, varunder barnet fyller 15 år, skall enligt folktandvårdsförfattningarna till huvudsaklig del bäras av det allmänna. Vuxna erhålla tandvård mot betalning enligt ovannämnda folktandvårdstaxa med viss reducering för personer i åldern 15—19 år. Kommunerna äga dock rätt att bidra till kostnaderna för tandvård åt detta klientel. Statsbidrag utgår dels till utrustning av tandpolikliniker dels i form av driftbidrag till barntandvården. Städer utanför landsting erhålla dock icke utrustningsbidrag. Driftbidraget till barntandvården utgår till landsting med 16 kr. om året och till städer utanför landsting med 8 kr. om året för varje barn, som erhåller systematisk behandling.

Med anledning av de år 1938 utfärdade kungörelserna uppdrog hälsovårdsnämnden den 27 september s. å. åt en kommitté av tre personer att i samråd med representanter från direktionen över Eastmaninstitutet och folkskoledirektionen avgiva förslag till folktandvårdens ordnande i Stockholm. Kommittén avgav den 13 juni 1939 utredning och förslag till folktandvård i Stockholm (Utl. 1944: nr 210). Stadsfullmäktige beslöt den 19 juni 1944 att i princip godkänna förslaget angående folktandvård för skolbarn i den form detsamma godkänns av drätsel-

selnämnden ävensom uppdraga åt folkskoledirektionen att handhava denna verksamhet. I samband härmed uppdrog stadskollegiet den 9 juni 1944 åt sjukhusdirektionen och direktionen över Eastmaninstitutet att överarbeta det avgivna förslaget i vad det avsåg folktandvård för förskolbarn och vuxna samt företaga ytterligare utredning i ärendet. På initiativ av sjukhusdirektionen tillsattes en särskild kommitté, i vilken även folkskoledirektionen och barnvårdsnämnden representerades. Kommittén antog namnet 1944 års kommunala tandvårdsutredning. Den 19 maj 1948 beslöt stadsfullmäktige att i princip godkänna ett av tandvårdsutredningen framlagt förslag (Utl. 1948: nr 164). Samtidigt beslöt stadsfullmäktige uppdraga åt stadskollegiet att företaga viss överarbetning av det framlagda förslaget samt att göra framställning om statsbidrag till den av staden anordnade tandvården. För utförande av nämnda överarbetning beslöt stadskollegiet den 20 maj 1948 tillsätta en särskild delegation. I enlighet med förslag av denna delegation beslöt stadsfullmäktige den 21 mars 1949 vissa åtgärder för påbörjande av folktandvårdens utbyggnad. Samtidigt inrättades *Stockholms stads folktandvårdsstyrelse* (Utl. 1949: nr 80).

Enligt den av k. medicinalstyrelsen den 24 augusti 1955 fastställda planen för folktandvårdens tillgodoseende i Stockholm tillkommer ledningen av verksamheten Stockholms stads folktandvårdsstyrelse. I den omfattning staden bestämmer må dock den omedelbara ledningen av viss del av verksamheten utövas av annan stadens myndighet. Inom staden skall vara anställd en tandvårdsinspektör, vilken tills vidare må i administrativt hänseende vara chef för folktandvårdsstyrelsen underställda polikliniker. För tandvårdsinspektören skall i tillämpliga delar gälla vad som föreskrives i k. m:ts instruktion för tandläkare inom folktandvården.

Folktandvårdsstyrelsen har enligt den av överståthållarämbetet den 8 april 1949 fastställda instruktionen för styrelsen till uppgift att handhava förvaltningen av *dels* Eastmaninstitutet, *dels* tandpolikliniker, anordnade i anslutning till stadens skolbyggnader, *dels* och övriga i tandvårdsplanen för Stockholm intagna tandpolikliniker, för såvitt ej stadskollegiet anordnande beslutar, samt att ombesörja de övriga angelägenheter, vilka enligt lag eller författning ankomma på styrelsen eller vilkas vård av stadskollegiet åt styrelsen överlämnas. Det åligger styrelsen att inom sitt förvaltningsområde lämna

biträde åt stadsfullmäktige, stadskollegiet, vederbörande borgarråd, stadskansliet och stadens nämnder.

Styrelsen består av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, sex andra ledamöter, vilka jämte sex suppleanter för styrelsens ledamöter väljas av stadsfullmäktige för två år i sänder, varvid halva antalet avgår varje år. Av såväl ledamöterna som suppleanterna skall en vara legitimerad tandläkare. Styrelsen utser vid början av varje tjänstgöringsår inom sig en vice ordförande.

Tillsynen över stadens distrikts- och anstalts-tandvård utövas av en tandvårdsinspektör. Denne är tillika tandvårdsdirektör och i denna egenskap chef för Eastmaninstitutet, skoltandklinikerna och övriga styrelsen underställda inrättningar. Under tandvårdsdirektören sortera, förutom avdelningscheferna å Eastmaninstitutet, dels en skolöverstandläkare med uppgift att vara föreståndare för skoltandklinikerna samt att biträda tandvårdsinspektören vid inspektionen av den vid dessa polikliniker meddelade tandvården, dels en föreståndare för var och en av centraltandpolikliniken vid Södersjukhuset samt distriktsstandpolikliniker i Spånga, Årsta, Gubbängen, Västertorp och Vällingby. För att lämna tandvårdsdirektören erforderligt biträde vid handläggning av frågor av ekonomisk och administrativ natur finnes därjämte en förste intendent, som är chef för styrelsens expedition.

Stadsfullmäktiges senaste val av ledamöter och suppleanter i styrelsen ägde rum den 8 december 1957 och den 15 december 1958.

Författningar. Instruktion för Stockholms stads folk tandvårdsstyrelse, fastställd av ÖA 8 april 1949, med ändr. (Kf 1949: nr 8, 1951: nr 60). K. kung. 22 sept. 1950 ang. statsbidrag till folk tandvård, med ändr. K. instruktion 22 sept. 1950 för tandläkare inom folk tandvården, med ändr. Folk tandvårdstaxa 29 nov. 1957. K. brev 17 juni 1955 om statsbidrag till folk tandvården i Stockholm (Kf 1955: nr 47). Folk tandvårdsplan för Stockholms stad, fastställd av medicinalstyrelsen 24 aug. 1955 (Kf 1955: nr 48). Avtal om samarbete mellan Stockholms stad och tandläkarhögskolan, fastställt av k. m:t 23 april 1954 (Kf 1954: nr 39).

Stat år 1959. Utgifter: driftbudgeten 11 825 900 kr. (därav engångs 189 900 kr.), desutom förlagsmedel 10 000 kr.; inkomster: driftbudgeten 1 249 200 kr.

Folk tandvårdsstyrelsens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Kyling, K. F. F., borgarråd, stadsfullm.; t. 54 05 00 (växel); träffas i stadshuset alla vardagar efter överenskommelse.

Vice ordförande.

Forsberg, K. W. G., förbundsordförande, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

Ekenberg, f. Ternström, S. K. (Stina), metallarbeterska.

***Forsling, f. Larsson, Ruth L.**, folkskollärare.

Hansson, S. G., tjänsteman.

***Hultell, f. Radhe, E. Mary E.**, tf. förste kammarskrivare.

***Näsström, f. Kristofferson, Sigrd,** tandläkare.

Suppleanter.¹⁾

***Ahlberg, Iris,** intendent, fru, stadsfullm.

***Fredström, K. G.**, tandläkare.

Gnospelius, B. O. T., e. o. kyrkoadjunkt, stadsfullm.

Johansson, B. H. F., föreståndare.

Molin, E. A., rektor, stadsfullm.

***Wallbom, f. Holmström, Harriet M.**, fru, stadsfullm.

Sekreterare (3,960 kr.).

Govenius, A. O., bitr. sekreterare (se sid. 125).

Revisorer.

Gemensamma för hälsovårdsnämnden m. fl. (se sid. 504).

Central förvaltning.

Dalagatan 11, Sth VA; (postgirokontonr 153810).

Stat år 1959. Utgifter: driftbudgeten 790 100 kr.

Tandvårdsinspektör, tillika direktör (B 6).

Berggren, H. (förordn. t. o. m. 28/2 1965); t. 31 30 14; mottagningstid: enligt överenskommelse.

Folk tandvårdsstyrelsens expedition.

Tel. 34 91 40 (växel). Direkta tel. till vissa tjänstemän, se nedan; expeditionstid 8,30—12 och 13—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8,30—12).

Stadsfullmäktige beslöt den 15 oktober 1951 inträda en central expedition, avsedd att lämna

¹⁾ Vid förfall för ledamöterna skola suppleanterna enligt styrelsens beslut inträda i följande ordning: för ordföranden och ledamoten Hultell suppleanterna Molin, Gnospelius, Fredström, Johansson, Ahlberg och Wallbom; för vice ordföranden och ledamöterna Ekenberg och Hansson suppleanterna Johansson, Ahlberg, Wallbom, Fredström, Molin och Gnospelius; för ledamöterna Forsling och Näsström suppleanterna Fredström, Molin, Gnospelius, Johansson, Ahlberg och Wallbom.

tandvårdsdirektören erforderligt biträde vid handläggningen av frågor av kommersiell, finansiell och administrativ natur, att verkställa förekommande kontorsgöromål och att förvalta Eastmaninstitutets byggnad. Expeditionen förestås av förste intendenten.

Förste intendent (26).

Stålbo, B.; t. 31 30 19; mottagningstid: 11—12.

Kammarsskrivare (15).

Enander, Stina L.; t. 31 30 30.

Kontorsassistenter (12).

Ahlberg, S. O.; t. 30 34 32; **Fornell, Karin B. E.**; t. 31 30 49.

Kontorsskrivare (9).

Halling, f. Jansson, Ruth I. F.; **Jakell, f. Oldenburg, Dagmar G.**; t. 31 30 14.

Fyra kanslibiträden, ett kontorsbiträde, en övertandsköterska, en första tandsköterska, en expeditiönsvakt, en telefonist, ett expeditiönsbiträde.

Förtroendeläkare.

(Gemensam för sjukvårdsroteln.)

Friberg, L. T., med. dr., professor.

Tandvård.

Stat år 1959. Utgifter: driftbudgeten 11 035 800 kr. (därav engångs 189 900 kr.), dessutom förlagsmedel 10 000 kr.; inkomster: driftbudgeten 1 249 200 kr.

Eastmaninstitutet.

Centraltandpoliklinik för barn-
tandvård.

Dalagatan 11, Sth VA (postgirokontonummer 153810); t. 34 91 40 (växel); polikliniktid: 8,30—12 och 13—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8,30—12).

Genom donationsbrev den 6 oktober 1930 donerade George Eastman till Stockholms stad ett belopp av 1,000,000 dollars att användas till byggande och utrustning av en dispensärinstalt eller klinik för tandvård i Stockholm. Enligt donationsvillkoren skulle beloppet i första hand användas till byggnadens uppförande och utrustning. Av överblivande donationsmedel skulle bildas en fond, varav avkastningen skulle få användas till bestridande av en del av driftkostnaderna. Institutets huvudsyfte skulle vara att bereda tandvård, såvitt möjligt däri inbegripet tandreglering, för mindre bemedlade barn under 16 års ålder, bosatta i Stockholm eller dess förorter. Därför skulle vid kliniken anordnas en skola för utbildning av tandsköterskor.

Stadsfullmäktige tillsatte den 29 juni 1932 en direktion över Eastmaninstitutet. Denna di-

rektion upplöstes i samband med folktandvårdsstyrelsens inrättande år 1949.

För tandvårdsarbetet vid institutet finnas fyra tandvårdsavdelningar: tandfyllningsavdelningen, dentalortopediska avdelningen, röntgen- och tandkirurgiska avdelningen samt polikliniken för vuxna.

Vid Eastmaninstitutets barntandvårdsavdelningar mottagas numera i första hand förskolbarn. Efter remiss från Stockholms skolors tandpolikliniker behandlas emellertid även skolbarn, då fråga är om tandreglering eller eljest mera komplicerad tandvård. Å polikliniken för vuxna behandlas huvudsakligen obemedlade och mindre bemedlade personer.

Enligt folktandvårdsplanen utgör Eastmaninstitutet centraltandpoliklinik för barntandvården. Inspektionen över institutet utövas av tandvårdsinspektören.

Stadsfullmäktige beslöt den 20 november 1950 att vid Eastmaninstitutet anordnade kurser för utbildning av tandsköterskor skulle bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad som gäller för den statliga tandskötersk utbildningen. K. m:t har medgivit, att statsbidrag må utgå till tandskötersk utbildningen vid Eastmaninstitutet samt den 6 juni 1957 meddelat anvisningar rörande villkoren för det beviljade bidraget.

Stadsfullmäktige beslöt den 29 september 1958 för sin del antaga stadga för centraltandpolikliniken för barntandvård vid Eastmaninstitutet (Kf 1958: nr 38). Stadgan fastställdes av medicinalstyrelsen den 18 oktober 1958.

Avgifter: Avgifter vid Eastmaninstitutet, fastställda av SF 2 dec. 1935, med ändr. 16 dec. 1946, 19 maj 1948 och 4 juni 1951. För konserverande tandvård åt barn och ungdom under 20 år utgår ingen avgift. För det fall, att kontinuerlig tandvård försummas, gäller en särskild s. k. saneringstaxa. För tandregleringsapparaturläggas avgift, bestämd från fall till fall på grundval av stadens självkostnad, dock med högst 600 kr. — Befrielse helt eller delvis från avgifter kan medges enligt vissa grunder.

Chef.

Tandvårdsdirektören (se sid. 516).

Tandfyllningsavdelningen.

Övertandläkare (B 3).

Hagland, f. Sundvall, T. Irene.

Avdelningstandläkare (B 2).

Pihl, Eva M. K.; Stenberg, S.; Stålhane, f. Dahlstrand, Ingeborg E.

En övertandsköterska, fyra första tandsköterskor.

Dentalortopediska avdelningen.

Övertandläkare (23)

(nuv. inneh. gg 21).

Kjellgren, B. S. T. (fördn. t. o. m. ³¹/₁₂ 1959)

Biträdande övertandläkare (B 2)
(tjänstetillägg 720 kr.).

Thörne, N. A. H.

Avdelningstandläkare (B 2).

Persson, Blenda I.

En *övertandsköterska*, två *första tandköterskor*.

Röntgen- och tandkirurgiska avdelningen.

Övertandläkare (B 3).

Thyberg, E. H.

Avdelningstandläkare (B 2).

Rydefalk, T. O. H.

En *röntgenöversköterska*, en *operationsöversköterska*, en *fotograf*, en *första tandköterska*.

Barntandläkare (25).

Abele, f. Gutmane, Melita; **Alvén**, Gunborg (å dentalortop. avd.); **Andrup**, B. O. E.; **Asp-Söderlund**, Greta E. M. (å dentalortop. avd.); **Bergman**, f. Wictorsson, Gerd M. Ch. (å dentalortop. avd.); **Braune-Humble**, E. T. (Essi); **Briedis**, f. Nitzmanis, Anna; **Darting**, f. Wahlund, N. Sonja M.; **Espmark**, f. Christensson, S. Margit E.; **Fridh**, R. G. V.; **von Heideman**, Eva M.; **Hultgren**, A. H. E. (Lisa); **Jönsson**, Kerstin G. L.; **Henschen**, f. Karner, Birgitta E. M.; **Kettisen Albåge**, Margit I.; **Kjellander**, f. Berglund, Barbro M. J. W.; **Linder**, f. Gärdner, K. Sigbritt; **Lund**, S. E. M.; **Marits**, Brita; **Mattsson**, f. Strömblad, Margot; **Renner**, f. Schönefeldt, Adalise, *tf.*; **Rexed**, f. Schlemmer, I. A. Erika M.; **Romare**, Ingerd J. (å dentalortop. avd.); **Rüdmer**, f. Ottosson, Maja E.; **Rösmark**, f. Lindahl, Frida E.; **Sjöberg**, f. Liden, Stina M.; **Sternner**, f. Sjunnesson, Carin; **Wallén**, f. Jeske, Wanda J.; **Westphal**, f. Bengtsson, K. H. Ingegerd; **Zetterström**, f. Berggren, Inga M.; **Åkesson**, Ingrid E. G.; **Öhlén**, f. Swahu, Kerstin; nio vakanta.

Läkare (10,712 kr.).

Herlitz, C. W.

Polikliniken för vuxna.

Distriktstandläkare (25)

(nuv. inneh. 26, föreståndararvode 1,200 kr.).

Berg, N. J. H. (förordn. t. o. m. ³¹/s 1959).

Distriktstandläkare (25).

von Brömsen, f. Gärde, Dagmar A. M.

Eastmaninstitutets tandsköterskeskola.

Kursföreläsare (1,800 kr.).

Stenberg, S., avdelningstandläkare (se sid. 517).

Instruktionssköterska (12).

Scherman, Dagny S. A. P.

Chefstandtekniker (15).

Antin, J. R.

Instrumentmakare (12).

Andberg, N. E.

En *första tandtekniker*, fem *tandtekniker*, trettionio *tandsköterskor*, två *distrikts-tandsköterskor*, en *laboratorieöversköterska* (halvtidstjänstgöring), en *reparatör*, sju *sjukvårdsbiträden* (därav ett med halvtidstjänstgöring), sju *städerskor*, *tandsköterskelever*.

Centraltandpolikliniken vid Södersjukhuset.

Ringvägen (Pa: Sth 38); t. 23 70 00 (växel); *polikliniktid*: 8,30—12 och 13—16,30, *lördagar och dag före helgdag* 8,30—12 och 12,30—14).

Specialisttandläkare (21)

(föreståndararvode 1,400 kr.).

Berghagen, N., *tf.*

Specialisttandläkare (21).

Vakant.

Assistenttandläkare (20)

(tjänstetillägg 8,100 kr.).

Kihlström, f. Hansson, Rut S.; **Molin**, C. E. A., *tf.*

En *operationsöversköterska*, två *tandsköterskor*, ett *sjukvårdsbiträde*, ett *kontorsbiträde* (deltidstjänstgöring).

Skoltandvården.

I Stockholm anordnades skoltandvård redan år 1907. Skoltandvården handhaves sedan år 1949 av folktandvårdsstyrelsen. Den utgör en del av distriktstandvården och avser samtliga barn i åldern 7—15 år. Tandvården, som är kostnadsfri, omfattar dels munsanering under första skolåret med därpå följande tvenne årliga revisioner, dels ock behandling för avhjälpande av akuta tandåkommor. År 1948 beslöt stadsfullmäktige att tandvård successivt skulle införas även för de ungdomar i åldern 16—19 år, som åtnjuta undervisning i skolorna.

Författning. Best. 14 juni 1918 rör. Stockholms folkskolors tandkliniker (Kf 1918: nr 32).

Skolöver tandläkarens expedition.

Dalagatan 11, Sth VA (postgirokonto nr 153810); tel. se nedan; expeditionstid: 8-11, 11,45-16 (lördagar och dag före helgdag 8-11 och 11,15-14).

Skolöver tandläkare (B 3).

Widerström, Karin A.-Ch.; t. 34 30 36; mottagningstid: enligt överenskommelse.

Övertandsköterska (9)

(tilläggsarvode 864 kr., nuv. inneh. 7).

Tholin, f. Mårtensson, T. M. (Titti); t. 34 30 56.

Trå första skoltandsköterskor.

Skoltandklinikerna.

Polikliniktid: 8-11, 11,45-16 (lördagar och dag före helgdag 8-11, 11,15-14).

Ortodontister (25).

Kungsholms skola; t. 50 52 60. **Larsson, f. Lindehn, Anna-Lisa.**

Maria skola; **Johannesson, f. Landgren, A. R.** (Stina), t. 44 36 44; **Swartling, f. Scherman, Brita**, t. 41 41 47.

Tre första skoltandsköterskor.

Folkskolor.**Skoltandläkare (23).**

Adolf Fredriks skola; t. 32 33 22. **Bellinder, f. Modigh, B. O. Margareta; Beyron, f. Lindh, A. T. Birgit; Lindén-Ottosson, Inger G. C.**

Alviks skola; t. 26 85 95. **Alvin, f. Naglo, Kerstin; Nordling, f. Berggren, B. Hervor E.**

Aspuddens skola; t. 19 47 96. **Arwidsson, f. Pettersson, Anne-Marie.**

Bagarmossens skola; t. 59 47 88. **Söderlind, f. Siljeholm, Stina B.**

Bandhagens skola; t. 86 39 69. **Agartz, f. Segerfalk, Inga A.**

Björkhagens skola; t. 59 22 66. **Berggren, J. E. R.** (distr.tandl. se sid. 520); **Rose, W. M.**

Blackebergs skola; t. 37 55 97. **Bane-Nyström, Kerstin E.**

Blommensbergs skola; t. 45 20 95. **Nyberg, A. P. U.** (distr.tandl. se sid. 520).

Brotorps skola; t. 59 46 88. **Nordström, Gunhild, S.**

Bäckahagens skola; t. 47 96 66. **Hagberg, f. Blomquist, Kerstin L.**

Eckbacksskolan; t. 39 26 24. **Wählin, f. Jons-son, Dagmar.**

Engelbrekts skola; t. 10 73 95. **Neumüller, f. Lindh, Emy M.¹⁾; Seippel, f. Nyström, Birgitta.**

Enskede skola; t. 49 09 02. **Nordström, Gunhild S.**

Enskedefältets skola; t. 49 38 03. **Holm, N. G.**

Eriksdals skola; t. 40 23 52. **Blomgren, f. Lagerborg, Willy¹⁾; Magnusson, f. Lenander, Ingrid.**

Fredhälls skola; t. 53 24 38. **Rupertz, f. Widman, Else C.**

Gubbängens skola; t. 94 70 75. **Hagwall, f. Fredlund, Britta N. E.**

Gustav Vasa skola; t. 30 86 55. **Perman, S. A.; Neehlen-Tidén, Hjordis.**

Gårdesskolan; t. 60 13 25. **Berg, f. Källberg, Greta I.; Hallenius, A. E. J.**

Hammarby skola; t. 59 41 51. **Prenzlau, f. Wiek, Margot M.-P.; Hessler, f. Sjölin, Gunvor.**

Hedvig Eleonora skola; t. 62 22 36. **Huss, f. Huss, Ingrid¹⁾; Martin, f. Feuk, Sonja M.**

Herrängens skola; t. 46 48 60. **Svanholm, f. Boestad, Gun.**

Hägerstensåsens skola; t. 19 40 88. **Levin, A. Hj.**

Hässelbygårdsskolan; t. 89 39 74. **Johansson, f. Landström, Vera; Sjögren, Ulla S.-L.**

Högalids skola; t. 68 85 85. **Annerstedt, f. Hedin, Karin; Engzell, Å. B. L.; Westerståhl, f. Wadensten, Gullborg L.¹⁾**

Högdalens skola; t. 79 11 32. **Jaremko, f. Kowaluk, Daria.**

Hökarängens skola; t. 94 34 29. **Bubenko, f. Libietis, Lidija; Rose, f. Leis, Linda.**

Hökmossens skola; t. 18 17 62. **Cornelius, f. Pettersson, Ruth I.**

Jakobs skola; t. 20 83 10. **Braunerhielm, f. Carlquist, Signe A. K.; Welander, f. Thiberg, Ingrid M.**

Johannes skola; t. 33 47 40. **Atler-Eskilsson, Greta.²⁾**

Katarina norra skola; t. 40 88 11. **Bengtsson, f. Erickson, Birgitta E.; Nyberg, f. Fristedt, R. Margit.**

Katarina södra skola; t. 43 82 20. **Miller, f. Carlson, Ann Greta.**

Klara skola; t. 21 72 95. **Liljefors, f. Lamberg, Marianne.**

¹⁾ Åtnjuter avlöning enligt gg. 21.

²⁾ Åtnjuter avlöning enligt gg. 17.

Kristinebergs skola; t. 53 54 90. Schill, f. Wennberg, Ingrid O. M.

Kungsholms skola; t. 53 05 01. Difs, Anna; Welander, f. Thiberg, Ingrid M.; Wickman, f. Jonzon, Maj K. M.

Kämpetorps skola; t. 47 49 02. Ideberg, G. Margareta.

Lilla Essingens skola; t. 54 26 12. Krendel, f. Esping, Dagny.

Loviselunds skola; t. 38 54 60. Örtendahl, f. Ouchterlony, Ingegerd H. Ch.

Långbrodals skola; t. 47 40 01. Abolins, f. Ozols, Elsa K.; Tolérus, f. Sparr, Aina.

Maria skola; t. 44 75 42. Ekelund, f. Johansson, Ulla M.; Lundborg, Gertrud M.

Matteus skola; t. 33 59 07. Löwenhielm, f. Lindberg, Elin B. C.; Mattsson, Elsa.

Midsommarkransens skola; t. 45 10 95. Almemark, f. Nilsson, Signe K. E.; Gejrot, f. Hellgren, Carola K.); Uddenberg, f. Uddenberg, Maria.

Munklägrets skola; t. 50 03 78. Scharp, f. Fredriksson, Ester E.

Mälarhöjdens skola; t. 46 20 64. Wiklund, f. Andersson, Ann-Margret S.

Norra Ängby skola; t. 37 32 50. Bergström, f. Christiansson, Ruth E.

Nytorps skola; t. 48 38 30. Edlundh, f. Andersson, Mona B.

Olovslunds skola; t. 26 85 90. Hansell, f. Lindenau-Nylander, Greta.

Riksby skola; t. 26 85 85. Isakson, B. Marianne; Warfvinge, f. Westström, Erna M.; Rundström, f. Brandberg, Elisabeth M. B.

Skanskvarns skola; t. 71 09 17. Sjöberg, F.

Skarpnücks skola; t. 59 41 53. Jahn, f. Lundberg, Ingrid H.; Grönquist-Müller, Kerstin M.

Sköndals skola; t. 94 51 92. Welin, f. Thureson, Agda.

Skönstaholms skola; t. 94 07 32. Cronsten, P. G.

Snösätra skola; t. 79 11 31. Thurn, f. Andersson, Birgit M.

Sofia skola; t. 43 90 90. Grönlund-Stoltz, Ingrid M.

Solberga skola; t. 45 44 07. Ullberg, f. Nohrman, K. B. Lillemor.

Stora Essingens skola; t. 50 97 06. Krendel, f. Esping, Dagny.

Storkyrkans skola; t. 11 52 19. Liljefors, f. Lamberg, Marianne.

¹⁾ Åtnjuter avlöning enligt gg. 17.

Stureby skola; t. 47 58 99. Markenius, f. Liljegren, Ulla M. E.

Sundby skola; t. 36 49 32. Åkerfeldt, C. E.

Södra Ängby skola; t. 37 36 67. Ohlsson Ingrid K.; Rasmanis, f. Goppers, Marija.

Tallkrogens skola; t. 39 23 45. Bergmann, f. Bergmann, Margret S.

Ulsunda skola; t. 25 95 90. Hasselquist, f. Blomberg, M. Agneta Ch.

Vällingby skola; t. 37 92 27. Bratt, f. Ohlsson, Kerstin A. M.; Eriksson, f. Nylander, Inga M.

Västberga skola; 45 85 36. Bäckström, f. Åkerberg, Ulla-Brita E.

Västertorps skola; t. 46 54 00. Kallin, f. Regnander, S. Inga-Britt; Toodejuri, Ester; Walter, f. Sikkar, Aime.

Ålstens skola; t. 26 85 86. Theorin, f. Hartman, Dagbild V.

Årsta skola; t. 71 97 80. Stjernfelt, R. Anne-Marie.

Örby skola; t. 47 42 91. Nilsson, A. B.

Kommunala flickskolor.

Skoltandläkare (23).

Bromma kommunala flickskola; t. 26 46 48. Boll, E. V.

Kungsholmens kommunala flickskola; t. 52 43 03. Vinnars, f. Larsson, A. Torborg.

Allmänna läroverk.

Skoltandläkare (23).

Gubbängens läroverk; t. 94 24 10. Tomson, L.

Högre allmänna läroverket Statens Normalskola; t. 67 76 73. Hallberg, f. Grenby, Britta K. V.; Jönsson, Elsa M. E.

Högre allmänna läroverket för gossar & Södermalm; t. 43 19 24. Holmgren, f. Heister, A. Brita.

Högre allmänna läroverket för gossar & Östermalm; t. 60 22 15. Grönstedt, f. Pontin, Brita; Larsson, f. Lührs, E. Brita; Sundström, f. Ekrelius, I. M. L. (Inga Maj).

Nya Elementarskolan i Stockholm; t. 37 39 40. Ekert, f. Lundström, E. K. Margareta; Fischer, f. Kock, Greta C.

Spånga samrealskola; t. 36 46 10. Sandnes, f. Uddman, Astrid M.

Distriktstandläkare inom skol- och ungdomstandvården (25).

Berggren, J. E. R. (tjänstg. å Björkshagens skola); Nyberg, A. P. U. (tjänstg. å Blommensbergs skola).

En *distriktstandsköterska*, etthundratjugunio *skoltandsköterskor* (därav en deltids-tjänst). Dessutom finnas medel till ytterligare skoltandläkare, distriktstandläkare samt elever och praktikanter.

Distriktstandpoliklinikerna.

Polikliniktid: 8—12 och 13—17 (lördagar och dag före helgdag 8—13).

Distriktstandpolikliniken i Spånga.

Hässelbyvägen 24, Spånga (postgirokontonr 128921); t. 36 34 65, 36 46 98.

Efter inkorporeringen den 1 januari 1949 av Spånga-Hässelby övertogs tandpolikliniken i Spånga av folktandvårdsstyrelsen.

Distriktstandläkare (25)
(föreståndararvode 1,400 kr.).

Hallström, N. A.

Distriktstandläkare (25).

Dreiwitz, K. G.; en vakant.

Tre *distriktstandsköterskor* samt elever och praktikanter.

Distriktstandpolikliniken i Årsta.

Hjälmarvägen 30, Johanneshov (postgirokontonr 450229); t. 71 94 90, 71 94 91.

Stadsfullmäktige beslöt den 20 februari 1950 att ställa medel till förfogande för drift av en tandpoliklinik i Årsta. Polikliniken öppnades den 1 maj 1950.

Förste distriktstandläkare (27)
(föreståndararvode 1,400 kr.).

Hermans, A.

Distriktstandläkare (25).

Henning, C. G. L.; Jansson, B. S. B.; Molin, C. E. A., tjf. (se centralpolikliniken vid Södersjukhuset å sid. 518), tf. Dal, f. Therkildsen, Annelise.

En *första distriktstandsköterska*, tre *distriktstandsköterskor*, en *tandsköterska* eller *kontorsbiträde* (halvtidstjänstgöring).

Distriktstandpolikliniken i Gubbängen.

Gubbängstorget 114, Enskede (postgirokontonr 457467); t. 94 74 10, 94 74 11, 94 74 12.

Den 19 december 1950 anvisade stadsfullmäktige medel för drift av en tandpoliklinik i Gubbängen. Polikliniken öppnades den 1 januari 1952.

Förste distriktstandläkare (27)
(föreståndararvode 1,600 kr.).

Sturegård, I. R. N.

Distriktstandläkare (25).

Hall, T. E. L.; Jahn, K.-H.; Rehn, A. M.; Valdes, f. Müller, Aino.

En *distriktstandtekniker*, en *första distriktstandsköterska*, fyra *distriktstandsköterskor*, en *tandsköterska* eller *kontorsbiträde* (med $\frac{3}{4}$ tjänstgöring).

Distriktstandpolikliniken i Västertorp.

Störtloppsvägen 12, Hägersten (postgirokontonr 503477); t. 46 86 91, 46 86 92, 46 86 93, 46 86 94.

Den 5 december 1952 anvisade stadsfullmäktige medel för drift av en tandpoliklinik i Västertorp. Polikliniken öppnades den 1 januari 1954.

Förste distriktstandläkare (27)
(föreståndararvode 1,800 kr.).

Chrigström, K. V.

Distriktstandläkare (25).

Alfredsson, Å. B.; Brandting, Gun; Lagergren, B. Lillemor; Lindquist, Brita A. M.; Woxnerud, O. B.

En *första distriktstandsköterska*, fem *distriktstandsköterskor*, en *tandsköterska* eller *kontorsbiträde*.

Distriktstandpolikliniken i Vällingby.

Vällingbyplan 1, Vällingby; t. 87 03 00 (växel).

Den 6 december 1954 anvisade stadsfullmäktige medel för drift av en tandpoliklinik i Vällingby, avsedd för sexton tandläkare. Polikliniken öppnades den 1 juli 1955.

Förste distriktstandläkare (27)
(föreståndararvode 3,400 kr.).

Öhlander, N. S. R.

Distriktstandläkare (25).

Bagge, Inger M. B., tf.; Berg, Anne-Marie E. C.; Blom, K. G.; Dagis, f. Kroks, Arina T.; Ericsson, f. Norin, Gunvor V.; Käär, Malle; Lundqvist, f. Damström, Barbro M.; Paljak, f. Rajamaa, Maret; Richnau, O. P.; Rieger, f. Axelsson, Siv M. A.; Wirström, C. A. T.; Wissing, f. Nordenstam, Ingrid A. M.; Österling, f. Tobiasson, Boel M.

En *förste distriktstandtekniker*, en *distriktstandtekniker*, en *första distriktstandsköterska*, fjorton *distriktstandsköterskor*, två *kontorsbiträden* (därav ett med deltidstjänstgöring) samt elever och praktikanter.